

Ninh Bình

CƠ QUAN CỦA ĐẢNG BỘ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM TỈNH NINH BÌNH
TIẾNG NÓI CỦA ĐẢNG BỘ, CHÍNH QUYỀN VÀ NHÂN DÂN TỈNH NINH BÌNH

XUÂN GIÁP THÌN 2024

Công ty Cổ phần Liên doanh
Ô tô Hyundai Thành Công Việt Nam

CHÚC MỪNG NĂM MỚI

2024

Xuân
Giáp
Thìn

Đón xuân mới BẰNG TÂM THỂ MỚI

TẦM NHÌN ĐÔ THỊ DI SẢN THIÊN NIÊN KỶ

XEM TRANG 2

CÔNG TÁC XÂY DỰNG ĐẢNG Dấu ấn nửa nhiệm kỳ

XEM TRANG 8

KỶ VỌNG VÀO SỰ BỨT PHÁ trong năm 2024

XEM TRANG 10

HƯỚNG TỚI XÂY DỰNG FESTIVAL mang tầm quốc gia, quốc tế

XEM TRANG 39

Muôn hoa đua nhau khoe sắc, đất trời quê hương ta đã vào xuân. Khắp nơi treo cờ, chăng đèn, kết hoa rực rỡ. Nhà nhà phấn khởi, an vui, đón mừng xuân mới. Xuân Giáp Thìn 2024-xuân chào mừng đất nước 38 năm đổi mới; mừng Đảng quang vinh 94 mùa Xuân vững mạnh, trưởng thành; mừng tỉnh ta sau 32 năm tái lập đang vươn lên mạnh mẽ để làm nên một dáng vóc Ninh Bình hôm nay.

Đi qua năm 2023 với rất nhiều khó khăn, thách thức, song, Đảng bộ, chính quyền, cộng đồng doanh nghiệp và Nhân dân trong tỉnh đã phát huy tinh thần đoàn kết, chủ động, sáng tạo, nỗ lực phấn đấu và đạt được những kết quả khá toàn diện. Đã hoàn thành và hoàn thành vượt mức 14/17 chỉ tiêu kế hoạch đề ra, trong đó 11 chỉ tiêu vượt kế hoạch. Những kết quả đó thật đáng tự hào khi đặt trong bối cảnh tình hình thế giới, khu vực có những biến động khó lường. Thế mới biết, càng trong khó khăn, càng cho thấy bản lĩnh, ý chí, khát vọng phát triển và tính cách năng động, sáng tạo, đoàn kết, giúp đỡ nhau của người Ninh Bình được thể hiện mạnh mẽ nhường nào. Những thành tựu đạt được của năm qua và từ khi tái lập tỉnh đến nay đã và đang tạo tiền đề và nền tảng vững chắc để Ninh Bình thực hiện thắng lợi các mục tiêu, nhiệm vụ phát triển kinh tế-xã hội năm 2024 và Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh lần thứ XXII, nhiệm kỳ 2020-2025.

Xuân Giáp Thìn-2024 đã đến. Đây là năm có ý nghĩa đặc biệt quan trọng, chúng ta phải tiến hành thực hiện nhiều nhiệm vụ lớn, khó và mang tầm chiến lược. Là năm tăng tốc của giai đoạn 2020-2025, đồng thời là năm bắt đầu quá trình chuẩn bị tổ chức Đại hội Đảng bộ các cấp, tiến tới Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XXIII và Đại hội toàn quốc lần thứ XIV của Đảng. Là năm triển khai thực hiện hiệu quả Nghị quyết số 16-NQ/TU ngày 23/8/2023 của Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh về việc sắp xếp đơn vị hành chính cấp huyện, cấp xã tỉnh Ninh Bình, giai đoạn 2023-2030. Cũng là năm khởi đầu thực hiện nhiệm vụ đặc biệt quan trọng là tập trung xây dựng Đô thị di sản thiên niên kỷ, nằm trong mục tiêu đưa tỉnh Ninh Bình đến năm 2030 trở thành tỉnh khá, cơ bản đạt các tiêu chí thành phố trực thuộc Trung ương và đến năm 2035 trở thành thành phố trực thuộc Trung ương.

Đường hướng phát triển của Ninh Bình trở thành Đô thị di sản thiên niên kỷ là phù hợp với quy luật và xu thế của thời đại; đồng thời phát huy được truyền thống văn hóa, lịch sử vẻ vang của quê hương và đáp ứng được khát vọng và nhu cầu đời sống ngày càng cao hơn của các tầng lớp nhân dân.

Xuân mới đến mở ra cho Ninh Bình cơ hội và động lực phát triển mới. Nhưng khó khăn, thách thức phía trước vẫn còn, đòi hỏi Đảng bộ, chính quyền, quân và dân Ninh Bình phải luôn nêu cao tinh thần đoàn kết, trách nhiệm, bản lĩnh, kiên định và quyết tâm, năng động, sáng tạo, tập trung lãnh đạo, chỉ đạo sâu sát, quyết liệt, rõ người, rõ việc, phấn đấu hoàn thành cao nhất các mục tiêu, nhiệm vụ đã đề ra.

Chúng ta đón mừng xuân mới với một tâm thế mới, chủ động, tự tin và dám đương đầu với mọi khó khăn, thách thức. “Vạn biến như lôi, nhất tâm thiên định”, dù trong hoàn cảnh nào, cũng phải kiên định các mục tiêu phát triển kinh tế-xã hội theo hướng “xanh, bền vững và hài hòa”; phát triển kinh tế đi đôi với thực hiện tiến bộ và công bằng xã hội. Gan vững, chí bền, luôn khắc ghi bài học kinh nghiệm “lấy dân làm gốc” sẽ là chìa khóa đi đến thành công. Giải pháp xuyên suốt là tập trung cao độ cho “bốn đầy mạnh”. Nhân tố quyết định đảm bảo thực hiện thắng lợi nhiệm vụ là xây dựng Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh, trong đó yếu tố then chốt là công tác cán bộ; lựa chọn cho được những người thực sự tiêu biểu, đủ phẩm chất và năng lực, dám nghĩ, dám làm, dám đột phá, dám chịu trách nhiệm vì lợi ích chung.

Đường lớn đã mở. Từ nền móng là thành quả đạt được hôm nay, bằng sự đoàn kết, đồng thuận của Đảng bộ và Nhân dân, nhất định Ninh Bình sẽ tiếp tục gặt hái được nhiều thành tựu trong năm 2024 và những năm tiếp theo.

Sắc xuân đã ngập tràn trên non xanh nước biếc, trên mọi vùng quê Ninh Bình. Đây núi Non Nước phấp phới cờ hồng bay. Kia sông Hoàng Long hiền hòa nước chảy. Sông núi quê hương của vùng đất văn hiến, Di sản Văn hóa và Thiên nhiên thế giới đang bừng lên sắc xuân tươi sáng, hòa chung niềm vui với lòng người về một tương lai rạng rỡ, náo nức vào xuân.

NINH BÌNH

TÂM NHÌN

ĐÔ THỊ DI SẢN THIÊN NIÊN KỶ

PGS.TS ĐOÀN MINH HUẤN
Ủy viên Trung ương Đảng, Bí thư Tỉnh ủy Ninh Bình

Đô thị là lãnh thổ nhân tạo khác biệt với nông thôn là lãnh thổ tự nhiên. Dấu ấn nhân tạo thể hiện từ quy hoạch đến kiến trúc-cảnh quan, từ tổ chức không gian cư trú đến không gian thương mại-dịch vụ, từ không gian công đến không gian tư, rồi cả tư duy, nếp nghĩ, cách làm của con người hẳn lên mỗi đơn vị lãnh thổ.

Các quốc gia thành bang hình thành và phát triển dựa trên nền tảng kinh tế thương mại không thiếu đô thị nghìn năm tuổi, điển hình là trường hợp Hy Lạp, Italia. Còn các quốc gia nông nghiệp rất hiếm đô thị nghìn năm tuổi, càng hiếm hơn đô thị đó trở thành nơi quần cư liên tục, không bị gián đoạn, kể cả những lúc dịch chuyển trung tâm quyền lực, trung tâm thương mại.

Kinh đô Hoa Lư tồn tại 42 năm (968-1010) gắn liền với 6 đời vua của 3 triều đại Đinh-Tiền Lê-Lý, giữ một vị trí, vai trò cực kỳ quan trọng trong sự nghiệp dựng nước, giữ nước; tiếp tục khẳng định, củng cố vững chắc nền độc lập dân tộc đã được xác lập từ họ Ngô (năm 938); xoá bỏ tình trạng cát cứ phân liệt, thực hiện thống nhất đất nước, phục hưng dân tộc, xây dựng Nhà nước quân chủ Trung ương tập quyền đầu tiên trong lịch sử Việt Nam; nâng tầm vị thế quốc gia-dân tộc trong cấu trúc quyền lực khu vực Đông Á đầy biến động vào thế kỷ X, đầu thế kỷ XI; tạo nền tảng cho định đô Thăng Long-Hà Nội.

Đặc sắc của địa bàn Cổ đô Hoa Lư chính là quá trình định cư, quần cư liên tục từ sau biển thoái đến ngày nay. Kể cả sau khi nhà Lý dời đô ra Thăng Long thì vùng đất này vẫn liên tục duy trì các hình thái quần cư đa dạng, làm cho sức sống di sản được duy trì, bồi đắp trong đời sống sinh hoạt và sinh kế của cư dân Tràng An.

Di sản Cổ đô Hoa Lư có mặt biểu hiện trong đời sống dưới các dạng thức văn hóa vật thể hoặc phi vật thể, có mặt lan tỏa đến các địa bàn khác (địa danh, thiết chế văn hóa, kiến trúc, hội họa, âm nhạc...) hình thành nên những

con đường di sản thời hiện đại. Bên cạnh đó, vẫn còn những bí ẩn nằm sâu trong lòng đất chờ đợi khám phá của giới khảo cổ học.

Điểm qua vài nét trên đây cho thấy tính khác biệt của Cổ đô Hoa Lư với không ít Cổ đô khác trên thế giới sau khi dịch chuyển trung tâm quyền lực thường biến thành hoang phế, rơi vào quên lãng, thậm chí bị xóa khỏi ký ức hậu thế. Những phế tích này thường được phát hiện một cách tình cờ hoặc thông qua kết quả nghiên cứu khảo cổ học cũng như nỗ lực di sản hoá phế tích của các thể chế Nhà nước và cộng đồng khoa học.

Càng độc đáo hơn với Hoa Lư vừa là kinh đô đá, vừa là kinh đô sông nước, vừa là kinh đô hướng biển. Dân gian vẫn truyền tụng tính độc đáo của kinh đô Hoa Lư: núi là thành, sông là hào, hang động là cung điện. Cách nói đó đúng nhưng chưa đủ, bởi cùng với tựa vào núi đá bao quanh che chắn "dễ thủ, khó công", còn có các đoạn tường thành được xây dựng theo lối kiến trúc độc đáo; mạng lưới sông suối dày đặc bao quanh vừa bảo đảm khả năng phòng thủ khi gặp nguy cơ tấn công từ bên ngoài, vừa là con đường giao thông kết nối kinh thành Hoa Lư với biển cả và thông thương khắp mọi vùng miền. Hang động được khai thác, sử dụng cho nhiều chức năng khác nhau, nhất là cất giấu vũ khí và các mặt hàng chiến lược của Nhà nước quân chủ lúc bấy giờ.

Hoa Lư xưa là kinh đô hướng biển, tọa lạc khá gần các cửa biển quan trọng. Bến cảng trên các sông Hoàng Long, sông Sào Khê, sông Đáy... kết nối với các cửa biển cách đó không xa tạo lợi thế về giao thông đường thủy, thuận lợi xuất-thu quân trong

PGS.TS Đoàn Minh Huấn, Ủy viên Trung ương Đảng, Bí thư Tỉnh ủy Ninh Bình phát biểu tại Hội nghị khoa học bàn về Đô thị di sản thiên niên kỷ và hàm ý chính sách cho tỉnh Ninh Bình.

Ảnh: ANH TUẤN

các cuộc chiến tranh, xuất-nhập hàng hoá trong giao thương. Tổ chức mạng lưới sông ngòi dày đặc kết nối với cửa biển trong tổ chức quy hoạch xây dựng kinh thành Hoa Lư là một hình mẫu di sản đô thị "thuận thiên", thích ứng với môi trường tự nhiên, vừa thực hiện chức năng điều tiết thủy văn, vừa nâng cao năng lực bảo vệ, phòng thủ kinh thành, vừa bảo đảm giao thông vận tải sông-biển.

Đi sâu vào khía cạnh tổ chức chức năng đô thị cho thấy, kinh đô Hoa Lư không chỉ có *quân thành* mà còn cả *thị thành* gắn với phố xá, hoạt động giao thương. Dấu tích này còn lưu lại trên nhiều địa danh, thư tịch cổ và kết quả khảo cổ học. Điều đó minh chứng *Đại Cổ Việt ngay từ giai đoạn đầu là một quốc gia biển, phát triển dựa vào biển, bảo vệ quốc gia-dân tộc từ hướng biển có tầm quan trọng sống còn*. Nhiều thế kỷ sau, phù sa dần bồi lấp đầy cửa

biển ra xa, Hoa Lư không còn lợi thế tiếp cận biển so với một số vùng khác.

Như một lẽ tự nhiên, đời đô bao giờ cũng kéo theo dịch chuyển một bộ phận dân cư từ cổ đô đến kinh đô mới, không chỉ có tầng lớp quan lại thượng lưu mà cả thương nhân, thợ thủ công, người buôn bán nhỏ. Bộ phận cư dân còn bám trụ trên vùng đất Hoa Lư phải thích ứng với biến đổi của môi trường tự nhiên và xã hội, nhất là chính sách "trọng nông" của các thể chế nhà nước và tình trạng bồi tụ phù sa đẩy cửa biển ngày càng lùi xa Tràng An. Gọi là thích ứng, vì phẩm cách người Tràng An *không hoà tan* vào xã hội nông thôn, mà vẫn tiềm ẩn một thứ "gien lặn" thường trở dậy mạnh mẽ trong điều kiện xã hội "trọng thương", hoặc chỉ ít khi quan hệ trao đổi hàng hoá được các thể chế nhà nước khuyến khích.

Sắp xếp đơn vị hành chính cấp xã, cấp huyện theo chủ

trương của Đảng và Nhà nước gần đây là cơ hội để tổ chức lại xã hội nông thôn và đô thị, nhất là tìm lại vị thế, giá trị di sản Cổ đô Hoa Lư trong xã hội hiện đại. Đó chính là xây dựng đô thị Hoa Lư-Ninh Bình với đặc trưng Đô thị di sản thiên niên kỷ, thành phố sáng tạo.

Đô thị di sản thiên niên kỷ hàm nghĩa trên cả bình diện lịch sử đô thị hàng nghìn năm và tầm nhìn về một hình mẫu đô thị thích ứng với biến đổi môi trường, hài hoà giữa không gian nhân tạo với không gian thiên tạo, phát triển dựa trên khả năng tối đa hoá tính độc đáo, giá trị văn hóa, bản sắc địa phương, kết hợp chặt chẽ giữa phục dựng, bảo tồn di sản và phát triển kinh tế-xã hội.

Bất kể loại hình đô thị nào, dù là đô thị di sản, cũng đều mang những đặc điểm chung của lãnh thổ nhân tạo, thể hiện sâu đậm óc kiến tạo và bàn tay thêu dệt của con người,

được hần sâu lên bố cục không gian ba chiều, đường nét kiến trúc phản ánh nghệ thuật mỹ cảm và triết lý nhân sinh.

Đô thị hoá gắn với công nghiệp hoá, dịch vụ hoá thời hiện đại dường như đẩy nhân tạo hoá lãnh thổ với tốc độ nhanh hơn, mức độ lớn hơn, hình thành phổ biến mô thức “đô thị nén”, “đô thị bê tông hóa”, ken dày kết cấu hạ tầng kỹ thuật và mật độ dân số tập trung, đe dọa sức chịu tải của môi trường tự nhiên và xã hội. Không ít nơi nhân tạo hoá lãnh thổ đến mức bất chấp quy luật tự nhiên, tuyệt đối hóa cái hiện đại mà chối bỏ cái truyền thống, đánh đổi hy sinh môi trường tự nhiên cho “bê tông hóa”, làm cho đô thị thôn tính, xô đẩy nông thôn, biến nông thôn chỉ còn là tàng viện, định hình nên một mô típ đô thị xơ cứng quay lưng với cảnh quan thiên nhiên. Điều đó khiến môi trường bị xâm hại, giá trị lịch sử bị lãng quên, bản sắc địa phương bị xem nhẹ. Còn nhìn từ bình diện tổ chức không gian lãnh thổ thì đất nước thiếu hẳn các đô thị chức năng bổ sung lợi thế cho nhau, bù đắp thiếu hụt lẫn nhau, gắn với phân công và hợp tác lãnh thổ.

Hệ lụy của các mô típ “đô thị nén” khiến con người *phản tỉnh* và chấp nhận các hình thái đô thị đa dạng, trong đó có đô thị di sản. Tư duy quy hoạch và quản lý đô thị hiện đại ngày nay phần nào đã nhận thức rõ hơn vai trò của môi trường tự nhiên, di sản văn hóa với quản lý phát triển bền vững, nâng cao chất lượng sống của con người và kiến tạo bản sắc đô thị.

Định hướng xây dựng đô thị di sản trước hết cần đến năng lực kế thừa các giá trị di sản thiên nhiên trong quy hoạch, phát triển và tổ chức đời sống đô thị. Môi trường tự nhiên hình thành trước khi con người xuất hiện, nhưng một khi cảnh quan môi trường đưa vào ý tưởng chung về quy hoạch bố cục đô thị, được tận dụng, phát huy, sử dụng phục vụ cho con người, làm nên bản sắc đô thị, thì nó cũng trở thành một phần của di sản đô thị.

Di sản văn hoá là nhân tố cốt lõi trong kế thừa, phát huy, xây dựng Đô thị di sản thiên nhiên kỷ. Di sản văn hoá chứa đựng cả trong loại hình văn hoá vật thể và phi vật thể, cả chính thức và phi chính thức (dân gian), cả những mặt còn được bảo tồn và những mặt bị mai một cần phải phục hồi, cả văn hoá đô thị và văn hoá nông thôn.

Quy hoạch không gian đô thị di sản phải bao hàm ý tưởng bảo đảm tính thống nhất giữa kiến trúc nhân tạo với cảnh quan thiên nhiên, định hình nên *hình thái đô thị lưỡng phân* “phổ trong rừng”, “rừng trong phố”. Kiến trúc đô thị di sản phù hợp với từng phân khu chức năng, nhất là các không gian bảo tồn, phục hồi di sản, cổ trang hoá. Phát triển kinh tế di sản quy định yêu cầu kế thừa, phát huy các giá trị di sản, được chuyển hoá vào từng sản phẩm du lịch, sản phẩm công nghiệp văn hoá. Cao hơn nữa là lấy giá trị di sản văn hoá làm tiền đề cho khởi nghiệp đổi mới sáng tạo, kiến tạo những ngành kinh tế sáng tạo phù hợp định hướng tăng trưởng xanh, phát triển bền vững...

Con người là trung tâm của quản lý phát triển Đô thị di sản thiên nhiên kỷ, tập trung ở cốt cách văn hóa, lối sống thị dân. Cần một chiến lược xây dựng hệ giá trị văn hóa, phẩm cách con người vùng đất Cố đô Hoa Lư, làm cho “gien văn hóa” Tràng An còn ở dạng tiềm ẩn được khơi dậy, phát huy, phục vụ hiệu quả cho thực hiện khát vọng phát triển. Rà soát, đánh giá một cách kỹ lưỡng những giá trị còn nguyên vẹn, đang vận hành trong đời sống hàng ngày của người dân Cố đô Hoa Lư tiếp tục được phát huy; những giá trị tiềm ẩn cần những cơ chế, chính sách phù hợp kích hoạt, chuyển hóa thành động năng cho phát triển; những giá trị tốt đẹp đã bị mai một cần hồi sinh; những thay đổi tất yếu nhằm thích ứng với bối cảnh mới cần định hướng thúc đẩy phù hợp.

Theo thời gian hàng nghìn năm lịch sử, trên vùng đất Cố đô Hoa Lư ken dày nhiều lớp di sản văn hóa *chồng xếp* hoặc *đan xen nhau*, từ lớp tiền sử-sơ sử, lớp tiền Hoa Lư, lớp kinh đô Hoa Lư, lớp hậu kinh đô Hoa Lư-thời kỳ trung đại, lớp thời kỳ cận đại, rồi lớp thời kỳ hiện đại. Các lớp di sản văn hóa cần được sắp xếp hợp lý trong bố cục tổng thể và chi tiết của Đô thị di sản thiên nhiên kỷ, bảo đảm tính thống nhất giữa tổ chức không gian bảo tồn di sản và phát triển kinh tế-xã hội, làm cho cái truyền thống hòa quyện với cái hiện đại, cùng cộng hưởng thúc đẩy giá trị gia tăng vùng đất Cố đô, làm cho bảo tồn mang chức năng phát triển, làm cho phát triển tăng thêm năng lực bảo tồn, giải quyết căn cơ mâu thuẫn giữa bảo tồn di sản và phát triển kinh tế-xã hội.

Nếu như trong các mô hình đô thị phổ biến thì di

sản nhiều khi chỉ để chiêm bái, lưu giữ kỷ ức lịch sử, bổ sung thêm đường nét cổ kính của xã hội hiện đại, thì giờ đây *di sản tham dự sâu vào mọi mặt đời sống hiện tại và góp phần định hình tương lai*. Triết lý phát triển Đô thị di sản thiên nhiên kỷ phải lấy di sản cấu tạo nên bản sắc đô thị, với *cấu phần lõi* được thể hiện ở các giá trị đặc trưng và cấu phần bề mặt được nhận diện bằng cảm quan nghệ thuật thị giác. Pha loãng hoặc đánh mất các giá trị cốt lõi sẽ không còn phẩm cách Đô thị di sản thiên nhiên kỷ.

Giá trị di sản văn hóa và thiên nhiên quy định phương thức phát triển đô thị một cách *minh triết*. Di sản được nguồn lực hóa phục vụ trực tiếp xây dựng *nền kinh tế vị nhân sinh*; thông tin di sản được giải mã, trao truyền sẽ tham dự vào giải phóng nguồn năng lượng tích cực tiềm ẩn trong mỗi người dân vùng đất Cố đô Hoa Lư. Khi trở thành động lực tăng trưởng, cần có quan điểm khai thác di sản đúng đắn, nhất là tính toán sức chịu tải của di sản trước mỗi chính sách phát triển kinh tế.

Tầm nhìn Đô thị di sản thiên nhiên kỷ phải dung nạp được những giá trị tốt đẹp, khát vọng nhân sinh, khước từ những mô hình đô thị hóa thiếu lương tâm, không bền vững. Triết lý phát triển Đô thị di sản thiên nhiên kỷ lấy con người làm trung tâm, vì xã hội phồn vinh, Nhân dân hạnh phúc; lấy văn minh sinh thái làm giá đỡ, khiến môi trường tự nhiên được bảo vệ, chăm sóc và phụng dưỡng chu toàn, thấm thấu trong mọi lĩnh vực, mọi chính sách, mọi nơi, mọi lúc; lấy bản sắc văn hoá địa phương làm sức mạnh nội sinh, lợi thế cạnh tranh, không chỉ khẳng định bản ngã mà còn trở thành nguồn lực cho phát triển du lịch, công nghiệp văn hoá, kinh tế di sản; lấy hội nhập vào mạng lưới đô thị di sản thiên nhiên kỷ, thành phố sáng tạo, các trung tâm du lịch, công nghiệp văn hoá, kinh tế di sản trên thế giới làm hướng ưu tiên.

Mục tiêu xây dựng Đô thị di sản thiên nhiên kỷ chỉ được hiện thực hóa khi có sự chung sức, đồng lòng của toàn dân, làm cho mỗi người dân tỉnh Ninh Bình luôn tự hào về *giá trị di sản* được các thế hệ tiền nhân trao truyền, tự tin vững bước đi tới tương lai bằng nguồn lực, sức mạnh nội sinh, bản lĩnh văn hóa được xây dựng, bồi đắp, hun đúc suốt chiều dài lịch sử.

10 SỰ KIỆN TIÊU BIỂU CỦA TỈNH NINH BÌNH NĂM 2023

1. HỘI NGHỊ SƠ KẾT GIỮA NHIỆM KỲ THỰC HIỆN NGHỊ QUYẾT ĐẠI HỘI ĐẢNG BỘ TỈNH LẦN THỨ XXII, NHIỆM KỲ 2020-2025 QUYẾT ĐỊNH MỤC TIÊU, QUAN ĐIỂM VÀ ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN MỚI.

Ngày 29/9/2023, Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh tổ chức Hội nghị sơ kết giữa nhiệm kỳ thực hiện Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XXII, nhiệm kỳ 2020-2025. Trong bối cảnh tình hình có nhiều khó khăn, tỉnh Ninh Bình đã nỗ lực phấn đấu đạt được những kết quả khá toàn diện, nhiều mặt nổi bật. Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh đã xác định quyết tâm phấn đấu đạt mức cao nhất các mục tiêu phát triển kinh tế-xã hội của cả nhiệm kỳ, điều chỉnh nâng cao mục tiêu đối với các chỉ tiêu có khả năng hoàn thành và hoàn thành vượt mức. Hội nghị này đã đề ra mục tiêu, quan điểm và định hướng phát triển mới: Nỗ lực phấn đấu đưa Ninh Bình đến năm 2030 trở thành tỉnh khá trong khu vực đồng bằng Sông Hồng, cơ bản đạt các tiêu chí thành phố trực thuộc Trung ương, thực sự là trung tâm du lịch vùng và quốc gia, mang giá trị toàn cầu. Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh chỉ đạo thực hiện “bốn đẩy mạnh” để đạt được mục tiêu trên:

(1) Đẩy mạnh phát triển du lịch thật sự trở thành ngành kinh tế mũi nhọn với những sản phẩm khác biệt, đẳng cấp, khẳng định thương hiệu, tạo cơ sở thúc đẩy phát triển thị trường các sản phẩm công nghiệp văn hóa trên những lĩnh vực có lợi thế gắn với đẩy nhanh phục dựng kinh thành Hoa Lư. (2) Đẩy mạnh phát triển các khu công nghiệp-dịch vụ-đô thị thể hệ mới gắn với cơ cấu lại ngành công nghiệp, lấy công nghiệp cơ khí ô tô làm động lực, thúc đẩy dịch vụ hoá, đô thị hoá đồng bộ với công nghiệp hóa, hiện đại hoá. (3) Đẩy mạnh xây dựng nông thôn mới, nông thôn mới nâng cao, kiểu mẫu gắn với thúc đẩy đô thị hóa, xây dựng đô thị văn minh ở các đô thị và vùng có tính chất đô thị, hướng tới đạt cơ bản tiêu chí thành phố trực thuộc Trung ương trước năm 2030. (4) Đẩy mạnh công tác an sinh xã hội và nâng cao chất lượng phúc lợi xã hội, tạo đột phá phát triển nhà ở xã hội; hoàn thiện hạ tầng giáo dục theo hướng chuẩn hoá, hiện đại, văn minh; thúc đẩy an ninh và cân bằng dinh dưỡng toàn diện. Phấn đấu đến năm 2035 trở thành thành phố trực thuộc Trung ương hiện đại, văn minh, bản sắc, có giá trị thương hiệu thứ hạng cao trong mạng lưới đô thị di sản và hệ thống kinh tế di sản khu vực châu Á-Thái Bình Dương.

2. BAN CHẤP HÀNH ĐẢNG BỘ TỈNH BAN HÀNH NGHỊ QUYẾT SỐ 16-NQ/TU NGÀY 23/8/2023 VỀ VIỆC SẮP XẾP ĐƠN VỊ HÀNH CHÍNH CẤP HUYỆN, CẤP XÃ TỈNH NINH BÌNH GIAI ĐOẠN 2023-2030.

Nghị quyết ra đời nhằm cụ thể hóa, triển khai thực hiện Kết luận số 48-KL/TW, ngày 30/1/2023 của Bộ Chính trị về tiếp tục thực hiện sắp xếp đơn vị hành chính cấp huyện, cấp xã giai đoạn 2023-2030; Nghị quyết số 35/2023/UBTVQH15, ngày 12/7/2023 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội khoá XV về sắp xếp đơn vị hành chính cấp huyện, cấp xã giai đoạn 2023-2030, Nghị quyết số 117/NQ-CP, ngày 30/7/2023 của Chính phủ ban hành Kế hoạch sắp xếp đơn vị hành chính cấp huyện, cấp xã giai đoạn 2023-2025. Đây là lần sắp xếp đơn vị hành chính có quy mô lớn nhất từ trước đến nay, là nhiệm vụ chính trị rất quan trọng cần tập trung lãnh đạo, chỉ đạo nhằm thực hiện hiệu quả các nghị quyết, kết luận của Trung ương, tổ chức hợp lý đơn vị hành chính của tỉnh Ninh Bình phù hợp với thực tiễn và chiến lược phát triển của tỉnh,

(XEM TIẾP TRANG 4)

10 SỰ KIỆN TIÊU BIỂU CỦA TỈNH NINH BÌNH NĂM 2023

(TIẾP THEO TRANG 3)

của vùng đồng bằng Sông Hồng và xu thế phát triển của đất nước. Phát huy tối đa tiềm năng, thế mạnh, giá trị độc đáo về địa tự nhiên-sinh thái, văn hóa-lịch sử, truyền thống tốt đẹp của vùng đất, con người Ninh Bình; cơ cấu lại nền kinh tế gắn với xây dựng nông thôn hiện đại, thúc đẩy đô thị hóa và phát triển đô thị hợp lý dựa trên nền tảng Cố đô Hoa Lư; hợp nhất thành phố Ninh Bình và huyện Hoa Lư hướng tới mục tiêu xây dựng Đô thị di sản thiên niên kỷ và đưa tỉnh Ninh Bình cơ bản đạt được các tiêu chí thành phố trực thuộc Trung ương trước năm 2030.

3. DU LỊCH NINH BÌNH TIẾP TỤC PHỤC HỒI VÀ PHÁT TRIỂN MẠNH MẼ

Năm 2023, tỉnh Ninh Bình tập trung xây dựng và triển khai các cơ chế, chính sách ưu đãi, hỗ trợ phát triển du lịch, tiêu biểu trong đó có Nghị quyết số 105/2023/NQ-HĐND của HĐND tỉnh ban hành quy định một số chính sách hỗ trợ phát triển du lịch trên địa bàn tỉnh Ninh Bình giai đoạn 2023-2030. Năm nay, tỉnh Ninh Bình đón tiếp 6,6 triệu lượt khách, gấp 1,7 lần năm trước và đạt gần 130% kế hoạch. Doanh thu du lịch đạt gần 6.500 tỷ đồng, gấp hơn 2 lần so với năm 2022 và đạt gần 160% kế hoạch. Chất lượng dịch vụ du lịch ngày càng được nâng cao. Du lịch Ninh Bình luôn nằm trong nhóm 15 điểm đến hàng đầu, 10 địa phương có lượng khách đến cao nhất cả nước; được nhiều chuyên trang du lịch có uy tín trong nước và quốc tế bình chọn là điểm đến du lịch hấp dẫn, điểm du lịch hiếu khách và được yêu thích nhất. Ninh Bình được chuyên trang du lịch nổi tiếng The Travel (Canada) bình chọn là một trong 10 điểm đến nghỉ dưỡng dành cho gia đình năm 2023. Tạp chí Forbes của Mỹ bình chọn Ninh Bình là một trong 23 địa điểm du lịch tuyệt vời nhất năm 2023. Chuyên trang du lịch The Travel của Canada đã bình chọn Ninh Bình là 1 trong 10 điểm đến nghỉ dưỡng dành cho gia đình tuyệt vời nhất thế giới năm 2023. Ninh Bình là đại diện duy nhất của Việt Nam giữ vị trí thứ 7 trong top 10 điểm đến thân thiện nhất thế giới do Traveller Review Awards 2023 bình chọn.

4. TỔ CHỨC HIỆU QUẢ CÁC HỘI NGHỊ, HỘI THẢO KHOA HỌC QUỐC GIA VÀ QUỐC TẾ, GÓP PHẦN KHẲNG ĐỊNH GIÁ TRỊ, BẢN SẮC ĐỊA PHƯƠNG, PHỤC VỤ PHÁT TRIỂN KINH TẾ - XÃ HỘI

Với quyết tâm xây dựng Ninh Bình đến năm 2035 trở thành thành phố trực thuộc Trung ương, là một trong những địa phương đi đầu cả nước về phát triển công nghiệp văn hóa, hình mẫu tiêu biểu kết hợp hài hòa giữa phục dựng, bảo tồn di sản với tăng trưởng xanh, phát triển bền vững, năm 2023, tỉnh Ninh Bình đã tổ chức thành công nhiều hội nghị, hội thảo khoa học quy mô lớn như: Hội nghị quốc tế “Phát huy giá trị các danh hiệu UNESCO phục vụ phát triển bền vững tại Việt Nam”; Hội thảo “Định dạng bản sắc Ninh Bình gắn với xây dựng thương hiệu địa phương”; Hội nghị khoa học bàn về “Đô thị di sản thiên niên kỷ và hàm ý chính sách cho tỉnh Ninh Bình”; Hội thảo khoa học quốc tế “Nhận diện, bảo tồn và phát huy giá trị nhà ở truyền thống trong vùng Di sản Văn hóa và Thiên nhiên thế giới Quần thể danh thắng Tràng An”; Hội thảo khoa học quốc tế “Giải quyết mối quan hệ giữa phục dựng, bảo tồn di sản văn hóa và phát triển kinh tế-xã hội: Nhìn từ quản trị

vùng và địa phương”.... Các hội nghị, hội thảo đã góp phần tích cực quảng bá tiềm năng, thế mạnh của tỉnh, xây dựng cơ sở lý luận và thực tiễn để tỉnh Ninh Bình báo cáo, đề xuất với Trung ương ban hành các chủ trương, cơ chế, chính sách thực hiện thành công các nhiệm vụ trên.

5. HẠ TẦNG KINH TẾ - XÃ HỘI ĐƯỢC TẬP TRUNG ĐẦU TƯ, NHIỀU CÔNG TRÌNH LỚN ĐƯỢC KHỞI CÔNG, HOÀN THÀNH, ĐƯA VÀO KHAI THÁC, PHÁT HUY HIỆU QUẢ

Năm qua, tỉnh Ninh Bình tập trung nguồn lực phát triển đồng bộ kết cấu hạ tầng giao thông, nhất là các công trình dự án trọng tâm, quan trọng, có vai trò chiến lược làm động lực thúc đẩy phát triển kinh tế-xã hội nhanh và bền vững trong giai đoạn 2021-2025 và những giai đoạn sau. Đã tổ chức lễ thông xe kỹ thuật tuyến đường kết nối QL.12B với QL.21B đoạn từ cầu Tu đến cầu Cọ; khánh thành và đưa vào khai thác Dự án xây dựng công trình đường bộ cao tốc Bắc-Nam phía Đông giai đoạn 2017-2020 đoạn Mai Sơn-Quốc lộ 45; đã cơ bản hoàn thành, thảm asphalt và kết nối đoạn đầu tuyến đường Đông- Tây liên thông với nút giao lên đường cao tốc Mai Sơn-Quốc lộ 45; cơ bản hoàn thành một số đoạn tuyến và hợp long cầu qua sông Vạc của dự án tuyến đường ĐT.482; hoàn thành thủ tục và khởi công cầu Chà Là; triển khai thi công kè 02 bờ sông Vân đoạn từ cầu Lim đến cầu Vân Sàng; cơ bản hoàn thành xây dựng Nhà văn hóa trung tâm tỉnh; đang tập trung nghiên cứu, thực hiện các thủ tục chuẩn bị đầu tư Dự án cao tốc Ninh Bình-Hải Phòng, đoạn qua tỉnh Ninh Bình và phương án xây dựng tuyến đường Đông- Tây (giai đoạn II).

6. TỔ CHỨC THÀNH CÔNG NHIỀU SỰ KIỆN VĂN HÓA, DU LỊCH ĐẶC SẮC, ẤN TƯỢNG

Năm qua, nhiều lễ hội truyền thống và sự kiện văn hóa, du lịch, được tổ chức diễn ra an toàn, lành mạnh, đặc sắc, ấn tượng; nhiều chương trình, hoạt động nghệ thuật ý nghĩa như: Kỷ niệm 1055 năm Nhà nước Đại Cồ Việt (968-2023) và Lễ hội Hoa Lư; Tuần Du lịch Ninh Bình “Sắc vàng Tam Cốc-Tràng An”; Chương trình nghệ thuật Miền Lau Trắng; Festival Ninh Bình-Tràng An lần thứ II năm 2023 với chủ đề “Sắc màu di sản-Hội tụ và lan tỏa”... góp phần bảo tồn, gìn giữ và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống, khơi dậy tinh thần yêu nước, củng cố khối đại đoàn kết dân tộc trong các tầng lớp nhân dân, góp phần lan tỏa giá trị văn hóa đặc sắc, lịch sử hào hùng vùng đất Cố đô Hoa Lư-Ninh Bình, thu hút khách du lịch trong và ngoài nước.

7. XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI ĐẠT KẾT QUẢ NỔI BẬT

Đến nay, tất cả các huyện đã đạt chuẩn nông thôn mới (NTM) và các thành phố đã hoàn thành nhiệm vụ xây dựng NTM. Năm 2023, UBND tỉnh đã công nhận thêm 20 xã đạt chuẩn NTM nâng cao; 4 xã NTM kiểu mẫu. Lũy kế đến hết năm, cả tỉnh có 119/119 xã đạt chuẩn NTM, đạt 100%; 50/119 xã đạt chuẩn NTM nâng cao, đạt 42%; 18/119 xã đạt chuẩn NTM kiểu mẫu, đạt 15%; có nhiều thôn, xóm, bản được công nhận đạt chuẩn NTM kiểu mẫu. Huyện Yên Khánh đã hoàn thiện hồ sơ gửi Hội đồng thẩm định Trung ương xét công nhận huyện đạt chuẩn NTM nâng cao... Đây là cơ sở quan trọng để tỉnh Ninh Bình phấn đấu đến năm 2025 hoàn thành nhiệm vụ xây dựng NTM.

8. CÔNG TÁC AN SINH XÃ HỘI ĐẠT NHỮNG ĐẤU ÁN ĐẠM NÉT

Các chính sách xã hội được tỉnh ta thực hiện đầy đủ, kịp thời; thực hiện đồng bộ các giải pháp phục hồi và phát triển thị trường lao động, giúp các khu công nghiệp, cụm công nghiệp cơ bản duy trì được lực lượng lao động, góp phần phục hồi, phát triển kinh tế. Tỷ lệ lao động qua đào tạo đạt 69,5%; giải quyết việc làm cho 20.486 người. Tỉnh Ninh Bình đã ban hành và thực hiện nhiều chính sách hỗ trợ đặc thù như Nghị quyết số 43/2023/NQ-HĐND ngày 10/3/2023 của HĐND tỉnh quy định chính sách hỗ trợ xây dựng, sửa chữa nhà ở cho hộ nghèo trên địa bàn tỉnh Ninh Bình giai đoạn 2023-2025, năm đầu thực hiện đã có 495 hộ nghèo được hỗ trợ để khởi công xây mới, sửa chữa nhà ở. Hết năm 2023, toàn tỉnh chỉ còn 5.905 hộ nghèo, chiếm 1,86% (giảm 0,5% so với năm 2022); 7.207 hộ cận nghèo, chiếm 2,27% (giảm 0,54% so với năm 2022). Mức giảm số hộ nghèo và cận nghèo năm 2023 vượt 31,7% so với kế hoạch đầu năm. Nhiệm vụ chăm lo đời sống cho người có công, bảo trợ xã hội được thực hiện tốt, góp phần quan trọng đảm bảo tốt an sinh xã hội trong điều kiện sản xuất kinh doanh có nhiều khó khăn.

9. CÁC HOẠT ĐỘNG HỘI NHẬP VÀ HỢP TÁC QUỐC TẾ NGÀY Càng CHỦ ĐỘNG, TÍCH CỰC, HIỆU QUẢ

Năm 2023, công tác đối ngoại của tỉnh được quan tâm mở rộng, ngoại giao kinh tế được đẩy mạnh phục vụ phục hồi, phát triển và mở rộng thị trường xuất khẩu, thu hút nguồn lực đẩy nhanh tiến trình chuyển đổi số, chuyển đổi xanh, phát triển bền vững; ngoại giao văn hóa được đổi mới, nâng cao, thúc đẩy hợp tác quốc tế trong phục dựng, tôn tạo và phát huy giá trị văn hóa-lịch sử của Cố đô Hoa Lư, hướng tới xây dựng Đô thị di sản thiên niên kỷ; hợp tác với các địa phương quốc tế được quan tâm thúc đẩy. Đã tổ chức và đồng chủ trì nhiều sự kiện văn hóa, ngoại giao văn hóa; ký kết thành công các thỏa thuận về hợp tác hữu nghị, ghi nhớ về hợp tác hữu nghị, ghi nhớ về hợp tác với một số địa phương của Nhật Bản, Iran, Lào; trao đổi kinh nghiệm và hỗ trợ bảo tồn Cố đô di sản Văn hóa với đối tác Nhật Bản. Đã tổ chức 6 đoàn của các đồng chí lãnh đạo tỉnh đi công tác tại các quốc gia, địa phương nước ngoài, góp phần thúc đẩy mối quan hệ và hợp tác song phương; đón tiếp 150 đoàn khách quốc tế, trong đó có 32 đoàn cấp cao, góp phần tăng cường hiểu biết, thúc đẩy quan hệ hữu nghị, hợp tác, quảng bá, giới thiệu với bạn bè quốc tế về tiềm năng, thế mạnh, những giá trị nổi bật, riêng có của tỉnh Ninh Bình.

10. TỔ CHỨC THÀNH CÔNG CUỘC DIỄN TẬP KHU VỰC PHÒNG THỦ TỈNH

Từ ngày 21 đến 23/11, tỉnh Ninh Bình đã tổ chức cuộc diễn tập khu vực phòng thủ tỉnh năm 2023 với đề mục “Chuyển lực lượng vũ trang vào các trạng thái sẵn sàng chiến đấu, chuyển địa phương vào các trạng thái quốc phòng; tổ chức chuẩn bị và thực hành tác chiến phòng thủ”. Cuộc diễn tập đã hoàn thành toàn bộ nội dung chương trình và bảo đảm an toàn tuyệt đối về người và vũ khí, trang bị, phương tiện. Thông qua diễn tập đã nâng cao năng lực lãnh đạo, chỉ đạo, điều hành của cấp ủy, chính quyền các cấp; trình độ tổ chức chỉ huy, hiệp đồng tác chiến giữa các lực lượng và vai trò tham mưu của cơ quan quân sự, công an, các cơ quan ban, ngành, đoàn thể, đồng thời rút ra nhiều bài học kinh nghiệm trong thực hiện nhiệm vụ quốc phòng, quân sự địa phương trong tình hình mới.

(Do Báo Ninh Bình chọn)

Quảng trường Ba Đình.
Ảnh: ST

Để lời Bác vang vọng đến ngàn năm

QUỲNH THU

Năm 2024 này cả nước kỷ niệm 55 năm thực hiện Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh-tài sản tinh thần vô giá cho Đảng ta, dân tộc ta, Nhân dân ta. Với Ninh Bình còn đặc biệt hơn nữa vì 2024 cũng là dịp kỷ niệm 65 năm Bác Hồ về thăm Ninh Bình. Đảng bộ, chính quyền và Nhân dân Ninh Bình luôn một lòng, một dạ sắt son với Đảng và Bác Hồ kính yêu, dâng lên Bác những bông hoa tươi thắm nhất mừng Đảng, mừng Xuân, mừng đất nước đổi mới.

Đặc biệt, với vinh dự có 5 lần được đón Bác về thăm, những người con trên mảnh đất Cố đô lịch sử hiểu sâu sắc những tình cảm thiết tha mà Bác đã dành cho cán bộ, đảng viên và Nhân dân Ninh Bình; nhận thức được trách nhiệm của mình phải chung sức, chung lòng, chung trí tuệ để lời Bác vang vọng đến ngàn năm; để hiện thực hóa mong muốn “Toàn Đảng, toàn dân ta đoàn kết phấn đấu, xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh, và góp phần xứng đáng vào sự nghiệp cách mạng thế giới” như trong Bản Di chúc Người đã nhấn mạnh.

Theo dấu chân Bác Hồ

Từ năm 1946 đến năm 1960, Bác Hồ đã 5 lần về thăm Ninh Bình. Ngày 13/1/1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm Giám mục Lê Hữu Từ và cán bộ, nhân dân thị trấn Phát Diệm, huyện Kim Sơn. Ngày 10/2/1947, Bác về dự và chủ trì Hội nghị Diên chủ toàn tỉnh Ninh Bình do Bộ Canh Nông tổ chức tại thôn Sào Thượng, xã Lạng Phong, huyện Nho Quan. Ngày 15/3/1959, Người về kiểm tra và động viên công tác chống hạn tại xã Khánh Cư, huyện Yên Khánh. Ngày 18/10/1959, Bác về dự và chỉ đạo Hội nghị sản xuất vụ đông xuân năm 1959-1960. Ngày 20/7/1960, Người về thăm Nông trường quốc doanh Đồng Giao. Mỗi

địa danh, mỗi miền quê trên mảnh đất Cố đô lịch sử, nơi Người đã đặt chân đều lưu dấu những kỷ niệm không bao giờ quên, những lời thăm hỏi ân cần, những bài học sâu sắc, đầy tính nhân văn cao cả, được Đảng bộ, chính quyền và Nhân dân Ninh Bình qua các thế hệ trân trọng, nâng niu gìn giữ.

Trong 5 lần Bác về thăm, dịp Bác về dự và chỉ đạo “Hội nghị sản xuất vụ đông xuân năm 1959-1960” do Tỉnh ủy, Ủy ban Hành chính tỉnh tổ chức ngày 18/10/1959 là một sự kiện lịch sử có ý nghĩa đặc biệt quan trọng. 65 năm qua, Đảng bộ, chính quyền và Nhân dân Ninh Bình luôn khắc ghi hình ảnh Chủ tịch Hồ Chí Minh rất đỗi gần gũi, giản dị, ân cần nói chuyện với hơn 1.300 đại biểu về dự Hội nghị. Bác đã nêu ra và tóm tắt 8 khâu liên hoàn cần thực hiện để đảm bảo vụ đông xuân giành được thắng lợi vượt bậc. Bác tin tưởng, vụ đông xuân 1959-1960 ở Ninh Bình sẽ giành thắng lợi. Đồng thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh còn nhắc nhở, động viên cán bộ, đảng viên và Nhân dân Ninh Bình “Phải đoàn kết toàn dân, đoàn kết trong Đảng và ngoài Đảng, đoàn kết lương giáo... Đoàn kết chặt chẽ để thi đua tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm, thi đua xây dựng chủ nghĩa xã hội và đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà”.

Một trong những người vinh dự trực tiếp được gặp

Cụ Phạm Thị Hạnh kể về kỷ niệm được gặp Bác Hồ với cán bộ địa phương.

Ảnh: NGỌC LINH

Bác Hồ trong lần Bác về kiểm tra và động viên công tác chống hạn tại xã Khánh Cư, huyện Yên Khánh tháng 3/1959 là cụ Phạm Thị Hạnh ở thôn Yên Cư 4. Năm nay đã 96 tuổi, trí nhớ không còn minh mẫn nhưng nhắc đến Bác Hồ, đến kỷ niệm được gặp Bác thì cảm xúc vẫn còn nguyên vẹn như ngày nào, khi còn là cô gái 20 tuổi. Cụ Hạnh nghẹn ngào: “Vui lắm, xúc động lắm, Bác Hồ giản dị, thân mật và thương dân lắm. Tôi vô cùng tự hào vì đã được nhìn thấy Bác bằng xương bằng thịt, rất gần với tôi. Kể chuyện về ngày hôm đó, tôi

kể đến mai không hết...”. Ông Nguyễn Quang Đại, Trưởng thôn Yên Cư 4, xã Khánh Cư đỡ lời cụ Hạnh: Theo những bậc cao niên trong làng kể lại ngày 15/3/1959, khi được tin Bác Hồ về thăm, từ sớm, người dân đã đổ ra cánh đồng Chăm rất đông. Bác Hồ xắn quần, lội ruộng, ân cần thăm hỏi, động viên, khích lệ bà con nông dân hăng hái làm thủy lợi, chống hạn cứu lúa vụ đông xuân. Người căn dặn đồng bào “cố gắng làm thủy lợi để lấy nước cứu hàng vạn mẫu lúa và cây hết số diện tích còn lại”. Bác còn trao cho lãnh đạo xã Khánh Cư 5

chiếc huy hiệu để thưởng cho những cá nhân có thành tích chống hạn xuất sắc.

Mỗi lời căn dặn của Người đã trở thành kim chỉ nam cho hành động của các thế hệ cán bộ, Nhân dân xã Khánh Cư 65 năm qua. Khánh Cư hôm nay đã thay da đổi thịt, vươn mình mạnh mẽ với một diện mạo mới từ chính nội lực và sự năng động, sáng tạo của cấp ủy, chính quyền và người dân nơi đây. Nhưng trong lòng mỗi người đều khắc ghi hình ảnh lãnh tụ Hồ Chí Minh, lời dạy của Người luôn còn

(XEM TIẾP TRANG 9)

CẦN CÓ CHÍNH SÁCH ĐẶC THÙ, VƯỢT TRỘI nhằm hoán chuyển các nguồn lực di sản trở thành động lực để phát triển tỉnh Ninh Bình trong bối cảnh mới

PGS.TS. BÙI QUANG TUẤN
Viện trưởng Viện Kinh tế Việt Nam

Tỉnh Ninh Bình có rất nhiều lợi thế mang tính đặc thù, nổi trội về giá trị thương hiệu bản sắc như: Đặc thù về tài nguyên vị thế, vị trí địa-chính trị; truyền thống lịch sử, văn hóa lâu đời; nơi có sự giao thoa giữa 2 tôn giáo lớn của dân tộc là Phật giáo và Công giáo; lợi thế đặc thù về giá trị tự nhiên, tài nguyên thiên nhiên và hệ sinh thái. Vì vậy, cần phải nhận diện, định dạng rất cụ thể các giá trị bản sắc mang tính đặc thù, nổi trội, riêng có và là lợi thế tuyệt đối của Ninh Bình để có thể xem như là nguồn lực quan trọng cho phát triển kinh tế-xã hội của tỉnh; trên cơ sở đó đề xuất một số nhóm chính sách mang tính vượt trội, nhằm hoán chuyển các nguồn lực di sản trở thành nguồn lực để phát triển tỉnh Ninh Bình trong bối cảnh mới.

Các giá trị thương hiệu di sản độc đáo, riêng có và duy nhất

Tỉnh Ninh Bình thuộc đồng bằng Sông Hồng, cách thủ đô Hà Nội khoảng gần 100km, là tỉnh có vị trí địa lý quan trọng, chiến lược với lợi thế cạnh tranh riêng có, là “cửa ngõ” cực Nam miền Bắc Việt Nam; điểm kết nối trung chuyển của 3 vùng kinh tế: Vùng đồng bằng Sông Hồng, vùng Bắc Trung Bộ và Duyên hải miền Trung, vùng trung du và miền núi phía Bắc (khu vực Tây Bắc); cùng với hệ thống giao thông cực kỳ lợi thế. Tỉnh Ninh Bình đã và đang được quan tâm chú trọng đầu tư phát triển đồng bộ, phục vụ và thúc đẩy quá trình kết nối vùng, liên vùng, như: Quốc lộ 1A, trục cao tốc Bắc-Nam; tuyến đường bộ ven biển từ Quảng Ninh đến Nghệ An; tuyến đường bộ cao tốc Hải Phòng-Ninh Bình... Đây là điều kiện thuận lợi về vận tải, thông thương với các tỉnh trong cả nước và quốc tế, tạo lợi thế để phát triển kinh tế-xã hội, đặc biệt trong lĩnh vực công nghiệp, du lịch, dịch vụ, lưu thông hàng hóa, giao lưu văn hóa...

Với địa hình phân thành các vùng sinh thái rõ rệt, gồm: Vùng núi phía Tây; vùng đồng bằng xen kẽ với núi đá vôi; vùng đồng bằng; vùng bãi bồi ven biển Ninh Bình được thiên nhiên ưu đãi, ban tặng nhiều cảnh quan thiên nhiên phong phú, đặc sắc với nhiều danh lam thắng cảnh gắn với truyền thống văn hoá, lịch sử vô cùng hào hùng, như: Khu di tích quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư, Danh thắng Tràng An, Khu du lịch tâm linh núi chùa Bái Đính, Nhà thờ đá Phát Diệm, Vườn quốc gia Cúc Phương, Khu Bảo tồn thiên nhiên đất ngập nước Vân Long... Đặc biệt, Ninh Bình là kinh đô của Nhà nước phong kiến Trung ương tập quyền đầu tiên của Việt Nam, gắn liền với 3 triều đại: Nhà Đinh, nhà Tiền Lê và nhà Lý.

Ninh Bình là một trong 3 tỉnh, thành phố vùng đồng bằng Sông Hồng (cùng thành phố Hà Nội và

tỉnh Quảng Ninh) và một trong 8 tỉnh, thành phố trong cả nước có di sản thế giới. Nhưng Ninh Bình là nơi duy nhất trong cả nước và khu vực Đông Nam Á sở hữu Di sản kép, được tổ chức UNESCO ghi danh, đó là Quần thể Danh thắng Tràng An là Di sản Văn hoá và Thiên nhiên thế giới công nhận vào năm 2014. Năm 2022, tại Lễ Kỷ niệm 50 năm Công ước về Bảo vệ di sản văn hóa và thiên nhiên thế giới, Tổng Giám đốc UNESCO ghi nhận, Quần thể danh thắng Tràng An là một trong những mô hình mẫu mực, tiêu biểu nhất trên thế giới về sự kết hợp thành công giữa phát triển kinh tế và du lịch bền vững mà vẫn có thể tôn trọng tự nhiên.

Bên cạnh đó, hiện nay, tỉnh Ninh Bình có 81 di tích xếp hạng cấp quốc gia (chiếm 3,5% số di tích xếp hạng cấp quốc gia của vùng đồng bằng Sông Hồng), 3 di tích xếp hạng cấp quốc gia đặc biệt (chiếm 5,88% số di tích xếp hạng cấp quốc gia đặc biệt của vùng đồng bằng Sông Hồng), 5 bảo vật quốc gia (chiếm 5,95% số bảo vật quốc gia vùng đồng bằng Sông Hồng) và 312 di sản văn hóa phi vật thể; từ đó, đã phản ánh tương đối toàn diện đời sống vật chất và tinh thần của người Ninh Bình nói riêng, người Việt Nam nói chung từ cổ chí kim, từ truyền thống đến hiện đại.

Công tác phát triển tiểu thủ công nghiệp, làng nghề được duy trì, phát triển với 77 làng nghề, giải quyết việc làm cho hàng nghìn lao động phổ thông, với các nghề truyền thống, như chế tác đá mỹ nghệ, thêu ren, đan cói...Nhiều làng nghề đã tạo được thương hiệu và uy tín trên thị trường, như các làng nghề chế tác đá mỹ nghệ, thêu ren, gốm sành sứ, trồng đào phai... Đây cũng là các làng nghề mang thể mạnh và đặc trưng của tỉnh. Bên cạnh đó, Ninh Bình có hai tôn giáo chính là Phật giáo và Công giáo. Cả hai tôn giáo đều được truyền bá vào Ninh Bình rất sớm và có ảnh hưởng to lớn đối với

Đêm xuân thành phố Ninh Bình.

Ảnh: TRƯỜNG GIANG

dân tộc Việt Nam nói chung và tỉnh Ninh Bình nói riêng.

Nhiều cơ chế, chính sách bảo tồn phát huy giá trị bản sắc di sản

Quần thể danh thắng Tràng An là món quà vô giá mà thiên nhiên đã ban tặng cho tỉnh, là niềm tự hào không chỉ riêng của người dân Ninh Bình mà còn là của Việt Nam. Để bảo vệ nguồn tài nguyên vô giá, giữ gìn bản sắc văn hóa, phục vụ phát triển bền vững, những năm qua, tỉnh Ninh Bình đã thực hiện tốt công tác quản lý, bảo tồn giá trị di sản như: Thực hiện các quy định của Luật Di sản văn hóa, Quyết định số 230/QĐ-TTg ngày 4/2/2016 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt Quy hoạch chung xây dựng Quần thể danh thắng Tràng An tỉnh Ninh Bình;

Nghị định số 109/2017/NĐCP ngày 21/9/2017 của Chính phủ về quy định quản lý di sản văn hóa và thiên nhiên thế giới ở Việt Nam; thực hiện nghiêm các khuyến nghị của Ủy ban Di sản thế giới và ban hành các văn bản quy phạm pháp luật của tỉnh để thực hiện các văn bản quy phạm pháp luật của cấp trên, thực hiện khuyến nghị của Ủy ban Di sản thế giới.

Bên cạnh đó, tỉnh Ninh Bình đã ban hành và đang thực hiện các đề án, kế hoạch phát triển văn hóa như: Đề án xây dựng các sản phẩm văn hóa nhằm phát huy giá trị văn hóa, lịch sử Cố đô Hoa Lư phục vụ phát triển du lịch giai đoạn 2021-2025 và những năm tiếp theo; Đề án “Bảo tồn và phát huy giá trị lịch sử, văn hóa, truyền thống tốt đẹp của con người, vùng đất Cố đô

Hoa Lư, giai đoạn 2021-2030”; Đề án “Bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa phi vật thể thực hành tín ngưỡng thờ Mẫu Tam phủ của người Việt trên địa bàn tỉnh Ninh Bình”; Đề án “Khôi phục, bảo tồn và phát huy nghệ thuật hát Xẩm trên địa bàn tỉnh Ninh Bình”... Hiện nay, tỉnh Ninh Bình đang tổ chức triển khai một số dự án trọng điểm như: Dự án quy hoạch, bảo quản, tu bổ, phục hồi Quần thể di tích Cố đô Hoa Lư, tỉnh Ninh Bình đến năm 2030, tầm nhìn 2050; Dự án bảo tồn, tôn tạo, khai quật khảo cổ và phát huy giá trị Khu di tích quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư.

Cùng với đó, công tác bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa trên địa bàn tỉnh được quan tâm, đầu tư. Hàng năm, tỉnh hỗ trợ kinh phí tu bổ chống xuống cấp di tích bằng nguồn ngân sách nhà nước cho hàng chục di tích. Đồng thời, việc trùng tu, tôn tạo di tích còn có các nguồn đầu tư khác, như kinh phí chương trình mục tiêu quốc gia; vốn đầu tư phát triển, vốn sự nghiệp; vốn do Chính phủ đầu tư và các nguồn vốn hợp pháp khác. Bình quân mỗi năm trên địa bàn tỉnh Ninh Bình có từ 20-25 di tích được thực hiện tu bổ, tôn tạo bằng nguồn xã hội hoá.

Vấn còn bất cập trong thực thi chính sách, pháp luật về bảo tồn

Từ thực tế thi hành chính sách, pháp luật về bảo tồn, phát huy giá trị di sản văn hóa, thiên nhiên, Ninh Bình vẫn còn một số bất cập, trong đó phải kể đến là: Tiến độ triển khai các công trình, dự án bảo tồn và phát huy giá trị di tích quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư nhìn chung còn rất chậm, không đáp ứng được các mục tiêu đã được đề ra. Cùng với đó, quần thể di tích quá đa dạng, trải dài trên diện rộng, ở nhiều địa phương trong tỉnh. Hiện có nhiều công trình đã và đang bị xuống cấp, hư hỏng nặng nề do biến đổi khí hậu và thời gian. Đặc biệt, một số công trình có giá trị tiêu biểu về mặt lịch sử, mỹ thuật, hình thức kiến trúc, như khu vực Di tích quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư, gồm: Đền thờ vua Đinh Tiên Hoàng, vua Lê Đại Hành; chùa và động Am Tiên, chùa Nhất Trụ, chùa Ngần, đình Yên Trạch, phủ Đông Vương, phủ Kinh Thiên, đền thờ Thục Tiết công chúa, bia cửa Đông, lăng vua Đinh, lăng vua Lê và núi Mã Yên, hang Muối và hang Quàn.

Do tính đặc thù của công tác trùng tu di tích cần nhiều thời gian cho giai đoạn thám sát, khảo cổ, sưu tầm tư liệu, lập dự án, thẩm định khoa học và thực hiện trùng tu tôn tạo; năng lực tư vấn, thi công còn hạn chế chưa tương xứng với yêu cầu đặt ra; nguyên liệu vật tư đặc chủng như gỗ tử thiết, sơn ta, gạch, ngói men, vàng quỳ, nghệ nhân càng ngày càng khan hiếm. Đặc biệt, nhu cầu vốn đầu tư cho công tác bảo tồn, tôn tạo di sản hiện nay là rất lớn, song khả năng cân đối ngân sách hàng năm của Trung ương còn quá thấp, địa phương không đảm bảo đủ nguồn vốn để trùng tu, bảo tồn kịp thời các công trình xuống cấp bức thiết. Hiện nay, do nguồn vốn đầu tư còn rất hạn chế nên ngay cả việc rất thiết yếu để bảo tồn di sản như đèn bù giải tỏa, di dời các hộ dân đang sinh sống trong khu vực khoanh vùng bảo vệ di

Tuần Du lịch Ninh Bình 2023 - “Sắc vàng Tam Cốc-Tràng An”.

Ảnh: MINH HẢI

tích cũng rất khó khăn. Cùng với đó, công tác bảo tồn, tu bổ di tích chịu sự chi phối của nhiều Luật, Nghị định nên thời gian thực hiện thủ tục kéo dài, gây khó khăn cho công tác này.

Cần có cơ chế, chính sách đặc thù, vượt trội

Sự phát triển của Ninh Bình trong hiện tại và tương lai đang diễn ra trong bối cảnh quốc tế, khu vực có nhiều thay đổi mau lẹ, có nhiều yếu tố mang tính thời đại và nếu tận dụng được thì tỉnh Ninh Bình sẽ đảo ngược tình thế để bứt phá phát triển rất nhanh. Do đó, mô hình phát triển của tỉnh Ninh Bình trong những thập niên tới cần hướng vào tăng cường khả năng hoàn chuyển được bất lợi thế hiện nay thành những lợi thế với một chiến lược phát triển đúng đắn để bứt phá, vươn lên, cùng với tầm nhìn vượt trước và tinh thần không ngừng đổi mới sáng tạo; giữa chủ trương mở đường, cơ chế tạo thuận lợi hóa của Trung ương được thể chế hoá, tích hợp và hội tụ với cách làm linh hoạt và sự vận dụng sáng tạo của địa phương, nhằm hóa giải bài toán giữa phát triển kinh tế với bảo tồn, phát huy giá trị, bản sắc văn hóa của Cố đô Hoa Lư.

Trên cơ sở đó, Tỉnh uỷ, HĐND và UBND tỉnh Ninh Bình kiến nghị Bộ Chính trị ban hành Nghị quyết về Xây dựng và phát triển tỉnh Ninh Bình đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045, trên cơ sở đó để nghị Quốc hội ban hành Nghị quyết một số cơ chế, chính sách tài chính-ngân sách đặc thù, vượt trội đối với Ninh Bình trên nền tảng bảo tồn và phát huy giá trị di sản Cố đô và danh thắng Tràng An phù hợp với yêu cầu phát triển gắn với sứ mệnh gìn giữ, bảo tồn giá trị văn hóa, di sản nhân loại, đồng thời có ý nghĩa quan trọng tạo động lực để tỉnh có thêm cơ hội phát huy nội lực và huy động nguồn lực phát triển nhanh và

bền vững, xứng đáng là đô thị đặc thù về giá trị di sản.

Theo đó, cơ chế đặc thù sẽ dựa trên những cơ chế đặc thù mà Quốc hội đã thí điểm thực hiện ở 10 tỉnh, thành phố, trong tập trung vào các nhóm trọng tâm là:

Nhóm 1: Xây dựng cơ chế, chính sách đặc thù nhằm huy động tối đa các nguồn lực cho mục tiêu bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hóa và thiên nhiên: Đề xuất các cơ chế, chính sách đặc thù nhằm tranh thủ nguồn lực hỗ trợ từ Trung ương, phát huy được nội lực và huy động tối đa các nguồn lực xã hội để đầu tư bảo tồn và trùng tu các công trình văn hóa di tích, di sản quan trọng trên địa bàn tỉnh: Đề xuất được giữ lại 100% phí tham quan di tích; nâng trần “mức dự nợ vay” lên 40%; thành lập Quỹ bảo tồn Di sản Cố đô Hoa Lư để tiếp nhận từ nguồn ngân sách các địa phương; các tổ chức, cá nhân trong và ngoài nước; cho phép thí điểm các dự án đầu tư theo phương thức đối tác công tư (gọi là dự án PPP) trong lĩnh vực bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hóa và thiên nhiên Tràng An; xây dựng Đề án bảo tồn và trùng tu khẩn cấp các di tích cấp Quốc gia Cố đô Hoa Lư.

Nhóm 2: Các cơ chế, chính sách đặc thù nhằm tạo động lực, đòn bẩy thúc đẩy phát triển kinh tế-xã hội của tỉnh theo hướng nhanh và bền vững: Trong đó, đề xuất cơ chế, chính sách đặc thù, vượt trội nhằm phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn; phát triển khu kinh tế; phát triển ngành công nghiệp hỗ trợ, sản xuất, lắp ráp ô tô; chính sách nhằm thu hút các nhà đầu tư chiến khai thác vào các tiềm năng, lợi thế đặc thù của tỉnh Ninh Bình...

Nhóm 3: Cho phép thí điểm cơ chế tài chính thực hiện biện pháp giảm phát thải khí nhà kính theo các cơ chế trao đổi, bù trừ tín chỉ các-bon, nhân sinh quyền: UBND tỉnh ban hành

trình tự, thủ tục và quyết định việc lựa chọn nhà đầu tư. Nguồn thu từ giao dịch tín chỉ các-bon, nhân sinh quyền là nguồn thu ngân sách địa phương được hưởng 100%; các khoản thu này không dùng để xác định tỷ lệ phần trăm (%) đối với các khoản thu phân chia giữa ngân sách trung ương và ngân sách tỉnh. HĐND tỉnh quyết định sử dụng nguồn thu từ giao dịch tín chỉ các-bon, nhân sinh quyền cho các chương trình, dự án ứng phó với biến đổi khí hậu, phát triển kinh tế xanh, kinh tế số, kinh tế tuần hoàn trên địa bàn tỉnh Ninh Bình.

Nhóm 4: Xây dựng Chiến lược marketing địa phương gắn với định vị mới về Ninh Bình. Từ góc độ chính sách, những nhân tố quan trọng nhất đối với Ninh Bình bao gồm: Khai thác ưu thế của vị trí độc đáo, kết nối với thị trường trong và ngoài nước; đào tạo và thu hút lao động chất lượng cao, hoàn thiện cơ sở hạ tầng hiện đại; xây dựng môi trường kinh doanh thân thiện, chính quyền hiệu quả và hiệu lực, trở thành một đô thị di sản đáng sống và hấp dẫn. Chiến lược xây dựng thương hiệu của Ninh Bình sẽ tập trung vào những vấn đề này.

Với mục tiêu và định hướng của phát triển trong thời gian tới, Ninh Bình cần một vị thế mới, một hình ảnh mới cho giai đoạn chuyển mình sắp tới để tăng tốc thu hút đầu tư, tạo nguồn lực cho phát triển. Ninh Bình với vị thế và tầm nhìn hiện nay, cần thiết phải thoát ra khỏi hình ảnh đô thị “bảo tồn di sản”, để hướng tới một đô thị độc lập, hiện đại, phát triển bền vững, là động lực kinh tế của vùng và cả nước, một thành phố đáng sống với người dân mọi miền đất nước. Để thực hiện mục tiêu này, Ninh Bình cần có một chiến lược marketing (tiếp thị) địa phương bài bản, khoa học, song song với việc đảm bảo thực thi chiến lược một cách hiệu quả.

CÔNG TÁC XÂY DỰNG ĐẢNG DẤU ẮN NỬA NHIỆM KỲ

MAI LAN

Từ đầu nhiệm kỳ đến nay, đặc biệt là năm 2023-năm bản lề thực hiện Nghị quyết Đại hội lần thứ XIII của Đảng, Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XXII, trong bối cảnh thuận lợi cơ bản, nhưng cũng có không ít khó khăn, thách thức, song với quyết tâm chính trị cao, Đảng bộ, chính quyền và Nhân dân trong tỉnh đã đoàn kết, năng động, sáng tạo, triển khai đồng bộ, quyết liệt, hiệu quả nhiều nhiệm vụ, giải pháp. Qua đó đã hoàn thành thắng lợi nhiều chỉ tiêu, nhiệm vụ với nhiều dấu ấn quan trọng, toàn diện trên tất cả các lĩnh vực, nhất là trong công tác xây dựng Đảng.

Coi trọng giáo dục chính trị, tư tưởng

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn: “Đạo đức cách mạng không phải trên trời sa xuống. Nó do đấu tranh, rèn luyện bền bỉ hằng ngày mà phát triển và củng cố. Cũng như ngọc càng mài càng sáng, vàng càng luyện càng trong”. Thấm nhuần lời dạy của Người, những năm qua, Tỉnh ủy Ninh Bình đã tập trung lãnh đạo, chỉ đạo đổi mới công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho cán bộ, đảng viên, xem đây là giải pháp quan trọng để nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của tổ chức cơ sở đảng, đảng viên, góp phần xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh.

Theo đó, công tác tổ chức nghiên cứu, học tập, quán triệt, triển khai thực hiện Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng, các nghị quyết của Trung ương, của tỉnh có nhiều đổi mới, tiến hành bài bản, khoa học, kịp thời, bảo đảm nghiêm túc, đúng kế hoạch. Đã tổ chức học tập bằng nhiều hình thức thiết thực, phù hợp với thực tiễn (kết hợp giữa trực tiếp và trực tuyến), tạo điều kiện để đông đảo cán bộ, đảng viên tham gia nghiên cứu, học tập. Việc học tập, nghiên cứu, quán triệt, cụ thể hóa và triển khai thực hiện các nghị quyết của Trung ương đã được chỉ đạo đồng bộ cùng với việc xây dựng, ban hành kế hoạch, chương trình hành động thực hiện với các nhiệm vụ, giải pháp, lộ trình thực hiện cụ thể, khả thi.

Tỉnh ủy đã chú trọng lãnh đạo, chỉ đạo xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị gắn với học tập, làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh và thực hiện chủ đề công tác hàng năm

Quang cảnh Hội thảo khoa học quốc gia với chủ đề “Những vấn đề lý luận và thực tiễn công tác xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng, đạo đức trong giai đoạn mới” do Ban Tuyên giáo Trung ương phối hợp với Tỉnh ủy Ninh Bình tổ chức năm 2023.

Ảnh: ĐỨC LAM

của Tỉnh ủy. Hằng năm, Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh lựa chọn chủ đề công tác năm để tập trung lãnh đạo hệ thống chính trị tổ chức thực hiện có hiệu quả. Qua việc thực hiện các chủ đề công tác năm, sự gương mẫu, trách nhiệm của người đứng đầu, tinh thần trách nhiệm, tận tụy với công việc của đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức, đoàn viên, hội viên ở các ngành, các cấp được nâng lên.

Đặc biệt, Ban Thường vụ Tỉnh ủy tập trung đổi mới phương thức lãnh đạo theo hướng sâu sát cơ sở; định kỳ làm việc với các huyện ủy, thành ủy, đảng ủy trực thuộc và các cơ quan, đơn vị để cho ý kiến về nhiệm vụ xây dựng Đảng, xây dựng hệ thống

chính trị, phát triển kinh tế - xã hội của địa phương, đơn vị; người đứng đầu cấp ủy, chủ tịch UBND các cấp duy trì nền nếp việc tiếp công dân; UBND cấp tỉnh, cấp huyện tổ chức gặp gỡ, đối thoại với các doanh nghiệp định kỳ. Qua đó đã kịp thời chỉ đạo tháo gỡ nhiều vấn đề khó khăn, vướng mắc; quán triệt tinh thần quyết tâm, quyết liệt của tỉnh; đồng thời thống nhất các chủ trương, định hướng lớn, đặt ra những yêu cầu cụ thể đối với từng ngành, địa phương. Các cấp ủy đã chỉ đạo thực hiện tốt việc đối thoại trực tiếp với cán bộ, đảng viên và nhân dân, giải quyết những vấn đề phát sinh ngay từ cơ sở. Nhờ vậy đã lan tỏa quyết tâm cao trong toàn Đảng bộ, phát huy

vai trò nêu gương, chủ động, dám nghĩ, dám làm của từng cán bộ, đảng viên, góp phần củng cố niềm tin của quần chúng nhân dân vào sự lãnh đạo của Đảng, sự quản lý, điều hành của chính quyền các cấp, khơi dậy ý chí, khát vọng, đưa Ninh Bình ngày càng phát triển trong mỗi cán bộ, đảng viên và các tầng lớp nhân dân.

Đổi mới mạnh mẽ công tác cán bộ

Xác định công tác cán bộ là khâu “then chốt” của công tác xây dựng Đảng và hệ thống chính trị, những năm qua và từ đầu nhiệm kỳ đến nay, Tỉnh ủy, Ban Thường vụ Tỉnh ủy đã tập trung lãnh đạo, chỉ đạo đổi mới công tác

cán bộ nhằm xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp đủ phẩm chất, năng lực, uy tín, ngang tầm nhiệm vụ.

Theo đó, từ đầu nhiệm kỳ đến nay, Ban Tổ chức Tỉnh ủy đã tích cực, chủ động tham mưu cho Ban Thường vụ Tỉnh ủy lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện có hiệu quả các khâu của công tác cán bộ theo hướng ngày càng đồng bộ, thống nhất, liên thông, mở rộng phân cấp, phân quyền, gắn với trách nhiệm người đứng đầu; bảo đảm nguyên tắc tập trung dân chủ, từng bước trẻ hoá đội ngũ cán bộ chủ chốt các cấp, các ngành. Ban Thường vụ Tỉnh ủy tập trung chỉ đạo thực hiện tốt công tác rà soát, bổ sung quy hoạch cán bộ lãnh đạo,

quản lý nhiệm kỳ 2020-2025, 2021-2026; xây dựng quy hoạch cán bộ lãnh đạo, quản lý nhiệm kỳ 2025-2030, 2026-2031. Công tác quy hoạch được triển khai thực hiện chặt chẽ, nghiêm túc, chất lượng, đúng quy trình, đảm bảo tỷ lệ, số lượng, chất lượng, giãn cách 3 độ tuổi, cơ cấu nữ, cơ cấu trẻ, dân tộc, tôn giáo theo quy định.

Công tác sắp xếp tổ chức bộ máy, điều động, bổ nhiệm, giới thiệu cán bộ ứng cử được triển khai thực hiện nghiêm túc, chặt chẽ, cơ bản kịp thời kiện toàn đội ngũ cán bộ khi khuyết, thiếu; cán bộ được bổ nhiệm đảm bảo đủ điều kiện, tiêu chuẩn, đáp ứng được yêu cầu nhiệm vụ đặt ra. Từ đầu nhiệm kỳ đến nay, tỉnh đã điều động, bổ nhiệm, luân chuyển, chỉ định, hiệp y bổ nhiệm, giới thiệu ứng cử trên 200 lượt cán bộ theo thẩm quyền. Đặc biệt, trong những năm gần đây, công tác luân chuyển cán bộ của tỉnh đã gắn với việc bố trí một số chức danh cán bộ chủ chốt không là người địa phương. Hiện đã bố trí 7/8 Bí thư cấp ủy cấp huyện và 6/8 Chủ tịch UBND huyện, thành phố không là người địa phương; có 79/143 đồng chí Bí thư Đảng ủy và 44/143 đồng chí Chủ tịch UBND xã, phường, thị trấn không là người địa phương.

Đổi mới công tác cán bộ đã góp phần quan trọng xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp, đủ phẩm chất, năng lực, uy tín, ngang tầm nhiệm vụ. Đây cũng là một trong 3 khâu đột phá để thực hiện các mục tiêu chiến lược theo Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh

Đồng chí Mai Văn Tuất, Phó Bí thư Thường trực Tỉnh ủy, Chủ tịch HĐND tỉnh tham quan mô hình trồng ổi tại xã Đồng Phong (Nho Quan).

Ảnh: TRƯỜNG GIANG

lần thứ XXII, nhiệm kỳ 2020-2025 đã đề ra.

Không ngừng bổ sung nguồn sinh lực cho Đảng

Một trong những kết quả nổi bật của tỉnh trong công tác xây dựng Đảng nửa nhiệm kỳ qua, đó là Ninh Bình đã làm tốt công tác kết nạp đảng viên, gắn với thường xuyên rà soát, sàng lọc đảng viên, nâng cao chất lượng tổ chức cơ sở đảng và đảng viên.

Theo đó, tỉnh đã tập trung lãnh đạo, chỉ đạo triển khai đồng bộ nhiều giải pháp nhằm gỡ khó cho công tác phát triển đảng viên mới như: Hàng năm, căn cứ vào tình hình thực tiễn, Ban Thường vụ Tỉnh ủy đã giao chỉ tiêu kết nạp đảng viên mới cho các

đảng bộ; tập trung chỉ đạo triển khai thực hiện 3 mô hình mới, đó là: Mô hình kết nạp đảng viên là học sinh, sinh viên trong các trường THPT, đại học, cao đẳng trên địa bàn tỉnh; mô hình kết nạp đảng viên là chức sắc, chức việc tôn giáo và mô hình thành lập tổ chức Đảng trong Hội doanh nghiệp các huyện, thành phố. Đặc biệt, cuối tháng 4 năm 2021, Ban Thường vụ Tỉnh ủy đã ban hành Chỉ thị số 05 về "Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác phát triển đảng viên giai đoạn 2021-2025". Đây được xem là một trong những giải pháp quan trọng nhằm tháo gỡ khó khăn trong công tác phát triển đảng viên thời gian qua.

Việc triển khai đồng bộ

nhiều giải pháp thiết thực cộng với quyết tâm cao từ mỗi cấp ủy, công tác phát triển đảng viên trên địa bàn tỉnh đã đạt được kết quả ấn tượng. Đến nay, 8/8 đảng bộ cấp huyện đã hoàn thành việc thành lập tổ chức đảng trong Hội doanh nghiệp huyện, thành phố. Từ đầu nhiệm kỳ đến nay, bình quân mỗi năm toàn tỉnh kết nạp 378 đảng viên là học sinh, sinh viên, chiếm 19,9% tổng số đảng viên kết nạp; kết nạp được 7 đảng viên là chức sắc, chức việc tôn giáo. Riêng năm 2023, đến hết tháng 9, Đảng bộ tỉnh đã hoàn thành kế hoạch phát triển đảng viên theo Nghị quyết số 21 của Ban Chấp hành Trung ương. Cụ thể, đã kết nạp được 2.285 đảng viên (bằng 101%), nâng

tổng số đảng viên trong toàn tỉnh lên hơn 75.130 đảng viên, với 663 tổ chức cơ sở đảng; thành lập được 12 tổ chức đảng trong doanh nghiệp ngoài khu vực Nhà nước, vượt 20% kế hoạch năm.

Những thành quả đạt được trong công tác xây dựng Đảng nửa nhiệm kỳ qua đã góp phần quan trọng thúc đẩy phát triển kinh tế-xã hội của tỉnh, tăng cường niềm tin của Nhân dân với Đảng. Sau hơn nửa nhiệm kỳ thực hiện Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh, lần thứ XXII, đến nay một số chỉ tiêu đạt và vượt mục tiêu đề ra. Tốc độ tăng trưởng GRDP đạt khá trong bối cảnh tình hình chung rất khó khăn (bình quân giai đoạn 2020-2023 đạt 7,34%/năm; trong đó tăng trưởng các năm 2021, 2022 đều cao hơn nhiều so với tốc độ tăng GDP của cả nước). Đời sống của Nhân dân được cải thiện, nâng cao. Văn hóa-xã hội phát triển toàn diện, các giá trị bản sắc độc đáo đã thực sự phát huy được "sức mạnh nội sinh", tạo hiệu ứng lan tỏa, chuyển hóa thành nguồn lực cho tăng trưởng kinh tế và nâng cao chất lượng đời sống Nhân dân. Đây cũng là động lực quan trọng để sớm hiện thực hóa khát vọng và mục tiêu đến năm 2030, Ninh Bình là tỉnh khá, phát triển toàn diện, nhanh và bền vững của vùng đồng bằng Sông Hồng; thành phố trực thuộc Trung ương, một trong những trung tâm du lịch Vùng, quốc gia, mang giá trị toàn cầu, miền đất đáng sống, an toàn và thân thiện.

Để lời Bác vang vọng... (TIẾP THEO TRANG 5)

vang vọng "tiếng ngày xưa và cả tiếng mai sau". Dẫn tôi đi thăm Đền thờ Chủ tịch Hồ Chí Minh tại xã, đồng chí Nguyễn Văn Nghị, Bí thư Đảng ủy xã tự hào: Đây là nơi mỗi người dân Khánh Cư tưởng nhớ về Bác, báo công với Bác mỗi dịp lễ, Tết hay sinh nhật Bác, ngày Quốc khánh... Mỗi lần ra đây thắp hương chúng tôi đều "tự soi, tự sửa", học tập và làm theo lời Bác, nêu cao tinh thần trách nhiệm, nỗ lực, quyết tâm, đồng lòng xây dựng quê hương ngày càng phát triển như mong muốn lúc sinh thời của Bác.

Nhớ Bác lòng ta trong sáng hơn

Để xứng đáng với tình cảm và những lời dạy của Bác 65 năm qua, thực hiện Di chúc thiêng liêng của Chủ tịch Hồ Chí Minh, những năm qua, Ninh Bình đã đẩy mạnh việc

học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; nêu cao tinh thần đoàn kết, thống nhất, cùng với sự nỗ lực, quyết tâm cao của các cấp, các ngành, cộng đồng doanh nghiệp, quân và dân trong tỉnh, làm nên một dáng vóc Ninh Bình ngày càng rạng rỡ với thế và lực mới, khát vọng mới, niềm tin mới, hành động mới.

Nhớ Bác lòng ta trong sáng hơn; niềm tin giữa dân với Đảng ngày càng khăng khít, bền chặt. Nhớ Bác, để lời Bác dặn vang vọng đến ngàn năm, Ninh Bình tiếp tục đổi mới phương pháp, phong cách lãnh đạo, chỉ đạo theo hướng toàn diện, chủ động, sâu sát, khoa học, sáng tạo, có trọng tâm, trọng điểm, bản lĩnh, kiên trì, quyết liệt. Lựa chọn những nhiệm vụ, giải pháp căn cơ, cốt lõi, tháo gỡ điểm nghẽn để thực hiện có

hiệu quả cao hơn 3 khâu đột phá, 6 chương trình công tác trọng tâm đã được xác định. Tập trung lãnh đạo, chỉ đạo công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh toàn diện, hiệu quả trên các mặt chính trị, tư tưởng, đạo đức, tổ chức và cán bộ. Tiếp tục triển khai thực hiện tốt Kết luận số 21-KL/TW, ngày 25/10/2021 của Ban Chấp hành Trung ương về đẩy mạnh xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị gắn với thực hiện Kết luận số 01-KL/TW, ngày 18/5/2021 của Bộ Chính trị về tiếp tục "đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh", các quy định về trách nhiệm nêu gương và Chủ đề công tác hàng năm của Tỉnh ủy. Nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý, điều hành của chính quyền các cấp với phương

châm "Chính quyền đồng hành, cầu thị, lắng nghe, tháo gỡ khó khăn, vướng mắc cho doanh nghiệp". Đẩy mạnh cải cách hành chính, nhất là cải cách thủ tục hành chính; nâng cao trách nhiệm của người đứng đầu và chất lượng thực thi công vụ của cán bộ, công chức, viên chức, từng bước khắc phục hiện tượng đùn đẩy, né tránh, sợ trách nhiệm, sợ sai trong thi hành công vụ. Kiên định các mục tiêu, phát triển kinh tế-xã hội theo hướng "Xanh, bền vững và hài hòa", phát triển kinh tế đi đôi với công bằng và tiến bộ xã hội; tập trung cao độ cho việc thực hiện "Bốn đầy mạnh" đã được Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh xác định; tiếp tục thực hiện hiệu quả các đột phá chiến lược trong nhiệm kỳ 2020-2025. Phát triển, hoàn thiện kết cấu hạ tầng theo hướng đồng bộ, hiện đại, hài hòa, trọng tâm là xây dựng Đô thị di sản thiên nhiên kỷ. Tập trung đầu tư các dự án, công trình trọng

tâm có tính kết nối vùng, liên vùng, phát triển mở rộng không gian đô thị, tạo dư địa và động lực phát triển kinh tế-xã hội. Tiếp tục cải thiện môi trường đầu tư, nâng cao chỉ số năng lực cạnh tranh cấp tỉnh; tập trung tháo gỡ khó khăn, vướng mắc, điểm nghẽn, thúc đẩy sản xuất, kinh doanh phát triển. Tăng cường thu hút đầu tư, đặc biệt là các dự án công nghệ sạch, công nghệ cao, công nghiệp phụ trợ có giá trị gia tăng cao. Thực hiện tốt các giải pháp tăng thu ngân sách, bảo đảm việc tự cân đối ngân sách tỉnh có điều tiết về ngân sách Trung ương. Triển khai có hiệu quả các giải pháp tổng thể về phát triển du lịch, hướng đến du lịch xanh và bền vững. Đẩy mạnh xây dựng nông thôn mới nâng cao, nông thôn mới kiểu mẫu; hoàn thành các tiêu chí để phấn đấu tỉnh Ninh Bình đạt chuẩn nông thôn mới vào đầu năm 2025 theo kế hoạch.

KỶ VỌNG VÀO SỰ BỨT PHÁ trong năm 2024

NGUYỄN THƠM

Năm 2023, Ninh Bình đã hoàn thành và hoàn thành vượt mức 12/15 chỉ tiêu chủ yếu, trong đó có 10 chỉ tiêu hoàn thành vượt mức. Tổng sản phẩm xã hội (GRDP) trên địa bàn tăng 7,27% so với năm 2022, xếp thứ 23/63 tỉnh, thành phố, cao hơn mặt bằng chung của cả nước. Dù còn một số chỉ tiêu không đạt kế hoạch đề ra nhưng vẫn cho thấy nỗ lực lớn của Đảng bộ, chính quyền, Nhân dân và cộng đồng doanh nghiệp, tạo niềm tin cho những bứt phá trong năm mới và cả nhiệm kỳ.

Bức tranh kinh tế đa màu

Trong năm 2023, tình hình kinh tế thế giới tiếp tục diễn biến phức tạp, khó lường, kinh tế toàn cầu phục hồi chậm... đã tác động tiêu cực đến nước ta. Trong bối cảnh này, với nỗ lực của cả hệ thống chính trị, cộng đồng doanh nghiệp, Ninh Bình vẫn lựa chọn kiên định với kịch bản tăng trưởng đề ra. Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh đã thống nhất cao với quan điểm tập trung cao độ, quyết tâm phấn đấu đạt mức cao nhất các mục tiêu, chỉ tiêu phát triển kinh tế-xã hội; đề xuất điều chỉnh nâng cao mục tiêu đối với các chỉ tiêu có khả năng hoàn thành vượt mức; kiên định với những chỉ tiêu gặp khó khăn do ảnh hưởng của những yếu tố khó đoán định, không lường trước.

Đồng thời, trên cơ sở thực tiễn đề ra những quan điểm, mục tiêu, nhiệm vụ quan trọng mới, có tính chiến lược; thể hiện rõ tinh thần dám nghĩ, dám làm, quyết tâm cao, nỗ lực lớn để vượt qua khó khăn, thách thức nhằm đảm bảo mục tiêu phát triển dài hạn, vì

sự phát triển của tỉnh và đất nước. Với những chủ trương đúng đắn, tình hình kinh tế-xã hội của tỉnh tiếp tục đạt nhiều kết quả tích cực và toàn diện, cơ bản đạt được mục tiêu tổng quát đề ra, hoàn thành và hoàn thành vượt mức 12/15 chỉ tiêu chủ yếu (trong đó có 10 chỉ tiêu hoàn thành vượt mức). Tổng sản phẩm xã hội (GRDP) trên địa bàn tỉnh năm 2023 ước đạt 53.389,76 tỷ đồng, tăng 7,27% so với năm 2022, xếp thứ 23/63 tỉnh, thành phố, cao hơn mặt bằng chung của cả nước; GRDP bình quân đầu người ước đạt 88,03 triệu đồng.

Có thể thấy, trong điều kiện khó khăn "tứ bề" nhưng bức tranh kinh tế của tỉnh vẫn có những gam màu sáng. Sản xuất công nghiệp dẫn phục hồi, nhất là những tháng cuối năm; đã vượt qua được những ảnh hưởng tiêu cực rất lớn từ tình hình chung của quốc tế và trong nước, đạt được mức tăng trưởng dương với giá trị sản xuất công nghiệp tăng 1,51% so với năm 2022, dù mức tăng trưởng không lớn, nhưng là kết quả rất đáng khích lệ trong

Đồng chí Phạm Quang Ngọc, Phó Bí thư Tỉnh ủy, Chủ tịch UBND tỉnh kiểm tra khu tái định cư tại xã Khánh Cư (Yên Khánh).

Ảnh: ANH TUẤN

điều kiện khó khăn chung của tình hình thế giới và trong nước.

Nông nghiệp tiếp tục khẳng định vai trò trụ đỡ với giá trị GRDP ngành nông-lâm-thủy

sản tăng 2,86% so với năm 2022; giá trị sản xuất/ha đất canh tác đạt 155 triệu đồng, vượt 1,3% kế hoạch. Xây dựng nông thôn mới (NTM), NTM nâng cao, NTM kiểu mẫu tiếp tục đạt kết quả tích cực, toàn diện, vượt chỉ tiêu đề ra. Đến nay, toàn bộ 119/119 xã và 8/8 huyện, thành phố đã đạt chuẩn NTM và hoàn thành nhiệm vụ xây dựng NTM; trong đó có 50/119 xã đạt chuẩn NTM nâng cao, 18/119 xã đạt chuẩn NTM kiểu mẫu, có trên 430 thôn, xóm, bản được công nhận đạt chuẩn NTM kiểu mẫu...

Đặc biệt, khu vực dịch vụ đóng vai trò quan trọng, là động lực tăng trưởng của tỉnh trong năm 2023, với giá trị GRDP tăng 13,23% so với năm 2022, là năm thứ hai liên tiếp có tốc độ tăng trưởng cao

với hai con số. Năm 2023, tổng mức bán lẻ hàng hóa tăng 36,7% so với năm 2022; 12/12 nhóm hàng hóa có mức tăng cao so với năm trước. Du lịch tiếp tục phục hồi và phát triển mạnh mẽ, chất lượng dịch vụ ngày càng được nâng cao, tiếp tục nằm trong nhóm 15 điểm đến hàng đầu, 10 tỉnh có lượng khách đến cao nhất cả nước. Năm 2023 đã đón trên 6,5 triệu lượt khách, tăng 76,4% so với cùng kỳ, vượt 22,5% kế hoạch năm; doanh thu đạt gần 6.380 tỷ đồng, gấp gần 2 lần so với năm trước và vượt 23,8% kế hoạch năm.

Bên cạnh những kết quả đạt được, bức tranh kinh tế Ninh Bình vẫn còn những gam màu trầm. Trong đó, đáng chú ý là 3 chỉ tiêu phát triển kinh tế gồm: Tốc độ tăng trưởng GRDP; thu ngân sách nhà

Du khách tham quan Tràng An.
Ảnh: MINH ĐƯỜNG

Đoàn Famtrip khảo sát sản phẩm du lịch ở xã Khánh Thiện (Yên Khánh).

Dựng xây những miền quê đáng sống

Bài, ảnh: HỒNG GIANG - ANH TUẤN

Chương trình Mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới (NTM) được triển khai trong những năm qua đã góp phần xây dựng Ninh Bình ngày càng giàu đẹp, văn minh và đang dần trở thành những miền quê đáng sống. Kết quả này có sự đóng góp rất lớn của đội ngũ cán bộ, đảng viên với vai trò gương mẫu, đi đầu, kết nối, tạo sự tin tưởng, đồng thuận và hưởng ứng tích cực của Nhân dân.

Trong cái nắng hanh hao của mùa đông, chúng tôi về xã Gia Thủy, địa phương thuộc vùng trũng của huyện Nho Quan, nay đã có sự đổi thay diệu kỳ nhờ xây dựng NTM kiểu mẫu. Ở đây, những tuyến đường không chỉ được cứng hóa, mở rộng đảm bảo kết nối liên hoàn với hệ thống đường huyện, đường tỉnh mà còn có đầy đủ biển báo giao thông, gờ giảm tốc, cây xanh, chậu hoa hai bên lề đường, điện chiếu sáng. Hàng loạt nhà ở dân cư được xây dựng kiên cố, có sân, vườn bài trí đẹp mắt. Cảnh quan phong quang, sạch đẹp, vệ sinh môi trường luôn được đảm bảo... Đồng chí Đinh Minh Hùng, Phó Bí thư Thường trực Đảng ủy xã Gia Thủy phấn khởi cho biết: Năm 2023 là dấu mốc quan trọng khi Đảng bộ, chính quyền và Nhân dân xã Gia Thủy được UBND tỉnh trao Bằng công nhận xã đạt chuẩn NTM kiểu mẫu. Cùng với lộ trình cụ thể và các giải pháp căn cơ, một trong những bài học kinh nghiệm được rút ra, là xã đã phát huy tốt tính tiên phong, gương mẫu của mỗi cán bộ, đảng viên trong quá trình xây dựng NTM. Khi lãnh đạo thực hiện từng tiêu chí, các chi bộ đã yêu cầu cán bộ, đảng viên phải thực sự là những người nêu gương, nòng cốt đi đầu, nhất là trong những việc khó như giải phóng mặt bằng, hiến đất làm đường, huy động đóng góp... Cán bộ, đảng viên cũng là người phải thể hiện rõ quyết tâm, kiên trì trong công tác dân vận, giải thích rõ nội dung, ý nghĩa của phong trào xây dựng NTM, từng bước nâng cao nhận thức, trách nhiệm của Nhân dân. Từ đó, nhiều cán bộ, đảng viên đã tiên phong đi đầu trong phong trào xây dựng NTM của địa phương.

Bà Nguyễn Thị Lâm, Trưởng thôn Hoàng Long, xã Gia Thủy chia sẻ: "Tôi luôn xác định, để vận động được người dân, bản thân mình phải là người gương mẫu thực hiện trước. Vì vậy tôi luôn đi đầu trong mọi hoạt động, các phong trào của địa phương". Thực hiện Nghị quyết của

Đảng ủy xã về xây dựng NTM kiểu mẫu, bà Lâm đã cùng với chi ủy chi bộ xây dựng kế hoạch, nghị quyết chuyên đề phù hợp với tình hình thực tế cơ sở để lãnh đạo đảng viên và nhân dân triển khai thực hiện. Để dân tin và làm theo, bản thân bà luôn tiên phong, gương mẫu đi đầu và tích cực vận động con, cháu tham gia phong trào xây dựng NTM. Đồng thời, đến từng hộ gia đình để tuyên truyền, vận động, giúp người dân hiểu xây dựng NTM vừa là quyền lợi, vừa là trách nhiệm, từ đó chung sức cùng cấp ủy, chính quyền thôn thực hiện có hiệu quả các mục tiêu đã đề ra.

Sự gương mẫu và trách nhiệm của bà Lâm đã lan tỏa tinh thần đoàn kết và khơi dậy sức mạnh nội sinh ngay từ cơ sở. Minh chứng là từ khi triển khai chủ trương xây dựng NTM kiểu mẫu đến nay, Nhân dân và con em xa quê của thôn Hoàng Long đã đóng góp hơn 1 tỷ đồng và hàng nghìn ngày công để chỉnh trang, lắp đặt trang thiết bị nhà văn hóa, xây dựng sân chơi thể thao, lắp đặt đường điện thấp sáng, trồng đường hoa, đường cây... Cùng với tích cực tham gia, đóng góp thực hiện các công trình, phần việc theo quy định chung, gia đình bà Lâm còn ủng hộ tiền, công sức để lắp hệ thống điện cho nhà văn hóa thôn, với số tiền hơn 10 triệu đồng. Nhờ đó, tháng 6/2023, thôn Hoàng Long bắt đầu trở thành thôn NTM kiểu mẫu, góp phần đưa xã Gia Thủy được công nhận đạt chuẩn NTM kiểu mẫu trong năm 2023.

Không chỉ ở Gia Thủy, cán bộ, đảng viên ở xã Khánh Thiện, huyện Yên Khánh cũng luôn phát huy vai trò hạt nhân, làm gương cho cộng đồng dân cư trong xây dựng NTM kiểu mẫu. Với gần 40 năm tuổi Đảng, bà Đỗ Thị Tuyết ở chi bộ 8 luôn gương mẫu, đi đầu trong các phong trào thi đua do địa phương phát động. Chia sẻ về câu chuyện hiến đất, Bà Tuyết cho biết: "Trước đây, tuyến đường đi qua đền Quan Thám Hoa rất nhỏ

hẹp, khó khăn trong việc đi lại. Khi biết có chủ trương của xã, của thôn về việc hiến đất để mở rộng đường và khuôn viên đền, tôi xác định bản thân là đảng viên phải luôn gương mẫu đi đầu để quần chúng noi theo. Vì vậy, tôi bàn với gia đình tự nguyện hiến 50m² đất ở, phá bỏ tường bao, công trình phụ để mở rộng, nâng cấp tuyến đường và khuôn viên đền".

Sau việc làm của gia đình bà Đỗ Thị Tuyết, các hộ dân khác trong thôn cũng tình nguyện hiến đất, phá bỏ công trình phụ và đóng góp nhiều ngày công để thi công công trình. Giờ đây, tuyến đường của thôn được đổ bê tông với chiều rộng 5m, việc đi lại cũng như phát triển kinh tế của người dân thuận lợi hơn rất nhiều. Với sự gương mẫu, đi đầu của cán bộ, đảng viên như bà Tuyết, đã góp phần cùng Đảng bộ, chính quyền xã Khánh Thiện cơ bản hoàn thiện các tiêu chí NTM kiểu mẫu theo tiêu chí mới.

Thực hiện chương trình xây dựng NTM nói chung và xây dựng NTM kiểu mẫu nói riêng, các đảng bộ, chi bộ cơ sở trên địa bàn tỉnh luôn xác định nhiệm vụ quan trọng là phát huy vai trò đi đầu và nòng cốt của đảng viên, phát huy tinh thần "Đảng viên nêu gương trong việc khó". Từ đó khơi dậy sức mạnh của Nhân dân, làm cho Nhân dân tin tưởng, đồng thuận và tích cực hưởng ứng bằng những việc làm thiết thực như: Hiến kế, hiến đất, góp công, góp vật liệu xây dựng làm đường giao thông nông thôn, xây dựng nhà văn hóa, chỉnh trang nhà ở, trồng đường hoa, đường cây, đầu tư phát triển sản xuất... Cùng với nguồn ngân sách các cấp, vốn lồng ghép các chương trình, dự án, vốn tín dụng, vốn doanh nghiệp, sự tham gia tích cực của Nhân dân đã góp phần nâng "chất" trong xây dựng NTM. Nhiều vùng quê khó khăn nay đã được công nhận đạt chuẩn NTM kiểu mẫu. Nông thôn mới khởi sắc, nông nghiệp phát triển toàn diện, đời sống vật chất và tinh thần của người dân nông thôn ngày càng được nâng lên.

nước; tổng kim ngạch xuất khẩu không đạt kế hoạch đề ra. Nguyên nhân là do tình hình chính trị, kinh tế thế giới biến động phức tạp, khó lường đã gây ra sự thiếu hụt, chậm trễ trong việc cung ứng nguyên vật liệu, giá tăng cao; sức mua trên thị trường trong nước và quốc tế suy giảm, dẫn đến các doanh nghiệp không có đơn hàng mới; lượng tồn kho tăng... ảnh hưởng lớn đến phát triển công nghiệp và xuất, nhập khẩu của tỉnh. Các doanh nghiệp phải cắt giảm lao động, giảm giờ làm... thu hẹp quy mô sản xuất, dẫn đến tốc độ tăng trưởng không đạt kế hoạch đề ra. Tổng kim ngạch xuất khẩu giảm 1,7% so với cùng kỳ, đạt 96,2% kế hoạch năm. Đây cũng là nguyên nhân làm giảm số thu ngân sách so với cùng kỳ và đạt thấp so với dự toán. Tổng thu ngân sách Nhà nước năm 2023 đạt 18.425,7 tỷ đồng, đạt 82,3% dự toán. Ngoài ra, việc hấp thụ vốn của các ngành kinh tế còn yếu, nhất là lĩnh vực bất động sản.

Kiên định với mục tiêu đã chọn

Những kết quả đạt được tuy chưa được trọn vẹn như mong muốn nhưng Đảng bộ, chính quyền và Nhân dân trong tỉnh có quyền tin tưởng, kỳ vọng vào sự bứt phá mạnh mẽ của vùng đất Cố đô nghìn năm lịch sử trong năm 2024, tạo thế bứt phá để hoàn thành các mục tiêu, chỉ tiêu phát triển kinh tế - xã hội 5 năm (2021-2025). Theo đó, tiếp tục quán triệt, triển khai thực hiện kịp thời, hiệu quả Nghị quyết Đại hội lần thứ XIII của Đảng, Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XXII. Tập trung thực hiện nghiêm túc, có hiệu quả các giải pháp thúc đẩy tăng trưởng, phục hồi kinh tế, thực hiện thắng lợi các mục tiêu, chỉ tiêu đã đề ra, nhất là các chỉ tiêu đã được Hội nghị sơ kết giữa nhiệm kỳ thực hiện Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XXII, nhiệm kỳ 2020-2025 thống nhất điều chỉnh để phù hợp với tình hình thực tiễn.

Ninh Bình đang tập trung thực hiện những quan điểm, mục tiêu, nhiệm vụ rất lớn, có tính chiến lược, định hình phát triển cho nhiều giai đoạn sau này, thể hiện khát vọng to lớn của Đảng bộ, chính quyền và Nhân dân trong tỉnh. Trong đó trọng tâm là xây dựng tỉnh Ninh Bình đến năm 2030 trở thành tỉnh khá trong khu vực đồng bằng sông Hồng, về cơ bản đạt các tiêu chí thành phố trực thuộc Trung ương; đến năm 2035 trở thành thành phố trực thuộc Trung ương.

Trên cơ sở đó, Ninh Bình tiếp tục kiên định các mục tiêu phát triển kinh tế-xã hội theo hướng "Xanh, bền vững và hài hòa"; phát triển kinh tế đi đôi với công bằng và tiến bộ xã hội. Mục tiêu cụ thể mà tỉnh Ninh Bình hướng đến là trở thành hình mẫu tiêu biểu kết hợp hài hòa giữa phục dựng, bảo tồn di sản và phát triển; định hình tính chất, chức năng đô thị di sản thiên nhiên kỷ, thành phố sáng tạo; trung tâm du lịch, công nghiệp văn hoá của quốc gia và quốc tế; xác lập vị trí đầu tàu và mắt xích trọng yếu kết nối mạng lưới các di sản, thành phố sáng tạo của vùng và liên vùng, quốc gia và quốc tế, hội nhập sâu vào mạng lưới các đô thị di sản sở hữu danh hiệu UNESCO trên thế giới. Nghiên cứu, rà soát, báo cáo, đề xuất với Trung ương ban hành các chủ trương, cơ chế, chính sách cho tỉnh Ninh Bình thực hiện thành công các nhiệm vụ trên.

Lễ hội Tràng An năm 2023.

DI SẢN TRÀNG AN

Định hướng bản sắc cho Đô thị di sản tương lai dưới góc nhìn quy hoạch

TS. TẠ HOÀNG VÂN
Viện Kiến trúc Quốc gia, Bộ Xây dựng

Những tiền đề xây dựng Đô thị di sản

Nhìn lại lịch sử vùng đất Tràng An cổ, có thể thấy tầm nhìn về chiều sâu của lịch sử, chiều rộng không gian xúng tẩm vùng đất có vị trí địa chính trị, địa quân sự và địa văn hóa với hệ thống dãy núi đá vôi có tuổi địa chất khoảng 250 triệu năm. Vùng đất Ninh Bình xưa là Kinh đô của Việt Nam với 6 vị vua thuộc 3 triều đại Đinh, tiền Lê, Lý, là địa bàn quan trọng trong lịch sử quân sự. Kinh đô Hoa Lư được ví như Kinh đô đá với đặc điểm: Núi là thành, sông là đường, hang động là cung điện, cùng nhiều đền đài và các khu vực định cư truyền thống. Hoa Lư-danh xưng của đô thành-đế đô đầu tiên của quốc gia Đại Việt, là đô thị-cảng thị tựa núi, nhìn sông, mở ra biển Đông, khai mở đặt cơ sở nền tảng cho sự phát triển của văn minh Đại Việt

Trước khi trở thành Kinh đô, Hoa Lư là một đơn vị hành chính cấp cơ sở của vùng tộc người thiểu

số miền núi rừng, là cả một vùng rộng lớn tiếp giáp và liền khoảnh giữa núi rừng với đồng bằng và biển cả. Vùng đất Hoa Lư ít nhất từ 2.000 năm trước đã là trung tâm tụ cư của nhiều tộc người, trung tâm chính trị-quân sự-hành chính lớn và di liền với nó là trung tâm kinh tế-văn hóa của cả hai châu Giao, châu Ái. Kinh thành Hoa Lư nằm ở bên hữu sông Hoàng Long, là vùng giao thủy giữa nước ngọt của sông, nước mặn của biển. Con người sớm biết lợi thế của vùng giao thủy-giao thương để tụ cư.

Các làng quê cổ nơi đây có nguồn gốc lâu đời bên các dòng sông cổ Ngô Đồng, Hoàng Long, Sào Khê, sông Vạc, sông Chanh. Dấu ấn còn lại các công trình chùa, miếu, phủ đền, lăng mộ, quán đạo cùng những bến bãi và nhiều các di vật độc đáo. Sự chuyển biến cấu trúc hình thái đô thị Ninh Bình được xây dựng trên nền tảng di sản Cố đô Hoa Lư từ thời Đông Hán, thời Đường. Sang cuối thế kỷ X, Hoa Lư đã phát triển cả về đô thành

và thành thị để trở thành đô thị hàng đầu của quốc gia Đại Việt với những đặc trưng của đô thị trung đại ở Việt Nam.

Tiếp nối cấu trúc đô thị cổ Hoa Lư

Trong quy hoạch định hướng Cố đô di sản Hoa Lư, việc tiếp nối cấu trúc đô thị cổ trong lòng một đô thị hiện đại được khởi nguồn từ các giá trị tự thân của vùng đất, phải kể đến các yếu tố: Địa chính trị thuận lợi để xây dựng thành trung tâm của Hoàng đế, là căn cứ của quân sự trọng yếu vừa quy tụ mạnh và lan tỏa. Dựa vào địa thế tự nhiên mà nâng tầm nghệ thuật dựng thành, đáp ứng vị thế, tầm vóc mới của đô thành. Các khu vực cư trú của dân cư phi nông nghiệp sinh kế bên các dòng sông... minh chứng cho các hoạt động thương mại với hạ tầng đô thị, cảng thị, bến bãi, cảng sông, cảng biển, mở rộng giao lưu trong nước và nội vùng... đánh dấu bước tiến chưa từng có của đô thị cổ trung đại Việt Nam.

Một góc Quán thể danh thắng Tràng An.

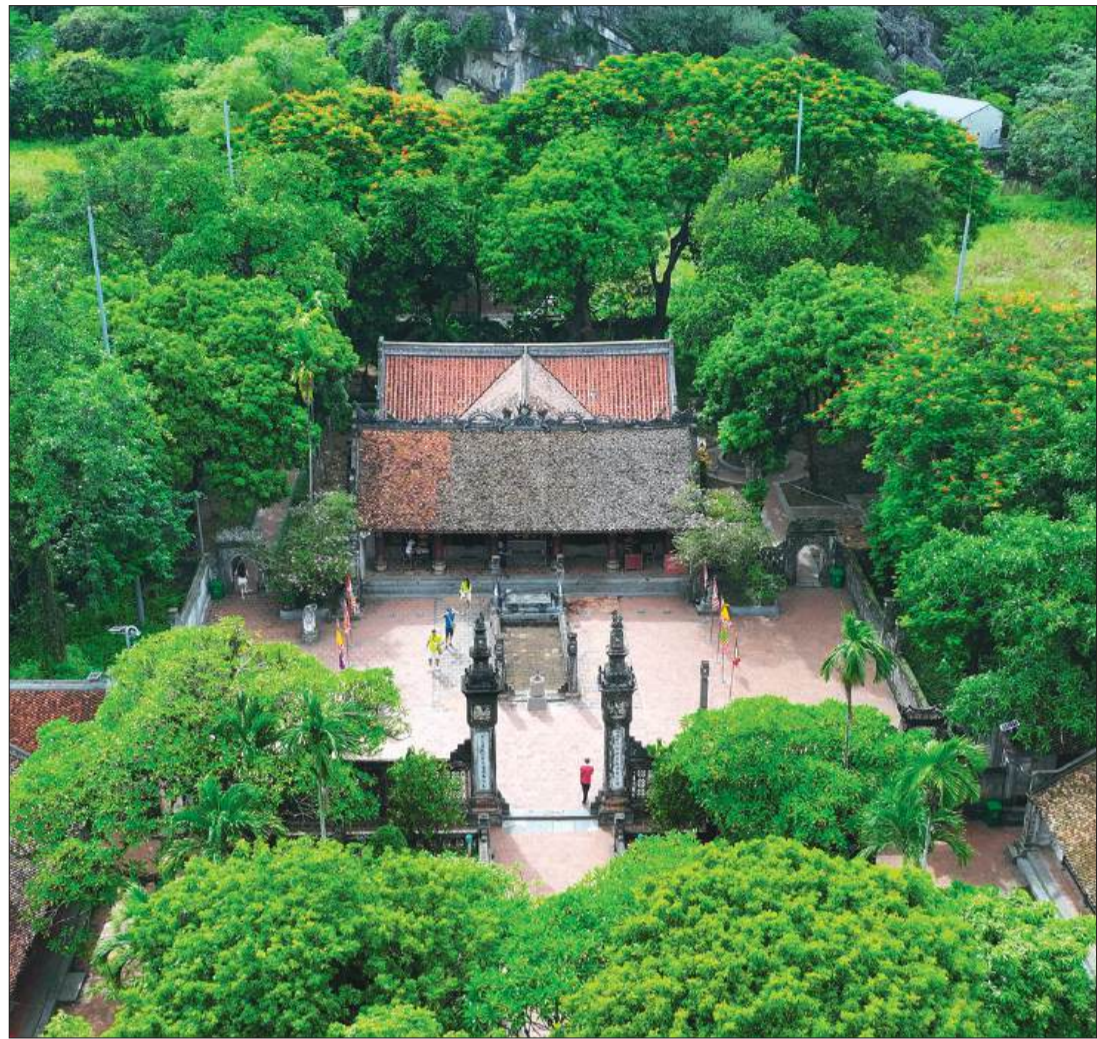
nhận diện một đô thị Hoa Lư trải qua biến đổi, nhưng đều dựa trên “nhân lõi” Kinh đô Hoa Lư. Đặc biệt, khi Quần thể danh thắng Tràng An được công nhận là Di sản Văn hóa và Thiên nhiên thế giới, nhu cầu phát triển du lịch và công nghiệp văn hóa tăng cao, thúc đẩy nhanh hơn, mạnh hơn quá trình đô thị hóa cả đô thị và nông thôn từng bước tiệm cận với mô hình đô thị di sản. Quá trình tiến tới một đô thị di sản văn minh, hiện đại hàng đầu của cả nước mang tầm vóc quốc tế, cũng đồng thời là quá trình hoàn thiện dần các tiêu chí để Ninh Bình trở thành một thành phố trực thuộc Trung ương ở phía Nam châu thổ Sông Hồng, góp phần định dạng thương hiệu đô thị Ninh Bình.

Những giá trị nổi bật của đô thành-đế đô đầu tiên của quốc gia Đại Việt ở phía Bắc, đã tạo lập các giá trị bản sắc đặc trưng nhất của không gian lịch sử-văn hóa Kinh đô Hoa Lư làm nguồn lực chủ yếu, động lực mạnh và lợi thế căn bản cho Ninh Bình có thể nâng tầm thành Đô thị di sản văn minh, hiện đại-thành phố trực thuộc Trung ương đại diện cho cực tăng trưởng phía Nam châu thổ Sông Hồng. Đây là nội dung cốt lõi, là cơ sở quan trọng hàng đầu để nghiên cứu định dạng thương hiệu Đô thị di sản Hoa Lư-Ninh Bình trong định hướng phát triển đến năm 2030 và tầm nhìn đến năm 2045.

Tận dụng tối ưu tiềm năng và lợi thế của di sản

Hoa Lư-Ninh Bình nằm trong chuỗi liên kết của 8 di sản văn hóa thế giới đã được UNESCO công nhận. Đó là kết nối với hệ thống Cố đô với Quần thể danh thắng Tràng An có mối liên hệ mật thiết với du lịch Thủ đô thông qua hoạt động phát triển “trực” lịch sử Cố đô Hoa Lư-Thăng Long-Thành nhà Hồ.

Với lợi thế địa hình văn hóa-sinh thái-biến đảo-hang động, Tràng An-Hoa Lư còn sở hữu 2 khu vực là di sản văn hóa thế giới và khu dự trữ sinh quyển thế giới. Ninh Bình đã quy hoạch hệ thống 7 không gian du lịch khu/vùng du lịch sinh thái cho

Đền thờ vua Đinh Tiên Hoàng tại Khu di tích quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư.

thấy tiềm năng nhân văn du lịch đa dạng, phong phú.

Ninh Bình cũng là vùng đất tạo dấu mốc quan trọng khơi mạch nguồn hình thành văn minh Đại Việt mang tính chất liên văn hóa, thể hiện các đặc trưng tổ chức xã hội, sinh hoạt văn hóa, sắc thái tâm lý của dân cư... Đặc biệt, Ninh Bình là địa phương đánh dấu phát tích của các loại hình di tích độc đáo về hình thức, nghệ thuật và có mật độ phân rải khắp vùng... Đây là một tài sản quý giá, một lợi thế để định hướng quy hoạch tích hợp các giá trị từ di sản. Những giá trị đó đã khơi một nhận thức mới, một tiếp cận mới để hình thành quỹ di sản định cư truyền thống thiên niên kỷ tại Ninh Bình.

Quy hoạch Đô thị di sản từ mạch nguồn di sản-sinh thái-nhân văn

Quy hoạch bảo tồn Cố đô Hoa Lư được coi là “quy hoạch tích hợp” để tạo lập Cố đô Hoa Lư trở thành điểm đến tích hợp (intergrated destination), phát triển du lịch thông minh (smart travel), thiết lập các sản phẩm khác biệt hướng tới du lịch xanh (green tourism) bền vững.

Chính vì thế, Quy hoạch bảo tồn và phát huy giá trị Di sản Văn hóa và Thiên nhiên thế giới Quần thể danh thắng Tràng An đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050, phải tôn vinh những giá trị “độc nhất vô nhị”, đồng thời giải quyết những vấn đề mâu thuẫn, bất cập và khó khăn của khu di sản. Các giá trị nổi bật toàn cầu của di sản cần phải được tôn trọng, giữ gìn, bảo tồn và phát huy với các tiêu chuẩn cao.

Xây dựng thương hiệu địa phương từ tầm nhìn quy hoạch cần được coi là tiền đề cho phát triển du lịch, gắn quy hoạch bảo tồn vào các quy hoạch tổng thể, quy hoạch chuyên ngành để tạo nên tính kế thừa và thống nhất. Việc xây dựng thương hiệu đô thị để tăng cường năng lực cạnh tranh của đô thị.

Quy hoạch Đô thị di sản trong tương lai cần phải đạt được các mục tiêu: Hoàn thiện toàn diện hệ thống dữ liệu các giá trị đã được khẳng định và nhận thức thêm những giá trị mới của khu di sản, bám sát chương trình kế hoạch quản lý đã được thông qua để Tràng An trở thành điểm đến hấp dẫn, phát triển du lịch trở thành động lực kinh tế của tỉnh Ninh Bình và khu vực Bắc Bộ.

Vùng đất Tràng An còn nhiều dư địa để phát triển, vậy nên quy hoạch cần đảm bảo sự cân bằng giữa các yếu tố bảo tồn di sản văn hóa vật thể-phi vật thể, giải pháp thỏa đáng các áp lực của sinh kế cư dân trong vùng lõi khu di sản, từ đó có thể dung hòa quan hệ tương hỗ giữa đô thị-nông thôn, giữa nông nghiệp-phi nông nghiệp. Bảo tồn được cấu trúc hình thái truyền thống của khu vực định cư truyền thống cũng là một dạng sản phẩm của du lịch.

Đặc biệt, cần định hướng bản sắc của các sản phẩm du lịch chất lượng cao gắn với truyền thống vùng đất cổ và đặc trưng của Di sản văn hóa và thiên nhiên thế giới Tràng An. Bảo tồn, phát huy giá trị vùng đất Cố đô Hoa Lư là mạch nguồn, là sức mạnh để Ninh Bình vững bước trong tương lai xây dựng Đô thị di sản thiên niên kỷ.

Ảnh trong bài: ĐỖ TẤN, NINH MẠNH THẮNG, TRƯỜNG HUY

Hệ thống kiến trúc được xây dựng ở quy mô lớn, đậm tính chất Đại thừa. Phật giáo, chùa chiền được xem là hình ảnh nổi bật của không gian lịch sử-văn hóa đô thị Hoa Lư. Vận dụng địa thế, không gian và môi trường sinh thái là một phần quan trọng của các công trình kiến trúc ở Hoa Lư... dấu đã được sử dụng ở các thành Đại La, thành Cổ Loa trước đó, nhưng xét về quy mô và tầm vóc thì thành Hoa Lư đã minh chứng cho việc vận dụng tri thức bản địa trong nghệ thuật xây dựng thành lũy. Mặc dù, Kinh đô được chuyển về Thăng Long, yếu tố đô phần nào suy giảm, nhưng yếu tố thị được duy trì, tạo nên không gian sinh sống của dân cư, tạo nên đặc trưng sinh kế trong vùng di sản. Cấu trúc đô thành-đô thị luôn được đề cao, thể hiện tầm nhìn quy hoạch dài lâu trong lịch sử.

Những luận điểm này cho phép

Các nhà khoa học chuyên ngành cổ sinh, địa chất, khảo cổ... của Việt Nam và Trường Đại học Cambridge (Vương quốc Anh) đã tiến hành nghiên cứu di chỉ khảo cổ học tại Hang Bói (thuộc phạm vi Quần thể danh thắng Tràng An) qua đó phát hiện nhiều dấu ấn người tiền sử cách ngày nay khoảng 10 nghìn năm.

MẶT TRẬN TỔ QUỐC VIỆT NAM TỈNH Tích cực tham gia xây dựng Đảng, chính quyền trong sạch, vững mạnh

Bài, ảnh: THÁI HỌC

Thời gian qua, Mặt trận Tổ quốc (MTTQ) Việt Nam các cấp trong tỉnh đã triển khai toàn diện và ngày càng nâng cao chất lượng, hiệu quả các mặt công tác, nhằm tích cực tham gia xây dựng Đảng, chính quyền trong sạch, vững mạnh. Qua đó, phát huy vai trò là “cầu nối” giữa Đảng, Nhà nước với Nhân dân, xây dựng và củng cố khối đại đoàn kết dân tộc, tạo động lực thực hiện thắng lợi các mục tiêu phát triển kinh tế-xã hội của địa phương.

Về thăm xã Quỳnh Lưu (Nho Quan) những ngày đầu năm mới 2024, chúng tôi nhận thấy rõ những đổi thay trên vùng đất được ví như “cái nôi” của phong trào cách mạng của tỉnh. Cơ sở vật chất của xã như trụ sở Đảng ủy, HĐND, UBND, các trường học, trạm y tế... được đầu tư xây dựng khang trang; hệ thống giao thông nông thôn được nâng cấp và kết nối đồng bộ; đời sống vật chất và tinh thần của Nhân dân được nâng lên. Những đổi thay đó là kết quả từ chương trình xây dựng nông thôn mới, mà phần lớn là do nguồn sức mạnh từ khối đại đoàn kết toàn dân tộc được phát huy.

Đồng chí Phạm Thị Hương, Chủ tịch Ủy ban MTTQ Việt Nam xã Quỳnh Lưu cho biết: Xã Quỳnh Lưu có 20% dân số theo đạo Công giáo. Để phát huy sức mạnh khối đại đoàn kết toàn dân tộc, tạo sự đồng thuận trong Nhân dân, huy động nguồn nội lực trong xây dựng nông thôn mới, MTTQ xã xác định nhiệm vụ ưu tiên hàng đầu là thực hiện tốt chức năng giám sát các khoản đóng góp, chi tiêu trong xây dựng các công trình công cộng, đảm bảo công khai, minh bạch. Từ đó tạo niềm tin, sự đồng thuận trong Nhân dân, góp công, góp của, cùng cấp ủy, chính quyền địa phương xây dựng nông thôn mới.

Từ năm 2019 đến nay, MTTQ xã Quỳnh Lưu đã thực hiện 41 cuộc giám sát; Ban Thanh tra Nhân dân, Ban Giám sát đầu tư của cộng đồng tiến hành 17 cuộc giám sát; trong đó, đa số là giám sát các dự án xây dựng trên

địa bàn. Thông qua giám sát các công trình, dự án triển khai trên địa bàn về thiết kế kỹ thuật, nguồn vốn đầu tư, chất lượng công trình khi đưa vào sử dụng... góp phần củng cố niềm tin của Nhân dân đối với chính quyền địa phương.

Bà Trương Thị Ngân, Trưởng Ban Công tác mặt trận thôn Hội Tiến 2, xã Quỳnh Lưu cho biết: Những năm qua, chúng tôi đã tích cực tham gia giám sát các dự án xây dựng đường giao thông của thôn và dự án xây dựng nông thôn mới, các cuộc vận động ủng hộ, việc thực hiện hương ước của thôn xóm... Từ đó Nhân dân tin tưởng, tự nguyện đóng góp trên 500 triệu đồng và hàng trăm ngày công để xây dựng các công trình công cộng.

Giám sát là một trong nhiều chức năng của MTTQ góp phần tham gia xây dựng Đảng, chính quyền. Những năm qua, với vai trò là tổ chức tập hợp, đoàn kết mọi tầng lớp nhân dân, MTTQ Việt Nam các cấp trong tỉnh không chỉ thực hiện tốt việc phát huy dân chủ, đại diện, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của Nhân dân; mà còn tích cực tham gia xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền qua các mặt công tác như: Tham gia góp ý cho cấp ủy, chính quyền những vấn đề cụ thể trong thực tiễn; thực hiện giám sát và phản biện xã hội; tham gia xây dựng chính sách, pháp luật; phối hợp với các cơ quan, tổ chức ban hành và thực hiện các chương trình, quy chế phối hợp công tác; tập hợp, tổng hợp ý kiến,

Ký cam kết thực hiện mô hình nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang và lễ hội do MTTQ tỉnh phát động tại xã Lưu Phương (Kim Sơn).

kiến nghị của cử tri và Nhân dân để phản ánh, kiến nghị với Đảng, Nhà nước...

Đồng chí Nguyễn Hoàng Hà, Tỉnh ủy viên, Chủ tịch Ủy ban MTTQ Việt Nam tỉnh cho biết: Công tác tham gia xây dựng Đảng, chính quyền là một trong những nhiệm vụ trọng tâm của MTTQ các cấp. Để thực hiện tốt công tác góp ý xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền, MTTQ các cấp và các tổ chức thành viên thường xuyên nắm bắt tình hình Nhân dân, làm tốt công tác tiếp công dân; tích cực phối hợp với Đoàn đại biểu Quốc hội tỉnh, HĐND, UBND và các đơn vị có liên quan, nhất là trong việc tổ chức các hội nghị tiếp xúc cử tri.

Trong năm 2023, MTTQ các cấp đã tổ chức 12 hội nghị tiếp xúc cử tri của Đoàn đại biểu Quốc hội tỉnh trước và sau kỳ họp thứ 5, thứ 6 Quốc hội khóa XV và 29 hội nghị tiếp xúc cử tri của đại biểu HĐND tỉnh trước các kỳ họp thường lệ trong năm của HĐND tỉnh. Qua các hội nghị, hơn 200 ý kiến của cử tri đã được MTTQ tỉnh tổng hợp, phân loại và gửi đến cấp có thẩm quyền xem xét, giải quyết. Tạo sự đồng thuận của cử tri và Nhân dân, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của Nhân dân; đồng thời giúp cấp ủy, chính quyền không ngừng nâng cao chất lượng công tác lãnh đạo, chỉ đạo, quản lý, điều hành, hướng đến sự hài lòng của Nhân dân.

Công tác giám sát, phản biện xã hội của MTTQ các cấp được thực hiện nghiêm túc, bài bản theo Quyết định 217, 218-QĐ/TW ngày 12/12/2013 của Bộ Chính trị (khóa XI); từng bước đi vào nề nếp và đạt được nhiều kết quả tích cực. Hoạt động giám sát được tổ chức thường xuyên, nghiêm túc với nội dung gắn với các nhiệm vụ chính trị của địa phương, liên quan trực tiếp đến quyền, lợi ích hợp pháp, chính đáng của đoàn viên, hội viên và các tầng lớp nhân dân.

Trong năm 2023, Ủy ban MTTQ Việt Nam các cấp trong tỉnh đã chủ trì, phối hợp tổ chức hơn 900 cuộc giám sát. Nội dung giám sát tập trung vào các lĩnh vực: Việc huy động nguồn lực đóng góp xây dựng nông thôn mới, nông thôn mới nâng cao, các khoản đóng góp của học sinh; về thực hiện chính sách xã hội; công tác tiếp dân và giải quyết đơn thư khiếu nại, tố cáo của công dân; các dự án, công trình xây dựng trên địa bàn...

Công tác phản biện xã hội được MTTQ các cấp tiếp tục quan tâm thực hiện. Trong năm, MTTQ các cấp trong tỉnh đã tích cực phối hợp với các tổ chức chính trị-xã hội tổ chức 125 hội nghị phản biện xã hội tham gia đóng góp ý kiến tập trung vào dự thảo nghị quyết Quy định chính sách hỗ trợ xây dựng, sửa chữa nhà ở cho hộ nghèo trên

địa bàn tỉnh Ninh Bình giai đoạn 2023-2025 của HĐND tỉnh; dự thảo Luật Đất đai (sửa đổi); dự thảo các nghị quyết, chương trình, đề án của HĐND, UBND các huyện, thành phố, xã, phường, thị trấn về phát triển kinh tế-xã hội; các nội dung liên quan đến quyền và trách nhiệm của MTTQ và các tổ chức chính trị-xã hội, quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của Nhân dân...

Bên cạnh đó, MTTQ các cấp cũng đẩy mạnh việc thực hiện Quy chế Dân chủ ở cơ sở; đẩy mạnh công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí theo chức năng, nhiệm vụ; tuyên truyền, vận động Nhân dân tham gia giám sát cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức; theo dõi, phát hiện và tố giác các hành vi tham nhũng, lãng phí, những thiếu sót của cán bộ, công chức, viên chức gắn với thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XII)...

Năm 2024 là năm đặc biệt quan trọng, là năm tổ chức Đại hội đại biểu MTTQ Việt Nam các cấp nhiệm kỳ 2024-2029. Từ những kết quả đã đạt được, tin rằng, với việc không ngừng đổi mới, nâng cao phương thức hoạt động, MTTQ các cấp của tỉnh sẽ tiếp tục khẳng định vai trò, vị trí trong việc tham gia xây dựng Đảng, chính quyền trong sạch, vững mạnh, là “cầu nối” giữa Đảng, chính quyền với Nhân dân.

Niềm vui đón Tết trong những ngôi nhà “Nghĩa Đảng, tình dân”

Bài, ảnh: MINH NGỌC

Mùa xuân mới đang về mang theo bao niềm hân hoan và hy vọng. Niềm vui ấy dường như nhân lên khi gần 500 hộ nghèo trên địa bàn tỉnh được vui Xuân, đón Tết trong những ngôi nhà mới từ sự hỗ trợ của tỉnh theo Nghị quyết số 43/2023/NQ-HĐND ngày 10/3/2023 của HĐND tỉnh “Ban hành Quy định chính sách hỗ trợ xây dựng, sửa chữa nhà ở cho hộ nghèo trên địa bàn tỉnh Ninh Bình giai đoạn 2023-2025”. Những ngôi nhà “nghĩa Đảng, tình dân” được xây mới, sửa chữa không chỉ hiện thực hóa ước mơ của hộ nghèo mà còn tiếp thêm động lực để họ phấn đấu nhiều hơn trong cuộc sống.

Một ngày áp Tết Giáp Thìn 2024, chúng tôi đến thăm gia đình bà Nguyễn Thị Nữ ở xã Định Hoá (Kim Sơn)-một trong những hộ nghèo được hỗ trợ xây nhà mới theo Nghị quyết số 43 của HĐND tỉnh. Đó là căn nhà cấp 4, được xây dựng kiên cố, công năng hợp lý. Trong ngôi nhà mới khang trang khá đầy đủ vật dụng thiết yếu, bà Nữ không giấu nổi niềm vui, xúc động chia sẻ: Chồng mất sớm, một mình tôi nuôi 7 người con. Nay các con dù đã lớn nhưng vẫn còn chật vật mưu sinh xa xứ. Ngôi nhà cũ của gia đình được xây dựng cách đây 46 năm đã nát nhưng vẫn không đủ kinh phí để xây mới. Nhờ có sự quan tâm của cấp ủy, chính quyền các cấp, tháng 6/2023, tôi được hỗ trợ 100 triệu đồng xây nhà mới. Sau 2 tháng khởi công, cùng với sự giúp đỡ của các tổ chức, đoàn thể ở xã, thôn, anh em họ hàng ủng hộ một phần kinh phí, nguyên vật liệu, ngôi nhà đã hoàn thành có diện tích 50m², tổng kinh phí xây dựng hơn 200 triệu đồng. “Vậy là sau bao nhiêu năm mơ ước, Tết này, tôi cùng các con, cháu sẽ được quây quần bên ngôi nhà mới. Đây thực sự là cái Tết ấm áp, hạnh phúc đối với tôi”- bà Nữ tâm sự.

Cùng chung niềm vui đón Xuân trong ngôi nhà mới, những ngày cuối năm 2023, chị Nguyễn Thị Hoa, một hộ nghèo ở xã Văn Hải (Kim Sơn) cũng đang tất bật chuẩn bị cành đào, cây cảnh tô điểm cho tổ ấm của mình. Là hộ nghèo đơn thân, không có nhà, nhiều năm nay chị phải ở nhờ nhà của người anh trai, cuộc sống gặp nhiều khó khăn. Trước hoàn cảnh của chị Hoa, xã Văn Hải đã khảo sát, đề nghị đưa vào diện hỗ trợ theo Nghị quyết số 43 của HĐND tỉnh và được chấp thuận. Những ngày thi công ngôi nhà, anh em, làng xóm, đại diện các đoàn thể của xã đều đến động viên, giúp đỡ về ngày công, kinh phí, hỗ trợ thủ tục pháp lý... để ngôi nhà sớm được hoàn thiện. Chị Hoa tâm sự: 55 tuổi, giờ tôi mới được sống trong ngôi nhà mang tên mình. Nếu không có sự trợ giúp của Nhà nước, chẳng biết đến bao giờ tôi mới có căn nhà vững chắc như thế

này. Tôi cảm ơn sự quan tâm của các cấp ủy, chính quyền và những tấm lòng hảo tâm rất nhiều.

Đó chỉ là hai trong số hàng trăm hộ nghèo trên địa bàn tỉnh được vui Xuân, đón Tết trong ngôi nhà mới nhờ sự hỗ trợ từ Nghị quyết số 43 của HĐND tỉnh. Đồng chí Lê Thị Lựu, Phó Giám đốc Sở Lao động, Thương binh và Xã hội cho biết: Ngay sau khi Nghị quyết số 43 được ban hành, Sở đã chủ động tham mưu UBND tỉnh chỉ đạo và hướng dẫn các huyện, thành phố đẩy mạnh tuyên truyền, phổ biến các nội dung chính sách đến cán bộ, công chức, đảng viên và Nhân dân; khẩn trương tập trung rà soát, lập danh sách hộ nghèo có khó khăn về nhà ở trên địa bàn theo từng loại đối tượng ưu tiên; chỉ đạo các xã, thị trấn tiến hành họp với đại diện các hộ nghèo để lấy ý kiến; lập danh sách hộ nghèo đủ điều kiện, có nhu cầu đề nghị hỗ trợ xây mới hoặc sửa chữa nhà ở trong năm 2023. UBND cấp xã tiến hành thẩm định, niêm yết công khai, lập danh sách, hoàn thiện hồ sơ đề nghị hỗ trợ, tổng hợp kết quả báo cáo UBND huyện. Quy trình các bước được các địa phương thực hiện thận trọng nhưng cũng rất khẩn trương, quyết liệt.

Đến thời điểm hiện tại, Nghị quyết số 43 là nghị quyết đầu tiên và duy nhất có tổ chức hội nghị phản biện xã hội và lấy ý kiến phản biện trực tiếp của tất cả các cơ quan, đoàn thể và địa phương trên địa bàn tỉnh. Đặc biệt, mức hỗ trợ xây, sửa nhà đã được tăng lên gấp đôi so với trước kia. Cụ thể: Đối với trường hợp xây dựng mới được hỗ trợ 100 triệu đồng/căn, đối với hộ sửa chữa, mức hỗ trợ là 50 triệu đồng/căn. Chính sách này đã tạo điều kiện cho các hộ nghèo có khó khăn về nhà ở hiện thực được khát vọng có một ngôi nhà kiên cố. Đây là động lực để người nghèo yên tâm lao động, sản xuất, phát triển kinh tế, vươn lên thoát nghèo. Việc triển khai thực hiện chính sách hỗ trợ xây dựng, sửa chữa nhà ở cho hộ nghèo nhận được sự quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo sâu sát của

Đoàn công tác HĐND tỉnh khảo sát việc thực hiện Nghị quyết 43 tại gia đình bà Trần Thị Yến, xã Đức Long (Nho Quan).

Đại diện chính quyền địa phương thăm hỏi, chia sẻ niềm vui khi bà Nguyễn Thị Nữ, xã Định Hoá (Kim Sơn) có nhà mới.

Tỉnh ủy, HĐND, UBND tỉnh; sự hướng dẫn nhiệt tình, trách nhiệm của các sở, ngành, cơ quan, đơn vị; sự lãnh đạo, chỉ đạo tích cực, thường xuyên của Huyện ủy, HĐND và UBND các huyện, thành phố; sự vào cuộc của cả hệ thống chính trị; sự ủng hộ của người dân nên tiến độ thực hiện nhanh, đảm bảo nghiêm túc, công khai, minh bạch.

Đến hết năm 2023, toàn tỉnh đã khởi công và hoàn thiện 495 ngôi nhà (xây mới 327 nhà và 168 nhà

sửa chữa), với tổng kinh phí 49,118 tỷ đồng (trong đó ngân sách Nhà nước là 41,1 tỷ đồng, vốn huy động và đối ứng của người dân là 8,018 tỷ đồng). Những ngôi nhà “nghĩa Đảng, tình dân” được xây nên từ chính sách nhân văn của tỉnh, sự chung tay của các cấp, ngành, các doanh nghiệp, nhà hảo tâm và cả cộng đồng, khẳng định Nghị quyết số 43 được ban hành rất đúng, kịp thời góp phần nâng cao chất lượng cuộc sống và giảm nghèo bền vững cho đối tượng khó khăn.

Nhân rộng phong trào nông dân sản xuất, kinh doanh giỏi

Bài, ảnh: HUY HOÀNG

Với việc tuyên truyền, đẩy mạnh phong trào “Nông dân thi đua sản xuất, kinh doanh giỏi, đoàn kết giúp nhau làm giàu và giảm nghèo bền vững”, những năm qua, trên địa bàn tỉnh đã xuất hiện nhiều nông dân tiêu biểu, xuất sắc, góp phần nâng cao hiệu quả sản xuất, kinh doanh, tạo việc làm và tăng thu nhập cho lao động địa phương.

Là phụ nữ, nhưng bà Lương Thị Thịnh, chủ Cơ sở sản xuất đá mỹ nghệ Thịnh Vượng, thôn Xuân Phúc, xã Ninh Vân (huyện Hoa Lư) không ngại khó, ngại khổ, đặc biệt có niềm say mê với nghề truyền thống sản xuất đá mỹ nghệ của cha ông để quyết tâm đầu tư, sản xuất thành công. Năm 2023, bà Thịnh là một trong 2 cá nhân của tỉnh Ninh Bình được Trung ương Hội Nông dân Việt Nam bình chọn vào top 100 “Nông dân Việt Nam xuất sắc năm 2023”.

Bà Thịnh chia sẻ: Trong quá trình xây dựng và phát triển cơ sở, gia đình bà được vay nguồn vốn 2 tỷ đồng từ Quỹ Hỗ trợ nông dân tỉnh, thêm vào đầu tư xây dựng cơ sở vật chất và mua sắm máy móc, thiết bị phục vụ cho việc chế tác đá mỹ nghệ. Hiện nay, gia đình bà Thịnh có dàn máy móc trị giá gần 2 tỷ đồng. Cơ sở sản xuất rộng hàng nghìn m², có thể nhận và làm đa dạng các sản phẩm đá từ đơn giản đến tinh xảo, như chậu cảnh, bàn, ghế, sập... đến các sản phẩm đá đặt tại các công trình lớn như đình, chùa, lăng mộ, tượng đài... Tâm huyết với nghề, trong quá trình sản xuất, bà Thịnh luôn giữ chữ tín và tạo được niềm tin với khách hàng, do đó các đơn hàng ổn định và thường xuyên làm không hết việc.

Là Ủy viên Ban Chấp hành Hội Nông dân xã Ninh Vân, bà Lương Thị Thịnh nhận thấy sự cần thiết để duy trì và phát triển nghề truyền thống của quê hương, bà cùng tổ chức Hội phối hợp với Hội Nông dân tỉnh, Trung tâm học tập cộng đồng xã mở các lớp học nâng cao tay nghề chế tác đá cho con em địa phương và những lao động ngoài xã có nhu cầu phát triển nghề. Đồng thời, bà Thịnh thành lập Tổ hợp tác Sản xuất chế tác đá mỹ nghệ với 35 thành viên, thường xuyên gặp gỡ trao đổi kinh nghiệm, giúp đỡ nhau trong quá trình sản xuất, kinh doanh... Sau khi thành lập, đến nay, Tổ hợp tác luôn hoạt động đúng mục đích, có

Lễ tôn vinh 100 nông dân xuất sắc năm 2023, trong đó tỉnh Ninh Bình có 2 người được tuyên dương.

hiệu quả và ngày càng có nhiều thành viên được tạo điều kiện để hoạt động và thu lợi từ làm nghề tốt hơn.

Hiện Cơ sở sản xuất đá mỹ nghệ Thịnh Vượng do bà Thịnh làm chủ mỗi năm cho doanh thu 5 tỷ đồng, trừ các chi phí còn lại khoảng 1 tỷ đồng. Không chỉ làm giàu cho riêng mình, bà Thịnh còn tạo việc làm cho gần chục lao động thường xuyên, với thu nhập trung bình từ 10-12 triệu đồng/người/tháng và hàng chục lao động thời vụ ở địa phương với thu nhập 5-7 triệu đồng. Ghi nhận những nỗ lực và đóng góp của bà Thịnh trong phong trào thi đua của Hội Nông dân, bà Lương Thị Thịnh đã được Trung ương Hội Nông dân Việt Nam bình chọn là 1 trong 100 “Nông dân Việt Nam xuất sắc năm 2023”.

Cũng như bà Thịnh, ông Bùi Đức Thịnh, xã Gia Hòa (huyện Gia Viễn) vinh dự được nhận danh hiệu “Nông dân Việt Nam xuất sắc năm 2023”.

Ông chia sẻ về thành quả để có niềm vui này, năm 2014, thực hiện chủ trương dồn điền đổi thửa, chuyển dịch cơ cấu cây trồng tại địa phương, ông đã mạnh dạn đầu tư chuyển đổi 2,6 ha đất trồng lúa kém hiệu quả sang nuôi trồng thủy sản và trồng cây ăn quả. Nhờ ứng dụng công nghệ thông minh trong nuôi trồng thủy sản thông qua việc xây dựng hệ thống ao nuôi được điều khiển từ xa bằng điện thoại và sử dụng máng ăn nuôi cá tự động, mô hình kinh tế của gia đình ông tạo ra sự đột phá về năng suất, chất lượng sản phẩm.

Ông Thịnh cũng là một trong những người tiên phong áp dụng nuôi cá theo quy trình VietGAP không chỉ cho hiệu quả rất cao mà còn khắc phục được những hạn chế của phương pháp nuôi truyền thống trước kia. Với việc áp dụng nuôi trồng thủy sản theo quy trình VietGap và ứng dụng công nghệ thông minh trong sản xuất, mô hình của gia đình ông Bùi Đức Thịnh mở ra hướng phát triển mới, mang lại hiệu quả kinh tế cao. Bình quân mỗi năm, gia đình ông Thịnh xuất bán trên 70 tấn cá, cho doanh thu trên 3,5 tỷ đồng, trừ các loại chi phí còn lại từ 800 đến gần 1 tỷ đồng. Năm 2022, ông Thịnh được Ban Chấp hành Trung ương Hội Nông dân Việt Nam tặng Bằng khen do có thành tích xuất sắc trong phong trào “Nông dân thi đua sản xuất, kinh doanh giỏi, đoàn kết giúp nhau làm giàu và giảm nghèo bền vững” giai đoạn 2017-2022. Mới đây, ông Bùi Đức Thịnh tiếp tục vinh dự được công nhận là 1 trong 100 “Nông dân Việt Nam xuất sắc năm 2023”.

Phong trào “Nông dân thi đua

sản xuất, kinh doanh giỏi, đoàn kết giúp nhau làm giàu và giảm nghèo bền vững” là một phong trào lớn do Trung ương Hội Nông dân Việt Nam phát động. Đến nay, phong trào đã phát triển sâu rộng, có sức lan tỏa, lôi cuốn, khích lệ cán bộ, hội viên, nông dân trong tỉnh, đặc biệt là tạo mối liên kết giữa các hộ nông dân ngày càng chặt chẽ, tạo điều kiện để thực hiện tái cơ cấu và sản xuất nông nghiệp theo hướng hàng hóa. Trên địa bàn tỉnh đã xuất hiện nhiều mô hình kinh tế tập thể, các mô hình nông dân sản xuất, kinh doanh giỏi; hình thành chuỗi các cửa hàng nông sản sạch, an toàn... Đồng thời, phong trào đã góp phần hình thành nhiều vùng sản xuất chuyên canh, mô hình kinh tế trang trại, xây dựng các mô hình cây trồng, con nuôi có hiệu quả kinh tế cao, góp phần thực hiện có hiệu quả chương trình xây dựng nông thôn mới, nông thôn mới nâng cao, kiểu mẫu tại các địa phương.

Trong 5 năm qua, toàn tỉnh có trên 29,7 nghìn hộ nông dân các cấp đạt danh hiệu “Nông dân sản xuất, kinh doanh giỏi” và trên 310 mô hình giảm nghèo bền vững. Hàng năm, qua bình bầu, toàn tỉnh có trên 300 hộ nông dân có thu nhập trên 1 tỷ đồng/năm, nhiều hộ nông dân được Hội Nông dân, UBND các cấp biểu dương, khen thưởng. Qua đó khẳng định, phong trào đã lan tỏa, nhân rộng trong các hội viên, nông dân, thúc đẩy và động viên mỗi người cần cù, chịu khó, thêm niềm say mê lao động sáng tạo, tiếp thu học hỏi cái mới, cái hay, áp dụng KHKT vào sản xuất, kinh doanh nhằm mang lại hiệu quả cao hơn.

Lao động làng nghề đá thôn Xuân Phúc, xã Ninh Vân (huyện Hoa Lư).

PHỤ NỮ NINH BÌNH

khởi nghiệp sáng tạo, bứt phá thành công

HỒNG GIANG

Khởi nghiệp với “phái yếu” luôn đặt ra cơ hội song cũng gặp nhiều khó khăn, thách thức. Tuy nhiên, với sự nỗ lực của bản thân, sự ủng hộ của gia đình và sự giúp đỡ của Hội Liên hiệp Phụ nữ (LHPN) các cấp, nhiều phụ nữ trên địa bàn tỉnh đã vượt qua những định kiến, rào cản về giới và khởi nghiệp thành công.

Những ngày giáp Tết, homestay “Tràng An quê tôi” ở thôn Nội (xã Ninh Xuân, huyện Hoa Lư) luôn nhộn nhịp khách. Tiếng chuông điện thoại của chị Nguyễn Thị Ngọc Lan, chủ homestay liên tục reo lên. Đó là những cuộc gọi của khách đặt phòng, dịch vụ ăn uống trong những ngày nghỉ lễ. Chị Lan cho biết: “Tôi khởi nghiệp từ con số không, Hành trang duy nhất tôi có để tạo nên thành công trong kinh doanh homestay ngày hôm nay đó là sự ủng hộ hết mình của gia đình và sự hỗ trợ, đồng hành của các cấp Hội Phụ nữ”.

Trước đây, chị Lan cùng chồng làm thuê tại các nhà hàng, khách sạn trên địa bàn tỉnh. Cuộc sống không dư giả nhưng cũng gọi là tạm đủ ăn, đủ mặc. Tuy nhiên, khi đại dịch COVID-19 ập đến, một thời gian dài ngành Du lịch dừng hoạt động, các dịch vụ kèm theo bị tê liệt, người lao động, nhất là lao động tự do như vợ chồng chị bị mất việc làm. Năm 2019, chị bàn với chồng tìm cách chuyển đổi sinh kế. Tận dụng lợi thế nhà gần núi, có khí hậu ôn hòa, mùa đông ấm áp và mùa hè mát mẻ, lại gần các khu du lịch nổi tiếng của tỉnh, vợ chồng chị Lan quyết định xin cấp phép kinh doanh dịch vụ ăn nghỉ. “Bước vào thực hiện,

khó khăn lớn nhất của gia đình tôi lúc này là thiếu vốn. Nhưng nhờ sự hỗ trợ của các cấp Hội Phụ nữ, tôi được Ngân hàng Chính sách xã hội tạo điều kiện vay vốn từ Chương trình giải quyết việc làm, cùng với vay anh em họ hàng, tiền tiết kiệm của gia đình, tôi đã giải quyết được phần nào kinh phí mua nguyên vật liệu” - chị Lan tâm sự.

Sau 3 năm nỗ lực xây dựng, homestay của gia đình chị Lan chính thức đi vào hoạt động từ tháng 1/2022. Mới đầu chỉ có vài đoàn khách nhưng thông qua mạng xã hội Facebook, Zalo, khách biết đến homestay của gia đình chị nhiều hơn. Dần dần, homestay “Tràng An quê tôi” lúc nào cũng kín phòng, nhất là vào cuối tuần, dịp lễ, Tết. Ước tính mỗi năm, gia đình chị Lan đón hơn 1.000 lượt khách. Bình quân thu nhập sau khi trừ chi phí ước đạt 30 triệu đồng/tháng, cao điểm có thể đạt từ 50-60 triệu đồng/tháng, giúp gia đình chị có cuộc sống ổn định, chủ động công việc.

Cũng là phụ nữ đứng chủ nhưng chị Mai Thị Huệ (xã Gia Vượng, huyện Gia Viễn) lại chọn cho mình sản phẩm truyền thống có từ hàng trăm năm để khởi nghiệp. Xuất thân trong gia đình có nhiều đời làm nón lá, từ khi mới là cô

Tổ hợp tác làm nón lá của chị Mai Thị Huệ, xã Gia Vượng (Gia Viễn).

Ảnh: ANH TUẤN

bé 6,7 tuổi, chị Huệ đã thành thạo một số bước trong quy trình làm nón. Lớn lên như nhiều chị em trong thôn, chị Huệ tiếp tục gắn bó với nghề. Tuy nhiên, chị Huệ nhận thấy dù nghề mang lại nguồn thu cho chị em những lúc nông nhàn nhưng chưa ổn định, hiệu quả chưa cao. Trăn trở nhiều năm liền, cùng với sự hỗ trợ của các cấp Hội Phụ nữ, chị Huệ quyết định đứng ra thành lập Tổ hợp tác làm nón lá thôn 1, xã Gia Vượng. Thay vì trước đây mỗi hộ dân tự tìm kiếm nguyên liệu, làm tất cả các khâu trong quy trình sản xuất nón, tự tìm đầu ra cho sản phẩm, thì nay, chị Huệ đứng ra lo nguyên liệu và tiêu thụ sản phẩm, chị em chỉ đến lấy về khâu và hoàn thiện.

Nhờ sự nhanh nhạy của chị Huệ, đến nay sản phẩm nón lá đã được huyện Gia Viễn công nhận là sản phẩm OCOP 3 sao và có mặt ở nhiều tỉnh, thành trên cả nước. Từ khi thành lập Tổ hợp tác, số lượng sản phẩm của bà con đã tăng lên gấp đôi, có thời điểm tăng lên gấp 3 lần so với trước đây. Ước tính, mỗi ngày Tổ hợp tác xuất bán từ 60-100 chiếc nón lá, tạo việc làm ổn

định cho 32 thành viên.

“Tôi đang ấp ủ dự định mở cửa hàng giới thiệu sản phẩm nón lá ở Đình làng thôn, đồng thời kết nối xây dựng tour du lịch tìm hiểu, trải nghiệm sản phẩm làng nghề truyền thống. Nếu được như vậy, sản phẩm nón lá của Gia Vượng sẽ ngày càng vươn xa và nâng tầm về giá trị, tạo nhiều việc làm cho lao động địa phương, nhất là những lao động nữ” - chị Huệ chia sẻ.

Chị Lan và chị Huệ là hai trong số rất nhiều tấm gương phụ nữ trên địa bàn tỉnh đã nỗ lực vượt qua khó khăn, rào cản trong cuộc sống, kiên trì với mục tiêu và khởi nghiệp thành công. Đồng chí Vũ Thị Hà, Phó Chủ tịch Hội LHPN tỉnh cho biết: Cùng với khát vọng vươn lên của chính chị em phụ nữ, thời gian qua, để hỗ trợ phụ nữ tự tin khởi nghiệp, Hội LHPN các cấp của tỉnh đã thực hiện nhiều chương trình, kế hoạch hướng dẫn và hỗ trợ. Nhất là Đề án “Hỗ trợ phụ nữ khởi nghiệp giai đoạn 2017-2025” của Thủ tướng Chính phủ được Hội LHPN tỉnh thực hiện với đa dạng các hình thức như: Hỗ trợ vay vốn, tổ chức tọa đàm, truyền thông, tập huấn,

tạo điều kiện tham gia trưng bày sản phẩm, các hội chợ xúc tiến thương mại trong và ngoài tỉnh... Sau hơn 5 năm triển khai, Đề án đã giúp hàng nghìn phụ nữ trên địa bàn tỉnh khởi nghiệp, khởi sự kinh doanh với nhiều ý tưởng sáng tạo ở tất cả các lĩnh vực. Riêng năm 2023, thực hiện Đề án, các đơn vị cấp huyện đã tập huấn nâng cao năng lực, hỗ trợ cho trên 300 phụ nữ khởi nghiệp, khởi sự kinh doanh. Các cấp Hội cũng phối hợp tổ chức 6 lớp tập huấn về kỹ năng kinh doanh các đặc sản địa phương, ứng dụng công nghệ số, thương mại điện tử trong sản xuất, kinh doanh cho 700 nữ chủ doanh nghiệp, Tổ Hợp tác, HTX. Phối hợp với Liên minh HTX tỉnh tư vấn, hỗ trợ thành lập, ra mắt 4 HTX và 6 Tổ hợp tác; hỗ trợ đăng ký kinh doanh và quy trình công nhận 16 sản phẩm OCOP... Qua đó, một số hợp đồng tiêu thụ sản phẩm được ký kết giữa các Công ty và HTX, Tổ hợp tác, doanh nghiệp do phụ nữ quản lý, tạo điều kiện ổn định về đầu ra của sản phẩm, góp phần hỗ trợ chị em khởi nghiệp, khởi sự doanh nghiệp thành công.

Homestay của gia đình chị Nguyễn Thị Ngọc Lan, xã Ninh Xuân (Hoa Lư).

Ảnh: GIÁNG HƯƠNG

Ninh Bình khẳng định vị thế là một trong những trung tâm công nghiệp ô tô lớn nhất cả nước

NGUYỄN THƠM

Công nghiệp ô tô là ngành có vị trí quan trọng trong nền kinh tế, được Chính phủ định hướng là ngành công nghiệp mũi nhọn trong cơ cấu kinh tế quốc gia. Xác định lợi thế riêng có, với chiến lược, quyết sách đúng đắn và những bước đi bài bản khoa học, đến nay Ninh Bình đã hình thành và phát triển công nghiệp lắp ráp ô tô, công nghiệp phụ trợ ô tô, điện tử... với đầu tàu là Liên doanh ô tô Hyundai và Tập đoàn Thành Công, đưa Ninh Bình trở thành một trong các trung tâm sản xuất ô tô lớn nhất cả nước.

Nơi đất lành “đại bàng làm tổ”

Đồng chí Bùi Duy Quang, Trưởng Ban quản lý các KCN tỉnh chia sẻ: Thực hiện Nghị quyết số 54-NQ/TW ngày 14/9/2005 của Bộ Chính trị khóa IX về phát triển kinh tế-xã hội và bảo đảm quốc phòng, an ninh vùng đồng bằng Sông Hồng đến năm 2010 và định hướng đến năm 2020, trong đó lấy công nghiệp công nghệ cao, công nghiệp sạch là một lĩnh vực ưu tiên phát triển, năm 2007, tỉnh Ninh Bình thành công mời gọi, thu hút Tập đoàn Thành Công đầu tư nghiên cứu, triển khai các dự án công nghiệp ô tô, xây dựng thương hiệu ngành công nghiệp

ô tô tại Ninh Bình. Năm 2009, Tập đoàn Thành Công đã bắt tay vào đầu tư dự án nhà máy sản xuất, lắp ráp ô tô tại Ninh Bình. Năm 2011, Nhà máy sản xuất ô tô Hyundai đầu tiên của Tập đoàn Thành Công được khánh thành tại KCN Gián Khẩu, huyện Gia Viễn.

Thêm một dấu mốc quan trọng trong chặng đường phát triển của Tập đoàn Thành Công tại Ninh Bình là tháng 11/2022, Nhà máy sản xuất, lắp ráp ô tô số 2 (HTMV2) tại KCN Gián Khẩu mở rộng được khánh thành-là một trong những công trình, dự án trọng điểm của tỉnh chào mừng kỷ niệm 30 năm thiết lập quan hệ

ngoại giao Việt Nam-Hàn Quốc, 30 năm tái lập tỉnh Ninh Bình và 15 năm Tập đoàn Thành Công đầu tư tại tỉnh Ninh Bình. Đây là nhà máy ô tô hiện đại, đáp ứng tất cả các tiêu chuẩn của Hyundai toàn cầu, được xây dựng trên tổng diện tích 50ha, công suất 100.000 xe/năm, đưa tổng công suất các nhà máy sản xuất, lắp ráp xe Hyundai của Liên doanh Hyundai Thành Công Việt Nam tại KCN Gián Khẩu lên 180.000 xe/năm, hiện thực hóa mục tiêu đáp ứng nhu cầu tiêu dùng trong nước và xuất khẩu sang các thị trường khác trong khu vực, đưa liên doanh Hyundai Thành Công Việt Nam trở thành nhà sản xuất ô tô lớn nhất khu vực của Hyundai Motor.

Ông Nguyễn Minh Sơn, Tổng Giám đốc Công ty cổ phần sản xuất ô tô Hyundai Thành Công Việt Nam khẳng định: Để tiếp tục phát triển sản xuất, lắp ráp, tạo tiền đề mở rộng mạng lưới công nghiệp phụ trợ cho ngành công nghiệp ô tô Việt Nam theo chủ trương và định hướng của Thủ tướng Chính phủ, Tập đoàn Thành Công và Hyundai Motor quyết định đầu tư xây

dựng và đưa vào hoạt động Nhà máy Hyundai Thành Công số 2. Đặc biệt, dự án sẽ góp phần vào sự phát triển kinh tế của tỉnh Ninh Bình, cũng như xây dựng nền công nghiệp ô tô Việt Nam vững mạnh.

Đến nay, Tổ hợp sản xuất lắp ráp ô tô Hyundai tại Ninh Bình đang sản xuất, lắp ráp 34 dòng xe ô tô du lịch và thương mại, đáp ứng đa dạng các phân khúc thị trường và thị hiếu người tiêu dùng Việt Nam. Cùng với việc sở hữu mạng lưới đại lý phân phối lớn nhất thị trường ô tô hiện nay, thương hiệu ô tô Hyundai Thành Công luôn chiếm hơn 20% thị phần cả nước; giá trị sản xuất hàng năm trung bình chiếm gần 30% giá trị sản xuất công nghiệp toàn tỉnh, đóng góp gần 70% tổng thu ngân sách Nhà nước trên địa bàn tỉnh; giải quyết việc làm cho gần 5.000 lao động địa phương với mức thu nhập cao. Như vậy, sau 16 năm xây dựng và phát triển, liên doanh ô tô Hyundai và Tập đoàn Thành Công đã có 8 dự án đầu tư tại KCN Gián Khẩu với tổng vốn đầu tư đăng ký trên 12 nghìn tỷ đồng, diện tích đất sử dụng

Ảnh bên: Lắp ráp sản phẩm mới tại Nhà máy ô tô Hyundai Thành Công 2 (KCN Gián Khẩu).

Ảnh dưới: Quang cảnh Nhà máy ô tô Hyundai Thành Công 2.

Ảnh: TRƯỜNG HUY - ANH TUẤN

trên 115 ha. Các dự án đều hoạt động hiệu quả và đóng góp lớn cho sự phát triển kinh tế-xã hội của tỉnh Ninh Bình.

Đặc biệt, để góp phần thực hiện thắng lợi các chiến lược phát triển kinh tế của quốc gia cũng như chiến lược phát triển ngành công nghiệp ô tô theo định hướng của Chính phủ, ngày 24/12/2023, Hyundai Thành Công thương mại (HTCV) đã xuất khẩu thành công lô 62 xe tải nhẹ Hyundai Mighty N250 sang thị trường Peru, đánh dấu cột mốc quan trọng của sứ mệnh vươn tầm thế giới. Khám phá, mở rộng kinh doanh vào những vùng thị trường mới chính là tầm nhìn HTCVC đã vạch ra từ những ngày đầu thành lập nhằm nâng cao uy tín thương hiệu và niềm tin đối với khách hàng về chất lượng sản phẩm xe thương mại Hyundai. Trong năm 2024, HTCVC đặt mục tiêu xuất khẩu 1.000 xe thương mại theo các đơn đặt hàng, tăng cường đẩy mạnh hoạt động kinh doanh tại thị trường quốc tế.

“Thỏi nam châm” hút vốn FDI

Thành công của các dự án sản xuất ô tô Thành Công-Hyundai góp phần minh chứng cho những quan điểm, định hướng đúng đắn và sự kiên định trong phát triển công nghiệp của tỉnh Ninh Bình, từ đó đã tạo nên làn sóng đầu tư của hàng loạt các doanh nghiệp FDI trong lĩnh vực sản xuất công nghiệp hỗ trợ cho ngành công nghiệp ô tô đầu tư tại tỉnh Ninh Bình. Đến nay, toàn tỉnh đã thu hút được 93 dự án FDI, với tổng mức đầu tư 1.578,82 triệu USD.

Trong số đó các dự án lớn chủ yếu đầu tư vào lĩnh vực công nghiệp phụ trợ sản xuất linh kiện điện tử, thiết bị... phục vụ cho sản xuất, lắp ráp ô tô như: Dự án sản xuất, lắp ráp thiết bị ô tô của Công ty TNHH ADM 21, công suất 20 triệu sản phẩm/năm tại KCN Khánh Phú; Công ty cổ phần Sejung tại CCN Cầu Yên, sản xuất ống xả, linh kiện ống xả, động cơ, khuôn mẫu phục vụ sản xuất ống xả, công suất 570.500 sản phẩm/năm; Nhà máy sản xuất lắp ráp bộ dây cáp điện ô tô ESMO VINA, CCN Gia Phú, công suất 450.000 sản phẩm/năm; Nhà máy SAMSE VINA, CCN Cầu Yên sản xuất cáp đồng trục tự động cho ô tô, công suất 400 tấn/năm; dự án của Công ty Daewon Auto Vina tại KCN Phúc Sơn, công suất 100.000 sản phẩm ghế ngồi ô tô/năm...

Mới đây, Tập đoàn A1 Group-TaiZhan (Đài Loan, Trung Quốc) chuyên sản xuất các thiết bị, linh kiện, phụ kiện công nghệ cao cung cấp cho ngành công nghiệp ô tô, điện tử, dụng cụ thể thao và công nghiệp bán dẫn... đã ký kết đầu tư dự án Nhà máy sản xuất tại CCN Văn Phong (huyện Nho Quan) với tổng mức đầu tư lên đến 47,1 triệu USD. Dự kiến, nếu đi vào vận hành, nhà máy sẽ đem lại doanh thu đạt 66,4 triệu USD/năm, giải quyết việc làm cho gần 1.200 lao động địa phương và vùng lân cận, nộp ngân sách Nhà nước hơn 9,8 triệu USD/năm.

Bà Moon Tae Hee, Phó Giám đốc Công ty TNHH SAMSE VINA cho biết: Sau khi đi khảo sát ở nhiều địa phương, chúng tôi nhận thấy Ninh Bình có nhiều điều kiện để phát triển, đặc biệt là có nhà máy sản xuất, lắp ráp ô tô quy mô lớn có thể liên doanh,

Nhà máy sản xuất dây cáp điện ô tô của Công ty TNHH Esmo Vina (Hàn Quốc), CCN Gia Phú (Gia Viễn).

Ảnh: NGUYỄN THẨM

liên kết. Chúng tôi đã quyết định về đầu tư sản xuất, gia công các linh kiện, thiết bị ô tô ở CCN Cầu Yên. Chúng tôi đi vào sản xuất ổn định từ năm 2019 cho đến nay.

Công nghiệp phụ trợ phát triển nhanh chóng không chỉ góp phần làm tăng trưởng ngành công nghiệp ô tô mà còn tạo thêm việc làm, tăng thu nhập cho người lao động với mức lương trung bình đạt từ 7 đến 10 triệu đồng/người/tháng. Như vậy, cùng với các nhà máy sản xuất công nghiệp hỗ trợ, sự lớn mạnh của Liên doanh Tập đoàn Thành Công và Hyundai Motor đã đưa Ninh Bình trở thành một trong ba trung tâm sản xuất ô tô lớn nhất cả nước.

Khẳng định vị thế

Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XXII (nhiệm kỳ 2020-2025) nêu rõ: Định hướng phát triển của tỉnh Ninh Bình trong thời gian tới là phát triển xanh, bền vững, với mục tiêu xây dựng Ninh Bình trở thành một trung tâm du lịch của cả nước và vùng đồng bằng Sông Hồng. Do vậy, tỉnh đặc biệt chú trọng tập trung quy hoạch, phát triển nền kinh tế toàn diện, theo hướng kinh tế xanh, kinh tế tuần hoàn. Việc phát triển công nghiệp được định hướng tập trung thu hút các dự án công nghệ cao, công nghệ sạch, thân thiện với môi trường, tăng giá trị sản phẩm và đóng góp ngân sách lớn như công nghiệp sản xuất, lắp ráp ô tô, công nghiệp hỗ trợ, công nghiệp chế biến... Phấn đấu thu hút, xây dựng và phát triển thành trung tâm sản xuất, lắp ráp ô tô của cả nước.

Đồng chí Dương Đức Đăng, Giám đốc Sở Công Thương cho biết: Mục tiêu cụ thể, Ninh Bình phấn đấu đến năm 2030, công nghiệp của tỉnh phát triển đạt và vượt các chỉ tiêu chủ yếu của vùng đồng bằng Sông Hồng, góp phần đưa Ninh Bình trở thành địa phương có vị trí cao trong vùng. Giá trị tăng thêm của ngành công nghiệp chiếm khoảng 30-35% trong tổng GRDP của toàn tỉnh. Đến năm 2025,

Lắp ráp ô tô tại Nhà máy ô tô Hyundai Thành Công (KCN Gián Khẩu).

Ảnh: ANH TUẤN

trở thành tỉnh có ngành công nghiệp ô tô và công nghiệp phụ trợ cho ngành sản xuất, lắp ráp ô tô lớn của cả nước và khu vực Đông Nam Á. Đến năm 2030, sản lượng ô tô sản xuất, lắp ráp đạt trên 200.000 chiếc/năm và tỷ lệ nội địa hóa đối với công nghiệp sản xuất, lắp ráp ô tô đạt khoảng 35-40%. Phần đầu giai đoạn 2021-2030, chỉ số sản xuất công nghiệp của tỉnh đạt mức tăng bình quân trên 10%/năm.

Để đạt mục tiêu trên, tỉnh xác định tập trung phát triển một số sản phẩm công nghiệp hỗ trợ phục vụ cho sản xuất lắp ráp ô tô, công nghiệp điện tử, chế biến nông sản thực phẩm, may mặc, giày dép. Do vậy, trước mắt tập trung tối đa để thu hút hỗ trợ, ưu đãi cho dự án sản xuất, lắp ráp ô tô và sản xuất sản phẩm công nghiệp hỗ trợ cho công nghiệp sản xuất, lắp ráp ô tô.

Trên tinh thần đó, tỉnh Ninh Bình tiếp tục triển khai thực hiện đồng bộ các giải pháp, trong đó tập trung thực hiện hiệu quả Nghị quyết số 06-NQ/TU ngày 11/10/2021 của Ban Thường vụ Tỉnh ủy về phát triển và quản lý khu công nghiệp, cụm công nghiệp

trên địa bàn tỉnh giai đoạn 2021-2025, định hướng đến năm 2030 với mục tiêu đề ra là phát triển khu, cụm công nghiệp với quy mô và vị trí hợp lý, tạo động lực thúc đẩy tăng trưởng ngành công nghiệp và dịch vụ, góp phần đẩy mạnh chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo hướng công nghiệp hóa, hiện đại hóa gắn với thực hiện hiệu quả các mục tiêu phát triển kinh tế-xã hội, môi trường của tỉnh.

Tỉnh cũng khuyến khích doanh nghiệp trên địa bàn mở rộng liên kết, hợp tác trong hoạt động sản xuất, kinh doanh với các đối tác trong và ngoài nước có quy mô lớn, nhất là các nhà đầu tư thu hút đầu tư, nhất là các nhà đầu tư FDI vào ngành công nghiệp phụ trợ ô tô, điều chỉnh, bổ sung danh mục dự án ưu tiên thu hút và kêu gọi đầu tư, đặc biệt là khuyến khích các dự án đầu tư lĩnh vực công nghiệp sản xuất, lắp ráp ô tô và công nghiệp hỗ trợ. Bên cạnh đó, tỉnh sẽ rà soát, xây dựng chính sách ưu đãi, hỗ trợ đầu tư để tạo điều kiện phát triển ngành công nghiệp hỗ trợ của tỉnh.

Ninh Bình với nhiệm vụ xây dựng nông thôn mới nâng cao, kiểu mẫu

Bài, ảnh: HOÀNG HIỆP - THÁI HỌC

Xác định xây dựng nông thôn mới (NTM) là quá trình lâu dài, liên tục, ngay khi đạt chuẩn NTM, các địa phương trong tỉnh đã tiếp tục triển khai nhiều giải pháp nhằm giữ vững và nâng cao chất lượng, hiệu quả các tiêu chí theo hướng bền vững, hướng tới xây dựng NTM nâng cao, kiểu mẫu. Những kết quả từ xây dựng NTM tiếp tục làm thay đổi diện mạo nông thôn theo hướng “văn minh-hiện đại”; đời sống của người dân ngày càng được nâng cao.

Diện mạo nông thôn nhiều đổi mới

Về xã Khánh Cường (Yên Khánh), không gian sống yên bình cùng các tuyến đường sạch, đẹp, cờ, hoa rực rỡ sắc màu, những con đường được trải thảm nhựa phẳng lì... tạo cảm giác vừa mới mẻ, vừa thân quen. Ông Bùi Kim Tiền, xóm 10 Đông Cường, xã Khánh Cường cho biết, người dân trong xóm thường xuyên dọn dẹp vệ sinh đường làng, ngõ xóm, chăm sóc, cắt tỉa cây xanh, do vậy cảnh quan môi trường đảm bảo xanh-sạch-đẹp. Phong trào xây dựng NTM kiểu mẫu đã và đang thay đổi diện mạo của địa phương.

Ông Nguyễn Văn Phương, Chủ tịch UBND xã Khánh Cường cho biết: Để hoàn thành mục tiêu xây dựng NTM nâng cao, kiểu mẫu, ngoài sự chỉ đạo của các cấp ủy, chính quyền thì sự đồng lòng của Nhân dân cũng là yếu tố then chốt. Đảng ủy, chính quyền xã đã tích cực vận động, khơi dậy và phát huy tính tự chủ của Nhân dân. Trong tuyên truyền, nhất quán phương châm chỉ đạo “Nhân dân làm, Nhà nước hỗ trợ; người dân làm chủ thể, Nhà nước định hướng, hướng dẫn tổ chức và hỗ trợ thực hiện; lấy cơ sở làm địa bàn chỉ đạo thực hiện NTM”. Việc xây dựng NTM nâng cao, kiểu mẫu đã tạo cảnh quan

môi trường sạch đẹp, các công trình kinh tế-xã hội trên địa bàn xã được đầu tư xây dựng, đáp ứng nhu cầu sản xuất và đời sống của Nhân dân, hình thành và phát triển các mô hình sản xuất hàng hóa có hiệu quả, góp phần phát triển kinh tế-xã hội, nâng cao thu nhập, đời sống vật chất, tinh thần cho người dân, an ninh chính trị, trật tự xã hội được giữ vững.

Kết quả, trong năm 2023, tổng nguồn lực huy động xây dựng NTM nâng cao của xã là 23.301 triệu đồng, trong đó có 10.250 triệu đồng do Nhân dân tự chĩnh trang, xây dựng cơ sở hạ tầng và chuyển đổi các mô hình sản xuất (chiếm 44%)... Thu nhập bình quân đầu người ước đạt trên 70 triệu đồng/năm, tỷ lệ hộ nghèo đa chiều giảm còn 0,96%. Hiện nay, xã đang tập trung huy động các nguồn lực đầu tư nâng cao chất lượng các tiêu chí, phấn đấu năm 2024 về đích xã NTM kiểu mẫu.

Tại xã Ninh An (Hoa Lư), người dân nơi đây đón xuân trong niềm vui khi xã vừa đạt chuẩn NTM kiểu mẫu vào cuối năm 2023. Đồng chí Tạ Thị Mai, Phó Chủ tịch UBND xã cho biết: Ninh An lựa chọn giáo dục là lĩnh vực nổi trội trong quá trình xây dựng xã NTM kiểu mẫu. Hàng năm, xã luôn đầu tư xây dựng, sửa chữa, nâng cấp các trường học. Đến

Nhiều công trình công cộng xã Khánh Cường, huyện Yên Khánh được đầu tư xây dựng khang trang, hiện đại.

nay, xã có 3 trường học đều đạt chuẩn quốc gia mức độ 2. Cùng với đó, năm 2023, thu nhập bình quân đầu người ước đạt 75,02 triệu đồng/năm; tỷ lệ hộ nghèo còn 0,68%. Toàn xã có 98% hộ gia đình đạt danh hiệu gia đình văn hóa; 100% thôn, xóm đạt tiêu chuẩn văn hóa.

Không chỉ ở Khánh Cường, Ninh An, tại các địa phương triển khai chương trình xây dựng NTM nâng cao, NTM kiểu mẫu trên địa bàn tỉnh, hệ

thống kết cấu hạ tầng nông thôn được đầu tư nâng cấp, đáp ứng ngày càng tốt hơn nhu cầu sản xuất và sinh hoạt của người dân. Đến nay, 100% các xã có kết cấu hạ tầng kinh tế-xã hội đạt chuẩn tiêu chí NTM, trong đó có trên 27% số xã đạt chuẩn ở mức nâng cao. Toàn tỉnh đã làm được 16.904 tuyến đường, với tổng chiều dài 2.138,7 km; tỷ lệ trường học

đạt chuẩn quốc gia đạt 96,6%; 100% xã có Nhà văn hóa xã; tỷ lệ hộ nghèo còn 2,01%, tỷ lệ hộ cận nghèo còn 2,37%...

Đến hết năm 2023, toàn tỉnh có 8/8 huyện, thành phố đạt chuẩn và hoàn thành nhiệm vụ NTM; 119/119 xã đạt chuẩn NTM, 50/119 xã đạt chuẩn NTM nâng cao (đạt 42,02%), 18/119 xã đạt chuẩn NTM kiểu mẫu (đạt 15,1%).

Ảnh trên: Đường hoa ban xã Ninh An, huyện Hoa Lư rực rỡ sắc màu.
Ảnh bên: Đường giao thông nông thôn xã Kim Trung, huyện Kim Sơn.

**Phấn đấu
hoàn thành mục tiêu**

Giai đoạn 2023-2025, tỉnh Ninh Bình đề ra mục tiêu có thêm 41 xã đạt chuẩn NTM nâng cao, đưa tỷ lệ xã NTM nâng cao lên 60% tổng số xã; có thêm 13 xã đạt chuẩn NTM kiểu mẫu, nâng tỷ lệ xã đạt chuẩn NTM kiểu mẫu lên 23%. Phấn đấu đến hết năm 2025, tỉnh có 3 huyện đạt chuẩn NTM nâng cao; tỉnh được Thủ tướng Chính phủ công nhận hoàn thành nhiệm vụ xây dựng NTM vào năm 2025.

Để hoàn thành các mục tiêu đó, tỉnh đã xây dựng kế hoạch, lộ trình, đề ra các giải pháp thực hiện, trong đó, tập trung lãnh đạo, chỉ đạo triển khai quyết liệt các nhiệm vụ xây dựng xã NTM nâng cao, kiểu mẫu, với sự tham gia của cả hệ thống chính trị từ huyện đến xã, thôn, xóm; tiếp tục đẩy mạnh công tác tuyên truyền, phổ biến trong Nhân dân về chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước, của tỉnh về xây dựng xã NTM nâng cao, kiểu mẫu.

Ban Chỉ đạo xây dựng NTM tỉnh thường xuyên kiểm tra, đôn đốc các địa phương thực hiện nội dung các tiêu chí; thực hiện tốt việc lồng ghép nguồn vốn từ các chương trình, dự án, sự đóng góp của hợp tác xã, doanh nghiệp và Nhân dân để tạo ra nguồn lực tổng hợp nhằm phát triển hạ tầng kinh tế-xã hội đồng bộ, hiện đại, bảo đảm kết nối nông thôn và đô thị, nhất là lĩnh vực giao thông trọng điểm, đô thị động lực; chú trọng huy động nguồn lực cho văn hóa, y tế, giáo dục đào tạo, môi trường... Phát huy tối đa vai trò chủ thể của người dân, lấy phục vụ lợi ích cho người dân nông thôn làm động lực trong xây dựng xã NTM nâng cao, kiểu mẫu và thôn NTM kiểu mẫu; đánh giá đúng thực trạng, tiềm năng, lợi thế của từng xã, từng vùng để xác định cụ thể các nội dung, nhiệm vụ và đầu tư có trọng tâm, trọng điểm.

Với định hướng của tỉnh là xây dựng Ninh Bình thành trung tâm du lịch quốc gia, vì vậy các địa phương xây dựng NTM gắn với phát triển du lịch, trọng tâm là xây dựng cảnh quan nông thôn, bảo tồn và phát triển các nghề, làng nghề truyền thống. Bên cạnh đó, trong thực hiện Chương trình Mỗi xã một sản phẩm OCOP, chất lượng sản phẩm và việc đảm bảo các tiêu chuẩn được đặt lên hàng đầu; quan tâm hỗ trợ sau đầu tư đối với các sản phẩm để đảm bảo công bằng, hiệu quả và thực chất.

Thành tựu trong xây dựng NTM, NTM nâng cao, kiểu mẫu không chỉ tạo diện mạo mới, sức sống mới theo hướng văn minh, hiện đại cho các làng quê, mà còn tạo ra bước chuyển mạnh mẽ từ nhận thức đến hành động của cả hệ thống chính trị và mỗi người dân.

Ý KIẾN CỦA CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN VÀ NHÂN DÂN VỀ CHƯƠNG TRÌNH XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI

Đa dạng hóa việc huy động nguồn lực để xây dựng nông thôn mới

Thực hiện Chương trình mục tiêu Quốc gia xây dựng nông thôn mới (NTM), UBND thành phố Ninh Bình đã bám sát các văn bản chỉ đạo của Trung ương, của tỉnh để tập trung chỉ đạo, triển khai thực hiện. Đến nay, xã Ninh Phúc và Ninh Tiến được công nhận đạt chuẩn NTM nâng cao. Có 11 thôn được công nhận đạt chuẩn NTM kiểu mẫu. Cơ sở hạ tầng được đầu tư phát triển đáp ứng nhu cầu sản xuất và dân sinh. Kinh tế nông thôn chuyển dịch theo hướng tăng tỷ trọng công nghiệp, thương mại, dịch vụ, tăng thu nhập cho lao động nông thôn, đời sống vật chất và tinh thần của người dân ngày càng nâng cao. Tình hình an ninh trật tự trên địa bàn các xã tiếp tục được giữ vững, Nhân dân phấn khởi, tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, sự quản lý, điều hành của chính quyền cơ sở. Những kết quả đó là sự chung sức, đồng lòng của cấp ủy, chính quyền và Nhân dân địa phương trong triển khai thực hiện xây dựng NTM.

Thời gian tới, nhiệm vụ xây dựng NTM tiếp

tục được thành phố quan tâm chỉ đạo, trong đó đa dạng hóa việc huy động nguồn lực để xây dựng NTM theo phương châm “Huy động nguồn lực từ cộng đồng là quyết định, sự tham gia của doanh nghiệp và xã hội là quan trọng, sự hỗ trợ từ ngân sách là cần thiết”. Việc sử dụng nguồn lực vào các công trình công cộng phải được người dân bàn bạc dân chủ và thống nhất, có sự giám sát của cộng đồng, đảm bảo công khai, minh bạch. Qua đó thực hiện tốt quy chế dân chủ ở cơ sở theo phương châm “dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân hưởng thụ”. Chú trọng phát huy sức mạnh khối đại đoàn kết toàn dân trong xây dựng NTM. Động viên, khen thưởng kịp thời các đơn vị, cá nhân có thành tích xuất sắc trong thực hiện chương trình nhằm khuyến khích, thúc đẩy phong trào ngày càng nhân rộng.

Đồng chí HOÀNG HOA THẮNG
Phó Chủ tịch thường trực
UBND thành phố Ninh Bình

Nông thôn mới giúp bản Mường thay đổi

Thôn Đông Trung, xã Quảng Lạc có khoảng 140 hộ đều là người dân tộc Mường. Từ khi Nhà nước và Nhân dân chung tay xây dựng NTM, chúng tôi đã và đang chứng kiến sự đổi thay nhanh chóng trên chính mảnh đất quê hương. Các tuyến đường bê tông nội bản, tiểu khu trên địa bàn đều được rải bê tông, lắp đèn chiếu sáng; hai bên đường là hàng hoa khoe sắc do người dân trong bản trồng và chăm sóc. Giờ đây, dù mưa hay nắng, mọi nẻo đường vẫn luôn dễ đi, sạch đẹp...

Cùng với đó, người dân trong thôn cũng dần thay đổi tập quán làm kinh tế, mạnh dạn mở rộng sản xuất, xây dựng chuồng trại chăn nuôi giúp nâng cao thu nhập. Các loại máy gặt, máy cày... được ứng dụng vào sản xuất,

vừa tiết kiệm sức người, vừa tăng năng suất. Đời sống của bà con ngày càng được cải thiện. Đặc biệt, khi xây dựng NTM, Nhà nước đã quan tâm lưu giữ, bảo tồn các giá trị văn hóa truyền thống của người Mường như: Nhà sàn, bộ đạo cụ công chiêng, nhờ đó sinh hoạt văn hóa của bà con ngày càng sôi nổi, thuận tiện hơn.

Người dân phấn khởi và luôn sẵn sàng đóng góp sức mình để nông thôn ngày càng phát triển. Đồng thời ra sức giữ gìn, bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa dân tộc Mường.

Bà BUI THỊ NĂM
Chủ nhiệm CLB văn hóa Mường thôn
Đông Trung, xã Quảng Lạc (Nho Quan).

Góp phần mang đến diện mạo mới cho vùng quê

Sau khi được công nhận xã đạt chuẩn NTM năm 2015, Trường Yên được huyện, tỉnh chọn xây dựng NTM kiểu mẫu. Xác định đây là nhiệm vụ chính trị quan trọng, xã Trường Yên đã chủ động rà soát các tiêu chí, xây dựng đề án, phương án, chương trình, kế hoạch thực hiện. Trong đó, tập trung tuyên truyền nhằm lan tỏa nhanh chóng, đầy đủ, kịp thời các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước về xây dựng NTM tới cán bộ, đảng viên và Nhân dân. Bên cạnh đó, xã đa dạng việc huy động mọi nguồn lực để đầu tư, nâng cấp cơ sở hạ tầng nông thôn theo

hướng đồng bộ, hiện đại phục vụ sản xuất và đời sống dân sinh.

Nhờ đó, đến năm 2022, Trường Yên được công nhận xã đạt chuẩn NTM kiểu mẫu. Đời sống người dân ngày càng nâng lên. Y tế, giáo dục được đầu tư đồng bộ theo hướng chuẩn hóa. Đường làng, ngõ xóm khang trang, sạch đẹp... Những kết quả đạt được trong quá trình xây dựng NTM đã giúp vùng quê miền núi một thời khó khăn giờ đây đã đổi thay rất nhiều.

Đồng chí NGUYỄN THỊ YẾN
Chủ tịch UBND xã Trường Yên (Hoa Lư)

Tích cực đóng góp sức trẻ tham gia xây dựng nông thôn mới

Tham gia chương trình xây dựng NTM, tôi đã vận động gia đình tự nguyện hiến đất để góp phần mở rộng tuyến đường đi qua địa bàn thôn Tây Hà, xã Yên Nhân. Đồng thời tuyên truyền, vận động các hộ khác cùng tham gia hiến đất để mở rộng tuyến đường với phương châm “Nhà nước và Nhân dân cùng làm”. Qua đó góp phần đảm bảo tiến độ thi công tuyến đường. Chúng tôi rất vui mừng khi được đóng góp sức trẻ cùng địa phương hoàn thành các tiêu chí xã đạt chuẩn

NTM nâng cao năm 2023 theo đúng kế hoạch đề ra.

Không chỉ ở thôn Tây Hà, giờ đây ở xã Yên Nhân, nhiều con đường bê tông trải dài nối liền các thôn xóm đã góp phần tạo nên diện mạo NTM khang trang, hiện đại, giúp cho việc đi lại thuận tiện hơn cũng như tạo cơ hội phát triển giao thương giữa các vùng.

Ông LƯƠNG THẾ QUYNH
Giáo dân xóm Tây Hà,
xã Yên Nhân (Yên Mô).

Những năm gần đây, nông nghiệp Ninh Bình đã có nhiều chuyển động tích cực, sản xuất chuyển từ bề rộng sang chiều sâu, khoa học công nghệ cao được ứng dụng nhanh vào sản xuất; năng suất, chất lượng, giá trị các sản phẩm nông nghiệp không ngừng tăng lên. Tuy nhiên, để ứng phó hiệu quả với biến đổi khí hậu, biến động thị trường cũng như tiến trình đô thị hóa, toàn Ngành cần tiếp tục đổi mới, phát triển theo hướng sinh thái, tích hợp đa giá trị, có như vậy mới đảm bảo sự bền vững, góp phần tạo dựng hình ảnh, bản sắc địa phương.

Những chuyển động tích cực

Nhận thức rõ vị trí, vai trò nền tảng của nông nghiệp trong phát triển kinh tế, đảm bảo an ninh lương thực và các vấn đề xã hội, những năm qua, tỉnh Ninh Bình đã có định hướng và nhiều chính sách hỗ trợ, ưu tiên phát triển đặc biệt dành cho ngành Nông nghiệp. Nhờ vậy sản xuất nông nghiệp đã đạt được những thành tựu đáng ghi nhận: Tốc độ tăng trưởng duy trì ổn định ở mức trên 2%; giá trị sản xuất bình quân trên 1 ha canh tác tăng nhanh qua các năm, trong 10 năm tăng gần 60 triệu đồng (từ 96,6 triệu đồng/ha/năm năm 2013 lên 155 triệu đồng/ha/năm năm 2023).

Điều đáng nói là tư duy của nông dân đã bắt đầu thay đổi, từng bước “thoát ly” sản lượng để hướng vào chất lượng, tăng giá trị sản phẩm. Nhìn từ ngành hàng lúa gạo, nếu như trước kia, diện tích lúa lai chiếm khoảng 60% cơ cấu, thì nay diện tích lúa chất lượng cao, lúa đặc sản chiếm ưu thế, với tỷ lệ gần 80%. Gần đây, Ninh Bình đặc biệt quan tâm đến phát triển xanh, phát triển bền vững trong nông nghiệp nhằm tạo ra các sản phẩm chất lượng, an toàn, bảo vệ sức khỏe con người và môi trường sống. Toàn tỉnh đã mở rộng diện tích sản xuất lúa chất lượng cao, đặc sản theo hướng hữu cơ lên 4 nghìn ha với các giống lúa mang thương hiệu Ninh Bình như Nếp hạt cau, Nếp hương, Hương Bình... Qua đó từng bước tạo dựng thương hiệu, nâng cao giá trị cho sản phẩm lúa gạo của tỉnh.

Trong lĩnh vực thủy sản, 800 ha nuôi ngao ở vùng bãi bồi ven biển huyện Kim Sơn đã được Tổ chức Chứng nhận quốc tế toàn cầu cấp Giấy chứng nhận ASC, trở thành vùng thứ 2 của Việt Nam, cũng là vùng thứ 2 trên thế giới được cấp giấy chứng nhận này. Đây là sự xác nhận thủy sản được nuôi có trách nhiệm, giảm thiểu tối đa tác động xấu lên môi trường, hệ sinh thái, cộng đồng dân cư, mở ra cơ hội tốt cho sản phẩm ngao Ninh Bình xuất khẩu đi nhiều quốc gia trên thế giới.

Đặc biệt, những năm qua, giá trị nông sản tiếp tục được tăng thêm khi

Chăm sóc hoa lan của công ty TNHH Nông nghiệp công nghệ cao DG, xã Ninh An (Hoa Lư).

Ảnh trong trang: ANH TUẤN

NÔNG NGHIỆP NINH BÌNH Khẳng định bản sắc, hương tới khát vọng vươn tầm

NGUYỄN LỰU

gắn với du lịch, dịch vụ, mở ra hướng phát triển du lịch nông nghiệp, phát huy tiềm năng, lợi thế tại các làng nghề nông, lâm, ngư nghiệp truyền thống ở tỉnh ta. Nhiều tour du lịch nông nghiệp hấp dẫn ở Ninh Bình đã thu hút du khách trong nước và quốc tế như: Một ngày làm nông dân ở Khu du lịch sinh thái động Thiên Hà (huyện Nho Quan); cánh đồng lúa Tam Cốc, đầm sen ở Hang Múa, vườn nho Hạ Đen (huyện Hoa Lư); cánh đồng dưa, đào phai, vườn cây ăn quả kết hợp nuôi con đặc sản ở Quên Thờ (thành phố Tam Điệp)...

Ngoài ra, thực hiện Chương trình Mỗi xã một sản phẩm (OCOP), đến hết năm 2023, toàn tỉnh có 177 sản phẩm OCOP, trong đó có 109 sản phẩm 3 sao, 68 sản phẩm 4 sao. Chương trình OCOP đã và đang góp phần quan trọng vào phát triển sản phẩm chủ lực tại các địa phương, thúc đẩy mở rộng ngành nghề, tạo việc làm, nâng cao thu nhập cho người dân nông thôn.

Hướng đến nền nông nghiệp sinh thái, đa giá trị

Là vùng đất Cố đô với lịch sử hàng nghìn năm, Ninh Bình hội tụ rất nhiều sản vật và công thức chế biến đặc biệt, riêng có, như: Dê núi, cơm cháy, nem chua, mắm tép, cá rô Tổng Trường, cá Tràu tiến vua, Trà hoa vàng Cúc Phương... Đặc biệt, gần đây, Ninh Bình đã trở thành điểm sáng trên bản đồ du lịch Việt Nam với nhiều khu, điểm du lịch nổi tiếng, quy mô quốc gia và quốc tế, nằm trong nhóm 10 tỉnh, thành phố đón nhiều khách du lịch nhất cả nước.

Tỉnh Ninh Bình xác định quan điểm nhất quán, xuyên suốt là phát triển du lịch thành ngành kinh tế mũi nhọn, mang tính điều hướng, dẫn dắt các ngành, lĩnh vực phát triển theo hướng xanh, bền vững và xây dựng Hoa Lư-Ninh Bình trở thành Đô thị di sản thiên nhiên kỷ. Chính bởi vậy, định hướng phát triển nông nghiệp và nông

thôn cần đồng bộ với mục tiêu đó. Nội tại của sản xuất nông nghiệp và hoạt động phát triển nông thôn phải đáp ứng mục tiêu của một Đô thị di sản. Nông sản và hàng hóa nông thôn phải ưu tiên phục vụ nhu cầu tại chỗ và thị trường du lịch. Hơn thế nữa, Ninh Bình cần hướng tới nền nông nghiệp tích hợp đa giá trị, kết tinh giữa tài nguyên bản địa với các kỹ thuật, công nghệ tiên tiến và bản sắc văn hóa-xã hội trong đó, tạo thành thương hiệu cho sản phẩm nông nghiệp, nông thôn. Đây là hướng đi chính mà nông nghiệp Ninh Bình đã, đang và sẽ hướng tới trong tương lai.

Trao đổi với ông Đinh Văn Khiêm, Phó Giám đốc Sở Nông nghiệp và PTNT, chúng tôi hiểu rõ hơn chiến lược của ngành Nông nghiệp tỉnh nhà bởi cái khó của Ninh Bình là diện tích dành cho sản xuất nông nghiệp nhỏ bé, không có lợi thế để sản xuất hàng hóa lớn. Ngoài cây dưa thì tỉnh không phải là vùng chuyên canh chính của các nông sản chiến lược Quốc gia có năng lực xuất khẩu. Do vậy, trong quá trình phát triển, nông nghiệp Ninh Bình phải chọn cho mình hướng đi riêng, không nhất thiết phải xuất khẩu. Chúng ta sẽ mời gọi thế giới đến với Ninh Bình để chiêm ngưỡng cảnh đẹp, trải nghiệm, tìm hiểu văn hóa, đồng thời thưởng thức nông sản, ẩm thực đặc sắc, tươi ngon ngay tại chỗ. Đây là một cách “xuất khẩu tại chỗ” nông sản rất hiệu quả.

Với định hướng rõ ràng như trên, ngành Nông nghiệp đã nghiên cứu, phân chia 5 tiểu vùng kinh tế sinh thái nông nghiệp khác nhau, gồm: Tiểu vùng đồi núi bán sơn địa, tiểu vùng trũng, tiểu vùng đồng bằng, tiểu vùng ven đô thị, tiểu vùng ven biển. Mỗi tiểu vùng đã được định hướng phát triển các sản phẩm chủ lực, đặc sản riêng, thời gian tới sẽ được tập trung đầu tư, phát triển theo hướng ứng dụng công nghệ cao, sản xuất theo hướng hữu

Sản phẩm na Phú Long được dán tem QR CODE.

cơ, đảm bảo các tiêu chí: Độc đáo, môi trường, an toàn, gắn với bản sắc lịch sử, văn hóa của địa phương. Tiến tới xây dựng bản đồ điện tử các sản phẩm nông nghiệp của tỉnh để phục vụ công tác quảng bá.

Cùng với đó, trong quá trình xây dựng nông thôn mới, bên cạnh cải tạo, nâng cấp điện, đường, trường, trạm theo hướng “văn minh-hiện đại”, Ninh Bình cần chú trọng hơn đến việc giữ gìn và phát huy các giá trị truyền thống ở nông thôn như: Cây đa, dòng sông, bến nước, sân đình; kiến trúc nhà ở dân gian, trang phục dân tộc, đền chùa, miếu mạo; tín ngưỡng dân gian, âm nhạc truyền thống... Hình ảnh làng quê dân dã, giàu bản sắc, đậm chất văn hóa, tràn đầy sức sống, cộng đồng hài hòa, thân thiện sẽ là sức hút người xa xứ quay trở về nhiều hơn, khách phương xa tìm đến trải nghiệm, khám phá. Sản phẩm từ làng sẽ được tiêu thụ, ưa chuộng nhiều hơn. Thu nhập và chất lượng sống của người dân sẽ được nâng lên...

Việc phát triển nông nghiệp đa giá trị là một “bài toán” khó. Nhưng có đi thì mới đến đích. Hy vọng nông nghiệp đa giá trị ở Ninh Bình sẽ phát triển mạnh mẽ hơn, để nông nghiệp không chỉ là “trụ đỡ” của nền kinh tế, mà còn hướng đến khát vọng vươn tầm, góp phần tạo dựng hình ảnh, bản sắc cho Đô thị di sản thiên nhiên kỷ mà Ninh Bình đang hướng tới trong tương lai.

Một mùa xuân mới đang về, mang theo niềm tin và ước vọng. Không khí xuân hiện rõ trên công trường thi công các công trình giao thông trọng điểm. Các kỹ sư, công nhân hối hả, khẩn trương dốc sức hoàn thành những mét đường, nhịp cầu. Các nhà thầu nỗ lực đẩy nhanh tiến độ thi công chặng nước rút, để những công trình giao thông quan trọng sớm đưa vào khai thác, tạo thuận lợi cho việc đi lại của người dân, mở đường thúc đẩy phát triển kinh tế-xã hội của tỉnh.

Động lực dẫn dắt

Khi những km đầu tiên của tuyến đường Đông-Tây cơ bản hoàn thành, kết nối liên thông với nút giao lên đường cao tốc Mai Sơn-Quốc lộ 45, hình hài con đường lớn kết nối liên vùng, liên tỉnh đang dần hiện rõ. Nhìn con đường mới rộng thênh thang sắp được đưa vào sử dụng, ông Nguyễn Văn Trường, cán bộ hưu trí trên địa bàn thành phố Tam Điệp bày tỏ: “Chỉ một thời gian mà con đường đi qua thành phố đã mang một diện mạo khác. Sự thay đổi này không chỉ có ý nghĩa về mặt giao thông mà còn đánh dấu sự phát triển của địa phương. Chúng kiến sự đổi thay của quê hương, chúng tôi ai nấy đều phấn khởi. Mong rằng khi con đường hoàn thành sẽ tiếp tục tạo đà để phát triển kinh tế-xã hội cho thành phố trẻ”.

Dự án đầu tư xây dựng tuyến đường Đông-Tây, tỉnh Ninh Bình (giai đoạn I) đã được Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh khóa XXII, nhiệm kỳ 2020-2025 xác định là công trình trọng tâm, phải hoàn thành sớm nhất để tạo động lực, bước đột phá trong phát triển kinh tế-xã hội của tỉnh trước mắt và có tầm chiến lược, dài hạn. Dự án (giai đoạn I) có chiều dài 23 km đoạn từ Tam Điệp đến Nho Quan. Đây là Dự án giao thông kết nối liên vùng lớn nhất từ trước đến nay của tỉnh Ninh Bình, tạo trục giao thông chiến lược, liên thông đồng bộ với hệ thống giao thông của tỉnh; kết nối các trung tâm kinh tế với Di sản Văn hóa và Thiên nhiên thế giới Quần

Xuân về trên các công trình giao thông trọng điểm

NGUYỄN THƠM

thể danh thắng Tràng An, vùng rừng núi Cúc Phương và ven biển Kim Sơn đầy tiềm năng; mở ra không gian, tạo dư địa và động lực mới thúc đẩy kinh tế-xã hội của tỉnh phát triển nhanh và bền vững.

Đồng chí Phạm Quốc Chính, Giám đốc Ban Quản lý dự án đầu tư xây dựng công trình giao thông tỉnh cho biết: Công tác giải phóng mặt bằng được thực hiện cho 8 làn xe toàn bộ tuyến. Đến nay, các địa phương đã bàn giao mặt bằng được 20,2/22,9 km. Chủ đầu tư đang phối hợp với các đơn vị có liên quan quyết tâm chỉ đạo đẩy nhanh tiến độ, phấn đấu đưa công trình vào khai thác năm 2025. Tuyến đường hoàn thành sẽ kết nối đồng bộ với các trục giao thông quan trọng của Quốc gia như: Đường bộ cao tốc Bắc-Nam phía Đông, QL1A, đường bộ ven biển, đường sắt Bắc-Nam... mở ra hướng kết nối liên thông với tuyến đường Hồ Chí Minh và kết nối liên vùng giữa vùng Tây Bắc (Hòa Bình, Sơn La) với vùng đồng bằng Sông Hồng.

Ông Lê Anh Tú, Giám đốc Công ty TNHH Xây dựng và Thương mại Thành Trung, đại diện liên doanh nhà thầu chia sẻ: Tranh thủ thời tiết những ngày nắng, nhà thầu tập trung hàng trăm kỹ sư, công nhân, huy động toàn bộ máy móc, vật tư để thi công. Ngoài ra, các bên nhà thầu vẫn giám sát, chủ đầu tư đều thường trực có mặt trên công trường để giám sát chất lượng thi công, kỹ thuật cũng như đảm bảo tiến độ để ra.

Hiện nay, các đơn vị đang triển khai thi công nền đường trên phạm vi mặt bằng đã bàn giao, cơ bản hoàn thành thảm asphalt và kết nối đoạn đầu tuyến đường Đông-Tây liên thông với nút giao lên đường cao tốc Mai Sơn-Quốc lộ 45. Các nhà thầu đang tập trung thi công cống ngang đường. Các cầu Ma Chanh, Sông Vện, Xuân Viên... cơ bản hoàn thành, đang hoàn thiện mặt cầu và lan can. Giá trị thực hiện đạt gần 40% so với hợp đồng.

Khẩn trương thi công tuyến đường Đông-Tây (giai đoạn 1).

Ảnh: ANH TUẤN

Mở ra dư địa phát triển

Tỉnh Ninh Bình xác định, một trong 3 khâu đột phá trong nhiệm kỳ 2020-2025 là tập trung phát triển hạ tầng giao thông đồng bộ, hiện đại, kết nối nội vùng và liên vùng. Trong đó, chú trọng đầu tư những công trình giao thông quan trọng, tạo sức bật trong thu hút đầu tư là yếu tố quan trọng thúc đẩy phát triển kinh tế-xã hội và cơ cấu lại nền kinh tế, đưa Ninh Bình trở thành một cực tăng trưởng của khu vực đồng bằng Sông Hồng.

Do vậy, từ đầu nhiệm kỳ, Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh đã ban hành nhiều nghị quyết, chương trình hành động về phát triển hạ tầng giao thông, trong đó Nghị quyết số 10-NQ/TU, ngày 14/12/2021 về xây dựng kết cấu hạ tầng đồng bộ, phát triển đô thị văn minh, hiện đại giai đoạn 2021-2025, tầm nhìn đến năm 2030 đã xác định rõ mục tiêu tập trung đầu tư hạ tầng giao thông quan trọng, đảm bảo tính kết nối vùng, liên vùng, mở rộng không gian đô thị, tạo dư địa và động lực phát triển kinh tế-xã hội.

Ban Thường vụ Tỉnh ủy tiếp tục thực hiện quan điểm tăng cường lãnh đạo, chỉ đạo về đầu tư công, yêu cầu tập trung triển khai nhanh gọn, dứt điểm từng dự án, đưa vào khai thác sử dụng, phát huy hiệu quả, làm cơ sở và động lực thu hút đầu tư, phát triển kinh tế-xã hội, chỉ đạo bố trí nguồn vốn tập trung, ưu tiên cho các dự án trọng tâm và các dự án có khả năng hoàn thành sớm. UBND tỉnh tiếp tục quyết tâm cao trong triển khai thực hiện và giải ngân các dự án đầu tư công.

Đến hết năm 2023, Ninh Bình hoàn thành và đưa vào khai thác sử dụng nhiều công trình, dự án quan trọng, có vai trò chiến lược như: Tuyến đường kết nối QL.12B với QL.21B đoạn từ cầu Tu đến cầu Cọ; phối hợp tổ chức khánh thành đường cao tốc đoạn Mai Sơn-Quốc lộ 45; cơ bản hoàn thành thảm asphalt và kết nối đoạn đầu tuyến đường Đông-Tây liên thông với nút giao lên đường cao tốc Mai Sơn-

Quốc lộ 45; cơ bản hoàn thành một số đoạn tuyến và cầu qua sông Vạc của Dự án tuyến đường ĐT.482; hoàn thành thủ tục và khởi công cầu Chà Là; triển khai thi công kè 2 bờ sông Vân đoạn từ cầu Lim đến cầu Vân Sàng... Điều này có ý nghĩa đặc biệt quan trọng, tạo động lực thúc đẩy phát triển mạnh mẽ kinh tế-xã hội của tỉnh trước mắt và có tầm chiến lược, dài hạn; giảm phần lớn phương tiện giao thông đi vào trung tâm các đô thị của tỉnh; tạo điều kiện thuận lợi để khai thác tiềm năng, thế mạnh các khu vực trước đây bị coi là “vùng trũng” do hạn chế về giao thông; mở ra không gian, dư địa mới cho sự phát triển kinh tế-xã hội nhanh và bền vững của tỉnh Ninh Bình và các tỉnh.

Cũng trong giai đoạn 2021-2025, Ninh Bình triển khai khảo sát, thực hiện thủ tục đầu tư hoặc nghiên cứu, đề xuất đầu tư xây dựng: Tuyến đường Đông-Tây (giai đoạn II); tuyến đường bộ cao tốc Ninh Bình đi Hải Phòng (đoạn qua tỉnh Ninh Bình); phương án kết nối tuyến đường Đông-Tây với tuyến đường Hồ Chí Minh để liên thông, đồng bộ kết nối với các tỉnh phía Tây Bắc, tạo sự kết nối liên vùng giữa đồng bằng Sông Hồng với vùng núi và trung du Bắc Bộ.

Với sự quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo quyết liệt của Trung ương Đảng, Quốc hội, Chính phủ, sự phối hợp chặt chẽ giữa các bộ, ngành, địa phương, tỉnh Ninh Bình đã và đang nỗ lực phấn đấu hoàn thành nhiệm vụ phát triển hệ thống kết cấu hạ tầng giao thông đồng bộ, hiện đại, tạo lập cơ cấu vận tải hợp lý, hiệu quả và chuyên nghiệp hơn, góp phần thực hiện thành công Nghị quyết số 30-NQ/TW, ngày 23/11/2022 của Bộ Chính trị về phát triển kinh tế-xã hội và đảm bảo quốc phòng, an ninh vùng đồng bằng Sông Hồng đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045 và Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh Ninh Bình lần thứ XXII, sớm đưa Ninh Bình trở thành tỉnh phát triển khá trong khu vực đồng bằng Sông Hồng.

Tuyến đường đê biển Bình Minh 4 (giai đoạn 1) đã hoàn thành và đưa vào sử dụng.

Ảnh: TRƯỜNG HUY

Hôm rằm tháng Chạp, bà nội tôi nhận được điện của bà Đào: “Em ốm muốn gặp mấy chị...”. Bà nội tôi càu nhàu: “Nhớ thì bảo nhớ, còn bày vẽ ốm với đau”. Tuy nhiên, bà tôi lại bảo: “Chắc ốm thật, chứ gần Tết ai lại bày vẽ vậy.” Ngoài đường có tiếng phanh xe, bà Thanh vừa xuống khỏi taxi đã giọng giả: “Chị nhận được điện của dì Đào chưa?” Bà tôi đáp cụt lủn: “Rồi!”, rồi hỏi: “Dì Hương đâu?” Chưa dứt lời đã lại một xe taxi đỗ trước cửa, bà Hương cất tiếng: “Hương... Hương đây”.

Bà bà da mồi, nhăn nheo như táo tàu, tóc bạc, chụm đầu tính toán, lúc trầm khi bổng, lúc sôi nổi khi lắng đọng. Mua cái gì về cho dì Đào đây. Mà ở quê giờ có thiếu gì đâu. Thậm chí giò chả, nem mọc còn ngon hơn Hà Nội. Hay là phong bì cho gọn. Nay bỏ cái tư duy ấy đi nhé, các dì không nhớ mấy đứa con dì Đào đứa nào cũng khá giả, giàu có à. Hay là mình sắm Tết ở đây như nào thì cũng sắm cho dì ấy cái Tết như vậy. Ở nghe ra cũng có lý. Vậy chốt thế nhé.

Bà nội bảo tôi: “Ngày kia chủ nhật con bố trí đưa các bà về thăm bà Đào nhà.” Tôi vâng rồi nói đùa: “Các bà ơi, xe cháu bé lắm không chở được hết chợ Đông Xuân đâu đấy nha!” Bà Thanh vừa cười vừa nói: “Gớm anh làm như chúng tôi nhiều tiền mua sắm lắm đấy.” Ấy vậy, hôm đi túi to túi nhỏ, làn lớn làn bé cũng chất đầy cốp xe.

Từ Hà Nội về Ninh Bình có trăm cây, đi đường cao tốc, về cái đã đến. Thành phố du lịch đang rộn ràng đón Xuân. Theo nguyện vọng của các bà trước khi về Phú Đông quê bà Đào, tôi lượn xe một vòng quanh thành phố. Bà Hương tấm tắc: “Đẹp! Đẹp quá! Đẹp không chê vào đâu được”. Bà Thanh có chút bồi hồi: “Ngày xưa bom đạn vùng này là đất trắng đấy”. Bà nội tôi bảo: “Thảo nào dì Đào cứ mở miệng ra là khoe, quê em bây giờ đẹp lắm, giàu lắm nha. Thành phố du lịch này, có di sản thế giới kếp này...” Bà đi Thanh cười “xi” một tiếng rồi giọng giả: “Chuyến này về bắt dì Đào đưa đi chơi cả tháng, ăn đặc sản thịt dê, cơm cháy, cá rô Tống Trường... tẹt ga cho sạt nghiệp!” Bà Hương ngượng bà Thanh: “Bà xem lại hàm răng chín sáu ba không của bà đi, ăn đậu phụ, trứng rán còn ngắc ngoài nữa là đòi nhai thịt dê”. Cả ba bà cùng cười rôm rả.

Bà tôi kể... Những năm chiến tranh, bà nội tôi, bà Thanh, bà Hương và bà Đào, cùng trong một tiểu đội TNXP, đơn vị của các bà đóng quân ở khu 4. Thời bấy giờ, chiến tranh phá hoại miền Bắc của Mỹ đang diễn ra khốc liệt. Để ngăn chặn quân ta vào tiếp viện miền Nam, ngày đêm máy bay Mỹ oanh tạc dữ dội, cung đường của các bà phụ trách không lúc nào ngớt tiếng bom đạn. Nhiệm vụ của đơn vị các bà là lấp hố bom, san lấp mặt đường, để giao thông luôn thông suốt. Những ngày ấy vất vả gian khổ, thiếu thốn nhọc nhằn và lúc nào cũng kề với cái chết. Đã hứng nhiều trận bom ác liệt, cứ ngỡ cả bốn bà đã không còn sống sót, nhưng sau làn khói lửa mịt mù, bốn bà lại nhìn thấy nhau, rồi lại cùng há hê cười vì ai mặt mày cũng lấm lem cát bụi. Một thời thanh xuân, mềm da căng ngực, má thắm, môi hồng,

ĂN TẾT SỚM

Truyện ngắn của NINH ĐỨC HẬU

giữa bom đạn vẫn hồn nhiên vô tư, vẫn tếu táo, nghịch ngợm, cười đùa, ca hát... Như một sự sắp đặt của trời đất, bốn bà kết nghĩa chị em, thế có núi rừng Trường Sơn hùng vĩ, bốn chị em coi nhau như ruột thịt, từ nay cho đến mai sau dầu có thế nào chị em chúng tôi cũng không rời bỏ nhau.

Bà bà quê Hà Nội, riêng bà Đào người Ninh Bình. Bà Đào ít tuổi hơn cả nên gọi là em út. Bà Đào có giọng hát xẩm cực ngọt. Trước bữa ăn, bà cầm 2 cái dũa, giả làm cây nhị. Cái dũa này cọ cái dũa kia, kéo tới kéo lui, cái miệng luôn tươi như hoa của bà vo lại, chúm cha chúm chim: “Ừ... ừ...ừ...ừ...ừ...ừ...”, bà giả tiếng nhị, sau đó bà hát: “Non nước... ừ... hữu tình... Ninh Bình quê em... ừ... non nước... hữu tình...” mọi người vỗ tay tán thưởng rầm rầm. Bà Thanh còn hét lên: “Con ranh này, sao mày hát xẩm hay thế”, bà Hương sục xịt, bà nội tôi hỏi “Sao vậy”, bà Hương dụi mắt “Nghe nó hát xẩm em lại nhớ con bé hát xẩm trên tàu điện ở Hà Nội quá cơ”. Bà Đào khoe: “Quê em là cái nôi hát xẩm. Ở làng Phú Đông của em, trai gái đều mê xẩm, tán tỉnh nhau cũng bằng xẩm đấy”.

Hồi mới vào đơn vị, bà Đào có đôi mắt bồ câu, sáng trong, lúc nào cũng long lanh như hai giọt nước in bóng nắng trời, trông ngây thơ, hồn nhiên. Cái miệng cứ như nụ hoa sẵn sàng bung nở rạng rỡ, tươi tắn. Họa hoằn có buổi chiều bình yên, mọi người rủ nhau ra suối tắm. Ngâm mình trong làn nước suối trong vắt, da dẻ, thân thể bà Đào nõn nà, trắng hồng nổi bật, trông thật quyến rũ. Ấy vậy mà, chỉ dăm tháng thôi, không riêng gì bà Đào, cả ba bà thay đổi đến kinh

ngạc... Còn đâu má thắm môi hồng, còn đâu làn da nõn nà, bầu ngực tròn căng, suối tóc mượt mà... Nhưng không sao, các bà an ủi nhau, khó khăn, thiếu thốn, một quả bồ kết cũng chia ba chia bốn thì làm sao giữ được mái tóc đẹp nữa!

Chiến tranh ngày càng khùng khiếp, không biết bao nhiêu tấn bom đạn đã cày xới cung đường đơn vị các bà đang phụ trách. Mặc dù vậy, nhiệm vụ của các bà vẫn luôn hoàn thành. Sau tiếng bom, mặt đường có bị sạt lở, loang lổ đến mấy, cũng chỉ trong khoảng khắc là được hàn vá kịp thời. Những chiếc xe phủ kín lá ngụy trang lác lác đi qua hàng cột tiêu là các chị đứng nắm tay nhau, chệnh vênh bên bờ vực. Tiếng cười, tiếng chúc nhau ra trận chiến thắng rộn ràng. Hồi ấy, những tưởng chiến tranh không có hồi kết, rồi bốn chị em sẽ sống trọn đời nơi mịt mù khói lửa! Nhưng không! Mỹ phải ngừng ném bom. Những con đường ra tiền tuyến không phải oằn mình lên nữa. Bốn chị em cũng tạm biệt khu bốn trở về.

Bà tôi bảo, dì Thanh, dì Hương với bà ở Hà Nội, tuy cũng có một thời vất vả nhưng còn sướng gấp trăm lần dì Đào. Khổ thân, người đẹp, nét đẹp, ấy vậy mà lận đận. Hồi ấy, người ta cho đi học lớp sư phạm mười cộng hai lại không đi, ở nhà làm ruộng. Nó lý sự, nhà em có hai chị em gái, chị em đi khai hoang tít tận Tây Bắc, lấy chồng ở đấy, năm thì mười họa mới về quê, ở nhà còn bố mẹ già yếu, lại ốm đau, bệnh tật, em mà đi học thì làm sao chăm sóc cho bố mẹ được. Các chị góp ý mấy cũng không nghe. Ngay cả đến chuyện lấy chồng, mấy đám đàn ông hiền lành tử tế dạm hỏi

cũng nguây nguẩy từ chối, bảo lấy chồng, theo chồng thì để bố mẹ cho ai? Chịu cái tình gàn. Bố mẹ lần lượt qua đời, lúc ấy lưỡng tuổi rồi, thực ra vẫn có người để mắt đến, song nó lại bảo ngại, rồi sợ. Vậy là dì Đào sống một mình. Tuy nhiên sau này, dì có thêm những đứa con?

***
Thấy chúng tôi, dì Đào vui ra mặt. Giọng bà vẫn còn sang sảng: “Em chờ các chị suốt từ đêm qua! Thấp thỏm cả đêm chẳng chớp mắt tí nào.” Bà tôi nói: “Để xem ngã như nào mà phải bó bột.” Bà Hương thở dài: “Chắc dì đau lắm, già rồi xương cốt yếu, không cẩn thận chỉ khổ.” Bà Đào cười: “Có đau, nhưng sao bằng ngày xưa bị bom đạn nó tung lên vật xuống.” Bốn bà lại ha hả cười.

Chợt có cô bé chừng mười bốn, mười lăm từ trong nhà chạy ra giúp tôi mang đồ. Tôi hỏi, nó bảo tên Trang, cháu nội của bà Đào. Con bé khá xinh, lại nhanh nhẹn. Nó tranh xách hết các túi, các làn, mồm nó liến thoắng: “Bà nội ơi, các bà mua nhiều lắm, Tết này nhà mình tha hồ ăn.”

Bà Đào chỉ con bé Trang bảo: “Cũng may, con bé được nghỉ Tết sớm nên tranh thủ về chăm bà.” Bà tôi hỏi: “Thế chúng nó chưa đứa nào về à?” Bà Đào tươi hơn hớn: “Về cả rồi. Trai gái, dâu rể về hết, cãi nhau inh ỏi mấy hôm rồi lại đi, bảo mấy hôm nữa về cãi nhau tiếp, bao giờ ra môn ra khoai, thật hợp tình hợp lý mới chịu.” Bà Thanh nhanh nhẩu: “Vậy thằng Tuấn, con cả không bao được các em à?”, “Gớm, tiếng là đại tá trong tay có ối quân, thế mà có mấy đứa em vừa ruột thịt, vừa râu rể cũng có bảo được đâu.” Cái Trang hóng chuyện nói leo vào: “Tại bố cháu hiền quá đấy, nên các cô các chú ấy bắt nạt”. Bà Đào quắc mắt: “Mày biết gì?”. Cái Trang nhanh nhẩu: “Con biết thừa,” “Biết gì?”, “Chẳng qua là bà ưu ái vợ chồng chú Minh, bảo là con út mà, phải ưu tiên”. Bà Đào guồng guồng mắt, cái Trang cười như nắc nẻ: “Cháu nói trúng tim đen rồi nha...”

Mọi người xúm vào làm cơm. Nhìn mâm cơm, bà Đào cười: “May mà có cái chân gầy nên nhà này năm nay được ăn Tết sớm”. Bà Thanh giơ tay vả yêu vào má bà Đào: “Cái mồm... cái mồm, ngã lật ra còn kêu may.” Bà Đào bảo: “Còn không đúng à.” Cái Trang thích thú: “Chưa Tết nhà mình đã có bánh chưng, có giò nạc, giò mỡ... đồ Hà Nội chắc ngon lắm bà nội ạ.”

Tôi thì thắm vào tai bà nội. Bà nội thì thắm lại với tôi: “Bốn đứa con của dì Đào là bốn hoàn cảnh. Thằng Tuấn bố cái Trang, người ta bỏ ở cổng chùa Ân, dì đi làm đồng sớm nhật được. Con Thảo, con bé xinh như hoa hậu thì cũng bị mẹ nó để bên đường. Con Mai, bữa ấy đi chợ thấy người ta xúm đen xúm đỏ ở một túp lều bỏ hoang, tò mò đến thì thấy con bé đổ hồn đang oe oe khóc, vậy là bé về. Còn thằng út Minh thì chính ông trưởng thôn mang đến bảo, họ để đứa bé ở cổng trường học, tôi thấy chị mát tay nuôi con nuôi nên mang về cho chị...”

Bốn đứa con nuôi, một người đàn bà làm ruộng, không có chồng...

(XEM TIẾP TRANG 29)

Những địa danh đi cùng thời gian

NGUYỄN HỒNG VINH

Hoa Lư, Tam Điệp đi vào sách nhà trường ⁽¹⁾
Tôi học thuộc từ khi biết viết
Những địa danh theo tôi vào Trường Sơn lửa máu
Linh thiêng hơn qua mỗi trận bom!

Ngày trở về, thăm Bái Đính, Tràng An
Du khách bốn phương chen chân đông đúc
Những hang động mang chiều sâu Đất nước
Từng bậc đá lên chùa truyền sức sống bình yên...

Sông trong núi, núi trong sông
Với trời xanh cánh cò chớp nắng
Những vách đá - bức tường thành giữ nước
Đệt non sông gấm vóc đời nay!

Chùa Non Nước sớm chiều bên sông Đáy
Tàu, thuyền khua sóng ngược xuôi
Thêm những cây cầu nổi Thành Nam yêu dấu
Hoàng hôn buông, diều dật lữa đôi...

Vùng địa linh gần đây trầm mặc đền Trần
Tượng Hưng Đạo Vương oai phong lẫm liệt
"Xã tắc hai phen chôn ngựa đá
Non sông ngàn thuở vững âu vàng" ⁽²⁾

Dừa Tam Điệp trái rộng ngọt ngàn
Đào thắm rục mỗi mùa Xuân đến
Nhớ chuyện Ngọc Hân ngày giáp Tết
Giữ đào vào Huế tặng Quang Trung...

Đất Cố đô đầu tiên buổi bình minh
Sức sống mới đang bùng lên mọi chốn
Anh lại hẹn em ngày này sang tháng
Thăm nhà thờ Phát Diệm trăm năm... ⁽³⁾

(Cuối năm 2023)

(1) Hoa Lư là Kinh đô đầu tiên của Nhà nước phong kiến Trung ương tập quyền đầu tiên ở nước ta sau ngàn năm Bắc thuộc, do Đinh Bộ Lĩnh dẹp xong loạn 12 sứ quân thống nhất đất nước vào năm 968, lập ra nước Đại Cồ Việt.

(2) Câu thơ của vua Trần Nhân Tông.

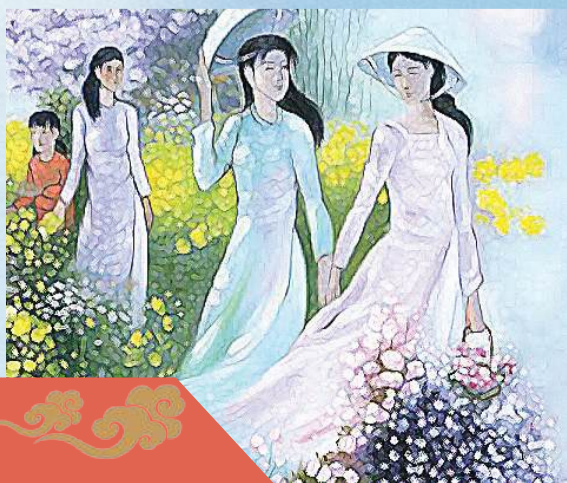
(3) Đến năm 2025, Nhà thờ đá Phát Diệm tròn 125 tuổi.

Trên cánh đồng hoa xuân

THANH THẢN

Thần thơ dạo giữa chiều xuân
Bóng em thấp thoáng khi gần, khi xa.
Ngàn năm đồng đất quê ta
Bây giờ rục rịch sắc hoa tươi màu.
Bồi hồi nhớ sắc áo nâu
Mồ hôi từng giọt dãi dầu đồng quê.
Cánh chim, cánh bướm tìm về
Đồng quê hóa bức tranh quê muôn màu.
Ngẩn ngơ tìm để gặp đâu
Bóng em hòa lẫn sắc màu hoa xuân...

Đường về dịu mát bước chân
Còn vương hương sắc hoa xuân đồng làng.

Chúng con nguyện hứa với Người

ĐINH VĂN CHIÊM

Đất nước ơi! Nhớ năm xưa
Bác về Tổ quốc khi mùa Xuân sang
Con đường cách mạng gian nan
Mấy mươi năm trải muôn ngàn chông gai.

Nhà Rồng bến cảng sớm mai
Tiễn Người chí lớn, dậm dài tha phương
Ngày xuân trở lại quê hương
Bác hôn nắm đất biên cương lệ nhòa.

Tấm lòng tình nghĩa bao la
Một đời vì nước non nhà hi sinh
Người đi tìm lại dáng hình
Tự do, độc lập, hòa bình núi sông.

Nước non tạc dạ, ghi lòng
Công ơn của Bác mệnh mông biển trời
Chúng con nguyện hứa với Người
Xây dựng đất nước muôn đời sáng tươi.

Xa xưa

BÌNH NGUYỄN

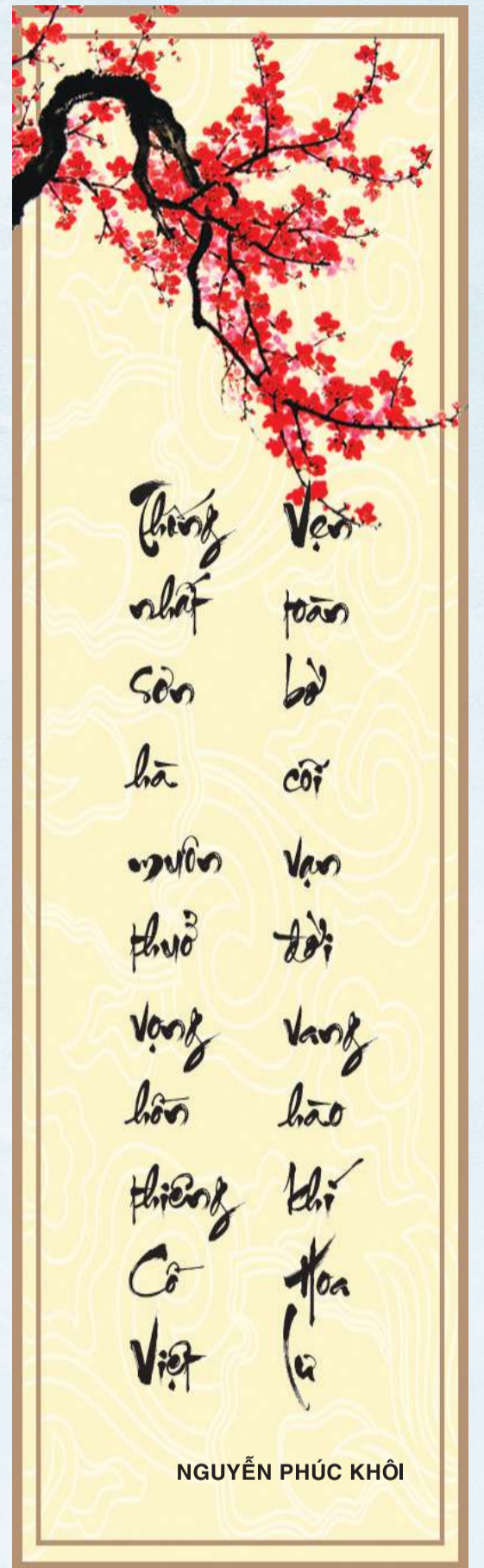
Tết về vương bánh xanh màu lá
Bếp lại đỏ hồng đêm ba mươi
Con đi bữa ấy đang mùa cốm
Mười bốn năm xa mấy ngậm ngùi.

Tìm con nặng nặng như sông thác
Cứ chảy trào ra mỗi độ xuân
Ao nhà còn rộ hoa rau muống
Ruộng Gáo năm nay có cấy cần.

Mẹ sáu mươi rồi còn cuốc đất
Không có nghỉ tuần, không phép năm
Bao lần chim khách kêu ngoài núi
Bao lần mẹ đứng ngóng xa xăm.

Mẹ ơi, Tết mẹ may áo mới
Cho bình khuôn mặt đứa em con
Nén hương mẹ thấp về năm cũ
Chắc những vòng hương khói cuộn tròn.

Ôi nhớ cây rơm vàng trước ngõ
Lá vườn xào xạc nắng ban trưa
Đêm đêm con gói đầu lên mộng
Chập chờn tiếng mẹ gọi trong mưa.

NGUYỄN PHÚC KHÔI

Xuân Tràng An

TRẦN LỘC

Xuân trôi theo em bên thuyền nhẹ lướt
Phảng phất bụi sương ướt lọn tóc mềm
Lắc rặng nụ cười giữa hoang dã thiên nhiên
Anh ngẩn ngơ tìm về miền dĩ sản

Trái giữa đôi bờ ngọt ngàn lau trắng
Đáy trong veo soi bóng ai mạn thuyền
Sâu thẳm rong xanh dất áng mây nghiêng
Nhịp chèo nhẹ ru miền man gió hát

Vách thủy động âm vang giai điệu nhạc
Trầm bổng du dương man mác đội về
Lắng đọng bồi hồi huyền diệu một vùng quê
Sinh thái linh thiêng đắm mê nhân loại

Ngắm Tràng An anh ước xuân mãi mãi
Bến sông xanh đỏ em lại dong dầy
Nụ cười duyên môi hồng thắm ngát ngày
Cùng bơi giữa mây trời miền danh thắng...

Khi núi đồi cất tiếng reo vui

Tản văn của VŨ THANH LỊCH

“Đất quê tôi làm sao tôi kể nổi
Cho cả trăm miền bát ngát dưới trăng sao
Giống như tôi đeo đầy mình báu vật
Nhưng tháo cởi ra thì chưa biết cách nào

Đến một bài ca ngân vang trong tiếng mẹ
Tôi cũng không sao biết hát ở trăm miền
Như trên vai gánh hòm rương quý giá
Gánh mà không thể mở để ai xem”⁽¹⁾

Mấy câu thơ của Raxun Gamzatop văng vẳng trong đầu tôi khi ngày Tết, ngày của trở về, của sum họp càng lúc càng đến gần và niềm thương, nỗi nhớ về miền quê lưu giữ tuổi thanh thơ lại trào dâng trong tâm thức tôi.

Miền quê ấy là nơi tôi có thể nhìn thấy bằng con mắt nhắm mọi con đường, mọi ngọn núi, mọi khe suối, mọi quả đồi...

Nơi một bông hoa bâng bưng nở hay một cánh hoa xoan rụng xuống đều có thể làm lay động trái tim tôi.

Nơi tôi có thể kể hết ngày này sang ngày khác mà không bao giờ hết chuyện. Nơi mà cuốn sách này khép lại sẽ có cuốn sách khác mở ra, chan chứa trong tôi như mạch nguồn không bao giờ cạn.

Trong tôi lúc này còn vẹn nguyên những đêm mùa hạ, trời nóng như rang, căn nhà nhỏ không quạt không đèn, ngồi đầu mỏ hôi cũng túa ra như tắm. Trẻ con chỉ còn cách leo lên mái nhà, đợi những đám mây ngang qua mang theo vài sợi gió mỏng, đợi những ngôi sao rời đi và bầu trời sáng dần lên.

Trong quảng sáng hồng hào và ma mị ấy, tôi nhìn thấy đoàn quân áo vải cùng các thốt voi

chiến lừng lững bước đi trên các sườn núi, khuất lấp dưới các tầng cây rậm và mát. Đêm đầu xuân Mậu Thân tối và lạnh, con đường thiên lý quanh co đèo dốc, tiếng suối chảy chập chờn nhắc đoàn quân biết đang đi giữa một bên là sườn đồi một bên là vực thẳm. Qua nửa chừng con dốc, một bà cụ già và đồng củi rực lửa đã chuẩn bị sẵn nồi cháo nghi ngút khói thơm cho quân sĩ. Đoàn quân đi xuyên đêm, nồi cháo vơi lại đầy. Binh sĩ ấm bụng, bà cụ ấm lòng, núi đồi ấm hơi người. Hơi ấm theo chân đoàn quân tiến về giải phóng Thăng Long giành độc lập tự do cho dân tộc.

Phía sau dãy núi chất đầy mây trắng, tôi nhìn thấy cánh đồng dưa trái dài và tiếng máy cày máy kéo rền vang trên các cung đường đất đỏ. Tôi nghe thấy tiếng nói cười của các anh chị thanh niên xung phong từ khắp miền đất nước về khai hoang mở đất xây dựng nông trường quốc doanh Đồng Giao, lấp đầy các hố bom và phủ lên các sườn đồi màu xanh muốt mát của chè, của dưa, của các loại cây trái mà hương thơm vị đượm đã bung toả khắp bốn biển năm châu.

Cùng với hương thơm của hoa lá cỏ cây, cùng với thanh

âm của những bài ca lao động, tôi đọc được ở các hang động, các vách đá, trong thêm đất dấu vết của tổ tiên nguồn cội và thả sức tưởng tượng hàng vạn vạn năm trước đây loài người đã sinh sống ra sao giữa mệnh mỏng hoang dã này. Dấu vết ấy không chỉ kể cho tôi về đời sống của tổ tiên mà còn khẳng định danh thép trước bạn bè quốc tế rằng, đất nước Việt Nam nhỏ bé của chúng ta thực sự là nơi lý tưởng để loài người trú ngụ, sinh sôi, phát triển; rằng chúng ta có một nền văn hoá khởi phát từ nguyên thủy và không ngừng sáng tạo, bồi tụ để giàu có như hôm nay, cho người Việt chúng ta sức sống, sức bám trụ để hiện ngang đứng giữa đất trời mà cất tiếng reo vui bất kể mưa bom bão đạn, bất kể nước độc rừng thiêng, bất kể hùm beo rắn rết, thiên tai địch họa.

Và cũng như bao miền đất khác trên dải lụa hình chữ S mỏng manh này, không ít thân cây nơi đây còn găm trong mình mảnh đạn, không ít thửa đất còn chưa lấp kín hố bom bởi cuộc chiến chống thực dân-đế quốc ở thế kỷ XX.

Sau tất cả những cam go nghiệt ngã của núi cao rừng thẳm, của đất cằn sỏi sạn là những hiền ngang can đảm của con người. Bởi vậy mà nữ sĩ Hồ Xuân Hương khi ngang qua vùng đất này đã không ngần ngại thốt lên “Hiền nhân quân tử ai mà chẳng/ Mỗi gối chôn chân vẫn muốn trèo”⁽²⁾.

Dấu chân người hằn in trên đất, đất theo người mà hoá cánh chim ưng. Những người con của vùng đất Đồng Giao-Tam Điệp đâu có sinh ra hay chỉ lớn lên ở nơi này đều như những thanh bảo kiếm được trui rèn trong núi cao khe sâu, trong nắng nóng

Những điểm du lịch Xuân hấp dẫn nhất ở miền Bắc

Vào dịp đầu năm mới, nhiều người hường thích thưởng hoa, ngắm phong cảnh mùa xuân, đi chùa cầu an lành. Nếu chọn tham quan các “thiên đường hoa” thì Mộc Châu, Hà Giang và Sapa là những địa điểm lý tưởng. Nếu thích không gian trầm mặc chốn tâm linh thì bạn nên chọn Yên Tử hay Tràng An-Bái Đính. Sau đây là một số điểm du xuân hấp dẫn top đầu Việt Nam:

1. Tràng An-Bái Đính: Quần thể danh thắng Tràng An-Bái Đính ở Ninh

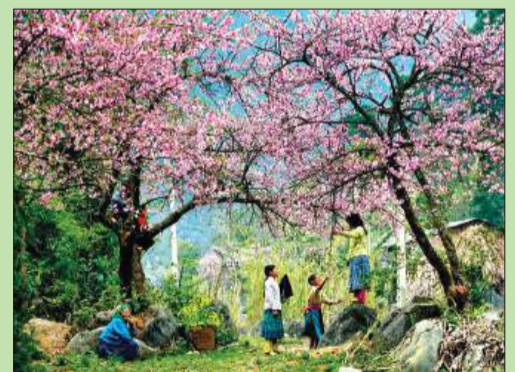
Bình là sự kết hợp giữa khung cảnh vịnh hùng vĩ vừa thơ mộng của tự nhiên và văn hóa tâm linh, được UNESCO công nhận là Di sản Văn hóa và Thiên nhiên thế giới. Mỗi dịp đầu năm mới, Tràng An-Bái Đính thu hút khách du lịch xa gần ghé thăm để thưởng ngoạn phong cảnh và tìm về chốn thiên viện cầu ước bình an cho năm tới. Các hang động kỳ ảo, những dải núi uốn lượn và thảm lúa xanh muốt ở Tràng An cùng không gian huyền bí ở Bái Đính chắc chắn sẽ mang lại nhiều trải nghiệm đáng nhớ cho du khách.

2. Yên Tử: Núi Yên Tử thuộc dãy Đông Triều vùng núi phía Bắc, nằm giáp ranh giữa hai tỉnh Quảng Ninh và Bắc Giang. Không chỉ là danh lam thắng cảnh hấp dẫn, Yên Tử còn được xem là nơi bắt nguồn của đạo Phật tại Việt Nam, trên núi có ngôi chùa Đồng nổi tiếng linh thiêng, thu hút nhiều người đến thăm viếng. Dịp đầu năm mới, Yên Tử như chốn non thiêng để du khách văn cảnh du xuân, chiêm

nghiệm về một năm cũ và cầu nguyện năm mới an lành hạnh phúc hơn.

3. Mộc Châu: Xuân Mộc Châu có khí hậu mát mẻ, nắng chan hòa nhẹ trải vàng khắp bản làng, làm những màu hoa đào, hoa mận thêm sắc sỡ. Du lịch Mộc Châu vào những ngày sau Tết, du khách có dịp chiêm ngưỡng vẻ đẹp nao lòng của sắc đào hồng và mận trắng xen lẫn nhau khắp từ quốc lộ 6 đến tận các bản làng xa xôi. Để những nếp nhà tường trình ẩn hiện giữa thung lũng hoa, cuốn hút vô

cùng. Du xuân Mộc Châu, du khách còn được tham gia vào các lễ hội Khai Hạ đầu năm, hòa nhịp cùng điệu nhảy tiếng khèn của người Thái, H'Mông và thưởng thức chén rượu ngô ấm nồng.

4. Hà Giang: Một trong những điểm du lịch mùa xuân hấp dẫn ở miền Bắc nhất định không thể bỏ qua chính là Hà Giang. Hà Giang đón xuân bằng màu hoa đào nhuộm hồng cả cao nguyên đá, đâu đó là những cảnh mận cũng bắt đầu bung nở khoe sắc trắng tinh khôi giữa nắng xuân ấm áp. Dù đã vào xuân, cánh đồng cải vàng ở Hà Giang vẫn còn nở rộ cùng điểm tô cho bức tranh những ngày đầu năm thêm bùng sáng. Lên Hà Giang dịp này, du khách có dịp tham gia vào các trò chơi

xém da rét bầm thấu tuỷ.

Rồi khi đi qua những gian nan, ngoảnh nhìn lại bằng linh nhãn của kỷ niệm, tất cả nhọc nhằn ấy đã trở thành vùng ký ức tinh khôi và đẹp đẽ.

Nhưng không chỉ là ký ức, Tam Điệp hôm nay, tuổi đã theo mùa đi còn tình khôi thì ở lại. Bởi mùa xuân nào cũng rực ánh đào phai mỏng như gió, ấm như sương và tinh khiết như má hồng thiếu nữ.

Bởi mùa hạ nào nắng cũng rải vàng trên cánh đồng dưa thẳng cánh cò bay để chung đúc sắc hương của đất trời làm thành quả ngọt

Bởi mùa thu nào áo trắng cũng hân hoan với mùi thơm giấy mới và bước chân người Tam Điệp đi xa chưa biết mỗi bao giờ

Bởi mùa đông nào đôi núi cũng uy nghiêm trầm mặc tích nhựa cho mầm chồi nảy nụ bung hoa tụ quả.

Và bởi vậy cuốn sách cho quê hương của tôi chưa thể nào hoàn thiện, những báu vật trong gánh hòm rương tôi mang theo càng lúc càng chất đầy khi những con chữ càng lúc càng đậm lại. Xin mượn lời nhà thơ Lan Hoàng Miên để gói lại chút nhớ thương dịu ngọt này.

*Anh có cùng em đi lễ hội
Xin đừng ngần ngại chốn
cheo leo*

*Đường về Ba Dội xa xưa ấy
Mỗi góit chốn chân vẫn
muốn trèo⁽³⁾*

(1) Raxun Gamzatop - *Đaghetxtan của tôi (tiểu thuyết)*

(2) Hồ Xuân Hương - *"Đèo Ba Dội" (thơ)*

(3) Lan Hoàng Miên - *Tam Điệp hoá thân (thơ)*

dân gian và ăn những món ngon truyền thống của người Mông bên bếp lửa hồng ấm cúng.

5. Sapa: Sapa những ngày đầu năm mới mang nhiều vẻ đẹp riêng của mùa xuân phương Bắc, rực rỡ như chiếc áo váy mà cô gái Mông đang khoác lên người. Ngoài hoa đào, hoa mận, Sapa ngỏ lời chào xuân với vô vàn màu hoa khác như đỗ quyên, hoa bất tử, lay ơn, hoa lê, hoa cúc, hoa hồng,... để du khách như bước vào "vương quốc các loài hoa". Sapa nổi tiếng với nhiều resort đem cả thị trấn trong mây thu nhỏ vào khuôn viên xinh đẹp như Victoria Sapa Resort & Spa, Sapa Legend, Topas Ecolodge Sapa, Sapa Paradise View,... giúp du khách tận hưởng chuyến du lịch với các dịch vụ chăm sóc tốt nhất.

PV (st)

RỒNG VÀ HÌNH TƯỢNG RỒNG CHẠM KHẮC ĐÁ Ở ĐỀN THỜ VUA ĐÌNH TIÊN HOÀNG

LÃ ĐĂNG BẬT

Tứ linh Việt Nam là long, lân, quy, phượng. Long đứng đầu, 3 con lân, quy, phượng là có thật, rồng chỉ là con vật tưởng tượng. Dù vậy, con rồng đã ra đời rất sớm. Từ thời Hồng Bàng, con rồng Việt Nam đã có với truyền thuyết "Con Rồng cháu Tiên". Lạc Long Quân là vị thần hình rồng, lấy Âu Cơ là tiên nữ, tôn người con trưởng lên làm vua, gọi là Hùng Vương.

Từ thế kỷ thứ X, theo truyền thuyết, Đinh Bộ Lĩnh đánh nhau với chú Đinh Thúc Dự. "Đại Việt sử ký toàn thư" ghi: "Bấy giờ vua còn ít tuổi, thể quân chưa mạnh, phải thua chạy. Khi qua cầu ở Đàm Gia Nương Loan, cầu gãy, vua rơi xuống bùn, người chú toan đâm, bỗng thấy hai con rồng vàng hộ vệ vua, nên sợ mà lui".

Đến thời nhà Lý, khi Lý Thái Tổ dời đô, huyền thoại kể rằng: Khi đoàn thuyền của nhà vua (Lý Thái Tổ) tới ngã ba sông Tô Giang-Nhị Thủy, dưới chân thành Đại La rồng vàng hiện lên, rẽ sóng tới gần thuyền của vua, rồi bay vút lên trời xanh. Từ đó, thành Đại La đổi tên là Thăng Long (có nghĩa là rồng bay lên). Vì thế sách "Đại Việt sử lược" đã ghi "Lúc khởi sự dời đô, thuyền đậu dưới thành (thành Đại La) thì có rồng vàng hiện ra nơi thuyền của vua, nhân đó mà gọi là Thăng Long".

Như thế, theo truyền thuyết và các sách sử xưa, rồng Việt Nam có từ thời Văn Lang-Âu Lạc, có màu vàng (rồng vàng), nhưng dáng hình như thế nào chúng ta chưa rõ. Rồng vàng đã tồn tại trong tâm thức của người Việt. Rất may là ở thời Lý có các công trình kiến trúc còn đến ngày nay, như chùa Phật Tích, chùa Long Đọi, chùa Quỳnh Lâm và Hoàng Thành Thăng Long..., người xưa đã chạm khắc tạo hình, hoặc vẽ rồng ở đó, nên chúng ta mới biết được dáng hình của rồng.

Rồng thời Lý có thân tròn, khá dài và không có vây, uốn khúc mềm mại, đầu rồng ngẩng lên, có 4 chân, nhìn chung hình dạng giống một con rắn.

Cũng ở các kiến trúc đền, đình, cung đình thời Trần, rồng thời Trần được miêu tả với thân mập chắc, có tư thế vươn về phía trước, uốn 7 khúc, chân có 5 móng, đầu có thêm sừng, mắt lồi.

Sang thời Lê, hình dáng rồng có sự thay đổi, với nhiều tư thế khác nhau, đầu to, có bờm lớn ngược ra sau, mũi to, có sừng hai chạc, râu ngắn, cổ nhỏ hơn thân, bố cục chặt chẽ, linh hoạt về hình dáng, đường nét.

Như thế, rồng xuất hiện trong nghệ thuật Việt Nam rất sớm, có vị trí đặc biệt trong văn hóa, tín ngưỡng, là biểu tượng linh thiêng, niềm tự hào của người Việt Nam. Chính vì vậy, rồng thời Lê đã được chạm khắc trên đá ở đền thờ vua Đinh Tiên Hoàng thuộc xã Trường Yên, huyện Hoa Lư, tỉnh Ninh Bình.

Đi thẳng vào chính giữa đền, thấy một Long sàng đá, có dạng khối hình hộp chữ nhật như kiểu sập 4 chân hơi choãi ra, tạo dáng chân quỳ, mặt chạm khắc nổi hình rồng thể hiện uy quyền của bậc đế

Long sàng tại đền thờ vua Đinh Tiên Hoàng, Khu di tích quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư.

Ảnh: TRƯỜNG HUY

vương. Trên mặt Long sàng đá là hình rồng thân uốn kiểu yên ngựa, vạm vạm, ngửa bụng lên trời, đầu to, bờm lớn ngược ra phía sau, mũi to, miệng há to ngậm viên châu, mép trên của miệng kéo dài vuốt thẳng, răng nanh sắc nhọn, sừng hai chạc, lông mày kiểu đao lửa, đuôi rồng vuốt về phía sau. Hai chân trước của rồng được chạm khắc hình dáng 2 cánh tay nữ, 2 bàn tay nắm chặt sừng rồng và bờm rồng, hai chân sau của rồng cũng được chạm khắc 2 cánh tay nữ, một cánh tay vít râu rồng, một cánh tay xò ngón chơi voi. Thân rồng đang vạm vạm, ngửa bụng lên trời. Giữa hai chi sau của rồng được chạm khắc hình sư tử nhỏ, không hung tợn, chân trước giơ lên như muốn đỡ lấy chân rồng. Đó là điều rất độc đáo. Chính vì vậy, ngày 15 tháng 12 năm 2017, Thủ tướng Chính phủ đã công nhận Long sàng đá này là Bảo vật Quốc gia. Đó là rồng trên mặt Long sàng ở phía ngoài đền.

Trước sân đền còn có Long sàng đá chạm khắc rồng rất đẹp, cầu kỳ phần nào thể hiện được rồng thời Lê.

Trên sân rồng ngay trước gian giữa của Bái đường có sập Long sàng đá xanh nguyên khối rất độc đáo. Đây là một Long sàng đá đẹp nhất, có giá trị nhất ở nước ta, bởi tài nghệ chạm khắc đá điêu luyện của các nghệ nhân đã tạo dựng Long sàng.

Long sàng có hình khối hộp chữ nhật, dài 1,80m, rộng 1,40m, cao 0,95m (kể cả bệ). Chọn được một tảng đá xanh nguyên khối nặng khoảng trên 20 tấn đưa về đây đã là một kỳ công. Điều kỳ diệu là khối đá đó lại được đẽo gọt, chạm khắc làm thành

một chiếc giường rồng tinh xảo. Mặt Long sàng chạm khắc nổi một con rồng lớn, có thân mập, đuôi thẳng, phủ vẩy đơn khoanh tròn, vẩy xoắn, bụng ngửa lên trên. Đầu rồng ngẩng cao, hai túm bờm bay ngược lên, còn hai dải râu lại thả lỏng phía dưới. Má rồng còn có hai hàng râu trải đều như hai cánh phượng. Hai chi trước của rồng mang dáng hình cánh tay nam, một bàn tay vít sừng rồng, một bàn tay nắm chặt bờm rồng, Hai chi sau của rồng, có một chi kiểu móng vuốt, còn một chi được nhân hóa thành bàn tay người.

Nếu như ở mặt Long sàng phía ngoài đền như trên đã nói "hai chân sau của rồng cũng được chạm khắc 2 cánh tay nữ", thì ở Long sàng này 2 chân của rồng mang dáng hình cánh tay nam. Sự khác biệt này chưa giải mã được. Con rồng có dáng khỏe, râu bờm tua tủa, sắc nhọn như những tia chớp, biểu tượng khát vọng của con người, muốn mưa thuận gió hòa để cày cấy thuận lợi. Do có đường diềm ở mặt Long sàng giữ nước mưa, nên vào những ngày trời mưa rồi tạnh, nhìn mặt Long sàng bóng nước, vẩy rồng lấp lánh như dát bạc. Con rồng như đang uốn lượn trong bể nước, in bóng mây trời tuyệt đẹp, như hàm ý đây là rồng nước.

Hai Long sàng ở đền thờ vua Đinh Tiên Hoàng được chạm khắc chế tác ở thời Hậu Lê. Như thế hình tượng rồng Việt Nam đã có vị trí đặc biệt trong văn hóa, tín ngưỡng của dân tộc Việt Nam, là biểu tượng cho sự linh thiêng, cao quý của người Việt Nam, là niềm tự hào và trường tồn mãi mãi trong dân gian.

Quang cảnh dòng Sào Khê, đoạn qua Khu di tích lịch sử, văn hóa Cố đô Hoa Lư. Ảnh: NINH MẠNH THẮNG

BẢO TỒN NHÀ CỔ BÊN DÒNG SÀO KHÊ Giữ lại mạch nguồn nhịp đập từ quá khứ, góp phần xây dựng bản sắc đô thị di sản

NGUYỄN CAO TẤN

Phó Giám đốc Sở Du lịch Ninh Bình

Dòng Sào Khê chảy trong lòng Di sản Văn hoá và Thiên nhiên thế giới Quần thể danh thắng Tràng An, làm cầu nối giữa hai sông Hoàng Long và Vân Sàng âm ảp huyền tích, huyền thoại. Dấu ấn của một quá trình sinh tồn, lập làng, mở đất, mở nước, gồm những di tích khảo cổ học thời tiền sử ở hang động, mái đá, hệ thống kiến trúc trị sở, kinh thành Hoa Lư xưa; những công trình kiến trúc đền, chùa, phủ, đường, cầu, cống, giếng nước, phản ánh không gian kinh thành, làng xã xưa... Đặc biệt, nơi đây còn có những ngôi nhà cổ soi bóng bên dòng Sào Khê.

Dáng vóc một đô thị trong tương lai của Ninh Bình (thành phố Hoa Lư) được quy hoạch quanh ngũ giác nước là sự kết nối không gian tự cư giữa 5 dòng sông: Sông Hoàng Long ở phía bắc; sông Đáy, sông Vân ở phía đông nam; sông Rịa, sông Bến Đàng ở phía tây nam. Ngũ giác nước này cũng ôm trọn Di sản Văn hoá và

Thiên nhiên thế giới Quần thể danh thắng Tràng An ở trong lòng, một không gian thiêng chứa đựng nhiều giá trị nổi bật toàn cầu về cảnh quan thiên nhiên, lịch sử, văn hoá nhân loại và dân tộc Việt Nam.

Dòng Sào Khê có tổng chiều dài khiêm tốn khoảng 10km nhưng mang trong mình bề dày dấu tích lịch sử địa

chất, nhân loại và dân tộc. Truyền và nhận nước từ sông Hoàng Long, nơi không gian thiêng thực hiện nghi lễ rước nước trong Lễ hội Hoa Lư, chảy qua hai xã Ninh Xuân, Ninh Thắng rồi nhập với dòng sông Vân quanh làng Cổ Loan, xã Ninh Tiến, thành phố Ninh Bình. Dòng Sào Khê chảy trong lòng kinh thành Hoa Lư xưa, hình thành các cổng thành-cửa nước xuyên những tuyến tường thành cầu Dền, núi Chê, cầu Đông, cầu Hội, nay còn bóng dáng các cây cầu khi có tuyến đường bộ vượt qua như cầu Dền, cầu Chê, cầu Đông, cầu Hội. Dấu tích lịch sử địa chất, địa mạo bên dòng Sào Khê là những cảnh quan tháp đá vôi kỳ diệu, lúc ẩn lúc hiện qua nắng sớm, mây chiều, qua con nước đầy vơi, nơi ở ẩn của nhiều chí sỹ trong đó có cụ Phạm Văn Nghị gắn với các địa danh Đá Bàn; Ngô Ngã, Ông Trạng; Hòm Sách. Dòng chảy Sào Khê nối thông các thung lũng, vụng biển xưa (gắn với địa danh các áng như: Áng Xuân, Áng Nội, Áng Ngoại, Áng Nội, Áng Lầm; các vụng: Vụng Quao, Vụng Chảo...), chảy qua các vùng còn lưu giữ những di tích, truyền thuyết liên quan tới hành cung Vũ Lâm thời Trần, mà mới đây qua thăm dò, thám sát khảo cổ

học đã tìm được bến thuyền xưa bên dòng Sào Khê trong không gian chùa Khả Lương (xã Ninh Thắng).

Chúng ta chưa có điều kiện để làm một cuộc khai quật tại những làng ven sông Sào Khê, xem những lát cắt các tầng văn hóa của các làng ven sông này, xem những người đến tụ cư ban đầu ở thời điểm nào, nhưng những thông tin hiện tại kể trên cũng tạm cho chúng ta khẳng định những làng này hình thành trước thế kỷ X, trong không gian của vùng giao thủy. Hiện còn dấu ấn của việc con người thời tiền sử ở nơi đây thích ứng với những biến đổi của môi trường từ khô lạnh sang nóng ẩm, từ môi trường lục địa sang môi trường hải đảo và ngược lại, dấu ấn của việc con người tiến từ rừng núi cao xuống khai phá vùng đất trước núi, ven sông trong quá trình hình thành tam giác châu thổ Bắc Bộ, qua các di tích khảo cổ học thời đại, đồ đá, kim khí đến văn hoá Đông Sơn... đã phát hiện là minh chứng hết sức sinh động. Và đương nhiên, ở thế kỷ thứ X, những làng ven dòng Sào Khê cùng nằm chung trong không gian giao thoa giữa nước mặn và nước ngọt; giữa vùng núi và vùng đồng bằng. Và dưới triều Trần (thế kỷ XIII-XIV), nơi đây là cơ sở căn cứ

Nhiều ngôi nhà cổ trên địa bàn xã Trường Yên (Hoa Lư) được người dân gìn giữ.

Ảnh: ANH TUẤN

Một ngôi nhà cổ ở xã Trường Yên (Hoa Lư).
Ảnh: NGUYỄN LỰU

để xây dựng nên hành cung Vũ Lâm và trước đó là không gian khởi đầu cho việc hình thành thiền phái Phật giáo Trúc Lâm mang đậm yếu tố văn hoá Việt.

Trong giai đoạn Nam Bắc triều (thế kỷ XVI) vùng đất ven dòng Sào Khê ghi dấu nhiều dòng họ về đây lập nghiệp và có sự đổi tên như họ Mạc sau đổi sang họ Nguyễn (họ Nguyễn gốc Mạc); họ Mạc đổi sang họ Phạm (họ Phạm gốc Mạc); họ Phạm (dòng dõi nho tướng Phạm Cương Nghi) đổi sang họ Nguyễn (họ Nguyễn gốc Phạm); họ Ngô (dòng dõi quận công Ngô Đình Nga) đổi sang họ Dương (họ Dương gốc Ngô, sinh Dương Tử Ngô)... Và cũng trong thời điểm này, họ Giang vốn là con cháu cụ Hàn Giang Hầu có gốc họ Nguyễn (con cả cụ Nguyễn Bình Khiêm) ở xứ Đông (Hải Phòng) về đất Trường Yên; họ Lưu về lập nghiệp ở xã Ninh Xuân...

Chúng ta có hàng trăm những di sản là nhà có lối kiến trúc truyền thống, gồm hàng chục nhà thờ các dòng họ có tuổi đời tới 300 năm, những ngôi nhà có kết cấu kiến trúc gỗ có niên đại trên dưới 100 năm, hiện là nhà ở của người dân địa phương, qua đó phản ánh quá trình lập làng, mở đất, mở nước, đánh dấu mốc lịch sử văn hóa truyền thống của các dòng họ, cùng hun đúc nên truyền thống văn hóa dân tộc. Những ngôi nhà có lối kiến trúc truyền thống được hình thành nên trong quá trình lập làng, sự tụ cư của các dòng họ ven dòng Sào Khê, trong không gian cảnh quan thiên nhiên đẹp, đầy ắp những sự kiện lịch sử, được chất lọc những giá trị văn hoá phi vật thể là những lễ hội, ẩm thực, phong tục tập quán... phong phú, đa dạng.

Việc bảo tồn những ngôi nhà cổ, từ việc gìn giữ những vật liệu đá, gạch, gỗ, ngói đất nung, nghề nề, nghề mộc... cách thức làm nên hình hài, dáng vóc của ngôi nhà, gắn với những đồ dùng trong nhà, nếp sống sinh hoạt, những câu chuyện liên quan là cần thiết. Tuy nhiên, cũng cần hết sức linh hoạt để chủ nhân có thể sinh hoạt thoải mái, tiện nghi thì cần có những cải biến hợp lý nhưng không làm mất đi dáng vóc, linh hồn của ngôi nhà truyền thống. Việc bảo tồn những ngôi nhà cổ

cần bảo tồn không gian quanh chúng, từ tường rào đến cầu ao, ao xóm, ao làng (được hình thành khi đào ao vượt thổ làm nhà, làm đường...), lối ra cổng, ra đường liên kết với nhà hàng xóm, đường trong làng, bến nước, ... gắn với những công trình tín ngưỡng tôn giáo (đình, đền, chùa, miếu, phủ...).

Một đặc trưng của những ngôi nhà cổ bên dòng Sào Khê còn tồn tại là theo cụm, gắn với không gian của ao dùng chung (cùng trong họ) có mối liên hệ anh em, cần được bảo tồn theo cụm, mở rộng hơn là cần được bảo tồn không gian xóm làng. Cần hết sức quan tâm việc bảo tồn các bến nước, đường nước, con ngõ nối thông với dòng Sào Khê và việc nối thông giữa dòng Sào Khê với sông Hoàng Long và sông Vân. Hơn nữa, cần có công nghệ xử lý nước thải bề mặt và sinh hoạt thật tốt trước khi cho nhập vào những đường nước kể trên. Để bảo tồn tốt những dấu tích lịch sử, văn hoá bên dòng Sào Khê, thì khi thực hiện việc nạo vét cần coi đây là một công trường khảo cổ chứ không thuần tuý là một công trường thủy lợi. Cùng với đó là việc sưu tầm, số hoá, bảo tồn, phục dựng những di sản văn hoá vật thể, phi vật thể có liên quan gắn với phát triển du lịch cộng đồng.

Việc bảo tồn, phục dựng những ngôi nhà cổ cùng với những công trình kiến trúc làm nên xóm làng xưa, kinh thành Hoa Lư xưa gắn với việc bảo tồn các dòng sông lịch sử văn hoá sẽ là điểm tựa, khơi nguồn nhip đập từ quá khứ, tiếp sức, tạo động lực, định hướng, làm nên bản sắc cho một Đô thị di sản lịch sử nhân loại trong tương lai.

Mùa Xuân em đợi

NGUYỄN THỊ BÌNH

*Xuân sang chim én gọi đàn
Muôn hoa khoe sắc nồng nàn ngõ quê*

*Mưa giăng giăng kín lối về
Đất trời ai thả bùa mê vào lòng*

*Xuân này anh có về không
Để câu chún đợi mười trông vẹn đây*

*Bàn tay ấm lại bàn tay
Lấp đây trông vắng những ngày cách xa*

*Mùa tàn Đông lặng lẽ qua
Gọi Xuân về khắp muôn nhà xuân xao*

*Anh về thỏa nguyện ước ao
Mùa xuân cùng với ngọt ngào... đợi anh!*

ĂN TẾT SỚM (TIẾP THEO TRANG 24)

Tôi không sao hình dung nổi, bà Đào đã vất vả như thế nào để nuôi những người con ấy. Không những lo cho các cô, chú ấy cơm no áo ấm, lại còn lo cho cả học hành. Tôi nghe nói, ở thôn, ở xã, chính quyền và mọi người cũng giúp đỡ và ba người bạn kết nghĩa cũng thường xuyên gửi về cho bà chút ít để hỗ trợ nuôi con.

Bà Đào tự hào vì những người con của mình, đứa quân đội, đứa công an, đứa giáo viên, đứa kinh doanh... đều thành đạt. Quý nhất là anh em chúng thương yêu nhau, bảo ban giúp đỡ nhau, còn hơn cả anh em ruột thịt. Vậy tại sao chúng lại cãi nhau inh ỏi. Bốn người con đều thoát li, công tác xa. Chúng được bà dựng vợ gả chồng, đứa nào cũng yên bề gia thất. Chỉ tiếc, chẳng đứa nào ở lại quê với bà. Chẳng may hôm trước bà trượt chân ngã, phải đi bệnh viện bó bột. Các con bà về, chúng họp gia đình. Không thống nhất được quan điểm, vì đứa nào cũng tranh nhau được đưa bà về nhà mình chăm sóc. Đứa nào cũng lý sự, nhà có điều kiện, sẽ lo cho mẹ hết ý thì thôi... Tết này tất cả chúng sẽ về ăn tết với bà, sau đó sẽ họp lần nữa để đưa ra quyết định cuối cùng, nhà đứa nào sẽ có may mắn được đón bà về phụng dưỡng.

Bà Đào bảo: "Đấy, hôm nay em mời các chị về nhà em ăn Tết sớm, cũng là muốn tham khảo ý kiến." Ba bà Hà Nội nhìn nhau. Mắt bà nào cũng mong mọng nước. Không bảo nhau, cả ba bà cùng đưa mắt ra mảnh vườn nhỏ của nhà bà Đào. Trên những cành cây khô đã bắt đầu nhu nhú những búp lá non xanh. Mùa Xuân đang về. Tết cũng đang về. Một mùa Xuân ấm áp và tràn đầy hạnh phúc.

Du lịch tạo động lực thúc đẩy tăng trưởng kinh tế

MINH HẢI

Năm 2023 đã khép lại với những tín hiệu tốt lành khi nền kinh tế Ninh Bình đang dần phục hồi, một số ngành kinh tế chủ lực đã có sự tăng trưởng trở lại. Nổi bật là lĩnh vực du lịch tiếp tục vươn lên mạnh mẽ, trở thành động lực quan trọng thúc đẩy ngành dịch vụ, thương mại phát triển.

Động lực phát triển bền vững

Năm 2023, tình hình quốc tế, khu vực và trong nước có những diễn biến phức tạp, đã ảnh hưởng trực tiếp đến ngành Du lịch của cả nước. Tuy nhiên, vượt qua khó khăn, ngành Du lịch Ninh Bình tiếp tục có những bước phát triển mạnh mẽ, đóng góp quan trọng vào tăng trưởng kinh tế của tỉnh. Đồng chí Bùi Văn Mạnh, Giám đốc Sở Du lịch cho biết: Trong năm, số lượt khách, doanh thu du lịch tiếp tục tăng nhanh, vượt mức kịch bản tăng trưởng đã đề ra. Toàn tỉnh đã đón trên 6,5 triệu lượt khách, gấp hơn 1,7 lần so với năm 2022, đạt trên 123% kế hoạch đề ra. Doanh thu du lịch đạt trên 6.500 tỷ đồng, gấp hơn 2 lần so với cùng kỳ và đạt trên 156% so với kế hoạch.

Kết quả đạt được của ngành Du lịch đã góp phần quan trọng đưa khu vực thương mại, dịch vụ, trở thành động lực và tạo bước đột phá cho tăng trưởng kinh tế của tỉnh. Cụ thể, năm 2023, giá trị tổng sản phẩm trên địa

bàn tỉnh (GRDP) của khu vực thương mại, dịch vụ đạt trên 20.400 tỷ đồng, là năm thứ hai có tốc độ tăng trưởng cao trên hai con số. Đây là khu vực có đóng góp cao nhất cũng như có tốc độ tăng trưởng ổn định nhất năm vừa qua.

Mặc dù, nếu nói về đóng góp trực tiếp cho nền kinh tế thì ngành Du lịch chiếm tỉ lệ chưa cao, song sự phát triển mạnh mẽ của ngành đã tạo tiền đề, thúc đẩy nhiều ngành, nhiều lĩnh vực khác phát triển. Bởi du lịch là ngành kinh tế tổng hợp, có tác động trực tiếp đến nhiều ngành, lĩnh vực khác, như lưu trú, vận tải, ẩm thực, quà lưu niệm... Theo đồng chí Hà Văn Siêu, Phó Tổng cục trưởng Tổng cục Du lịch: “Một trong những đóng góp quan trọng của ngành Du lịch chính là tạo công ăn việc làm ổn định cho hàng chục nghìn lao động địa phương, qua đó nâng cao thu nhập, mức sống, chỉ số hạnh phúc của người dân trên địa bàn tỉnh Ninh Bình”. Đây cũng là

mục tiêu, khát vọng to lớn mà tỉnh Ninh Bình luôn hướng tới để đảm bảo mục tiêu hài hòa giữa phát triển kinh tế và bảo vệ môi trường bền vững; bảo tồn và phát huy các giá trị lịch sử văn hóa, di sản thiên nhiên và chăm lo đời sống Nhân dân. Do đó, ngoài doanh thu trực tiếp, cần nhìn nhận cả những đóng góp gián tiếp của du lịch đối với các lĩnh vực khác mới thấy hết vai trò là động lực cho tăng trưởng kinh tế của tỉnh.

Đưa du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn

Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh lần thứ XXII tiếp tục xác định, phát triển Ninh Bình trở thành trung tâm du lịch của vùng và cả nước, hướng tới đưa du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn. Mục tiêu đến năm 2025, tổng thu du lịch đạt trên 8.000 tỷ đồng, đóng góp khoảng 6,5% GRDP của tỉnh. Đến năm 2030, tổng thu du lịch đạt 18.660 tỷ đồng, đóng góp khoảng 8% GRDP. Ngoài ra, những mục tiêu, khát vọng được tỉnh Ninh Bình xác định gần đây-đó là xây dựng tỉnh Ninh Bình đến năm 2030 trở thành tỉnh khá, về cơ bản đạt các tiêu chí thành phố trực thuộc Trung ương; đến năm 2035 trở thành thành phố trực thuộc Trung ương, hình mẫu tiêu biểu kết hợp hài hòa giữa phục dựng, bảo tồn di sản và phát triển. Để thực hiện những mục tiêu này, du lịch cần tiếp tục hướng tới vai trò là trụ cột đóng góp tích cực cho tăng trưởng kinh tế và là động lực phát triển mạnh mẽ cho các ngành kinh tế khác.

Trước mắt, trong năm 2024, tỉnh Ninh Bình đặt mục tiêu đón 7,5 triệu lượt khách, trong đó khách nội địa đón 6,6 triệu lượt, trong đó khách quốc tế đón 900 nghìn lượt, doanh thu ước đạt 8.250 tỷ đồng. Để đạt được mục tiêu

này, đồng chí Bùi Văn Mạnh, Giám đốc Sở Du lịch thông tin: Ngành Du lịch đã và đang triển khai “đa nhiệm vụ”, “đa giải pháp” với quyết tâm, nỗ lực cao nhất như: Tập trung vào quy hoạch phát triển du lịch theo hướng xanh, bền vững. Phát triển kết cấu hạ tầng và cơ sở vật chất, kỹ thuật du lịch đồng bộ, hiện đại. Ưu tiên đẩy nhanh tiến độ đầu tư mới hệ thống giao thông kết nối các khu du lịch, điểm du lịch, tuyến du lịch, hạ tầng giao thông đường thủy phát triển du lịch trên sông. Bố trí vốn để đẩy nhanh tiến độ, sớm hoàn thành các dự án cơ sở hạ tầng du lịch trọng điểm, đặc biệt tại các khu du lịch được quy hoạch trở thành khu du lịch quốc gia.

Cùng với đó là đa dạng hóa các sản phẩm du lịch, chú trọng kinh tế đêm, phát triển và nâng cao chất lượng các loại hình, sản phẩm du lịch có thể mạnh là du lịch văn hóa-lịch sử, du lịch tâm linh, du lịch sinh thái, du lịch cộng đồng... Đầu tư phát triển các sản phẩm du lịch mới, nhiều tiềm năng, như du lịch nghỉ dưỡng, du lịch sinh thái ven biển, du lịch sinh thái nghỉ dưỡng hồ, du lịch chữa bệnh, du lịch thể thao nước, vui chơi giải trí cao cấp...

Đồng thời, Ninh Bình cũng tăng cường quản lý Nhà nước và tạo môi trường thuận lợi cho phát triển du lịch. Tiếp tục nghiên cứu thị trường, xúc tiến, quảng bá, liên kết, hợp tác trong và ngoài nước về phát triển du lịch. Tập trung ưu tiên đẩy nhanh ứng dụng công nghệ, thực hiện chuyển đổi số du lịch để kết nối nhằm hỗ trợ và gia tăng trải nghiệm cho khách du lịch và phục vụ công tác quản lý; xây dựng hệ sinh thái du lịch thông minh để kết nối hạ tầng dịch vụ du lịch; nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, hướng tới sự chuyên nghiệp, đẳng cấp, mang thương hiệu đất và người Cố đô.

Du khách tham quan Khu du lịch sinh thái Tràng An.

Ảnh: ANH TUẤN

Quang cảnh Lễ hội Hoa Lư.
Ảnh: NINH MẠNH THẮNG

Quan tâm khôi phục, bảo tồn để xứng tầm giá trị

Theo PGS.TS Tổng Trung Tín, Chủ tịch Hội Khảo cổ học Việt Nam, từ những năm 60 của thế kỷ XX đến nay, công tác thám sát, thăm dò, khai quật nghiên cứu khảo cổ học trong khu vực Cố đô Hoa Lư đã được tiến hành nhiều lần. Khẳng định, tại Khu di tích quốc gia đặc biệt Hoa Lư còn vết tích lịch sử của nhiều thời kỳ. Tuy nhiên, các dấu tích Kinh đô đó giờ đây hầu như biến mất khỏi mặt đất. Những phát lộ của khảo cổ học tuy đã phần nào làm sáng tỏ quá khứ nhưng vẫn còn quá ít để hình dung diện mạo của Cố đô xưa. Theo đó, giải pháp bảo tồn, phát huy giá trị di sản cần xác định như một chiến lược, hướng sự ứng xử phù hợp cho khu di tích từ những đặc điểm và giá trị của nó. Trong đó, trước hết là cơ quan chức năng, chính quyền địa phương cần bảo vệ di sản nghiêm ngặt, không để nơi đây bị xâm hại, vi phạm.

Cũng theo PGS.TS Tổng Trung Tín, đến Cố đô Hoa Lư ngày nay chỉ còn thấy những đoạn thành đá thiên nhiên hùng vĩ và các đền thờ tưởng nhớ hai triều đại oanh liệt được xây dựng từ khoảng đầu thế kỷ XVII trở lại đây. Công việc nghiên cứu, giáo dục và phát huy tiềm năng văn hóa, du lịch của Khu di tích quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư thế kỷ X đã được nghiên cứu từ thế kỷ trước và đang tiếp tục. Qua các đợt nghiên cứu đã tìm thấy dấu tích tường thành, nền móng kiến trúc cùng số lượng di vật phong phú phản ánh các giá trị lịch sử, văn hóa to lớn của Kinh đô Hoa Lư xưa. Công việc nghiên

NÂNG TẦM DI TÍCH QUỐC GIA ĐẶC BIỆT

HẠNH CHI

Cố đô Hoa Lư là một trong ba vùng lõi thuộc Quần thể danh thắng Tràng An, được UNESCO chính thức công nhận là di sản hỗn hợp (Văn hóa và Thiên nhiên) đầu tiên và duy nhất tại Đông Nam Á vào năm 2014. Di tích lịch sử và kiến trúc nghệ thuật Cố đô Hoa Lư được xếp hạng di tích quốc gia đợt đầu tiên năm 1962, đến năm 2012, được xếp hạng di tích cấp quốc gia đặc biệt. Nhiều dấu tích của Cố đô Hoa Lư hiện vẫn đang còn nằm trong lòng đất, chờ được làm sáng tỏ diện mạo. Đòi hỏi việc quy hoạch, bảo quản, tu bổ, phục hồi để di tích ngày càng thể hiện và tái hiện trong chiến lược bảo tồn và phát triển bền vững.

cứu còn đang tiếp tục, nhưng bước đầu đã có thể thấy một số giá trị to lớn của Hoa Lư qua các di tích khảo cổ học.

Ông Nguyễn Mạnh Cường, Giám đốc Sở Văn hóa và Thể thao tỉnh cho biết: Xác định di sản văn hóa là thế mạnh của tỉnh, những năm qua, công tác trùng tu, tôn tạo di tích Cố đô Hoa Lư được triển khai khẩn trương, từng bước. Tỉnh Ninh Bình, ngành Văn hóa đã tích cực phối hợp với các cơ quan hữu quan đánh giá vai trò, vị trí, đặc điểm, quy mô của Kinh đô Hoa Lư trong lịch sử; đánh giá quá trình quản lý, tu bổ, tôn tạo và phát huy giá trị Khu di tích lịch sử-văn hóa Cố đô Hoa Lư, đề xuất phương hướng, nhiệm vụ, giải pháp để bảo tồn và phát huy hiệu quả giá trị di sản Cố đô Hoa Lư trong từng giai đoạn phù hợp...

Tuy nhiên, với những giá trị văn hóa, lịch sử đặc biệt, việc đầu tư tu bổ, tôn tạo tại

Khu di tích quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư thời gian qua vẫn chưa xứng tầm với những giá trị vốn có. So với yêu cầu, công tác bảo tồn và phát huy giá trị của di sản vẫn còn những hạn chế. Như công tác tuyên truyền chưa đồng bộ; hoạt động giới thiệu, tôn vinh giá trị di sản chưa lan tỏa; nhận thức của Nhân dân và du khách về giá trị của di sản còn mức độ; công tác giáo dục lịch sử, truyền thống thông qua di tích còn đơn điệu, chưa thu hút thế hệ trẻ...

Quy hoạch trở thành Đô thị di sản thiên niên kỷ

Ngày 7/2/2023, Phó Thủ tướng Trần Hồng Hà ký Quyết định số 56/QĐ-TTg phê duyệt Nhiệm vụ lập Quy hoạch bảo quản, tu bổ, phục hồi Di tích quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050. Theo Quyết định, phạm vi nghiên cứu lập quy hoạch sẽ bao gồm không

gian hình thành, phát triển Cố đô lịch sử; không gian cảnh quan, các địa danh, địa điểm, địa giới tự nhiên có quan hệ mật thiết trong quá trình hình thành Nhà nước Đại Cồ Việt và Cố đô Hoa Lư. Cụ thể là khu vực Kinh thành, Hoàng thành, khu vực đồn trú, phủ đệ, lăng mộ, đình đền, chùa thuộc địa bàn các huyện: Hoa Lư, Gia Viễn, Nho Quan, Yên Mô, Yên Khánh và thành phố Ninh Bình. Trong đó tập trung vào khu vực trung tâm Cố đô Hoa Lư và phụ cận.

Quy mô lập quy hoạch là toàn bộ không gian Cố đô Hoa Lư được xác định bởi các vòng thành và các di tích khảo cổ học dưới lòng đất, không gian cảnh quan, các địa danh, địa điểm, địa giới tự nhiên có quan hệ mật thiết trong quá trình hình thành Nhà nước Đại Cồ Việt và Cố đô Hoa Lư. Mục tiêu quy hoạch nhằm nhận diện đầy đủ giá trị của Cố đô Hoa Lư

gắn với sự hình thành Nhà nước Đại Cồ Việt; hoàn thiện hệ thống hồ sơ, dữ liệu làm cơ sở chuyển đổi số và tự động hóa trong quản lý; tạo khung pháp lý, chính sách toàn diện, kế hoạch đầu tư nhằm thu hút nguồn lực xã hội trong công tác quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị di tích. Việc quy hoạch nhằm hoàn thiện mô hình bảo tồn di sản gắn với phát triển bền vững; xác lập vị thế tương xứng của Cố đô Hoa Lư trong hệ thống các Kinh đô trong lịch sử dân tộc; tạo cho khu vực trung tâm Cố đô Hoa Lư trở thành một trong các hạt nhân, động lực thực hiện các chiến lược phát triển đô thị, chiến lược phát triển công nghiệp văn hóa và du lịch tỉnh Ninh Bình.

Thực hiện Quyết định số 56 của Thủ tướng Chính phủ, tỉnh Ninh Bình đã phối hợp với đơn vị tư vấn thực hiện Quy hoạch bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050.

Theo đó, tỉnh đặt ra mục tiêu phát triển thành công công nghiệp văn hóa nhờ vào những lợi thế về địa lý và khí hậu đa dạng, cũng như bản sắc văn hóa đặc sắc. Mỗi địa phương tại Ninh Bình cần có nét văn hóa riêng biệt: Từ đô thị phim ảnh, đến các làng nghệ thuật, làng hoa, đô thị công nghệ cao, điểm du lịch biển... tạo nên sự đa dạng và hấp dẫn, trở thành một khu vực đáng tận hưởng.

Trong đó, việc phân vùng chức năng và phát triển không gian được thực hiện dựa trên các ý tưởng quy hoạch như: Hồi sinh Cố đô Hoa Lư với diện mạo văn hóa, văn minh và văn hiến; Chiến lược phát triển Đô thị di sản thiên niên kỷ; Mô hình chiến lược bảo tồn bền vững Cố đô Hoa Lư; Cấu trúc Đô thị di sản trung tâm; Đô thị di sản mới và thành phố của tương lai; Quy hoạch Đô thị du lịch và hệ thống các công viên...

Có thể nói, việc quy hoạch bảo quản, tu bổ, phục hồi Di tích quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư có tầm quan trọng đặc biệt trong quy hoạch tỉnh và quy hoạch chung đô thị Ninh Bình và định hướng xây dựng Đô thị di sản thiên niên kỷ, phát triển công nghiệp văn hóa, hướng tới là trung tâm tổ chức sự kiện của tỉnh và quốc gia. Tỉnh Ninh Bình có quan điểm thống nhất trong bảo tồn, tôn tạo và phát huy di tích quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư, là cơ sở để tỉnh hướng tới xây dựng Đô thị di sản thiên niên kỷ, tới năm 2030 cơ bản đạt các tiêu chí thành phố trực thuộc Trung ương và đến năm 2035, trở thành thành phố trực thuộc Trung ương.

MỘT THẬP KỶ GÌN GIỮ VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ DI SẢN “KÉP” THẾ GIỚI

MINH HẢI

Năm 2014, sự kiện UNESCO công nhận Quần thể danh thắng Tràng An là Di sản Văn hoá và Thiên nhiên thế giới tạo nên “cú hích” quan trọng, góp phần đưa du lịch Ninh Bình chỉ trong thời gian ngắn đã có được những bước tiến dài, đậm nét.

Những ngày cận kề Tết Giáp Thìn, chúng tôi có dịp đến thăm chị Đỗ Thị Tuyền, người đã có 20 năm gắn bó với công việc lái đò tại Khu du lịch sinh thái Tràng An. Chị Tuyền nhớ lại: “Từ năm 2004, khi Khu du lịch sinh thái Tràng An mới đang trong quá trình xây dựng với hơn chục chiếc thuyền, tôi là người chở các đoàn khảo sát, công nhân đi làm ở khu du lịch. Đến nay, vừa tròn 20 năm tôi gắn bó với nghề lái đò cũng là 20 năm chứng kiến sự đổi thay của du lịch quê hương. Đặc biệt, từ năm 2014, khi Quần thể danh thắng Tràng An được UNESCO công nhận là Di sản Văn hoá và Thiên nhiên thế giới, thì ở đây đón rất nhiều khách đến tham quan. Chúng tôi ai cũng vui và tự hào khi quê hương từng ngày phát triển, được nhiều du khách yêu mến và biết đến Ninh Bình...”.

Theo chị Tuyền, du lịch phát triển không chỉ giúp chị có việc làm, thu nhập ổn định mà mỗi ngày chị đều được gặp gỡ, trò chuyện với du khách khắp nơi. Từ một phụ nữ nghèo vốn chỉ quen với ruộng đồng, chân lấm tay bùn, giờ đây chị đã có cuộc sống

khám khá hơn. Chị khoe vừa kịp sửa lại ngôi nhà hai tầng để đón Tết-mà phần lớn kinh phí do chị dành dụm được từ những chuyến đò trên bến Tràng An. Từ người vốn trầm tính, ít nói, giờ đây chị Tuyền đã khác, chị thường xuyên ngâm thơ, kể chuyện, thậm chí là nói những câu tiếng Anh cơ bản với khách nước ngoài. Điều gì đã làm nên sự thay đổi ấy nếu không phải là du lịch? 10 năm qua, chị Tuyền luôn hãnh diện khi có ai đó hỏi về di sản quê hương.

Những năm qua, không chỉ chị Tuyền mà hàng chục nghìn lao động tại các xã Trường Yên, Ninh Hải, Ninh Thắng, Ninh Xuân, Gia Sinh... đã có cuộc sống ổn định, thu nhập khá hơn, đời sống tinh thần được nâng cao nhờ du lịch phát triển. Chỉ tính riêng tại Khu du lịch sinh thái Tràng An, hiện đang tạo việc làm cho 1.300 lái đò, với mức thu nhập từ 5-6 triệu đồng/người/tháng, chủ yếu là phụ nữ từ 45-60 tuổi.

Việc Quần thể danh thắng Tràng An được công nhận là Di sản thế giới kép đầu tiên và duy nhất khu vực Đông Nam Á đã trở thành dấu mốc quan trọng trong chặng đường phát

Phong cảnh Quần thể danh thắng Tràng An.

Ảnh: **MẠNH THẮNG**

triển du lịch của tỉnh. Trải qua 10 năm, Di sản Tràng An vẫn kiêu hãnh giữa trập trùng non xanh thủy tú; là niềm tự hào, vinh dự trong lòng mỗi người dân Ninh Bình nói riêng và cả nước nói chung. Đặc biệt, danh hiệu cao quý này đã tạo thế và lực mới cho sự phát triển, từng bước đưa du lịch Ninh Bình trở thành ngành kinh tế mũi nhọn. Tính đến hết năm 2023, cơ cấu kinh tế của tỉnh đã chuyển dịch theo hướng tăng tỷ trọng ngành dịch vụ chiếm 47,1%; khu vực công nghiệp-xây dựng chiếm 42,7%; khu vực nông, lâm, thủy sản chiếm 10,2%.

Ông Bùi Việt Thắng, Phó Giám đốc Ban Quản lý Quần thể danh thắng Tràng An (Sở Du lịch) cho biết: Ngay sau khi đón nhận danh hiệu Di sản thế giới, để tiếp tục khẳng định những cam kết, trách nhiệm quản lý, bảo tồn, tôn tạo, giới thiệu và chuyển giao Di sản cho các thế hệ tương lai theo đúng tinh thần Công ước Di sản thế giới, trên nguyên tắc hài hòa giữa bảo tồn gắn với phát huy giá trị của di sản, góp phần phát triển du lịch, Tỉnh ủy, HĐND, UBND tỉnh đã

ban hành nhiều chủ trương, chính sách phát triển du lịch bền vững gắn với đảm bảo sinh kế cho người dân. Từ đó làm thay đổi diện mạo của các địa phương trong khu di sản, chuyển đổi cơ cấu kinh tế từ nông nghiệp sang dịch vụ du lịch. Nhờ đó, nhiều nghề thủ công truyền thống được khôi phục, nhiều ngành nghề mới được phát triển, tạo việc làm ổn định cho người dân.

Trong 10 năm qua, số lượng du khách đến tham quan tại Quần thể danh thắng Tràng An ngày càng tăng, đặc biệt là khách quốc tế. Ý thức bảo vệ, giữ gìn, phát huy giá trị di sản được nâng lên rõ rệt; an ninh trật tự, vệ sinh môi trường, hạ tầng du lịch được đảm bảo và duy trì; văn hóa, văn minh du lịch được nâng lên; chất lượng nguồn nhân lực và công tác phục vụ, đón tiếp khách dần chuyên nghiệp hơn. Ngoài ra, công tác quảng bá xúc tiến du lịch được chú trọng, lấy giá trị văn hóa truyền thống và cảnh quan thiên nhiên độc đáo để tạo dựng hình ảnh và thương hiệu của du lịch. Danh hiệu di sản đóng vai trò là hạt nhân, là trung tâm thúc đẩy phát

triển du lịch trong toàn tỉnh, khẳng định được vị trí của du lịch Ninh Bình trên thị trường du lịch trong nước và quốc tế.

Nhờ thực hiện tốt công tác bảo tồn giá trị di sản gắn với phát triển bền vững, 10 năm qua, Ninh Bình đã được nhiều chuyên trang du lịch quốc tế uy tín bình chọn, nhắc đến như: Tốp 10 vùng đất thân thiện nhất thế giới, tốp 10 địa điểm nghỉ dưỡng cho gia đình tốt nhất thế giới, một trong 23 điểm du lịch tuyệt vời nhất năm 2023. Đặc biệt, Tổng Giám đốc UNESCO nhận định: “Đây là một trong những mô hình mẫu mực, tiêu biểu nhất trên thế giới về sự kết hợp thành công giữa phát triển kinh tế và du lịch bền vững”.

Những danh hiệu, ghi nhận trên không chỉ khẳng định sự nỗ lực, công lao gìn giữ và phát huy giá trị di sản của các thế hệ lãnh đạo và người dân Ninh Bình, mà còn là động lực để Ninh Bình tiếp tục vươn mình mạnh mẽ, đưa du lịch phát triển trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, là trung tâm du lịch quốc gia và quốc tế, tiến tới xây dựng Đô thị di sản thiên nhiên kỷ trong tương lai...

Tràng An vào hội.

Ảnh: **CTV**

Giữa màu xanh mênh mang của núi, của cây cỏ, đầm sen bạt ngàn hiện lên với những búp sen hồng, sen trắng bông bênh trên mặt nước, xen lẫn trong gió mùi thơm thoang thoảng, dịu nhẹ của loài hoa thanh cao càng làm tăng thêm vẻ đẹp cho vùng đất Cố đô. Du khách giờ đây tìm về Ninh Bình không chỉ để thưởng ngoạn cảnh đẹp hùng vĩ của núi non, trầm mặc của đền chùa, di tích, mà còn đắm say hương vị bình dị của vùng quê thanh bình từ hương sen đất Cố đô.

Nức tiếng một vùng non nước

Với vẻ đẹp nhẹ nhàng, thanh khiết và hương thơm dễ chịu, hòa quyện giữa bầu trời trong xanh, nắng vàng rực rỡ, những đóa sen hồng nở rộ đẹp như một bức tranh thủy mặc. Đi đến nơi nào ở Ninh Bình vào mùa hè, đều dễ dàng bắt gặp các đầm sen khoe sắc. Sen có mặt ở khắp nơi do người dân địa phương trồng. Sen nở trong đầm lúa, trong hồ, dưới chân đê, ở dọc hai bên dòng sông Ngô Đồng. Ngay cả trong chính căn homestay mà bạn đang nghỉ ngơi, cũng có thể được trồng những chậu sen, bể sen đẹp mắt.

Dường như, các đầm sen ở vùng đất Cố đô Hoa Lư có thời gian nở hoa đẹp, giữ sắc bền hơn nhiều nơi. Nếu như hồ sen bình thường chỉ nở trong vòng hơn 1 tháng, thì sen ở một số vùng đất này nở đẹp tới tận cuối năm. Nhưng thời gian từ tháng 6 đến tháng 8 là khi sen nở rộ, đẹp nhất. Sen Ninh Bình được người dân trồng tập trung nhiều ở các xứ đồng Cửa Đình, Triều Sau, Bả Đồi... của huyện Hoa Lư. Đây là những điểm có cự ly khá gần các khu, điểm du lịch Tam Cốc- Bích động, thung Nham, thung Nắng... Với không gian bao la rộng lớn của các thung, xa xa là các dãy núi xanh biếc, rất thuận lợi phục vụ nhu cầu dịch vụ du lịch của khách thập phương.

Có được hồ sen nở rộ, bung sắc đúng thời điểm, đặc biệt có thể kéo dài đến vài tháng, đòi hỏi những người trồng sen phải nắm bắt, chọn lựa giống sen, trồng thử theo dõi sự thích nghi, ghi chép thời điểm ra hoa, kết trái... Nhờ lao động, trên địa bàn đã xuất hiện những "chuyên gia về sen", những doanh nghiệp chuyên cung ứng sen giống các loại. Hiện nơi đây có những giống sen hàng đầu Việt Nam, như sen ngàn cánh (S1000),

Bài, ảnh: MINH ĐƯỜNG

superLotus, sen quan âm trắng, sen bluedarling, sen hồng...

Chị Lê Thanh Huyền, Giám đốc Công ty cổ phần sản xuất, thương mại và dịch vụ HaLi, xã Ninh Tiến (thành phố Ninh Bình) cho biết: Nhận thấy lợi thế nguồn tài nguyên du lịch đa dạng, phong phú, gia đình tôi đã đầu tư vào trồng sen, đồng thời chú trọng đến tạo cảnh quan môi trường du lịch sinh thái. Hiện, HaLi có 48 ha sen các loại, gồm ở xã Ninh Thắng và xã Ninh Xuân, trong đó, đang trực tiếp khai thác 22 ha.

Cây sen các loại đã và đang phát huy sức mạnh của khu du lịch. Cùng với tạo khung cảnh đẹp cho du khách tham quan, cây sen còn cho thu hoạch hoa và lá. Khi thời tiết chuyển sang mùa đông, cây sen chuyển sang thu hoạch củ. Từ nguyên liệu cây hoa sen, hiện HaLi phát triển sản xuất được gần 20 sản phẩm. Tiêu biểu như trà lá sen Thanh Xuân (OCOP 3 sao), hạt sen sấy, tinh bột củ sen, củ sen sấy, rượu sen, hay là nguyên liệu chính làm các sản phẩm thủ công mỹ nghệ như hoa bắt tử, giấy sen... Được biết, trong tương lai, HaLi đang xúc tiến đầu tư xây dựng khu Triển lãm không gian văn hóa sen, trải nghiệm làm thủ công mỹ nghệ, phát triển kinh tế gắn với phát triển du lịch trên địa bàn.

Trồng sen đa mục tiêu

Từ hơn 3 năm nay, thực hiện Nghị quyết số 02- NQ/HU của Ban Thường vụ Huyện ủy Hoa Lư về đẩy mạnh chuyển đổi cơ cấu cây trồng, vật nuôi, nâng cao hiệu quả sản xuất, gắn sản xuất nông nghiệp với phát triển du lịch, dịch vụ, đến nay, trên địa bàn huyện đã có khoảng 55 ha trồng sen. Nhiều mô hình trồng các loại sen giống mới kết hợp với nuôi cá phục vụ du lịch, dịch vụ ở các xã Ninh Hải, Ninh Xuân, Ninh Thắng, Ninh Mỹ và Trường Yên, cho hiệu quả kinh tế rất tốt. Nhờ trồng sen "đa mục tiêu" mà nhiều hộ dân ở Hoa Lư đã vươn lên làm giàu.

Đồng chí Phạm Thái Thạch, Trưởng Phòng Nông nghiệp và PTNT huyện Hoa Lư cho biết: Với điều kiện địa hình thấp trũng, kinh tế nông nghiệp của

Hương sen đất Cố đô

Đầm sen hàng Múa. Ảnh: CTV

Du khách thích thú khi chụp ảnh cùng hoa sen.

huyện khó phát triển. Toàn huyện có hơn 3.000 ha đất trồng lúa, tuy nhiên nhiều diện tích đất xen kẹt giáp chân núi, đất ngập nước gây khó khăn trong việc gieo cấy lúa, nên nhiều hộ dân không còn gắn bó với việc trồng lúa.

Để khắc phục việc bỏ ruộng, huyện Hoa Lư đã có chủ trương phát triển nông nghiệp nhằm nâng cao giá trị sản xuất trên diện tích đất canh tác, trong đó thực hiện chuyển đổi diện tích khó trồng lúa sang trồng cây sen giống mới kết hợp thả cá, gắn với phát triển du lịch sinh thái. Năm bắt xu hướng này, nhiều xã trên địa bàn huyện Hoa Lư tiến hành khảo sát, lựa chọn vùng để chuyển đổi diện tích trồng lúa kém hiệu quả sang trồng cây và nuôi trồng các con nuôi đặc sản, gắn phát triển nông nghiệp với phát triển du lịch sinh thái, phát huy thế mạnh của địa phương. Trong đó, nghiên cứu trồng cây sen các loại là một giải pháp.

Theo thống kê, mấy năm gần đây, nhiều hộ, nhóm hộ hoặc công ty trên địa bàn xã Ninh Thắng đã đứng lên ký kết thuê mượn, đầu tư trồng hàng chục ha sen giống mới trên phần đất trũng, ruộng xấu cấy lúa kém hiệu quả của các xã viên. Mô hình trồng sen kết hợp du lịch sinh thái đã đem lại hiệu quả kinh tế cao cho người dân. Cây sen cho năng suất hạt trung bình đạt 3,6 tấn/ha, cho thu hoa trung bình

trên 30 nghìn bông/ha; thu củ trung bình 4,2 tấn/ha. Ngoài ra, sen còn cho thu các sản phẩm khác như lá sen, ngó sen, trà sen... Thu nhập ước tính từ trồng sen, thả cá đạt trên 400 triệu đồng/ha/năm. Chưa kể nguồn thu từ dịch vụ câu cá giải trí, nghỉ dưỡng ở nhiều hộ có đầm, kết hợp mô hình homestay.

Ghi nhận tại các địa phương có mô hình trồng sen giống mới, thả cá kết hợp làm du lịch cho thấy, với nhiều giống sen được trồng gối vụ, mùa sen nở hoa còn kéo dài từ tháng 5 đến hết tháng 11 hàng năm. Cùng với cảnh sắc thiên nhiên tươi đẹp, những đầm sen đơm hoa khoe sắc, đặc biệt hoa sen nở trái mùa, khách du lịch có nhiều sự lựa chọn về du lịch, chụp ảnh với các đầm sen ngát hương ở vùng đất Cố đô.

Vui hơn, khi đầu tháng 8/2023, các sở, ngành và huyện Hoa Lư tổ chức Hội nghị công bố nhãn hiệu chứng nhận "Sen Hoa Lư-Ninh Bình" dùng cho các sản phẩm từ cây sen của huyện Hoa Lư. "Sen Hoa Lư-Ninh Bình" được gắn nhãn hiệu chứng nhận sản phẩm có danh tiếng và chất lượng gắn liền với địa danh đất Cố đô Hoa Lư, chắc chắn sẽ mang lại nhiều lợi ích cho người trồng, sản xuất và tiêu thụ, góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế địa phương và làm đẹp hơn hình ảnh vùng đất Cố đô nghìn năm văn hiến.

Những di sản văn hóa vật thể tiêu biểu của Ninh Bình

TIẾN MINH

Ninh Bình-vùng đất có bề dày lịch sử và văn hóa, với tài nguyên di sản văn hóa vật thể và phi vật thể rất phong phú, đa dạng, có giá trị nổi bật, mang đậm bản sắc văn hoá đặc sắc riêng có, hội tụ đầy đủ tiềm năng, thế mạnh cho sự phát triển nhanh và bền vững.

Đền thờ vua Đinh Tiên Hoàng tại Khu di tích quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư.

Ninh Bình hiện có gần 2.000 di tích lịch sử, văn hóa và danh thắng, trong đó có 81 di tích xếp hạng cấp quốc gia (3 di tích xếp hạng cấp quốc gia đặc biệt), 5 bảo vật quốc gia, 314 di tích xếp hạng cấp tỉnh và 393 di sản văn hóa phi vật thể đã kiểm kê; phản ánh tương đối toàn diện đời sống vật chất và tinh thần của người dân Ninh Bình nói riêng, người Việt Nam nói chung từ xưa đến nay. Trong số đó, tiêu biểu là 3 di tích Quốc gia đặc biệt: Di tích lịch sử và kiến trúc nghệ thuật Cố đô Hoa Lư; Danh lam thắng cảnh Tràng An-Tam Cốc-Bích Động; Di tích lịch sử và danh lam thắng cảnh Núi Non Nước.

■ **Di tích lịch sử và kiến trúc nghệ thuật Cố đô Hoa Lư (địa bàn huyện Hoa Lư):** Di tích cấp quốc gia đặc biệt, được Bộ Văn hóa xếp hạng cấp quốc gia đợt đầu tiên của cả nước năm 1962. Năm 2012, được xếp hạng Di tích cấp quốc gia đặc biệt. Cố đô Hoa Lư là Kinh đô đầu tiên của Nhà nước Đại Cồ Việt, Nhà nước phong kiến Trung ương tập quyền đầu tiên, nơi phát tích sự nghiệp 3 triều đại: Đinh-Tiền Lê và khởi đầu

triều Lý ở thế kỷ X. Cùng với Thăng Long-Hà Nội, Huế, Hoa Lư là một trong 3 Kinh đô ổn định lâu dài của nước Đại Việt-Việt Nam thống nhất.

Cố đô Hoa Lư hiện lưu giữ nhiều di tích liên quan đến 2 triều Đinh-Tiền Lê, đa dạng về loại hình thờ tự như lăng tẩm, đền, chùa, phủ... Trong các di tích đó, tiêu biểu, đặc sắc nhất là đền thờ vua Đinh Tiên Hoàng và đền thờ vua Lê Đại Hành. Đền thờ vua Đinh Tiên Hoàng là nơi thờ phụng vua Đinh-vị Anh hùng dân tộc, người có công thu phục và dẹp loạn 12 sứ quân, thống nhất đất nước, lập nên Nhà nước Đại Cồ Việt-Nhà nước phong kiến trung ương tập quyền đầu tiên trong lịch sử nước ta vào năm 968. Ngôi đền này cùng với đền thờ vua Lê Đại Hành bên cạnh là không gian văn hóa diễn ra Lễ hội Hoa Lư truyền thống (được tổ chức từ ngày 8-10/3 âm lịch hàng năm).

■ **Danh lam thắng cảnh Tràng An - Tam Cốc - Bích Động (địa bàn huyện Hoa Lư, huyện Gia Viễn, huyện Nho Quan và thành phố Ninh Bình):** Được công nhận là Di tích quốc gia đặc biệt năm 2012. Nhiều giá trị về

cảnh quan tự nhiên, kiến trúc và những giá trị địa chất, địa mạo của Việt Nam và thế giới. Nhiều hang động đa dạng về hình thái và chủng loại. Cảnh quan thiên nhiên (dòng sông Ngô Đồng, hang Cỏ, hang Hai, hang Ba...) kết hợp hài hòa với các công trình kiến trúc (đền Thái Vi, chùa Bích Động...) tạo nên một cảnh quan tuyệt đẹp.

Tràng An sở hữu một kho tư liệu lịch sử trái đất và một dạng địa mạo riêng biệt; chứa đựng kho tư liệu về người tiền sử. Với những giá trị về văn hóa và thiên nhiên riêng biệt, nổi bật. Năm 2014, Quần thể danh thắng Tràng An đã được Ủy ban di sản Thế giới UNESCO công nhận là Di sản Văn hóa và Thiên nhiên đầu tiên của Việt Nam và Đông Nam Á.

Khu du lịch Tam Cốc-Bích Động được ví như Hạ Long cạn, đẹp tựa bức tranh sơn thủy hữu tình, vừa lãng mạn, vừa nên thơ. Nơi đây được thiên nhiên ưu ái ban tặng cho một quần thể danh lam thắng cảnh tuyệt mỹ, với hệ thống động cạn và hang xuyên thủy, những dáng núi,

Núi Non Nước.

Quần thể danh thắng Tràng An.

Ảnh: MINH QUANG - MẠNH THẮNG

hình sông như chỉ có trong cổ tích, huyền thoại.

■ **Di tích lịch sử và danh lam thắng cảnh Núi Non Nước (địa bàn thành phố Ninh Bình):** Được xếp hạng là di tích danh thắng cấp quốc gia năm 1962 và xếp hạng di tích quốc gia đặc biệt năm 2019.

Núi Non Nước gắn với nhiều sự kiện lịch sử của đất nước qua các giai đoạn lịch sử khác nhau: Thời kỳ Nhà nước Đại Cồ Việt, núi Non Nước là trạm tiền tiêu của kinh thành Hoa Lư xưa; trong kháng chiến chống thực dân, đế quốc, núi Non Nước là nơi hiệu triệu tinh thần đấu tranh của Nhân dân chống giặc ngoại xâm...

Núi Non Nước nằm ở ngã

ba sông Vân và sông Đáy, nhìn từ hướng Nam có hình dáng như bông sen nở bên bờ sông Vân, nhìn từ hướng Bắc có hình con chim chửa đậu trên mặt nước, được các vị vua, bậc anh hùng, danh nhân, thi sĩ nhiều thời đại vịnh bút, đề thơ. Trên núi có khoảng 50 bài thơ khắc và hàng trăm bài thơ trong kho tàng văn học nước ta. Đường lên đỉnh núi có gần 200 bậc đá. Đỉnh núi tương đối bằng phẳng, có lầu vọng nguyệt hay còn gọi là Nghênh Phong Các, đã được trùng tu tôn tạo nhiều lần trên nền móng cũ. Núi Non Nước hiện nay là điểm tham quan du lịch hấp dẫn trên địa bàn thành phố Ninh Bình.

HOA HẬU HOÀN VŨ VIỆT NAM 2023 Nhan sắc Ninh Bình lần đầu tiên đăng quang

PHAN HIẾU

Là gương mặt mới của showbiz Việt bước ra từ cuộc thi The Face Vietnam 2023 với danh hiệu Á quân, Bùi Thị Xuân Hạnh đến từ Ninh Bình đã xuất sắc vượt qua hàng nghìn thí sinh trong cả nước trở thành 1 trong 38 thí sinh có mặt tại đêm chung kết Hoa hậu Hoàn vũ Việt Nam 2023 (Miss Cosmo Vietnam). Đăng quang danh hiệu cao nhất cuộc thi đã đưa tên tuổi Xuân Hạnh đến gần hơn với công chúng. Đây cũng là lần đầu tiên Ninh Bình được nhắc đến trên “bản đồ” sắc đẹp Việt Nam ở ngôi vị cao nhất của một cuộc thi sắc đẹp quy mô toàn quốc.

Bùi Thị Xuân Hạnh trong khoảnh khắc đăng quang.

Năm 2023 là năm có ý nghĩa đặc biệt với Bùi Thị Xuân Hạnh, cô gái 22 tuổi đến từ Ninh Bình khi thành công ở cả 2 cuộc thi lớn là The Face Vietnam 2023 và Miss Cosmo Vietnam 2023 (Hoa hậu Hoàn vũ Việt Nam). Khởi động từ tháng 10/2023, cuộc thi quy tụ hàng nghìn thí sinh đăng ký, nhưng Ban Tổ chức đã chọn 59 cô gái tham gia ghi hình trong 10 tập truyền hình thực tế có tên gọi “Tôi là Hoa hậu Hoàn vũ Việt Nam”.

Các thử thách thể hiện rõ tính chuyên môn, giúp thí sinh bộc lộ thế mạnh trình diễn, thuyết trình, tư duy phản biện. Do trước đó đã tham gia The Face Vietnam nên Xuân Hạnh có lợi thế hơn so với nhiều thí sinh khác. Cô được học kỹ năng catwalk, lối ứng xử nhanh nhạy nhưng điềm tĩnh, đặc biệt là khả năng quản lý quỹ thời gian từ chương trình truyền hình thực tế trước đó. Xuyên suốt trong 9 tập thi truyền hình thực tế tại Cuộc thi Hoa hậu Hoàn vũ Việt Nam 2023, Xuân Hạnh gây ấn tượng bởi sự hoạt ngôn, nhanh nhẹn và có kiến thức sâu rộng, am hiểu nhiều lĩnh vực. Người đẹp xuất sắc giành chiến thắng thử thách “Cosmo Look”. Trước chung kết, cô cũng được xướng tên vào top 6 “Best in Swimsuit”.

Tại đêm chung kết, khi vào top 5 với phần thi ứng xử, Xuân Hạnh nhận câu hỏi liên quan đến việc giữ gìn nét đẹp truyền thống trong thời buổi hiện đại. Cô lấy áo dài làm ví dụ, đồng thời nhắc nhớ về tình đoàn kết của người dân. Người đẹp Ninh Bình nhấn mạnh “Chúng ta phát triển nhưng hãy nhớ về

nét đẹp truyền thống Việt Nam”. Dường như xuyên suốt hành trình dự thi, Xuân Hạnh luôn đặt tâm tư vào mỗi thiết kế trang phục, lồng vào đó những thông điệp ý nghĩa. Như phần thi trang phục dân tộc, người đẹp thể hiện thiết kế “Mẹ cò”, ẩn dụ cho hình ảnh người phụ nữ Việt Nam tảo tần, đảm đang. Trang phục dạ hội đêm thi bán kết là chiếc đầm đính kết đá có hình ảnh non nước Ninh Bình. Thông qua trang phục trình diễn cũng như các hoạt động tại cuộc thi, Xuân Hạnh mong muốn quảng bá, lan tỏa hình ảnh về vùng đất Cố đô Hoa Lư-Ninh Bình xinh đẹp, thân thiện đến khán giả, bạn bè mọi miền Tổ quốc...

Đến với cuộc thi Miss Cosmo Vietnam 2023, Xuân Hạnh là minh chứng cho sự nỗ lực vươn lên, là câu chuyện đẹp truyền cảm hứng với thế hệ trẻ, đúng tinh thần của cuộc thi có chủ đề “Tôi, luyện nên tôi”. Bố Xuân Hạnh mất sớm từ khi cô học lớp 3, Xuân Hạnh và chị gái sống cùng mẹ và bố dượng. Với tâm Hoa hậu, gia đình là động lực, chỗ dựa tinh thần giúp cô có được bản lĩnh hiện tại.

Gia đình có cơ sở kinh doanh đồ gỗ ở phường Nam Bình (thành phố Ninh Bình) nên ngay từ nhỏ, Xuân Hạnh đã cùng tham gia lao động phụ giúp bố mẹ. Những năm học phổ thông, đặc biệt là 3 năm học lớp chuyên Hoá K58, trường THPT chuyên Lương Văn Tụy, phải tập trung nhiều cho việc học, nhưng Xuân Hạnh vẫn thường giúp bố mẹ việc đánh giầy ráp cho các sản phẩm đồ gỗ. Trong những năm

Hoa hậu Hoàn vũ Việt Nam-Miss Cosmo Vietnam không đơn thuần là cuộc thi nhan sắc, mà qua đó còn quảng bá du lịch, văn hóa, con người Việt Nam đến bạn bè quốc tế. Vì thế, tiêu chí lựa chọn các ngôi vị cũng có sự khác biệt. Hoa hậu không chỉ có vẻ đẹp hình thể mà còn mang hình ảnh khát vọng, lý tưởng của thế hệ trẻ Việt Nam trong kỷ nguyên sắc đẹp mới. Với ngôi vị Hoa hậu, Bùi Thị Xuân Hạnh sẽ là đại diện đầu tiên của Việt Nam tham dự cuộc thi Miss Cosmo quốc tế, được tổ chức lần đầu tại Thành phố Hồ Chí Minh trong năm 2024.

Xuân Hạnh trình diễn trang phục dân tộc trong đêm chung kết.

Ảnh: NVCC

học tại trường Đại học Kinh tế Quốc dân, có những thời điểm, Xuân Hạnh còn đi gia sư môn Hoá để kiếm thêm thu nhập. Cô không ngừng nỗ lực trong học tập, học tốt nhiều môn, từng giành giải nhì về nghiên cứu khoa học

cấp trường. Trước khi thi The Face Vietnam 2023, Xuân Hạnh đã hoàn thành sớm các môn học, tốt nghiệp loại giỏi và ra trường trước vài tháng so với khung thời gian quy định.

Ông Trần Việt Bảo

Hoàng, Trưởng Ban Tổ chức Hoa hậu Hoàn vũ Việt Nam 2023 khẳng định: “Chiến thắng của Xuân Hạnh là một hành trình. Dù trong đêm chung kết, bản lĩnh trình diễn sân khấu còn chưa đạt tới độ chín nhất, nhưng nội dung và tư duy trong cách tiếp cận và trả lời, tranh luận của Xuân Hạnh là rất tốt. Ở Xuân Hạnh có sự tự nhiên, khí chất, bản lĩnh và một tư duy đột phá, không rập khuôn lối mòn. Tất cả những đề bài của cuộc thi, Xuân Hạnh luôn có cách tiếp cận độc đáo và thực tiễn, có sự mới mẻ của một bộ óc trẻ chịu tìm tòi. Nền tảng, tư chất và khả năng học hỏi, tiến bộ tốt là lý do mà 7 thành viên Ban Giám khảo đồng thuận lựa chọn Xuân Hạnh, dù biết bạn ấy vẫn là một viên ngọc thô cần được mài giũa...”.

Chia sẻ về kế hoạch của bản thân trong nhiệm kỳ đăng quang, Hoa hậu Hoàn vũ Việt Nam 2023 Bùi Thị Xuân Hạnh cho biết: Với sự nỗ lực, quyết tâm của bản thân, trong nhiệm kỳ này em sẽ hoàn thành tốt nhất có thể, đóng góp nhiều nhất cho cộng đồng, trong đó có dự án “Cuộc sống mới”, kết nối với các doanh nghiệp, tạo điều kiện về việc làm cho những người vô gia cư... Bên cạnh đó, danh hiệu từ cuộc thi cũng là cơ hội để em góp phần giới thiệu, quảng bá hình ảnh con người, vùng đất Ninh Bình đến với bạn bè trong nước, quốc tế.

Phố cổ Hoa Lư về đêm.

Về Ninh Bình nghệ làn điệu chèo

Vượt ra khỏi lũy tre làng, hát chèo cùng với các loại hình nghệ thuật truyền thống khác như hát xẩm, ca trù, hát chầu văn... dần tiếp cận với nhiều du khách trong nước, quốc tế khi tham quan vùng đất Cố đô. Về Ninh Bình, những làn điệu chèo mượt mà, trữ tình, với nội dung phong phú, đa dạng như đưa người nghe đến với những cảnh sắc thiên nhiên tươi đẹp của vùng đất “son thủy hữu tình”.

Tiết mục đạt giải A của CLB hát chèo xã Ninh An tham gia Liên hoan văn nghệ quần chúng huyện Hoa Lư năm 2023.

Ảnh trong bài: MINH QUANG

Buổi chiều cuối tuần, đình làng thôn Đông Hội, xã Ninh An (huyện Hoa Lư) rộn ràng hơn mọi ngày, bởi đây là lúc các thành viên câu lạc bộ (CLB) chèo làng Đông háo hức với lịch

luyện tập sau một tuần lao động, làm việc căng thẳng. Trên sân đình, các nhạc công dù cao tuổi nhưng vẫn hào hứng sửa soạn nhạc cụ, thử vài nốt nhạc để khởi động cho buổi luyện tập.

BÙI ĐIỀU

CLB chèo làng Đông hiện có 20 thành viên, người cao tuổi nhất là ngoài 80, người trẻ nhất hơn 30 tuổi, nhưng đều có chung niềm đam mê với nghệ thuật chèo, cùng mong muốn được góp sức để giữ gìn, phát huy nghệ thuật truyền thống của dân tộc...

Ông Tạ Quang Thuyết, thành viên CLB chia sẻ: Tôi tham gia hát chèo từ năm 16 tuổi, trải qua nhiều công việc liên quan đến hoạt động văn hoá, văn nghệ, rồi khi trở về địa phương lại tiếp tục gắn bó với nghệ thuật chèo. Tôi mong muốn được cùng góp sức để truyền dạy bộ môn hát chèo cho lớp con, cháu. Ở Ninh An, rất ít gia đình có truyền thống nghệ thuật như gia đình ông Thuyết. Cả hai vợ chồng ông đều tham gia CLB chèo, 2 cô con gái cũng là diễn viên Nhà hát chèo Hà Nam, Nam Định, 2 cháu ngoại tốt nghiệp Học viện Âm nhạc Việt Nam, hiện cháu nội 12 tuổi đang được

Buổi tập luyện của CLB chèo xã Khánh Cường (Yên Khánh).

ông truyền dạy sử dụng sáo, đã tham gia Hội diễn văn nghệ quần chúng của tỉnh... Thành lập đã 11 năm, CLB chèo làng Đông vẫn đang mang đến “món ăn” tinh thần không thể thiếu trong các hoạt động văn hoá, văn nghệ cũng như góp phần tuyên truyền nhiệm vụ chính trị tại địa phương. Dưới sự “chỉ huy” của “lão làng” Tạ Quang Thuyết, các tác phẩm chèo được cải biên, đặt lời mới, sáng tác kịch bản, phối khí... được ông cẩn mẫn sáng tác để CLB lúc nào cũng có tác phẩm phục vụ yêu cầu, nhất là trong tuyên truyền xây dựng nông thôn mới, khi tham gia các sự kiện, hội diễn. Tâm huyết của ông Thuyết và các

thành viên cao tuổi trong CLB tạo động lực, tiếp sức cho thế hệ trẻ noi theo. Nhiều thành viên hàng ngày đi làm tại các doanh nghiệp trên địa bàn, nhưng cuối tuần vẫn thu xếp công việc để về đình làng luyện tập.

Là địa phương có phong trào hát chèo sôi nổi, các CLB chèo ở huyện Yên Khánh đã đưa nghệ thuật chèo vào biểu diễn tại các nhà văn hóa thôn, xóm, sân đình, gắn kết với phát triển du lịch cộng đồng, để tinh hoa nghệ thuật chèo luôn được trao truyền, bảo tồn và phát huy giá trị. Chủ nhiệm CLB chèo xã Khánh Cường, bà Phạm Thị Thành cho biết: Là địa phương có phong trào văn hoá, văn nghệ sôi nổi, đặc biệt nghệ thuật chèo luôn được các thế hệ lưu giữ, phát huy. CLB chèo xã Khánh Cường không chỉ tìm tòi các làn điệu chèo cổ để lưu giữ vốn cổ của cha ông mà còn viết lời mới để cổ vũ phong trào thi đua lao động, sản xuất của người dân địa phương, góp phần tuyên truyền việc thực hiện các nhiệm vụ chính trị như: Xây dựng nông thôn mới, đón xuân mới, mừng Đảng quang vinh...

Với 2 CLB cấp tỉnh, 181 CLB cấp huyện và 837 tổ, đội, nhóm văn nghệ quần chúng, nghệ thuật chèo đã được các thế hệ người dân Ninh Bình giữ gìn, phát huy bằng nhiều hình thức, trong đó điều cốt lõi chính là tâm huyết, là trách nhiệm lưu giữ nghệ thuật truyền thống của dân tộc. Về các địa phương trong tỉnh vào các dịp lễ, tết, ngày kỷ niệm, hội làng, Ngày hội đại đoàn kết toàn dân tộc... các làn điệu chèo đã “sánh vai” cùng các làn điệu xẩm, chầu văn, các ca khúc nhạc trẻ, không hề tỏ ra “lép vế” mà luôn được các khán giả nhiều lứa tuổi đón nhận nồng nhiệt. Các làn điệu chèo trữ tình, sâu lắng được cất lên đã khơi gợi hình ảnh thân thuộc của làng quê Việt Nam với nếp sinh hoạt đời thường giản dị, mộc mạc.

Hiện nay, loại hình nghệ thuật này đã trở nên thân thuộc với người dân Ninh Bình, không chỉ được lưu giữ tại Nhà hát Chèo mà đã phát triển rộng khắp các địa phương trong tỉnh. Nghệ thuật chèo cùng các loại hình nghệ thuật truyền thống khác đã được tỉnh quan tâm bảo tồn, phát huy giá trị, được đồng đảo Nhân dân hưởng ứng, lưu giữ, truyền dạy, phổ biến. Tỉnh Ninh Bình cũng đang phối hợp với Viện Văn hoá nghệ thuật Việt Nam thực hiện nhiệm vụ kiểm kê, lập hồ sơ khoa học đề nghị đưa vào danh mục di sản văn hoá phi vật thể quốc gia đối với di sản “nghệ thuật hát chèo ở Ninh Bình”.

Nghe thầy Mo kể chuyện nghề

Với nhiều người dân, câu chuyện về Mo Mường từ lâu đã nhuộm màu huyền thoại. Trong suy nghĩ của họ, những thầy Mo như những sứ giả của thế giới tâm linh, có một quyền năng vô hạn, với nhiều thứ bùa phép... Và người viết đã đem câu hỏi với nhiều lo lắng, tò mò đến gặp thầy Mo Đình Văn Tân, thôn Bãi Cả, xã Cúc Phương (Nho Quan) để được giải mã.

Thầy Mo Đình Văn Tân cho biết: Thấy bắt đầu hành nghề từ năm 1987, ban đầu chỉ đi vía, cúng đất và từ năm 2009, mới chính thức đi Mo. Ban đầu thầy đi chung với sư phụ của mình, là một người cậu trong dòng họ, về sau được người cậu truyền dạy lại các công Mo. Mặc dù thầy Mo Tân xuất thân trong một dòng họ thuộc dòng nỏ (dòng họ có nhiều đời làm thầy Mo) tuy nhiên, việc làm Mo bị đứt đoạn ở thời trước đó. Cũng theo lý giải của thầy Mo Tân, thì dù xuất thân dòng Mo nhưng không phải ai cũng trở thành thầy Mo. Nó còn do cái tạng của mỗi người, do trí tuệ và quan trọng nhất là khi học nghề có vượt qua được những “thử thách” mà ông thầy truyền dạy đặt ra hay không.

Cũng theo thầy Tân, dòng họ và dòng Mo của thầy có gốc gác từ Hòa Bình truyền xuống, khác với dòng Mo có gốc từ Thanh Hóa truyền sang. Quá trình học Mo cũng khá gian nan, chủ yếu qua hình thức truyền khẩu. Việc học Mo không được thực hiện trong nhà do quan niệm nhà là nơi không sạch sẽ. Người học Mo phải học ngoài trời và ban đêm, khi mà mọi người đã đi ngủ, không gian yên tĩnh, thời điểm thích hợp nhất là khi “gà không gáy, chó không sủa”. Khi ấy, người học vừa nhập tâm, có sự chứng kiến của các “bê trên” để người học nếu có sai thì được các “bê trên” chỉnh sửa. Các bản Mo cực kỳ dài, một thầy Mo “khi đi Mo” phải hành lễ rất lâu, chẳng hạn như Mo lên (Mo lên trời) diễn ra trong thời gian 18 tiếng liên tục, không phải ai cũng đủ sức khỏe để hành nghề.

Ngoài ra, một thầy Mo không chỉ phải thuộc các công Mo, ruộng Mo (có thể hiểu như các bài, các chương trong bản Mo) mà còn có thêm các “đồ vật linh” khi hành lễ như: Chuông nhỏ, sừng Hoẵng, răng nanh Hổ, đồng tiền âm dương, ngải (dùng để cho người đeo trừ tà)... Người đi Mo trước khi vào lệ (lễ) cần dùng nước lá tắm gội làm sạch trong sạch bản thân, tẩy uế không gian nơi hành lễ và đội mũ đỏ, mặc áo đỏ, có đủ các vật linh khi hành lễ. Theo thầy Tân, nghề thầy Mo là nghề làm phúc, nếu đặt nặng chuyện tiền bạc thì người đi Mo sẽ mang “nghiệp”, ảnh hưởng đến con cháu nhiều đời. Cũng vì vậy mà các sư phụ mới chọn người thật kỹ lưỡng và qua nhiều thử thách rồi mới truyền nghề.

Tuy nhiên, nghề Mo đôi khi cũng nhiều nỗi nhên. Vào những năm trước, khi việc nhìn nhận Mo Mường còn nhiều hạn chế, nhiều người coi thầy Mo như một thầy cúng, như những người truyền bá mê tín dị đoan, nên nghề Mo không được cộng đồng xem trọng. Ngày nay, dưới ánh sáng của khoa học, những bản Mo Mường được nghiên cứu, đánh giá lại như một thành tựu trí thức của người Mường, những người theo Mo mới được coi

Kỳ bí Mo Mường

PHƯƠNG NAM

Cúc Phương-đại ngàn bao la và huyền bí. Đây cũng là nơi cộng đồng dân cư Mường gắn bó từ ngàn đời. Dưới tán rừng, người Mường không chỉ tìm thấy sinh kế mà còn sáng tạo ra hệ giá trị văn hóa riêng vô cùng độc đáo. Một trong những thành tựu văn hóa mà ngày nay chúng ta còn biết đến đó chính là những bản Mo Mường.

Ảnh trên: Biểu diễn Mo Mường tại lớp tập huấn, bồi dưỡng, truyền dạy văn hóa phi vật thể huyện Nho Quan năm 2023.

Ảnh: MINH QUANG

Ảnh bên: Một số dụng cụ sử dụng trong lễ cúng Mo.

Ảnh: MINH ĐƯỜNG

bỏ áp lực tâm lý bị kỳ thị. Nhiều người anh em thuộc dòng Mo của thầy Tân không chỉ biết những bản Mo ma, Mo vía, mà còn biết các bài thuốc lá, có kinh nghiệm đi rừng, biết tính lịch mùa vụ nhờ quan sát thời tiết... Điều thầy Tân lo lắng là, tuy Mo Mường đã được “nhìn nhận lại” nhưng nếu không có biện pháp bảo tồn kịp thời và hiệu quả thì những người biết Mo chẳng mấy chốc nữa sẽ không còn.

Giải ảo Mo Mường

Ngày nay, trong đời sống của cộng đồng dân tộc Mường ở Cúc Phương vẫn tồn tại hình thức thực hành tín ngưỡng Mo, đặc biệt Mo trong tang ma (hay Mo ma). Nghi lễ này giữ vai trò quan trọng trong đời sống tâm linh của đồng bào. Ngoài ra, cũng còn nhiều hình thức Mo như: Mo lễ, Mo vía, Mo

trừ tà... Tuy nhiên, do cách thức hành lễ, do cách nhìn nhận của người dân còn hạn chế, nên nhiều người lầm tưởng thầy Mo cũng giống như các thầy cúng, thầy Trượng. Bằng các nghiên cứu khoa học, những yếu tố kỳ ảo của Mo Mường dần được “giải ảo”, Mo Mường được nhìn nhận như là một thành tựu trí thức văn hóa, một “bách khoa thư dân gian”... Các thầy Mo, thuở xưa xưa, chính là những trí thức trong cộng đồng dân tộc Mường, còn các bản Mo chính là một hình thức “lưu giữ” các trí thức truyền đến thế hệ sau.

Tác giả Trương Đình Tường, Chủ biên cuốn sách “Địa chí văn hóa dân gian Ninh Bình” nêu cách hiểu: Mo như là một trong những tục lệ trong đám tang mà thực chất một dạng sinh hoạt văn hóa truyền thống (văn hóa tâm linh) của người Mường. Bà Vũ

Thanh Lịch, Phó Giám đốc Sở Văn hóa và Thể thao, từ góc độ người làm quản lý văn hóa nêu quan điểm: “Mo Mường là di sản văn hóa tinh thần vô cùng quý giá của người Mường, góp phần tái hiện lại lịch sử trời đất từ thửa hồng hoang đến khi xuất hiện loài người và quá trình đấu tranh với các thế lực để xây dựng và bảo vệ bản Mường. Đó cũng là những bài học của cuộc sống với những lời dặn dò con cháu phải hăng say lao động, biết trân quý nhau, sống trong sạch và làm con người tốt. Bởi vậy, bảo tồn và phát huy giá trị Mo Mường có ý nghĩa rất quan trọng trong cuộc sống hiện nay”.

Mo Mường-di sản văn hóa cần được bảo vệ

Theo thống kê của Sở Văn hóa và Thể thao, tại 2 địa phương huyện Nho Quan và thành phố Tam Điệp-nơi có đông đồng bào Mường sinh sống, hiện chỉ còn 8 thầy Mo (tính đến tháng 7/2022) phân bố ở 4 xã là Cúc Phương, Kỳ Phú, Phú Long và Thạch Bình của huyện Nho Quan. Trong số đó, số thầy Mo có thể cử hành được tất cả các bản Mo còn rất ít. Với nhu cầu Mo tang ma trong cộng đồng còn rất cao, nhưng số lượng thầy Mo ít, một số thầy do tuổi cao sức yếu, đã lâu không thực hành nghề... nên không đủ đáp ứng nhu cầu Mo tang ma trong cộng đồng, người dân phải nhờ trợ giúp từ các thầy Mo từ Hòa Bình, Thanh Hóa.

Điều đáng quan tâm là các thầy Mo hiện có ở Ninh Bình đều đã cao tuổi, nhưng người kế cận rất ít. Số lượng ít, không gian diễn xướng bị thu hẹp, cộng thêm với việc truyền dạy Mo Mường chủ yếu qua con đường truyền khẩu, quan sát tham dự và thực hành nghề (đi theo phụ thầy làm đám) khiến việc bảo tồn Mo Mường càng thêm khó khăn, Mo Mường đối diện với nguy cơ mai một.

Từ kết quả nghiên cứu thực trạng, kiểm kê di sản Mo Mường ở Ninh Bình, Sở Văn hóa và Thể thao đã đề nghị Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch đưa di sản văn hóa Mo Mường Ninh Bình vào danh mục di sản văn hóa phi vật thể quốc gia. Bà Vũ Thanh Lịch, Phó Giám đốc Sở Văn hóa và Thể thao trong tham luận tại Hội thảo khoa học về Mo Mường tại Hòa Bình năm 2023, nhấn mạnh: Mo Mường không chỉ là một nghi lễ quan trọng trong đời sống tâm linh của người Mường, mà còn là một sáng tạo vĩ đại của con người, trong đó hàm chứa gần như toàn bộ những giá trị hợp thành văn hóa Mường truyền thống (lịch sử, văn học, xã hội, nghệ thuật, tín ngưỡng, sinh hoạt...). Tuy nhiên, theo thời gian, việc thực hành và giữ gìn, phát huy những giá trị văn hóa độc đáo của Mo Mường ở Ninh Bình đang dần bị thu hẹp và nguy cơ mai một luôn hiện hữu trên mọi phương diện, từ không gian thực hành diễn xướng, đội ngũ người làm Mo, nội dung Mo, việc truyền dạy Mo... Vì vậy, cần phải có những nghiên cứu kịp thời nhằm đề xuất những giải pháp phù hợp, chú trọng tăng cường sự tham gia sâu rộng của cộng đồng trong hoạt động bảo tồn và phát huy các giá trị của di sản văn hóa Mo Mường ở Ninh Bình hiện nay.

Xẩm Văn Lượn Âm Vang

ĐÀO HẰNG

Khi tinh hoa của nghệ thuật hát xẩm - cụ Hà Thị Cầu về với cát bụi, nhiều người lo ngại rằng, hát xẩm sẽ mai một dần ở chính nơi vốn được coi là chiếc nôi của môn nghệ thuật này. Nhưng không, những người nặng lòng với hát xẩm vẫn có quyền tràn đầy hi vọng về một tương lai rực rỡ của nghệ thuật hát xẩm quê nhà khi chúng kiến sự đam mê của lớp người trẻ hôm nay.

Truyền nghề cho thế hệ trẻ tại CLB xẩm Hà Thị Cầu, xã Yên Phong (Yên Mô).
Ảnh trong trang: MINH QUANG

Cuối năm, trời rét ngọt. Nghệ nhân ưu tú Kim Ngân- Chủ nhiệm CLB xẩm Kim Ngân, xã Yên Nhân (huyện Yên Mô) thành thoi sau một ngày tất bật dọn dẹp, trang hoàng nhà cửa để đón Tết. Bên nồi bánh chưng sôi rền, thơm phức, sẵn chiếc chiếu hoa trải giữa sân nhà, nghệ nhân ưu tú Kim Ngân say sưa hướng dẫn các cháu ngoại cách luyến láy, nhả chữ để hát trọn vẹn một bài xẩm cổ.

Cháu ngoại nhỏ tuổi nhất của Nghệ nhân ưu tú Kim Ngân là bé Phạm Quỳnh Anh, năm nay mới học lớp 3, nhưng đã theo bà ngoại học hát xẩm được hơn 2 năm. Bà Ngân tự hào vì hầu hết các

cháu của bà đều theo học hát xẩm từ khi còn rất nhỏ. Không chỉ dạy con, cháu trong nhà hát xẩm, với vai trò là Chủ nhiệm CLB hát xẩm Yên Nhân- một trong số các CLB xẩm nổi tiếng tính đến thời điểm hiện nay ở huyện Yên Mô, Nghệ nhân ưu tú Kim Ngân đã dày công truyền dạy hát xẩm cho rất nhiều người trẻ ở trong và ngoài địa phương. Theo bà Ngân, các thành viên trong CLB có độ tuổi từ 6 đến 20 tuổi. Thời gian đầu, các thành viên được nghệ nhân hướng dẫn lý thuyết, luyện âm, nhấn, nhả chữ. Sau đó mới tập phân biệt các thể loại xẩm. Đến nay, đa số các em sử dụng được nhạc cụ, hát

Tiết mục hát xẩm của chiếu xẩm chợ Lũng biểu diễn tại Lễ hội đền Thái Vi.

được xẩm thập ân, tàu điện, xẩm chợ... và hơn tất cả, là đã khơi gợi được niềm đam mê của nhiều người đối với hát xẩm.

Từ các lớp học này, nhiều người trẻ đã tham gia biểu diễn tại các hội diễn nghệ thuật quần chúng ở địa phương và giành giải cao. Mới đây nhất, 3 thành viên trong CLB là bé Vương Mai Thùy Trang, Phạm Như Quỳnh và Mai Ngọc Oanh, đã mang xẩm đến cuộc thi dân ca 3 miền, tổ chức tại tỉnh Nghệ An và đã xuất sắc giành giải nhất. Mỗi lần đi biểu diễn, là một lần được đưa xẩm đến gần hơn với số đông dân chúng, mọi lứa tuổi, giúp người nghe dần tiếp cận và nảy nở tình yêu với từng thanh âm, làn điệu mộc mạc ấy.

Nghệ nhân ưu tú Kim Ngân nói rằng, những thế hệ hát xẩm như bà sẽ không còn đâu đâu nỗi lo xẩm bị mai một, thất truyền. Bà đã dạy hát cho hàng trăm học trò. Không ai chọn học hát xẩm như một nghề để mưu sinh trong tương lai, mà các cháu học hát chỉ để thỏa niềm đam mê và trách nhiệm của lớp người trẻ đối với môn nghệ thuật truyền thống này. Xẩm

cũng như nhiều loại hình nghệ thuật dân gian khác sẽ không bị quên lãng mà vẫn sẽ được lưu truyền và phát triển mạnh mẽ theo thời gian, nhờ có niềm đam mê và trách nhiệm của lớp người trẻ. Đó cũng là động lực, là niềm tin để bà theo đuổi công việc truyền thụ nghệ thuật hát xẩm trong nhiều năm qua.

Nghệ nhân trẻ Bùi Công Sơn cũng là một người rất nặng lòng với xẩm. Công Sơn năm nay mới 23 tuổi, quê gốc ở tỉnh Thái Bình- quê hương của nghệ thuật hát chèo, nhưng vì tình yêu với xẩm nên anh đã tìm về với đất xẩm Yên Mô. Sơn kể rằng, anh đã học qua rất nhiều nghệ nhân, trong đó có cả nghệ nhân hát xẩm nổi tiếng Đào Bạch Linh ở thành phố Hải Phòng. Học được nhiều điều hay, nhưng vẫn thiếu một nét gì đó rất riêng của xẩm như lối hát của cụ Hà Thị Cầu. Muốn học được cụ, chỉ có cách về quê của cụ. Năm 2016, Công Sơn khăn gói về Yên Mô để học hát xẩm.

Anh Sơn dành rất nhiều thời gian để tìm hiểu tư liệu, tìm tòi, nghiên cứu kỹ lối hát của cụ Cầu để học theo.

“Điểm đặc biệt ở cụ Cầu là thể hiện ở cả tiếng đàn và tiếng hát. Tiếng hát xẩm của cụ tròn vành, rõ tiếng. Lối buông câu, nhả chữ, nhịp phách của cụ rất phiêu. Vẫn là những nguyên tắc chung khi hát, nhưng mỗi lần cụ hát là một lần thấy sự mới mẻ, khác nhau. Cách cụ ngắt, nghỉ cũng tự do, phong phú. Đặc biệt là khi đàn, tiếng đàn nhại theo lời hát. Lời hát như nào, tiếng nhạc được nhại theo y như vậy...”- anh Sơn say sưa nói về lối hát của người hát xẩm cuối cùng thế kỷ XX.

Nghệ nhân Bùi Công Sơn chia sẻ, may mắn của anh là có chất giọng đồng âm với cụ Cầu, vì vậy khi đi hát, nhiều người yêu xẩm nhận ra lối hát của anh khá giống với cụ Cầu. Nhiều người cho rằng, hát xẩm khó có thể mưu sinh, nhất là trong cuộc sống đương đại, nhưng anh Sơn tự hào rằng mình có thể sống được nhờ hát xẩm. Từ năm 2019 tới nay, anh Sơn đã tham gia và giành hàng chục giải A trong các cuộc thi, liên hoan các CLB xẩm. Mới đây, tại Liên hoan các CLB hát xẩm do tỉnh Ninh Bình tổ chức, anh Sơn đã xuất sắc đoạt giải A. Anh Sơn cũng là một trong ba nghệ nhân được mời tham gia vào đêm diễn Di sản văn hóa Bắc Bộ, Trung Bộ trong chuỗi các hoạt động tại Festival Ninh Bình-Tràng An lần thứ II năm 2023 vừa qua.

Dù là nghệ thuật truyền thống đặc sắc, nhưng phải thừa nhận một thực tế là hát xẩm đang bị “lép vế” giữa nhịp sống hiện đại, giữa cái thú nghe của giới trẻ hiện nay. Đó là điều anh Sơn trăn trở, vì vậy, nhiều năm qua, anh Sơn đã cùng tham gia vào việc dạy hát xẩm cho trẻ em ở xã Yên Phong trong chiếu xẩm chợ Lũng. Anh Sơn cũng dày công sưu tầm các tài liệu, nhạc cụ cổ để nhiều người có thể tiếp cận, từ đó lan tỏa rộng rãi hơn tình yêu xẩm đến với công chúng.

“Hiện nay, người nghe xẩm đã nhiều hơn trước. Khán giả tìm đến với các cuộc thi, chương trình biểu diễn xẩm ngày một nhiều, có cả những khán giả trẻ. Thực ra, có người nghe bởi hiểu xẩm, yêu xẩm, cũng có không ít người nghe theo phong trào. Dạy xẩm cũng vậy, có nhiều trẻ theo học vì đam mê, cũng có trẻ còn hát theo phong trào... Nhưng dù vậy, đây cũng là tín hiệu rất vui về tương lai của xẩm. Một mùa xuân mới đang về. Cá nhân tôi mong rằng, năm nay và nhiều năm sau nữa, tôi có thể lan tỏa đến nhiều người, nhất là người trẻ tình yêu với nghệ thuật hát xẩm...”- nghệ nhân Bùi Công Sơn chia sẻ.

Lan toả di sản văn hoá các vùng, miền

Dư âm về sự kiện văn hoá-du lịch đặc sắc của tỉnh Ninh Bình những ngày cuối cùng của năm 2023 đã để lại ấn tượng sâu sắc trong lòng người dân, du khách trong nước, quốc tế và cả những nghệ sỹ, diễn viên về tham dự Festival Ninh Bình-Tràng An lần thứ II năm 2023. Anh Trần Ngọc Thạch, du khách Hà Nội chia sẻ: Xem truyền hình trực tiếp đêm khai mạc Festival, gia đình tôi bị cuốn hút bởi sự công phu của chương trình nên quyết định đặt phòng khách sạn để về Ninh Bình thưởng thức trọn vẹn kỳ Festival. Phải công nhận rằng, các hoạt động văn hoá, nghệ thuật trong chuỗi các hoạt động tại Festival Ninh Bình-Tràng An lần thứ II năm 2023 diễn ra đặc sắc, ấn tượng, góp phần giới thiệu, tôn vinh và lan toả các giá trị văn hoá tiêu biểu của các vùng, miền trong cả nước...

Năm 2022 là năm đầu tiên tỉnh Ninh Bình tổ chức Festival với chủ đề "Tràng An kết nối di sản", đã giới thiệu các nội dung đặc sắc về tinh hoa di sản Ninh Bình, di sản văn hóa Bắc Bộ, di sản văn hóa Trung Bộ và Tây Nguyên, di sản văn hóa Nam Bộ. Cùng với đó là màn trình diễn của đoàn nghệ thuật đến từ tỉnh Udomxay (Lào), phần trình diễn trang phục dân tộc Việt Nam của các người đẹp tham gia vòng Chung kết cuộc thi Hoa hậu Du lịch thế giới 2022 diễn ra tại Việt Nam, đã đem đến Festival Ninh Bình một bức tranh nghệ thuật lộng lẫy và mãn nhãn cho người dân và du khách trong, ngoài nước.

Trong lần thứ II, tỉnh Ninh Bình tổ chức Festival, các hoạt động văn hóa, nghệ thuật đã có nhiều đổi mới, sáng tạo, mang lại cho người xem một cách nhìn, một cách tiếp cận khác về các di sản văn hóa truyền thống của dân tộc. Từ chương trình khai mạc Festival tại Di sản Văn hóa và Thiên nhiên thế giới Quần thể danh thắng Tràng An mang đến nhiều trải nghiệm mới lạ cho khán giả với nghệ thuật múa đương đại, nghệ thuật tạo hình, vẽ thư pháp cùng công nghệ trình chiếu mapping độc đáo, kể câu chuyện về di sản và văn hóa Việt; Chương trình di sản văn hóa Nam Bộ tái hiện và khắc họa những nét văn hóa đặc sắc nhất của vùng đất Phương Nam, thông qua chất liệu âm nhạc dân gian, đờn ca tài tử; Chương trình di sản văn hóa Bắc Bộ-Trung Bộ và Bế mạc Festival-chào đón năm mới 2024 là một đêm nghệ thuật đặc sắc trên sân khấu thực cảnh tại Khu du lịch sinh thái Thung Nham, mang đến cho người xem nhiều cung bậc cảm xúc với các loại hình nghệ thuật truyền thống của Bắc Bộ, Trung Bộ như: Chèo, ca trù, xẩm, quan họ, hát văn, dân ca ví, giặm Nghệ Tĩnh, hò Mái Nhì, châu văn Huế...

Tham gia biểu diễn tại Festival lần này, các nghệ sỹ, diễn viên, nghệ nhân dân gian đến từ mọi miền của Tổ quốc đều bày tỏ sự vui mừng, phấn khởi khi được góp sức giới thiệu, lan toả giá trị di sản văn hoá vùng, miền tại vùng đất Cố đô lịch sử.

HƯỚNG TỚI XÂY DỰNG FESTIVAL

mang tầm quốc gia, quốc tế

PHAN HIẾU

Festival- sự kiện văn hoá, du lịch của tỉnh Ninh Bình qua 2 kỳ tổ chức được đánh giá là sự kiện thấm đẫm tinh thần bảo tồn và phát huy giá trị các di sản văn hóa truyền thống, có ý nghĩa quan trọng nhằm đẩy mạnh các hoạt động giao lưu văn hóa và tôn vinh các di sản văn hóa các vùng, miền, xúc tiến, quảng bá du lịch giữa các tỉnh, thành phố trong nước và quốc tế, để lại nhiều ấn tượng sâu sắc đối với người dân, du khách...

Ảnh trên: Quang cảnh Lễ khai mạc Festival Ninh Bình lần thứ II năm 2023.

Ảnh bên: Một tiết mục biểu diễn tại Chương trình Di sản văn hóa Nam Bộ.

NSUT, Nghệ nhân dân gian Nguyễn Văn Khuê (Hà Nội) xúc động chia sẻ: Ninh Bình đối với tôi rất gần gũi, bởi tôi đã nhiều lần về tham quan, du lịch cũng như biểu diễn. Lần này về biểu diễn tại Festival, tôi cũng như nhiều nghệ sỹ rất phấn khởi khi được trình diễn tại một không gian rộng lớn "có một không hai" của Di sản Văn hoá và Thiên nhiên thế giới Quần thể danh thắng Tràng An. Tỉnh Ninh Bình đã làm được điều rất ý nghĩa và thành công khi quy tụ được các sắc màu di sản văn hoá các vùng, miền hướng về di sản...

Tiết mục biểu diễn tại Chương trình Di sản văn hóa Bắc Bộ.

Ảnh trong trang: MINH QUANG - TRƯỜNG HUY

nhưng chương trình khai mạc Festival Ninh Bình là một ngoại lệ, bởi tôi bị choáng ngợp về quy mô của một lễ hội, bị cuốn cảm xúc vào âm nhạc của di sản văn hoá các vùng, miền..., điều mà có xem qua truyền hình trực tiếp cũng không cảm nhận được. Làm được điều này và duy trì việc tổ chức Festival như một sự kiện thường niên, Ninh Bình chắc chắn sẽ thu hút được lượng lớn du khách tìm về...

Tiếp nối thành công của Festival "Tràng An kết nối di sản-Ninh Bình năm 2022", Festival Ninh Bình-Tràng An lần thứ II năm 2023 tiếp tục khẳng định nỗ lực và năng lực của tỉnh Ninh Bình trong tổ chức sự kiện văn hóa có quy mô lớn; phản ánh bức tranh đa sắc của di sản văn hóa các vùng, miền trong cả nước được tỏa sáng trong không gian "sơn kỳ, thủy tú, động tiên" của Di sản Văn hóa và Thiên nhiên thế giới Quần thể danh thắng Tràng An. Việc lựa chọn chủ đề của Festival năm 2023 là "Sắc màu di sản-Hội tụ và lan tỏa", tỉnh Ninh Bình hướng đến mục tiêu xây dựng thương hiệu lễ hội riêng, có tính chất thường niên, thu hút, mở rộng các hoạt động giao lưu văn hóa trong nước, quốc tế, tạo sự đoàn kết, gắn bó giữa các quốc gia, dân tộc, góp phần thúc đẩy hòa bình và hợp tác phát triển.

Thành công của Festival Ninh Bình-Tràng An lần thứ II năm 2023 tiếp tục là tiền đề, cơ sở quan trọng để tỉnh Ninh Bình hướng tới xây dựng thương hiệu Festival của Ninh Bình thực sự trở thành một thương hiệu quốc tế-nơi kết nối, tụ hội, tôn vinh và lan toả các giá trị văn hóa, di sản tiêu biểu của dân tộc và nhân loại, góp những bước đi đầu tiên trong ý tưởng xây dựng công nghiệp văn hóa và thành phố di sản thiên nhiên kỷ tại tỉnh Ninh Bình.

Qua 2 lần tổ chức Festival với nhiều hoạt động sôi nổi mang tính kết nối và lan tỏa, đã đưa công chúng và du khách đến với sự kiện văn hóa, du lịch đặc sắc, có ý nghĩa quan trọng nhằm quảng bá các giá trị di sản văn hóa, truyền thống tốt đẹp của con người, vùng đất Cố đô Hoa Lư và giá trị di sản văn hóa của các vùng, miền trong cả nước. Đặc biệt, với nhiều điểm mới của Festival Ninh Bình-Tràng An lần thứ II năm 2023, các hoạt động được tổ chức theo hướng mở, tăng tính tương tác với cộng đồng và người dân, du khách có thể trực tiếp xem và tham gia vào các hoạt động của Festival.

Hoạ sỹ Phùng Nam Thắng, thiết kế mỹ thuật tại chương trình khai mạc Festival 2023 cho biết: Thường thì tôi ít khi ngồi xem hết các chương trình lễ hội vì đã xem qua tổng duyệt,

Chàng trai đoạt giải nhất quốc gia môn Sinh học

Mong muốn đóng góp cho quê hương

Bài, ảnh: HỒNG VÂN

Năm học 2021-2022 và 2022-2023, em Lê Thế Quang, nguyên học sinh lớp 12 chuyên Sinh, Trường THPT chuyên Lương Văn Tụy đều được lựa chọn tham gia kỳ thi chọn học sinh giỏi (HSG) THPT quốc gia. Đến năm học lớp 12, Lê Thế Quang đã đoạt giải nhất quốc gia môn Sinh học. Đây là thành tích 13 năm gần đây tỉnh Ninh Bình mới có giải nhất môn Khoa học tự nhiên. Thành tích của Quang đã đóng góp và nổi dài truyền thống văn hiến, khoa bảng của vùng đất Cố đô. Hiện Lê Thế Quang đang là sinh viên năm thứ nhất, Trường Đại học Y Hà Nội.

Gặp Lê Thế Quang vào những ngày giáp Tết, khi mùa Xuân đang về, nhận thấy sự hân hoan, rạng rỡ với niềm hạnh phúc đạt được năm 2023 và nhiều kỳ vọng trong năm mới 2024 của chàng tân sinh viên Trường Đại học Y khoa. Lê Thế Quang chia sẻ: Em đang học tập những năm tháng đầu tiên của thời sinh viên, nên cũng có nhiều bỡ ngỡ, khó khăn. Em phấn đấu sẽ giữ được ngọn lửa học tập, tiếp tục nỗ lực và tự tin hoàn thành thật tốt những mục tiêu, ước mơ của mình, góp công sức xây dựng quê hương, đất nước ngày càng phát triển.

Sinh ra và lớn lên tại vùng đất Cố đô Hoa Lư hiếu học và được bố mẹ tạo điều kiện học tập tốt nhất, đặc biệt được học tại ngôi trường THPT chuyên Lương Văn Tụy, đã giúp Lê Thế Quang có cơ hội phát triển năng lực học tập. Yêu thích môn Sinh học, cùng với thái độ học tập nghiêm túc, Lê Thế Quang đã gặt hái được bằng vàng thành tích đáng nể: 3 năm THPT, em luôn đạt giải nhất kỳ thi chọn HSG cấp trường; giải nhất kỳ thi chọn HSG khu vực Hà Nam Ninh; giải nhất kỳ thi chọn HSG khu vực Duyên Hải. Đặc biệt, lớp 11, em đạt giải ba quốc gia và lớp 12 đạt giải nhất kỳ thi chọn HSG THPT quốc gia, được tham gia vòng dự tuyển thi chọn đội tuyển thi Olympic quốc tế môn Sinh học.

Để tiếp tục phát huy năng lực, sở trường, với kết quả đạt được là giải nhất quốc gia môn Sinh học, Lê Thế

Quang đã hiện thực hóa ước mơ trở thành người bác sĩ trong tương lai. Lê Thế Quang chia sẻ: Em chọn Trường Đại học Y Hà Nội để theo học, bởi đây là ngôi trường đào tạo nguồn nhân lực y tế chất lượng cao của cả nước. Một lý do nữa để em chọn ngôi trường này, là em muốn thử thách bản thân mình, đặt mình vào một môi trường học tập được đánh giá là có chương trình học dài và khá nặng, từ đó thêm động lực và cơ hội rèn luyện, khám phá và phát triển bản thân.

Được tuyển thẳng vào trường Đại học top đầu, cộng với sự năng động của bản thân, Lê Thế Quang được bình bầu là Bí thư Chi đoàn, mang trọng trách là cán bộ của lớp. Được các bạn tin tưởng, kỳ vọng, nên bản thân Quang càng phải nghiêm túc hơn trong các phong trào học tập và các hoạt động của lớp, của trường. "Hầu hết thời gian trong tuần, em đều dành cho việc học, đến giảng đường nghe các thầy cô giảng, sau đó về đọc thêm tài liệu để hiểu bài và mở rộng kiến thức. Sau những giờ học căng thẳng, em tham gia các CLB, các đề tài của trường, cùng thảo luận, trao đổi với các anh chị và các bạn, học thêm cách làm việc nhóm, cách ứng xử tình huống và sự tự tin. Em có nhiều dự định trong tương lai, nhưng điều quan trọng nhất là hoàn thành thật tốt chương trình học tập của mình và phát triển thêm những kĩ năng mềm cho bản thân. Đích đến

Lê Thế Quang cùng bố khi được trao giải thưởng Quý Khuyến học, khuyến tài Đinh Bộ Lĩnh năm học 2022-2023.

Lê Thế Quang phát biểu nhiệm chức Bí thư chi đoàn lớp Y1YK4, Trường Đại học Y Hà Nội.

mà em phấn đấu là trở thành một bác sĩ giỏi, yêu nghề, tận tâm với người bệnh, nên từ bây giờ, em cần tích lũy kiến thức vững chắc cho bản thân mình..."-Lê Thế Quang chia sẻ.

Tự hào về cậu con trai ngoan ngoãn, học giỏi, ông Lê Trọng Vượng, bố em Quang chia sẻ: Vợ chồng tôi đều là lao động tự do, thời trẻ không có cơ hội được học đại học. Vì vậy, chúng tôi luôn tạo điều kiện và mong cho con được học tập, phát triển hơn bố mẹ. Hiểu được niềm mong mỏi và những vất vả của bố mẹ, cháu Quang luôn cố gắng, tự giác trong học tập. Khi cháu được tuyển thẳng vào Trường Đại học Y Hà Nội, gia đình tôi

rất vui và hạnh phúc. Mặc dù cháu Quang đã trúng tuyển vào trường đại học mà cháu mơ ước, nhưng chúng tôi vẫn nhắc nhở con rằng, đó chỉ là bước khởi đầu cho một hành trình mới, vẫn còn rất nhiều khó khăn, thử thách đang chờ đợi ở phía trước. Gia đình sẽ luôn là chỗ dựa vững chắc để cháu tiếp tục nỗ lực học tập, rèn luyện, phấn đấu trở thành một thầy thuốc giỏi, đóng góp cho sự phát triển của ngành Y tế.

Cô giáo Vũ Thị Lý, giáo viên chủ nhiệm và phụ trách đội tuyển quốc gia môn Sinh học năm học 2022-2023, Trường THPT chuyên Lương Văn Tụy cho biết: Em Lê Thế Quang là một học trò chăm

chỉ, nghiêm túc và có sự tập trung cao trong học tập. Em luôn đặt ra mục tiêu cho mình và quyết tâm thực hiện bằng được. Em cũng rất chu đáo, tinh cảm, luôn biết đặt vị trí của mình để suy nghĩ cho người khác, vì vậy em được các bạn và thầy cô giáo quý mến. Lên đại học, em đã lựa chọn ngành y để tiếp tục theo đuổi ước mơ của mình. Bằng năng lực và sự quyết tâm, tôi tin rằng Quang sẽ phát huy tốt thế mạnh bản thân và gặt hái được nhiều thành công hơn nữa.

Với thành tích xuất sắc đạt được, Lê Thế Quang trở thành tấm gương sáng của trường, với các thế hệ học sinh và niềm tự hào của thầy cô, gia đình. Chia sẻ về mong muốn, dự định trong tương lai, Lê Thế Quang cho biết, thành tích đạt được của em phần nào tạo động lực cho các em khóa sau Trường THPT chuyên Lương Văn Tụy nỗ lực, cố gắng. Với em, đó là một thành tích đáng trân trọng nhưng chưa phải là đỉnh của vinh quang, nên bản thân em vẫn phải tiếp tục nỗ lực nhiều hơn nữa cho tương lai phía trước. Mong muốn sau này khi trưởng thành, em sẽ có những đóng góp công sức, trí tuệ của mình cho sự phát triển, thành công của quê hương Ninh Bình.

CA SỸ OPERA NINH ĐỨC HOÀNG LONG Người Ninh Bình danh tiếng ở HUNGARY

ĐỨC BÁ

Ninh Đức Hoàng Long, sinh năm 1991, là người con của quê hương Ninh Bình. Long xuất thân là một du học sinh theo diện học bổng của Chính phủ Việt Nam-Hungary khi đang là sinh viên âm nhạc. Anh trở nên nổi tiếng khi giành giải nhất cuộc thi Thanh nhạc quốc tế Simandy Jozsef lần thứ 9 (năm 2016) và lần thứ 10 (năm 2018); giải nhất cuộc thi Operett quốc tế tại Slovakia tháng 5/2019 và hiện anh đang làm việc tại Nhà hát Opera quốc gia Hungary.

Những năm đầu tới Hungary, đất nước hoàn toàn xa lạ, anh đã khá khó khăn khi phải làm quen với ngôn ngữ, văn hóa của người bản địa. Tuy nhiên, bằng niềm đam mê, với kế hoạch học tập khoa học và sự tiếp thu có chọn lọc, qua ba học kỳ tại Học viện Âm nhạc Liszt Ferenc, Hoàng Long luôn đạt kết quả học tập đứng đầu lớp, đặc biệt là ở chuyên ngành Thanh nhạc. Năm 2017, Hoàng Long tốt nghiệp xuất sắc hệ Cử nhân; là một trong 3 thí sinh trúng tuyển và tiếp tục theo học hệ Thạc sĩ biểu diễn Opera tại Học viện Liszt. Năm 2020, anh đã hoàn thành xuất sắc khóa học.

Long tình cờ nổi tiếng khi hát bản "Hazám hazám" (Tổ quốc tôi) lần đầu tiên tại Viện Balassi. Từ đó anh trở thành ca sĩ nổi tiếng được nhiều kênh truyền hình săn đón. Danh tiếng của chàng ca sĩ quê Ninh Bình càng vang xa khi anh giành các giải thưởng danh giá: Giải nhất cuộc thi Thanh nhạc quốc tế Simandy Jozsef lần thứ 9 (năm 2016) và lần thứ 10 (năm 2018); Giải nhất cuộc thi Operett quốc tế tại Slovakia tháng 5/2019...

Sau khi đã đạt được nhiều thành tựu trên con đường âm nhạc, Long được mời về làm việc tại Nhà hát Opera quốc gia Hungary, đồng thời anh được tham gia biểu diễn tại nhiều chương trình hòa

nhạc tại Hungary và châu Âu trong các sự kiện lớn. Vào đầu tháng 9/2018, Long từng vinh dự là ca sĩ được mời biểu diễn chào mừng trong chuyến thăm Hungary của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng. Vào tháng 10/2018, anh là một trong số rất hiếm hoi người nước ngoài được Tổng thống Hungary đặc cách cấp quốc tịch.

Khi đã thành danh, Ninh Đức Hoàng Long đã nhiều lần về nước biểu diễn trong các dịp ngày lễ lớn của đất nước, như: Quốc khánh, Tết âm lịch... Nghệ sĩ trẻ cũng trở nên nổi tiếng ở trong nước khi nằm trong danh sách Under 30 năm 2020 do Tạp chí Forbes Việt Nam bình chọn: Gương mặt trẻ Việt Nam triển vọng năm 2016 và năm 2020; Gương mặt tiêu biểu của Cộng đồng Việt Nam tại Hungary...

Điều khiến Ninh Đức Hoàng Long được mến mộ tại Hungary không đơn thuần chỉ vì Long có giọng hát tốt, thường xuyên xuất hiện tại các sự kiện văn hóa lớn bên cạnh các nghệ sĩ Opera nổi tiếng, mà ở mỗi vai diễn, Long đã thể hiện bản nhạc bằng cả trái tim mình. Điều đó đã chạm đến cảm xúc của những người hâm mộ Hungary-lớp khán giả nổi tiếng khó tính và có hiểu biết nghệ thuật tương đối cao.

Hungary là đất nước cổ

kinh, có bề dày truyền thống văn hóa, lịch sử, nghệ thuật. Những người nước ngoài nếu muốn chinh phục được tầng lớp khán giả tinh hoa của quốc gia sở tại này không phải dễ dàng. Với nền tảng văn hóa của một người xuất thân trong một gia đình có nhiều người hoạt động trong lĩnh vực văn học nghệ thuật, sẵn có trong mình tình yêu với các giá trị văn hóa truyền thống, chàng nghệ sĩ trẻ Ninh Đức Hoàng Long mới có cơ hội chinh phục được người nghe và xem trên đất nước Hungary.

Hiện tại, Ninh Đức Hoàng Long đã lập gia đình và định cư tại Hungary. Theo thời

gian, danh tiếng và uy tín nghệ thuật của anh ngày càng lớn, hoạt động biểu diễn của anh cũng không còn bó hẹp tại Hungary mà mở rộng ra khắp châu Âu. Dù lịch biểu diễn bận rộn, mỗi năm, Ninh Đức Hoàng Long vẫn dành thời gian về Việt Nam và có những hoạt động nghệ thuật trong nước.

Bằng tình yêu với quê hương, Long luôn tâm niệm, sứ mệnh của người nghệ sĩ là phải không ngừng cống hiến, cho dù mình ở đâu, tuy nhiên, nếu như mình đã có được danh tiếng trong hoạt động nghệ thuật tại Hungary thì sẽ có nhiều điều kiện hơn để có thể kết nối, giúp đỡ các nghệ

sĩ trong nước, nhất là những người có ý tưởng đưa nền nghệ thuật của quê hương, đất nước giới thiệu đến bạn bè quốc tế.

Câu chuyện của Ninh Đức Hoàng Long không chỉ có ý nghĩa truyền cảm hứng cho những người trẻ muốn đi đến thành công bằng lao động, mà sâu xa hơn, bản thân sự thành danh của Long có ý nghĩa như là một "sứ giả văn hóa", mang hình ảnh của đất nước, con người Việt Nam đến với bạn bè quốc tế, gieo vào mảnh đất phương xa những hạt mầm tin yêu, mến mộ các giá trị văn hóa truyền thống của người Việt Nam.

Ninh Đức Hoàng Long trong 1 buổi biểu diễn tại Hungary (ảnh gia đình cung cấp).

Vững vàng TRƯỜNG SA

Bài, ảnh: NGUYỄN LỰU

Hành trình vượt hàng trăm hải lý trên biển Đông, đến với Trường Sa, chứng kiến sự tươi đẹp, vững mạnh, căng tràn sức sống nơi biển đảo thiêng liêng của Tổ quốc, chúng tôi thực sự tự hào và trân trọng, biết ơn bao thế hệ cha ông cũng như mỗi cán bộ, chiến sỹ, người dân sinh sống trên đảo, đã không tiếc máu xương, tuổi trẻ, công sức để xác lập, quản lý, bảo vệ, xây dựng Trường Sa như ngày hôm nay.

Một Trường Sa khang trang, vững chãi

Đầu năm 2023, lần đầu tiên tôi được ra thăm huyện đảo Trường Sa (tỉnh Khánh Hòa). Mặc dù đã được nghe kể, được đọc rất nhiều bài báo về quần đảo đặc biệt này, biết rằng Trường Sa hôm nay không còn trở trọi, khó khăn như nhiều năm trước, nhưng lúc đặt chân lên các đảo, tôi vẫn không khỏi ngỡ ngàng khi thấy hệ thống cơ sở hạ tầng ở đây không hề thua kém đất liền.

Điển hình như ở đảo Song Tử Tây, đảo Sinh Tồn, nhà ở, trường học, bệnh xá, các thiết chế văn hóa đã được đầu tư xây dựng khang trang, hiện đại. Các tuyến giao thông trên đảo đều được cứng hóa, hai bên là những hàng cây xanh thẳng tắp. Cùng với đó là hệ thống điện năng lượng mặt trời, điện gió được đặt khắp nơi trên đảo, cơ bản đáp ứng nhu cầu sử dụng điện năng của quân và dân nơi đây. Về nguồn nước sinh hoạt, ngoài các giếng nước ngọt, trên đảo còn có máy lọc nước biển thành nước ngọt chạy bằng năng lượng mặt trời và hàng chục bể lớn chứa nước mưa để quân, dân dùng dần...

Được biết, nhờ sự quan tâm của Đảng, Nhà nước, quân đội và chính quyền địa phương, huyện Trường Sa đã được đầu tư xây dựng nhiều công trình động lực, trọng điểm. Trong lĩnh vực giáo dục, 3 trường tiểu học tại thị trấn Trường Sa, xã Song Tử Tây, xã Sinh Tồn đủ điều kiện giảng dạy cho học sinh từ mẫu giáo đến lớp 5. Về y tế, huyện đảo có 8 bệnh xá và 1 trung tâm y tế với đầy đủ nhân lực, trang thiết bị, máy móc hiện đại; có thể giải quyết những ca bệnh cho quân và dân của huyện, cũng như ngư dân gặp nạn trên biển. Bên cạnh đó, Trường Sa có các âu tàu, làng chài, trung tâm dịch vụ hậu cần nghề cá, đủ sức cho các tàu có trọng tải từ 1.000 đến 2.000 tấn ra vào, neo đậu, tránh bão; cung cấp nhiên liệu, lương thực, thực phẩm với giá như ở trong đất liền nên tiết kiệm được nhiều chi phí cho ngư dân. Ngoài ra, các công trình văn hóa, tâm linh, như: Nhà tưởng niệm Bác Hồ, Nhà truyền thống Trường Sa, Công viên Đại tướng Võ Nguyên Giáp, các ngôi chùa... giúp Trường Sa ngày càng gần

hơn với đất liền.

Điều khiến tôi ấn tượng hơn cả là giữa biển khơi sóng gió, từ bàn tay, công sức của cán bộ, chiến sỹ, các đảo của quần đảo Trường Sa đều phủ kín một màu xanh. Thượng tá Trần Văn Hùng, Chính trị viên đảo Song Tử Tây chia sẻ: Nền cát mặn, thêm san hô và khí hậu khắc nghiệt, những ngày sóng to, gió lớn, hơi nước mặn tràn qua đảo, phủ khắp bề mặt đất, trên lá và thân cây. Vì vậy, để có một cây xanh tươi tốt, tỏa bóng mát trên đảo không phải là việc dễ dàng. Tuy nhiên, dù khó khăn nhưng chúng tôi xác định, xanh hóa đảo vừa là yêu cầu khách quan vừa là nhiệm vụ. Đơn vị luôn gắn trách nhiệm của từng cá nhân trong hoạt động chăm sóc vườn rau, bảo vệ cây. Nhờ đó những vườn rau xanh, những hàng bàng vuông, phong ba,... cứ thế phát triển dần.

Không chỉ ở các đảo nổi, đến cả các đảo chìm như Cô Lin, Đá Tây, Đá Nam... cũng có những cây bàng vuông, những vườn rau cải, rau muống, giàn bí, mướp ra hoa rực rỡ, sai trĩu quả; thậm chí ở đây cán bộ, chiến sỹ trồng được cả hoa lan, hoa sen. Ngoài giúp bữa ăn hàng ngày có thêm rau xanh, việc trồng cây còn tạo cảnh quan đẹp, điều hòa khí hậu, ngọt hóa đất đai, tạo bóng mát, che, chắn gió, bão; góp phần trực tiếp vào khả năng phòng thủ chiến đấu của quân, dân trên các đảo.

Chiến sỹ Trường Sa, hát tiếp bài ca

Chúng tôi đến Cô Lin - một trong những đảo chìm gian khó nhất. Đảo có cấu trúc cơ bản là các bãi đá ngầm và san hô, khi triều lên, không còn gì ngoài tòa nhà đứng trọi giữa đại dương mênh mông... Tận mắt chúng kiến mới thấm nỗi gian nan, vất vả tại nơi đây sóng ngọn gió này, song chúng tôi lại cảm nhận rõ sự rắn rỏi, cương quyết trong ánh mắt của những người lính biển.

Tại đây, tôi may mắn gặp được

Cán bộ, chiến sỹ đảo Song Tử Tây tuần tra canh gác biển.

Thượng úy Nguyễn Văn Phi, quê ở xã Yên Tử, huyện Yên Mô (Ninh Bình). Với gương mặt dạn dày sương gió, nụ cười hiền, Thượng úy Phi say sưa kể về con đường binh nghiệp mà anh đã chọn. Anh tâm sự, dù gia đình không có truyền thống binh nghiệp, nhưng ngay từ khi ngồi trên ghế nhà trường, anh đã quyết đi theo con đường này. Đôi chân anh đã đi qua các đảo: Đá Lớn, Đá Lát, Đá Tây và Tiên Nữ - đảo tiền tiêu, xa đất liền nhất.

Về hào hứng của anh Phi bỗng trùng xuống khi tôi hỏi thăm đến gia đình. Gương mặt rần rỏi, cương nghị của người lính đảo lâu năm không giấu được sự xúc động. Anh cho biết: Từ khi nhập ngũ (năm 2008) đến nay, chưa năm nào anh sắp xếp được về Ninh Bình ăn Tết. Buồn nhất là đầu năm 2021, khi anh vừa lên tàu ra đảo làm nhiệm vụ thì ở nhà báo tin bố mất, anh không có cách nào về được. Nén niềm riêng vì nhiệm vụ chung, sau khi hoàn thành thời gian công tác tại đảo, Tết năm nay, khi được nghỉ phép, anh dự định sẽ tranh thủ về nhà làm tròn trách

nhiệm của một người con.

Thiếu tá Nguyễn Xuân Duy, Chỉ huy trưởng đảo Cô Lin cho biết: Đảo Cô Lin cách đảo Gạc Ma chưa đến 2 hải lý. Nằm ở vị trí trọng yếu nên cán bộ, chiến sỹ hầu như không biết đến ngày nghỉ và luôn ở trong trạng thái sẵn sàng chiến đấu. Các hoạt động trên biển đều được ghi nhận, theo dõi và báo cáo để có phương án xử lý kịp thời và chuẩn xác. Nhiệm vụ nặng nề nhưng vượt lên trên khó khăn, những người lính Hải quân chúng tôi luôn xác định một tấc đất, một sải biển, một mét san hô cũng phải bảo vệ bằng được, tuyệt đối không để Tổ quốc bị động, bất ngờ từ hướng biển.

Bên cạnh những người đã dành hết tuổi thanh xuân cho cuộc đời binh nghiệp, trên chuyến tàu ra Trường Sa, chúng tôi còn gặp những chàng trai đang độ tuổi đôi mươi, tràn đầy sức sống và niềm tự hào khi được thực hiện nhiệm vụ trên các điểm đảo. Họ một lòng đi theo tiếng gọi của Tổ quốc, không phân biệt tôn giáo, dân tộc, vùng miền. Nguyễn Hoàng Nhật Phương, chiến sỹ quê Bình Thuận xúc động nói: Mỗi tấc đất, ngọn sóng hôm nay là mồ hôi, xương máu của cha ông ta đã dày công xây dựng và bảo vệ. Thế hệ trẻ chúng em có nghĩa vụ bảo vệ nó.

Nghe tâm sự của những người lính trẻ, tôi bỗng nhớ bài hát Băng khuâng Trường Sa: "Tuổi hai mươi chưa từng hò hẹn/Trong đêm mơ vẫn gọi mẹ ơi". Trong giây phút thoáng qua, tôi đã so sánh với đủ đầy của những người trẻ cũng độ tuổi đôi mươi đang sống ở đất liền. Có lẽ, mỗi chúng ta, ít nhất nên một lần ra với Trường Sa, để định nghĩa rõ nét về tình yêu với Tổ quốc, để biết mình cần phải sống và làm việc sao cho xứng đáng với sự hy sinh của những người lính đang ngày đêm canh giữ biển, đảo quê hương, cho chúng ta có cuộc sống hòa bình và tốt đẹp, yên bình như thế.

Phát triển công dân số ĐỂ HÌNH THÀNH XÃ HỘI SỐ

Với sự phát triển của xã hội, ngày càng có nhiều người sử dụng công nghệ thông tin trong giao tiếp, tham gia vào các hoạt động xã hội, sản xuất, kinh doanh... trên nền tảng kỹ thuật số, góp phần nâng cao chất lượng cuộc sống. Một thế hệ công dân số đang dần hình thành để phù hợp với sự phát triển của thời đại kinh tế số, xã hội số.

Chị Nguyễn Thị Lệ Thanh (bên phải) và nhân viên kiểm tra thông tin sản phẩm qua máy quét mã vạch.

Khởi nghiệp với sản phẩm thịt chưng mắm tép, chị Nguyễn Thị Lệ Thanh, xã Ninh Nhất (thành phố Ninh Bình) cho rằng, việc giới thiệu, quảng bá sản phẩm trên các nền tảng số có vai trò vô cùng quan trọng. “Từ sau dịch COVID-19, mô hình kinh doanh online nở rộ, chủ thể kinh doanh nếu không bắt kịp xu hướng này sẽ khó có thể tồn tại. Hiện sản phẩm của chúng tôi được đưa lên các sàn thương mại điện tử như Shopee, Tiktokshop... cũng như xuất hiện trong các phiên livestream sản phẩm OCOP. Khoảng 80% doanh số đến từ việc mua bán trực tuyến. Tại cửa hàng trưng bày sản phẩm, chúng tôi quản lý doanh thu qua phần mềm bán hàng KiotViet, cung cấp mã quét QR để khách thanh

toán”-chị Thanh cho biết. Không chỉ chị Lệ Thanh, nhiều cơ sở sản xuất, kinh doanh cũng đẩy mạnh việc đưa sản phẩm lên các sàn thương mại điện tử, tích cực quảng bá hình ảnh, thương hiệu thông qua các nền tảng mạng xã hội phổ biến. Từ đó, việc tiếp cận khách hàng trở nên đa dạng và rộng mở hơn, doanh thu vì thế cũng được cải thiện đáng kể. Giao dịch thanh toán điện tử đang ngày càng trở nên quen thuộc, len lỏi vào đời sống người dân từ thành thị đến nông thôn. Đây chính là một trong những bước tiến lớn để bắt nhịp với xu thế thời đại số. Bà Phạm Thị Na, tiểu thương buôn bán hoa quả tại chợ Vệ (xã Khánh Cư, huyện Yên Khánh) cho biết: “Thời gian đầu khi thực

Bài, ảnh: HỒNG MINH

hiện thanh toán qua tài khoản, tôi khá lúng túng. Nhưng giờ quen rồi lại thấy thích, vì giao dịch điện tử rất thuận tiện. Nhập hàng, bán hàng, ship hàng... đều thanh toán qua chuyển khoản, tôi đỡ mất công đi lại, không cần phải gặp mặt trực tiếp vẫn bán được hàng. Nhiều khi khách quen đến mua hàng, không thấy chủ ở đó chỉ cần gọi điện hỏi giá, tự cân, tự chuyển khoản theo mã QR đặt tại quầy”.

Hiện nay, nhiều cửa hàng thời trang, tạp hóa, quán cafe, trung tâm thương mại trên địa bàn tỉnh đã thực hiện thanh toán qua tài khoản ngân hàng, máy POS, hoặc ví điện tử như MoMo, ZaloPay, VNPAY... Chị Phạm Khánh Huyền, phường Thanh Bình (thành phố Ninh Bình) cho biết: “Hầu như tôi trao đổi công việc, liên lạc với bạn bè qua các ứng dụng như Zalo, Facebook, mua sắm trên mạng vì đa dạng mẫu mã, nhiều chương trình giảm giá. Gần 3 năm nay, việc lựa chọn các hình thức thanh toán điện tử đã trở thành thói quen của tôi. Đi đâu hay đang làm việc gì, không cần mang tiền mặt hay đến tận nơi, chỉ với điện thoại di động, tôi đã có thể thanh toán mọi khoản tiền như điện, nước, học phí hay mua sắm, giao dịch khác”.

Nằm trong nhóm tiện ích phục vụ phát triển công dân số, tài khoản định danh điện tử (ĐDDT) là tiện ích cần thiết mà người dân phải có ngoài căn cước công dân (CCCD). Khác với CCCD, tài khoản ĐDDT sẽ được xác thực thông tin trên môi trường điện tử. Người dân có thể thay thế CCCD và các loại giấy tờ khác bằng tích hợp hiển thị trên ứng dụng VNeID. Từ đó,

Thanh toán qua app ngày càng phổ biến tại các siêu thị.

hạn chế tối đa giấy tờ phải mang theo khi thực hiện giao dịch hành chính.

Ông Vũ Quốc Tuấn, phường Nam Bình (thành phố Ninh Bình) chia sẻ: “Trước đây, khi đi có việc, tôi luôn phải mang theo nhiều giấy tờ, nếu lỡ quên hoặc làm rơi thì phải làm lại rất mất thời gian. Giờ thì chỉ cần một chiếc điện thoại thông minh được cài đặt, kích hoạt VNeID và tích hợp các thông tin vào tài khoản là thay thế thẻ căn cước cùng các giấy tờ cá nhân khác, như giấy phép lái xe, giấy đăng ký xe, bảo hiểm y tế...”

Theo thống kê từ Sở Thông tin và Truyền thông, tính đến hết tháng 12/2023, tỷ lệ người dân trong tỉnh có Hồ sơ sức khỏe điện tử đạt 90%; tỷ lệ người dân trưởng thành có điện thoại thông minh đạt khoảng 89,1%; tỷ lệ hộ gia đình có kết nối Internet đạt 90%. Toàn tỉnh thu nhận 685.185 tài khoản, kích hoạt 524.480 tài khoản định danh điện tử, vượt chỉ tiêu Bộ Thông tin và Truyền thông giao (116,8%). Người dân

trong tỉnh bước đầu đã làm quen với khái niệm chuyển đổi số, từng bước cài đặt và sử dụng dịch vụ số phục vụ cho nhu cầu thiết yếu như y tế, giáo dục, chính sách xã hội, phòng chống dịch, đẩy mạnh thanh toán không dùng tiền mặt, tham gia sàn thương mại điện tử... nhằm phục vụ công việc và cuộc sống.

Trong thời đại 4.0, công dân số được xem là yếu tố nền tảng cho sự phát triển xã hội số, đồng thời quyết định sự thành công của hành trình chuyển đổi số. Dù còn những bất cập, khó khăn, song với sự nỗ lực của cấp ủy, chính quyền trong triển khai các nhóm tiện ích nhằm mục tiêu hình thành công dân số, đặc biệt là sự tích cực vào cuộc, chủ động của người dân, Ninh Bình ngày càng có nhiều công dân số có kỹ năng sử dụng công nghệ thông tin trong giao tiếp, tham gia vào các hoạt động xã hội, kinh doanh... trên nền tảng kỹ thuật số, góp phần nâng cao chất lượng cuộc sống.

Chắc tay súng

mùa Xuân

Bài, ảnh: TRẦN DŨNG-HỒNG NAM

Những ngày giáp Tết Nguyên đán Giáp Thìn 2024, đến các cơ quan, đơn vị trực thuộc Bộ Chỉ huy quân sự (CHQS) tỉnh, đều bắt gặp sự hối hả, bận rộn của cán bộ, chiến sĩ. Tất cả đang tranh thủ thời gian để triển khai các nhiệm vụ đầu năm, nhất là chuẩn bị mọi điều kiện cần thiết cho cán bộ, chiến sĩ đón Tết tươi vui, lành mạnh và an toàn.

Khác biệt so với không khí hân hoan, tấp nập của mọi người, mọi nhà đang chuẩn bị mua sắm, dọn dẹp, trang hoàng nhà cửa để đón Tết sum vầy, ở Đại đội Thiết giáp, Phòng Tham mưu, Bộ CHQS tỉnh, cán bộ, chiến sĩ vẫn miệt mài luyện tập các phương án sẵn sàng chiến đấu. Dù những nội dung huấn luyện được thực hiện tuân thủ theo kế hoạch đã đề ra, nhưng ai cũng nỗ lực để thuần thục nhất từng yếu lĩnh, động tác, phối hợp nhịp nhàng, xử trí hiệu quả các tình huống, đảm bảo không để bị động, bất ngờ.

Tâm sự với chúng tôi, Thiếu tá Nguyễn Minh Hải, Đại đội trưởng Đại đội Thiết giáp cho biết: Vui Xuân mới nhưng không quên nhiệm vụ, cán bộ, chiến sĩ chúng tôi luôn đoàn kết, chủ động khắc phục khó khăn, nêu cao tinh thần cảnh giác và trong bất kỳ hoàn cảnh nào, chúng tôi cũng quyết

Đón Xuân Giáp Thìn 2024, các cơ quan, đơn vị thuộc Bộ CHQS tỉnh tăng cường tổ chức luyện tập các phương án sẵn sàng chiến đấu với tinh thần “Vui Xuân, đón Tết, sẵn sàng chiến đấu cao”. Gác lại những niềm vui dung dị ngày Tết bên gia đình, từng cán bộ, chiến sĩ đều nỗ lực hoàn thành tốt nhiệm vụ, đảm bảo bình yên để Nhân dân yên tâm vui Xuân, đón Tết đầm ấm.

Cán bộ, chiến sĩ Đại đội Pháo phòng không Phương Định luôn trực sẵn sàng chiến đấu dịp Tết Nguyên đán Giáp Thìn 2024.

tâm hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao. Tết này, đơn vị thực hiện tinh thần đón Tết vui tươi, lành mạnh, an toàn, tiết kiệm và sẵn sàng chiến đấu cao...

Cùng đón Tết xa gia đình, cán bộ, chiến sĩ Đại đội pháo phòng không Phương Định vẫn tập trung cao độ quan sát canh gác giữ bầu trời. Chia sẻ với chúng tôi,

Đại đội trưởng Đặng Văn Nguyên cho biết: Tôi bảo đã hơn chục năm đón giao thừa xa nhà nhiều người không tin, bởi lẽ đường từ đơn vị đến nhà tôi chỉ đi bộ chừng năm phút là đến. Những ngày lễ, Tết, đơn vị luôn duy trì trực 100% quân số, chúng tôi luôn nêu cao ý thức trách nhiệm sẵn sàng trực và thực hiện mọi nhiệm vụ dù ở bất kỳ thời điểm nào. Mọi người trong gia đình đã quen với việc tôi đón Tết ở đơn vị, luôn động viên, chúc tôi một năm mới hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ, xứng đáng với niềm tin của Đảng, Nhà nước, Quân đội và Nhân dân giao phó. Anh Nguyên cho biết thêm: Nhiệm vụ canh trời với những chiến sĩ dẫn quân ở Đại đội diễn ra ngày qua ngày, tháng qua tháng, nhiều khi mãi miết khi ngoảnh lại đã thấy hoa đào nở thắm. Một năm trôi qua thật nhanh, mọi người trong đơn vị đều đón Xuân bằng những nụ cười rạng rỡ, bởi với chúng tôi, Xuân chỉ vui khi hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ trong năm.

Xác định công tác thông

tin liên lạc là nhiệm vụ rất quan trọng, Trung đội Thông tin, Phòng Tham mưu luôn quán triệt nghiêm túc các chỉ thị, mệnh lệnh, kế hoạch của cấp trên về bảo đảm thông tin liên lạc cũng như huấn luyện đúng kế hoạch. Đại úy Hoàng Quốc Bảo, Trung đội trưởng Trung đội Thông tin chia sẻ: Tết Nguyên đán 2024, Trung đội phát huy cao nhất tinh thần đoàn kết, đồng tâm, thực hiện tốt nhiệm vụ đảm bảo, duy trì thông tin liên lạc ngày-đêm từ Bộ CHQS tỉnh đến cấp trên, Ban CHQS các huyện, thành phố và các đơn vị, phục vụ nhiệm vụ sẵn sàng chiến đấu, không để sai sót. Ngay sau kỳ nghỉ Tết, đơn vị sẽ tập trung vào chuẩn bị cơ sở vật chất phục vụ huấn luyện đầu năm, cũng như thực hiện tốt các phong trào thi đua nhằm hoàn thành tốt nhất nhiệm vụ “giữ mạch máu thông tin”.

Qua tìm hiểu, chúng tôi được biết, bên cạnh nhiệm vụ huấn luyện, sẵn sàng chiến đấu, Bộ CHQS tỉnh cũng đặc biệt quan tâm,

chăm lo đến đời sống vật chất, tinh thần để cán bộ, chiến sĩ LLVT tỉnh được đón Tết vui tươi, đầm ấm. Bộ CHQS tỉnh đã chỉ đạo các cơ quan, đơn vị xây dựng kế hoạch chi tiết cho những hoạt động mừng Đảng, mừng Xuân như: Thi gói, nấu bánh chưng; bày cỗ Tết; trang trí bàn thờ Tổ quốc; hội thi báo tường... Đặc biệt, vào đêm giao thừa, các cơ quan, đơn vị sẵn sàng tổ chức đón tiếp cấp ủy, chính quyền địa phương nơi đơn vị đóng quân đến chúc Tết; đồng thời tổ chức các hoạt động văn hóa, văn nghệ, hái hoa dân chủ, trò chơi dân gian...

Với phương châm “Vui xuân mới không quên nhiệm vụ”, Đại tá Đinh Công Thanh, Chỉ huy trưởng Bộ CHQS tỉnh cho biết: Đảng ủy, Bộ CHQS tỉnh quán triệt, triển khai cho các cơ quan, đơn vị duy trì nghiêm nền nếp, chế độ trực sẵn sàng chiến đấu; tổ chức canh gác, tuần tra bảo vệ an toàn cho cơ quan, đơn vị và bảo đảm trật tự an toàn xã hội trên địa bàn đóng quân trong dịp Tết. Đặc biệt, quan tâm làm tốt công tác tư tưởng, giáo dục chính trị, do đó, 100% cán bộ, chiến sĩ luôn yên tâm công tác, xác định tốt mọi nhiệm vụ, sẵn sàng cơ động khi có tình huống xảy ra.

Một mùa Xuân nữa lại đến, thực hiện nhiệm vụ được giao, không có nhiều thời gian sum họp cùng gia đình trong những ngày Tết cổ truyền, nhưng mỗi người lính đất Cố đô đều nhận thấy đó là niềm vinh dự, tự hào và cũng là trách nhiệm cao cả của mình. Với họ, Tết vui nhưng không quên nhiệm vụ, xa nhà nhưng có một mái ấm khác, mái ấm xây lên từ tình đồng chí, đồng đội, tình quân dân cá nước bên chặt. Mỗi người lính tâm nguyện cùng góp sức giữ vững ổn định chính trị, trật tự an toàn xã hội trong mọi thời điểm, để người dân được đón Tết, vui Xuân đầm ấm, trọn vẹn.

Đại đội Thiết giáp, Bộ Chỉ huy Quân sự tỉnh luyện tập sẵn sàng chiến đấu.

Cuộc chiến thầm lặng

TRÊN KHÔNG GIAN MẠNG

Với tinh thần “Thức cho dân ngủ, gác cho dân vui chơi”, không quản ngày đêm, lực lượng Công an Ninh Bình vẫn miệt mài bám sát địa bàn, đặc biệt là quản lý chặt chẽ không gian mạng, nhằm phát hiện, xử lý kịp thời các hành vi vi phạm, góp phần giữ vững an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, bảo đảm cuộc sống và bình yên cho Nhân dân.

Bài, ảnh: KIỀU AN

Xử lý, bóc gỡ các thông tin giả, sai sự thật, xấu độc

Theo thông tin từ Công an tỉnh, hiện nay, các thế lực thù địch, phản động đang lợi dụng triệt để không gian mạng để tuyên truyền những thông tin xấu, độc nhằm chống phá Đảng, Nhà nước. Bên cạnh đó, một số đối tượng phát tán thông tin giả, sai sự thật, phản cảm làm ảnh hưởng đến an ninh trật tự (ANTT). Trước tình hình đó, Công an tỉnh, nòng cốt là Phòng An ninh chính trị nội bộ, Phòng An ninh mạng và Phòng chống tội phạm (PCTP) sử dụng công nghệ cao đã tích cực tham mưu với Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy hàng tháng định hướng thông tin tuyên truyền cho các cơ quan, đơn vị, địa phương trên địa bàn. Đồng thời, tham mưu với Sở Thông tin và Truyền thông tăng cường công tác quản lý Nhà nước, đảm bảo ANTT trên lĩnh vực thông tin và truyền thông; qua đó, huy động cả hệ thống chính trị tham gia công tác đấu tranh chống tin giả, tin sai sự thật, phản bác, đẩy lùi các thông tin, quan điểm sai trái, thù địch, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng..., góp phần giữ vững an ninh văn hóa tư tưởng, thông tin truyền thông. Cùng với đó, chủ động bố trí lực lượng thường xuyên bám sát địa bàn, theo dõi chặt chẽ không gian mạng, kịp thời phát hiện, xử lý các hành vi vi phạm về an ninh thông tin truyền thông và phối hợp tuyên truyền sâu rộng để cảnh báo cho xã hội.

Từ năm 2022 đến nay, Công an tỉnh đã phát hiện, xử lý trên 50 trường hợp sử dụng không gian mạng để phát tán thông tin sai sự thật, phản

Phòng An ninh mạng và phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao (Công an tỉnh) triển khai, phân công nhiệm vụ cho cán bộ, chiến sĩ.

cảm, ảnh hưởng đến ANTT, phạt tiền trên 240 triệu đồng. Xác minh làm rõ và yêu cầu gỡ bỏ 20 bài viết ảnh hưởng đến ANTT. Xử lý 4 trường hợp lợi dụng quyền tự do dân chủ đăng phát thông tin sai sự thật, có nội dung chống Đảng, Nhà nước. Vô hiệu hóa 13 trang mạng xã hội, trang thông tin điện tử đăng phát thông tin chưa kiểm chứng, vi phạm pháp luật.

Quyết liệt đấu tranh với tội phạm công nghệ cao

Thời gian gần đây, lực lượng Công an Ninh Bình đã phát hiện nhiều tội phạm công nghệ cao sử dụng mạng

Internet để thực hiện các hành vi vi phạm pháp luật, như: Tổ chức đánh bạc, cá độ bóng đá; sử dụng thuê bao di động không chính chủ gọi điện khủng bố đòi nợ thuê; giả mạo nhân viên ngân hàng, doanh nghiệp, cán bộ cơ quan thực thi pháp luật hoặc chiếm quyền sử dụng tài khoản mạng xã hội; mạo danh người thân, bạn bè để lừa đảo chiếm đoạt tài sản... gây ảnh hưởng lớn đến tình hình an ninh, trật tự trên địa bàn.

Bám sát chỉ đạo của cấp trên, các đơn vị nghiệp vụ Công an trong tỉnh đã chủ động triển khai thực hiện các biện pháp phòng ngừa, đấu tranh hiệu quả với tội phạm trên không gian mạng. Trong đó, Phòng An ninh mạng và PCTP sử dụng công nghệ cao Công an tỉnh đã đề xuất Giám đốc Công an tỉnh tham mưu Chủ tịch UBND tỉnh ban hành Chỉ thị số 01 về tăng cường các giải pháp phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao, huy động sự vào cuộc của các cấp, các ngành, cơ quan, tổ chức, đơn vị. Tham mưu với Công an tỉnh tổ chức tập huấn, bồi dưỡng nghiệp vụ An ninh mạng và PCTP sử dụng công nghệ cao cho đội ngũ chỉ huy các đơn vị Công an trong tỉnh và lực lượng Công an bán chuyên trách ở cơ sở, nhằm nâng cao năng lực, khả năng thực hiện nhiệm vụ cho cán bộ, chiến sĩ.

Bên cạnh đó, thường xuyên phối hợp tuyên truyền, thông báo phương thức, thủ đoạn hoạt động của tội phạm công nghệ cao qua các trang fanpage, zalo, “sổ tay phòng, chống tội phạm lừa đảo trên không gian

mạng” của lực lượng Công an... Qua đó, nhằm nâng cao “sức đề kháng” cho Nhân dân. Đặc biệt, Phòng phân công cán bộ, chiến sĩ tăng cường nắm tình hình, phát hiện, truy vết, xử lý kịp thời các vụ việc lợi dụng không gian mạng để phạm tội, nhất là tội phạm đánh bạc, khủng bố đòi nợ thuê. Tăng cường phối hợp với lực lượng Công an cơ sở và các tổ chức tín dụng trên địa bàn phát hiện và ngăn chặn kịp thời các vụ lừa đảo, chiếm đoạt tài sản.

Với sự vào cuộc quyết liệt của lực lượng Công an, nhiều hành vi phạm tội trên không gian mạng đã được phát hiện, triệt xóa. Năm 2023, lực lượng An ninh mạng và PCTP sử dụng công nghệ cao đã phát hiện, chuyển khởi tố 6 vụ, 14 bị can lợi dụng không gian mạng để phạm tội.

Tết Nguyên đán Giáp Thìn 2024 đang đến gần, ai cũng cố gắng hoàn thành sớm công việc để trở về vui vầy, sum họp với gia đình, hưởng một cái Tết an nhiên, trọn vẹn. Thế nhưng, vào thời điểm này, lực lượng Công an nói chung và cán bộ, chiến sĩ làm nhiệm vụ đấu tranh tội phạm và các hành vi vi phạm trên không gian mạng nói riêng lại đang bước vào cao điểm với những nhiệm vụ và trọng trách nặng nề hơn, áp lực hơn. Với tinh thần “Vi nước quên thân, vì dân phục vụ”, các anh, các chị sẵn sàng hy sinh hạnh phúc riêng tư, nỗ lực hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao, vì cuộc sống bình yên, hạnh phúc của Nhân dân, vì những ngày Tết đoàn viên của mọi người, mọi nhà.

Lực lượng Công an trong tỉnh thường xuyên theo dõi chặt chẽ không gian mạng, kịp thời phát hiện, xử lý các hành vi vi phạm.

3 vận động viên nhận huy chương Vàng Kata đồng đội nam tại SEA Games 32.

Năm 2023 là một năm thành công của thể thao thành tích cao Ninh Bình. Trong thành công đó có sự đóng góp của nhiều vận động viên đã nỗ lực hết mình vì "màu cờ sắc áo". Một trong những cá nhân tiêu biểu là võ sĩ trẻ Phạm Minh Đức, bộ môn Karate.

PHẠM MINH ĐỨC

Tài năng trẻ môn Karate

Bài, ảnh: ĐỨC BÁ

Vận động viên Phạm Minh Đức, sinh năm 2000, quê xã Yên Nhân, huyện Yên Mô, được phát hiện từ vận động viên phong trào của lớp võ thuộc Trung tâm văn hóa-thể thao huyện. Trong quá trình thử thách lần lượt qua các lớp năng khiếu nghiệp dư, năng khiếu tập trung, đội tuyển trẻ..., Phạm Minh Đức đã nỗ lực phấn đấu trở thành vận động viên đội tuyển Karate quốc gia. Từ khi trở thành thành viên đội tuyển quốc gia, Phạm Minh Đức càng thể hiện tư chất của một vận động viên chuyên nghiệp đỉnh cao, chăm chỉ tập luyện và rất có ý thức phấn đấu. Chính vì vậy, Minh Đức đã được Ban huấn luyện tin nhiệm giao hai trọng trách: Thi đấu nội dung Kata đồng đội nam (cùng với Lê Hồng Phúc, Giang Việt Anh) và Kata cá nhân nam.

Với cả hai nhiệm vụ, nhiều năm liền, Phạm Minh Đức đều hoàn thành xuất sắc. Bộ 3 vận động viên Giang Việt Anh, Phạm Minh Đức, Lê Hồng Phúc nhiều năm liền là những nhà vô địch tuyệt đối của Kata Việt Nam. Liên tiếp trong 2 kỳ SEA Games 31 và SEA Games 32, Minh Đức đã cùng với 2 đồng đội của mình thay mặt Kata Việt Nam tranh tài tại Đại hội thể thao Đông Nam Á. Năm 2022, môn Karate SEA Games 31 tổ chức tại Ninh Bình, tuyển thủ Phạm Minh Đức đã giành huy chương bạc Kata cá nhân nam và Huy chương đồng Kata đồng đội nam. Năm 2023, SEA Games 32 tổ chức tại Campuchia, bộ 3 võ sĩ Giang Việt Anh, Lê Hồng Phúc, Phạm Minh Đức đã giành 1 huy chương vàng nội dung Kata đồng đội nam; võ sĩ Phạm Minh Đức giành

1 huy chương đồng nội dung Kata cá nhân nam.

Xuất sắc đạt nhiều thành tích cao, nhưng Phạm Minh Đức không tự bằng lòng với chính mình, hằng ngày vẫn chăm chỉ tập luyện tại đội tuyển Kata quốc gia. Sau SEA Games 32, với việc giành huy chương vàng, Phạm Minh Đức đã được thưởng 1 tuần nghỉ ngơi bên gia đình, ngay sau đó em đã quay trở lại luyện tập để hoàn thành nốt nhiệm vụ trong năm của một vận động viên. Thành tích gần đây nhất ghi dấu ấn tài năng của Phạm Minh Đức là cùng các võ sĩ đồng đội của Ninh Bình tham gia Giải vô địch Karate Quốc gia năm 2023 tại tỉnh Lạng Sơn vào trung tuần tháng 10/2023. Không phụ sự kỳ vọng của Ban huấn luyện, Phạm Minh Đức đã thể hiện đẳng cấp kỹ thuật của nhà đương kim vô địch SEA Games 32 khi

Võ sĩ trẻ Phạm Minh Đức trước một trận đấu.

xuất sắc mang về cho quê hương Ninh Bình hai tấm huy chương: 1 huy chương vàng nội dung Kata cá nhân nam và 1 huy chương vàng Kata đồng đội nam (gồm Phạm Minh Đức, Phạm Minh Quân, Phạm Trường Giang, Nguyễn Minh Tuyên).

Phạm Minh Đức năm nay mới bước sang tuổi 24, đang là thời điểm sung sức nhất của một tuyển thủ Karate.

Do vậy, thành tích của Đức giành được chắc chắn sẽ còn nổi dài thêm nữa. Mục tiêu của võ sĩ quê Yên Mô là giữ vững phong độ hiện tại, thể hiện năng lực chuyên môn của mình tại các giải đấu Kata quốc gia năm 2024. Xa hơn chính là tìm kiếm một suất thi đấu chính thức cho mình tại SEA Games 33, dự kiến sẽ diễn ra tại Thái Lan vào năm 2025.

Giữ gìn sức khỏe, để Tết vui trọn vẹn

Tết là khoảng thời gian hạnh phúc nhất năm với mọi nhà, vì chúng ta sẽ tạm thời tạm biệt công việc, những vất vả, lo toan, để trở về nhà cùng gia đình, gặp lại bạn bè, người thân và được nghỉ xả hơi sau một năm bộn bề, tất bật. Để tận hưởng khoảng thời gian tuyệt vời nhất trong năm mà không làm sức khỏe bị ảnh hưởng, cần chú ý những vấn đề sau:

1. Tập thể dục thường xuyên

Mọi người thường ý lại Tết là dịp để nghỉ ngơi thư giãn sau cả năm làm việc chăm chỉ, để bản thân nằm dài ở nhà cả ngày hoặc dành thời gian cho các hoạt động giải trí. Hãy duy trì thói quen tập thể dục ít nhất 30 phút mỗi ngày. Vì tập thể dục không chỉ giúp bạn có một tinh thần và tâm trạng thoải mái cả ngày mà còn giúp cơ thể thon gọn sau những bữa tiệc tùng dịp Tết.

2. Kiểm soát thói quen ăn uống

Tết không chỉ là dịp đoàn viên bên cạnh gia đình mà

còn là dịp tụ tập bạn bè sau cả năm ít gặp nhau vì bận rộn, mỗi người một công việc riêng. Tham gia vào những bữa tiệc cùng bạn bè, ăn uống nhiều hơn. Và thực đơn sẽ luôn là các món chế biến sẵn, bánh kẹo, đồ ăn nhiều dầu mỡ, đồ uống có cồn, có ga... Do đó, cần kiểm soát việc ăn uống, tránh việc nạp quá nhiều loại đồ ăn không tốt, gây rối loạn tiêu hóa, đau bụng, dẫn đến nhiều căn bệnh nguy hiểm như béo phì, tiểu đường, mỡ trong máu.

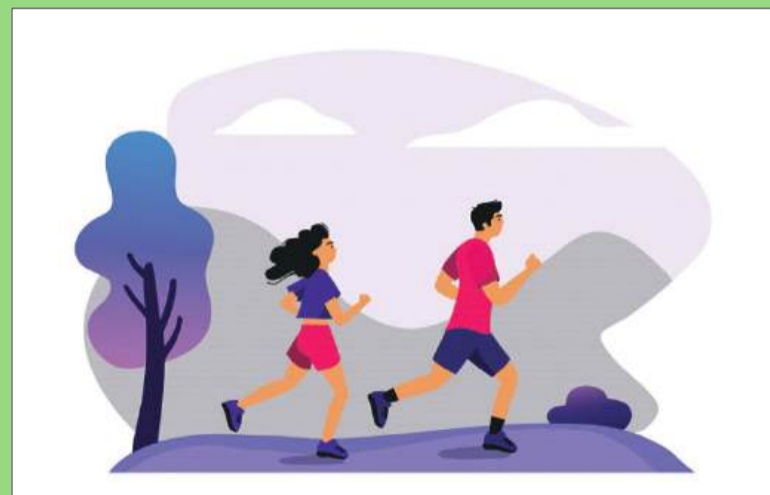
3. Giữ cơ thể đủ nước

Chúng ta dễ bị mất nước hay còn gọi là dịch cơ thể vào

thời điểm này trong năm, vì chúng ta sẽ tham gia nhiều sự kiện hay các cuộc họp mặt nhiều hơn. Khi bị mất nước chúng ta thường mệt mỏi, choáng váng, nên việc giữ nước để cơ thể luôn tỉnh táo trong các cuộc vui là rất quan trọng. Giữ nước giữ cho làn da trông mịn màng hơn và ngoại hình có sức sống hơn. Dịch cơ thể giúp vận chuyển chất dinh dưỡng và hỗ trợ chức năng gan, ruột hoạt động bình thường.

4. Đi bộ nhiều hơn

Nếu bạn không có thời gian để tập luyện thể dục thì hãy đi bộ nhiều hơn. Thay vì

hẹn nhau ăn trưa hoặc ăn tối, hãy gặp nhau ở công viên và tận hưởng 60 phút đi bộ cùng nhau. Bạn không chỉ tiết kiệm tiền mà còn tiết kiệm calo và đốt cháy chúng. Đi bộ không chỉ giúp bạn duy trì cân nặng khỏe mạnh mà còn cải thiện tâm trạng tốt hơn.

5. Ngủ đủ giấc

Chúng ta thường tận dụng khoảng thời gian được xả hơi này để tham gia các cuộc vui

bất chấp giờ giấc, khi không ngủ đủ giấc, cơ thể sẽ rơi vào trạng thái mệt mỏi và uể oải suốt cả ngày. Bắt buộc phải ngủ ít nhất 7 (lý tưởng là 8-9) giờ mỗi đêm. Ngủ đủ giấc giúp phục hồi cơ bắp, giúp giảm viêm và cung cấp đủ năng lượng cho ngày tiếp theo. Giấc ngủ là một trong những thành phần quan trọng nhất của lối sống lành mạnh.

PV (tổng hợp)

Câu chuyện thành công của bóng chuyền nữ Ninh Bình LPBank

Bài, ảnh: PHƯƠNG NAM

Năm 2023 là năm ghi dấu ấn đậm nét của tuyển bóng chuyền nữ Ninh Bình LPBank khi đội bóng đăng quang ngôi vô địch Giải bóng chuyền vô địch quốc gia Cúp Hóa chất Đức Giang năm 2023. Cùng với các môn thể thao khác, bóng chuyền nữ đã góp phần làm nên “thương hiệu” của thể thao Ninh Bình.

Niềm vui chiến thắng.

Ban huấn luyện chụp ảnh lưu niệm cùng Đội tuyển bóng chuyền nữ Ninh Bình LPBank trong lễ đăng quang ngôi vô địch mùa bóng năm 2023.

Giải vô địch quốc gia là sân chơi cực kỳ khắc nghiệt, giải đấu quan trọng nhất của bóng chuyền quốc nội. Nhìn lại hành trình của đội bóng kể từ cột mốc 2021 khi đội chính thức về với Ninh Bình cho tới khi đăng quang ngôi vô địch, có thể thấy, đây là một hành trình dài đầy cam go. Nữ Ninh Bình LPBank đã có bước tiến dài trong một khoảng thời gian rất ngắn. Nhìn các tuyển thủ nữ Ninh Bình LPBank trong lễ đăng quang, ít ai có thể tưởng tượng được, cũng chính đội bóng ấy chỉ ba năm về trước, đang phải ngụp lặn với việc lên, xuống hạng.

Câu chuyện thành công của nữ Ninh Bình LPBank không đơn thuần là chuyện được đầu tư mạnh về tiền bạc, mà quan trọng là cách làm. Một bài học nhân tiền về chuyện dù “nhiều tiền” nhưng vẫn không thành công, đó là đội Hóa chất Đức Giang Tia Sáng. Với tiềm lực của bầu Huyện, Hóa chất Đức Giang Tia Sáng đã có gần như đủ mọi thứ, từ huấn luyện viên ngoại, ngoại binh “khủng”,

đến các chuyến tập huấn và cả những khoản tiền thưởng hậu hĩnh... Nhưng kết quả đạt được của đội bóng thì không hề như mong muốn, dù có đầy đủ các điều kiện...

Quay lại đội bóng của huấn luyện viên Thái Thanh Tùng, mấu chốt vấn đề là nữ Ninh Bình LPBank đã gắn kết, tập hợp được một tập thể mạnh và giàu khát vọng cống hiến. Một nhà cầm quân Thái Thanh Tùng dám từ bỏ chức vụ Phó Giám đốc Trung tâm TDTT tỉnh Thái Bình để đến với Ninh Bình và chuyên tâm huấn luyện. Dưới tay ông, có những tuyển thủ vô cùng xuất sắc như: Bích Tuyển-“cỗ máy ghi điểm”, Nguyễn Thị Trinh-“phụ công số 1 của bóng chuyền nữ Việt Nam”. Ngoài ra, còn nhiều ngôi sao khác như: Đinh Thị Thúy, Lê Thanh Thúy, Bùi Vũ Thanh Tuyển, Lưu Thị Huệ... Khi các tuyển thủ cùng nhìn về một hướng, cùng hướng tới một khát vọng, thì thành công của đội bóng là tất yếu.

Cách làm bóng chuyền của Ninh Bình cũng là điển

hình của công tác xã hội hóa trong hoạt động thể thao. Ngay từ khi mới thành lập đội bóng nữ, đội đã có những doanh nghiệp tâm huyết đồng hành, gắn bó. Ban đầu là Doveco, về sau là Ngân hàng LPBank. Nhờ sự “trợ lực” mạnh mẽ, ổn định từ các nhà tài trợ, Ban lãnh đạo đội bóng mới LPBank có đủ tự tin trong các quyết định về nhân lực đội bóng, tìm được những tuyển thủ tầm cỡ và

tâm huyết với mục tiêu chung của toàn đội.

Cùng với thành công của nhiều môn thể thao khác, bóng chuyền nữ Ninh Bình LPBank với chiến thắng vang dội của mình tại Giải bóng chuyền vô địch quốc gia Cúp Hóa chất Đức Giang 2023 đã góp phần làm nên “thương hiệu” của thể thao Ninh Bình. Giúp cho danh tiếng của thể thao tỉnh nhà vươn xa, để lại ấn tượng đẹp trong lòng công chúng cả nước.

Đạt được thành tích đã khó, nhưng giữ được thành tích càng khó hơn, vì vậy, mối quan tâm của ban lãnh đạo đội bóng ở thời điểm hiện tại là làm thế nào để đội giữ vững thành tích. Ông Phạm Tuấn Anh, Giám đốc Trung tâm Huấn luyện và Thi đấu TDTT tỉnh chia sẻ: Với thành tích giành ngôi vô địch tại Giải bóng chuyền vô địch quốc gia Cúp Hóa chất Đức Giang 2023, Ban lãnh đạo đội bóng cũng xác định mục tiêu của

đội bóng là tiếp tục tập luyện, thi đấu thật tốt để giữ vững

thành tích đã đạt được. Bên cạnh việc tập luyện, đội cũng đã có kế hoạch cụ thể để bổ sung lực lượng đội bóng bằng việc chuyển nhượng, ký hợp đồng mới, đẩy mạnh đào tạo trẻ... Mục tiêu là đảm bảo cho đội hình đồng đều, có chất lượng, giúp giữ vững phong độ, tạo điều kiện để đội bóng nữ Ninh Bình LPBank ngày càng phát triển, phấn đấu đạt được thành tích như đội bóng chuyên nam.

Ninh Bình là tỉnh có hoạt động du lịch phát triển mạnh mẽ. Ngày nay, xu thế phát triển du lịch kết hợp thể thao là một xu hướng được nhiều du khách ưa thích. Với danh tiếng của mình, bóng chuyền nữ Ninh Bình LPBank hoàn toàn có thể đóng góp vào các hoạt động nhằm thu hút khách du lịch đến với Ninh Bình, quảng bá mạnh mẽ cho hình ảnh của tỉnh đến với du khách.

Một trận đấu của đội bóng chuyền nữ Ninh Bình trong khuôn khổ Cup Hoa Lư-Bình Diên năm 2023.

của những người

canh giữ biên giới

Bài, ảnh: THÁI HỌC - TRƯỜNG GIANG

Tết đến, Xuân về, khi mọi người, mọi nhà sum vầy thì ở nơi biên giới biển của tỉnh, cán bộ, chiến sỹ Bộ đội Biên phòng vẫn ở lại đón Tết tại đơn vị, ngày đêm tuần tra, canh gác, góp phần giữ gìn an ninh trật tự, an toàn xã hội khu vực vùng biên. Vượt lên nỗi nhớ nhà, nhớ gia đình và người thân, những người lính quân hàm xanh vẫn chắc tay súng để bảo vệ chủ quyền của Tổ quốc, để mọi người dân được vui Xuân, đón Tết.

Đến thăm Đồn Biên phòng Kim Sơn (đóng trên địa bàn xã Kim Đông, huyện Kim Sơn) vào những ngày cuối năm, chúng tôi cảm nhận được không khí chuẩn bị đón Tết của các chiến sỹ khá tất bật và hối hả. Với người lính biên phòng thì việc chuẩn bị Tết cũng có nhiều điểm đặc trưng riêng. Thay vì về nhà, đi mua sắm cùng gia đình, vợ con, những người lính biên phòng lại bận rộn với kế hoạch tuần tra, đảm bảo tình hình an ninh, chính trị trong dịp Tết Giáp Thìn 2024.

Trung tá Trần Thế Duyệt, Đồn trưởng Đồn Biên phòng Kim Sơn cho biết: Thực hiện chỉ lệnh sẵn sàng chiến đấu của Tư lệnh Bộ đội Biên phòng, của Chỉ huy trưởng Bộ đội Biên phòng tỉnh, chúng tôi xác định dịp Tết Nguyên đán là dịp đặc biệt quan trọng đối

với nhiệm vụ bảo vệ an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội trên địa bàn quản lý. Do đó, Đồn đã xây dựng kế hoạch trực ban, canh gác 24/24h tại đơn vị và các trạm kiểm soát. Đồng thời phối hợp chặt chẽ với lực lượng công an, quân sự của huyện Kim Sơn tổ chức tuần tra trên tất cả các điểm trọng yếu của khu vực biên giới biển của tỉnh như: Các tuyến đê biển, cửa sông, cửa lạch, đường bộ và khu vực 4 xã, thị trấn thuộc địa bàn quản lý. Đặc biệt là tăng cường tuần tra vào khung giờ cao điểm, như buổi sáng sớm và đêm khuya để ngăn chặn mọi hành vi xâm phạm chủ quyền an ninh biên giới quốc gia cũng như các hoạt động của tội phạm, đảm bảo cho Nhân dân đón Tết cổ truyền an vui.

Đồng chí Đồn trưởng Đồn Biên phòng Kim Sơn Trần Thế Duyệt cho biết thêm, do Đồn có nhiều chiến sỹ trẻ, đón Tết lần đầu tiên tại đơn vị, nên công tác ổn định tư tưởng cho các chiến sỹ trẻ cũng được đơn vị đặt lên hàng đầu. Bên cạnh đó là thực hiện tốt các chế độ, chính sách đối với cán bộ, chiến sỹ trong dịp Tết.

Binh nhất Phạm Quang Huy (quê ở xã Yên Tử, huyện Yên Mô) nhận nhiệm vụ công tác tại Đồn Biên phòng Kim Sơn từ tháng 2/2023. Tết này anh được phân công ở lại trực cùng với đơn vị. Là năm đầu tiên đón Tết xa nhà nên

Cán bộ, chiến sỹ Đồn Biên phòng Kim Sơn gói bánh chưng tặng các hộ nghèo vùng ven biển nhân dịp Tết Nguyên đán năm 2023.

anh có chút bồi hồi, nhớ cái Tết ở quê nhà. Anh Huy chia sẻ: “Lần đầu tiên đón Tết xa nhà nên tôi không tránh khỏi cảm giác nhớ nhà, nhớ người thân. Nhưng tôi cũng xác định rõ nghĩa vụ, trách nhiệm của mình, thực hiện tốt nhiệm vụ tuần tra, canh gác biên giới của Tổ quốc sẽ giúp gia đình, người thân của tôi được đón Tết an vui. Cộng với việc được đồng đội quan tâm, chia sẻ, nên bản thân tôi rất yên tâm ở lại trực và phấn đấu hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao”.

Tuy thiếu tình cảm gia đình và người thân, nhưng bù

lại, các chiến sỹ biên phòng được đón Tết cổ truyền trong chan chứa tình yêu thương của đồng chí, đồng đội, sự đùm bọc của Nhân dân địa phương. Những luống rau, lúa gà, đàn lợn cùng những cây trái ngọt được trồng trong khu tăng gia của các đơn vị không chỉ góp phần cải thiện bữa ăn hàng ngày mà còn giúp các chiến sỹ biên phòng có điều kiện đón một cái Tết xa nhà đầy đủ, tươi tắn hơn.

Xuân Giáp Thìn 2024 này với Trung tá Lê Anh Tuấn, quân nhân chuyên nghiệp Đồn Biên phòng Kim Sơn là năm thứ ba anh ở lại trực Tết cùng đồng đội trong đơn vị. Dù đón Tết xa quê hương Gia Viễn, không được sum họp cùng người thân, gia đình trong thời khắc giao hòa giữa năm cũ với năm mới, nhưng với Trung tá Lê Anh Tuấn, trực đơn vị, đón Xuân cùng đồng đội, đồng chí và Nhân dân khu vực biên giới biển của tỉnh cũng tràn đầy niềm vui, sự ấm áp, thiêng liêng như được ở bên gia đình. Anh chia sẻ: “Tại đơn vị, chúng tôi cũng tổ chức gói bánh chưng, sửa soạn cành đào, chậu quất cảnh, mâm ngũ quả... giống như ở mỗi gia đình. Dịp Tết, tình yêu thương, sự đoàn kết, gắn bó, sẻ chia giữa anh em trong đơn vị ở lại trực Tết lại càng được nhân lên. Đa

phần những cán bộ, chiến sỹ trực Tết tại đơn vị đều là những người trong tình nên đồng cảm và quan tâm đến nhau, tình đồng đội, đồng chí rất ấm áp, nên cá nhân tôi và mọi người cũng phần nào vui đi nỗi nhớ nhà. Trục Tết, trong ý nghĩ của mỗi chiến sỹ bộ đội biên phòng chúng tôi là điều thiêng liêng, cao cả và quan trọng hàng đầu là nhiệm vụ bảo vệ đất nước, vì vậy chúng tôi sẽ cố gắng để luôn hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ”.

Không chỉ thực hiện tốt nhiệm vụ bảo vệ chủ quyền, an ninh trật tự vùng biên, trong mỗi dịp Tết đến, Xuân về, các chiến sỹ biên phòng còn tổ chức nhiều hoạt động an sinh xã hội, chăm lo cho đời sống Nhân dân khu vực biên giới biển của tỉnh. Đó là chương trình Xuân biên phòng-Tết thăm tình quân dân, với hàng trăm suất quà tặng các hộ nghèo, hộ neo đơn; là hoạt động gói bánh chưng tặng người dân; là những suất học bổng cho các em học sinh theo chương trình “Con nuôi Đồn Biên phòng”, “Nâng bước em đến trường”...Từ những hoạt động đó đã tăng thêm tình quân-dân bền chặt, góp phần xây dựng thế trận biên phòng toàn dân vững chắc, tô điểm cho mùa xuân thêm ấm áp, nghĩa tình.

Các chiến sỹ Biên phòng thực hiện nhiệm vụ trình sát vùng biên giới biển Kim Sơn.